

Regulamente mănăstirești bizantine

Sursa: BYZANTINE MONASTIC FOUNDATION DOCUMENTS - A Complete Translation of the Surviving Founders' Typika and Testaments
edited by John Thomas and Angela Constantinides Hero
with the assistance of Giles Constable

Prefața

Dintre diferitele surse referitoare la viața monastică Bizantină, nici una nu este la fel de importantă ca documentele de fundație, denumite typika, traduse și colectate în aceste volume. Reunite, aceste documente aruncă lumină asupra tuturor aspectelor din viața monastică Bizantină începând din secolul al VIII-lea și până în secolul al XV-lea.

Fiecare typikon s-a scris pentru o anumită mănăstire împreună cu dependențele acesteia, astfel că reflectă dorințele și ideile autorului. Puține dintre ele au fost concepute pentru mai multe mănăstiri, cum sunt cele de la Muntele Athos sau din Sicilia. Typikonul alcătuit de Patriarhul Athanasios I între anii 1303-1305 a fost excepțional, deoarece se putea aplica cel puțin teoretic oricărei mănăstiri din imperiu. Între diferitele documente există multe asemănări și mari părți copiate din alte documente. Typikonul mănăstirii Studios din Constantinopol a influențat cele mai multe regulamente, inclusiv pe cel de la Evergetis, cel care la rândul lui a format baza pentru cele de la Kosmosoteira, Mamas, Heliou Bomon și altele. Diferențele dintre variantele succesive prezintă nu doar individualitatea fiecărei mănăstiri cât transformarea vieții monastice în cursul secolelor. Fiecare dintre aceste documente trebuie studiat în contextul istoric al circumstanțelor fiecărei mănăstiri pentru care a fost scris. Astfel fiecare typikon combină statutul economic al mănăstirii respective cu regulile, obiceiurile și statutul fiecărui așezământ, după eliminarea elementelor de ordin personal. În Biserica Răsăriteană nu au existat reguli generale și nici ordine călugărești asemănătoare cu cele din Vest. Primii legiuitori, în special Basil, au fost onorați de urmași dar regulile lor nu au fost normative și diferă de cele din typicoane în special cu privire la munca manuală, relații între mănăstiri și atitudine față de femei.

Este posibil ca la origine fiecare mănăstire Bizantină să fi avut un regulament propriu, dintre care exemplarele care au supraviețuit sunt incluse în această colecție. Uneori ele au fost confirmate de o autoritate publică, preferabil de împărat, și au servit astfel ca bază legală și protecție pentru comunitățile cărora le-au au fost oferite. Ca urmare a importanței lor practice și legislative aceste documente erau păstrate cu sfințenie și erau citite cu voce tare, de trei ori până la de șapte ori pe an sau chiar de douăspăzece ori pe an. Dacă erau atenți, membri comunității puteau învăța pe de rost conținutul lor.

Toate aceste documente au în comun tradițiile modului distinct de viață ales de acești bărbați sau femei, care au abandonat societatea pentru a-l servi pe Dumnezeu, dedicați rugăciunii, virginității și lipsei de cuvinte. Cel puțin în timpul lui Basil și Cassian, viața religioasă era comparată cu cea a sfinților. Călugării de la Muntele Athos erau descriși ca "îngeri pe Pământ" iar despre maici se spunea că "au o viață ascetică și angelică" care imită viața lui Christos, cea a apostolilor sau a martirilor.

Patriarhul Athanasios a preluat din Scara către Cer a lui Ioan Kalimakos următoarea definiție pentru călugăr: "Călugărul este ordinea și regula necorporeală, transportată într-un corp murdar și material. Călugăr este acela care este atașat doar de cele Dumnezeiești, în fiecare zi, în orice loc, în orice. Un călugăr este o permanentă forțare a naturii, o constantă suprimare a simțurilor. Un călugăr este un corp sanctificat, o gură purificată, o minte iluminată. Un călugăr este un suflet mâhnit, meditănd permanent la omniprezența morții, meditănd permanent fie că este treaz fie că este adormit. ". Potrivit aceluiași Ioan Kalimakos, biroul unui

călugăr nu este cel al unui profesor, ci cel al unui bocitor. Călugării trebuiau să-și mărturisească păcate foarte des, uneori chiar zilnic. Accentul trebuia pus pe conștiință și autoexaminare. Membrii comunității formau un corp comun, un singur trup, o singură răsuflare. Cei bolnavi trebuiau tratați, sau erau excluși din comunitate. Despre măicuțe se spunea cu au multiple corpuri dar un singur suflet

Potrivit typikonului de la Nikon, de pe Muntele Negru, datând din anii 1055-60, viața monastică profesează mai mult decât cea lumească. Viața lumească profesează cele Zece Porunci de la Dumnezeu, iar viața monastică profesează în plus și moartea față de această lume pledând pentru o viață dedicată lui Dumnezeu, crucificată prin supunere și tunsoare.

Typiconurile sunt pline de metafore preluate din agricultură, militarie, arhitectură sau navigație. Multe mănăstiri sunt comparate cu o grădină, o casă cu ziduri și porți, sau o stână de miei. Multe dintre ele descriu și frumusețea sălbatică a locației lor, derivată din Biblie, pentru a sublinia caracterul paradisiac al vieții religioase (un fel de Acră a lui Noe).

Aceste typicon au fost scrise pentru comunități cu dimensiuni diferite, începând de la patru călugări (cum este cel de la kellion St Sabbas de la Muntele Athos), până la 80 de călugări(cum este cel de la Marea Lavra de la Muntele Athos sau de la Pantokrator în Constantinopol). Numărul călugărilor a crescut apoi la 700 în anul 1045, pentru ca la sfârșitul secolului al XV-lea să ajungă la mai mult de o mie. Majoritatea mănăstirilor Bizantine aveau însă între 10 și 20 de membri.

Se știe prea puțin despre cei care intrau în mănăstire, cu excepția faptului că printre ei se aflau persoane cu funcții înalte sau averi considerabile. Abolirea taxei de intrare a fost considerată o măsură reformatoare, dar nu este sigur că a facilitat prea mult intrarea celor săraci în mănăstiri. Este sigur că mulți dintre călugări și măicuțe s-au format la o mănăstire și apoi au fost transferați la altă mănăstire, deși regulamentul nu permitea așa ceva decât cu acordul Episcopului. Mulți părăseau voluntar mănăstirea în căutarea unei vieți mai austere.

Dintre cele 61 de typicoane, 6 au fost scrise pentru femei. Nici unul nu a fost scris pentru așezăminte mixte. Atât bărbații cât și femeile erau profund îngrijorați de păstrarea purității sexuale. Existau călugări aduși la mănăstire din fragedă pruncie, care nu au văzut niciodată o femeie. O problemă specială o ridicau eunucii, interziși în unele dintre mănăstiri, acceptați excepțional în altele (dacă erau foarte bogați), sau chiar regulă în altele. De exemplu la Attaleiates călugării trebuia să fie lipsiți de pasiuni iar bărboșii erau interziși. În mănăstirile de maici (Kechartomene), părintele, stewardul și medicul erau eunuci.

În mod normal vârsta pentru intrarea în mănăstiri era în jur de zece ani, iar tunsoarea se făcea la 16 sau 17 ani. Pentru unele mănăstiri vârsta minimă la intrare era de 16 ani iar la altele ajungea chiat până la 30 de ani (Kosmosoteira).

Activitatea era dedicată serviciilor religioase, rugăciunii și diferitelor munci. Orele de program erau reglementate prin sunetul sematronului (toaca). Unele mănăstiri aveau mai multe astfel de instrumente, cu sunete diferite, prin care se transmiteau diferite mesaje. Timpul se măsura cu ceasuri de apă sau cu clepsidre. Cele mai multe mănăstiri se orientau și după poziția soarelui și a stelelor.

Cea mai importantă ocupație era Liturgia. Unele dintre regulamente fac distincție între călugării care participă la liturgie și cei care nu participă (analfabeți sau servitori). Se credea că bunăstarea indivizilor și cea a societății în general depindeau de rugăciunile acestor călugări, pe care Charlemagne îi numea oratori credincioși. Numărul slujbelor de pomenire era atât de mare încât trebuiau luate măsuri pentru limitarea lor. Era reglementat și cum se citea predica, cu voce moderată, rar, clar, cu atenția la fiecare cuvânt rostit. Comuniunea avea loc o dată pe săptămână sau cel puțin de două ori pe lună, dar în unele mănăstiri avea loc de cinci ori pe săptămână sau chiar zilnic. Confesiunea se făcea și ea tot zilnic, sau cât de des posibil, preferabil către un părinte superior, rar către un confrate.

Manifestările de penitență se exprimau prin biciuire, spălarea picioarelor, genoflexiuni și închinări. Norma era de 15 închinări pe zi, dar la unele mănăstiri de maici norma era de 200 de închinări pe zi. Toți membri comunității efectuau diferite munci, nu doar pentru a evita starea de prostrație cât pentru mortificarea cărnii și pentru a produce cele necesare pentru pomană. O parte dintre călugări și maici lucrau în chiliile lor, alții participau la munca câmpului. Nu exista o normă fixă, capacitatea de muncă fiind diferită de la caz la caz.

Sănătatea spirituală era asociată cu cea fizică. Cea mai remarcabilă preocupare pentru sănătate se întâlnește în regulamentul mănăstirii Pantokrator, unde erau desemnați cinci oameni de ordine (ordinoi) responsabili cu tratamentul rănilor sau al îmbolnăvirilor. Alte regulamente menționează izvoare ascunse, apeducte și provizii de apă, necesară atât pentru menaj cât și pentru îmbăiere. La unele mănăstiri baia era permisă doar celor bolnavi, la altele era permisă săptămânal sau mai rar (de 3-12 ori pe an). Părul era tuns periodic iar bărbile erau tunse, dar nu foarte scurt.

În toate regulamentele o atenție foarte mare se acorda dietei, cu privire la cantitățile și tipul de alimente în diferitele perioade ale anului liturgic. Regulile de bază erau aceleași pentru toate mănăstirile, din Est sau din Vest, dar, în secolele XI și XII, cantitățile erau cu circa o treime mai mari în mănăstirile din Vest. Se făceau concesii pentru cei care participau la Liturghie sau la munci, cu accent asupra răului făcut de băutură. Grijă pentru sănătate se manifesta prin menținerea unei diete moderate.

Era de dorit ca majoritatea călugărilor să poată citi, dar nu existau reguli fixe cu privire la numărul de ore consacrate cititului. La unele mănăstiri cititul cu voce tare era mai important chiar decât cântatul.

O atenție deosebită se acorda formei de proprietate, respectiv actelor de donație (charistike) potrivit cărora instituțiile sau indivizi particulari dețineau terenuri sau proprietăți mănăstirești și le exploatau în intersul lor. Reforma din secolele XI-XII a limitat la maximum acest fel de ingerințe în viața mănăstirilor. În anul 1261 Împăratul Michael Palaiologos a scris că mănăstirile sunt mai puternice atunci când sunt autoguvernaate, decât atunci când sunt administrate de anumiți indivizi. O componentă importantă a independenței mănăstirilor era în conexiune cu scutirea de taxe, denumită *exkousseia*. Unele mănăstiri permiteau numirea starețului (abatelui) fără votul comunității, dar majoritatea prevedeau expres în statut ca alegerea să fie făcută prin votul comunității. La investire, conducătorul mănăstirii lua toiagul și însemnele de pe altar, asemănător cu auto-investirea prezentă în mănăstirile din Vest. Se obișnuia ca Patriarhul sau un Episcop să participe la slujba de investire și să ateste dreptul confesional al celui ales de confrăți. La mănăstirea Koutlomousi de la Muntele Athos starețul era confirmat de Voievodul Valahiei iar la mănăstirea Meniokeion starețul era confirmat personal de Împărat.

În funcție de situație, pentru stareț se utilizau diferite formule de adresare: părinte, superior, păstor, gardian, conducător, învățător, sarea, lampa și lumina. Ca părinte suferea alături de cei bolnavi, ca gardian era pavază pentru cei fără de apărare, ca păstor conducea turma spre izvoarele spirituale, ca învățător se ocupa de educația copiilor, ca sarea condimenta cu virtute cele lipsite de spirit iar ca lampă lumina calea spre virtute.

Potrivit statutului, starețul se consulta cu cei din comunitate pentru orice măsuri administrative, cel puțin cu cei vârstnici, dar în practică de cele mai multe ori guverna ca un autocrat. De cele mai multe ori era ajutat de un grup de oficiali, aleși dintre vârstnicii comunității. În majoritatea regulemantelor viața cenobiotică (în grup) era echivalată cu solitudinea în sensul ruperii legăturii cu restul lumii. Sihastrii și pusnicii erau văzute doar ca o formă de nesupunere și încăpățănare. La unele mănăstiri, sihaștri erau primiți la slujba de Sâmbătă și Duminică când veneau după provizii.

Chiar dacă proprietatea privată era desființată, sărăcia nu era obligatorie, în special pentru cei proveniți din familiile imperiale. Stareții aveau dreptul la proprietate personală și existau excepții și pentru cei cu origine nobilă care beneficiau de un tratament preferențial. De exemplu eunucii de la mănăstirea Panoiktirmon aveau servitori care primeau pensie după moartea stăpânilor. La alte mănăstiri se făceau concesii pentru cei obișnuiți cu viața luxoasă. Pentru aceștia, servitorii erau hrăniți înainte de a servi alimente sau vin la masa stăpânului. În unele așezăminte se primeau contribuții pentru îmbrăcăminte și îmbăiere. În mănăstirile din Vest însă sărăcia era regulă iar servitorii de orice fel locuiau exclusiv în afara mănăstirii.

Pentru majoritatea mănăstirilor impunerea unor oaspeți era privită ca un abuz, deși au existat numeroase cazuri în care starețul angaja astfel de oaspeți impuși, de obicei prizonieri politici încarcerați la mănăstire. Chiar și episcopii aveau un rol limitat în viața mănăstirilor fiind invitați doar pentru slujbe de sfințire. Mulți dintre autorii regulemantelor preferau alegerea unui protector din viața seculară, cât mai puțin implicat direct în problemele interne. Cel mai frecvent un astfel de protector era Împăratul, sau un comandant militar, capabil să ofere protecție fără să devină persecutor sau exploatator.

Atunci când erau depășite toate mijloacele omenești de protecție, comunitățile religioase apelau la ajutorul supranatural, venit de la Dumnezeu și de la sfinți. Regulamentele publicate în acest volum se referă

cu precădere la viața monastică, dar în sens mai general se referă la viața tuturor bărbaților și femeilor din Evul Mediu care trăiau în comunități religioase precum și la aspirațiile celor care patronau aceste comunități.
(prefață scrisă de Giles Constable)

Capitol 1 - FUNDAȚIILE RELIGIOASE TRADIȚIONAL PRIVATE (sec VII-XI)

Cele mai vechi documente Bizantine datează din secolul al VII-lea (Apa Abraham), urmate de cele de la sfârșitul secolului al optulea și începutul secolului al nouălea (Pantelleria, Studios). Mănăstirile existau însă de mai bune de o jumătate de mileniu. O mare parte dintre reguli au fost însă moștenite de la așezămintele antice despre care s-au păstrat un număr de documente, după cum urmează:

A. Basil din Caesarea

Arhiepiscopul Basil din Caesarea (370-379) este autorul celor mai vechi reguli compuse în limba greacă. Tot el este și autorul celorlalte documente asociate cu regulile lui, cum este de exemplu Tratatul Ascetic prezent în majoritatea manuscriselor. Spre deosebire de regulamentele ulterioare (typika), regulile Basiliene sunt doar simple răspunsuri la întrebările puse de discipolii lui.

1 Regulile Lungi

a. Regulii pentru Admiteri și Plecări

Pentru admiterea într-o mănăstire Basiliană aplicanții erau testați prin munci grele, în ideea că munca manuală era o parte importantă din viața de zi cu zi, cel puțin pentru unii dintre monahi. Sclavii nu puteau fi acceptabili, iar cei căsătoriți puteau fi acceptați doar cu acordul soțului. Bizantinii însă au fost mai puțin scrupuloși în această privință. Deasemenea, în timpul lui Basil orfanii erau bine veniți la mănăstire, dar erau cazați, hrăniți și educați separat de adulți. Bizantinii însă erau foarte reticenți în această privință și au fixat o vârstă minimă pentru admitere în mănăstire, uneori împinsă până spre vârsta de 40 de ani. O dată acceptați, călugării nu mai puteau părăsi mănăstirea decât dacă erau răniți, sau sufereau pentru sacrilegiu. Bizantinii din epoca medievală permiteau călugărilor să părăsească așezământul în schimb erau foarte stricți în ceea ce privește reținerea cadourilor făcute la intrarea în mănăstire.

b. Interzicerea Proprietății Private

Tradiția Basiliană acorda multă importanță renunțării la bunurile lumești și conținea reguli specifice despre modul în care trebuia distribuită proprietatea celor admiși. În epoca Bizantină însă, nu toate mănăstirile insistau pentru o renunțare completă la orice proprietate. Împărații și potenții aveau un regim preferențial și aveau dreptul să-și păstreze sclavii și servitorii, cu condiția să fie cantonați în afara mănăstirii.

c. Comunități Cenobiotice

În majoritatea regulamentelor este favorizată viața cenobiotică și este dezagreată cea solitară. În epoca în care Biserica era încă o autoritate publică era însă condamnată aglomerarea mai multor mănăstiri în același loc. În epoca medievală, accentul s-a pus pe inițiativa particulară în fondarea de mănăstiri, astfel că orice încercare de centralizare diocezană a acestui proces a devenit inutilă. Locul era ales de fondatorul mănăstirii.

d. Autoritatea Conducătorului

Se pare că în epoca medievală conductorul mănăstirii era mai puțin autocrat decât în epoca antică. Cei mai vârstnici și mai înțelepți dintre călugări erau desemnați să-l admonesteze pe părintele superior. Regulamentele Bizantine au prevăzut expres ca părintele superior să se consulte cu acești înțelepți în toate problemele importante. Deasemenea, superiorul trebuia să se întâlnească periodic cu conducătorii altor așezăminte pentru a discuta problemele de interes comun. Superiorului Basilian i se cerea să nu fie mândru de rangul său, și să nu-i mustre pe călugări atunci când este mânios. Mai mult, i se cerea să dea raportul despre propria activitate în fața comunității. În epoca medievală însă, mulți dintre conducători au considerat o astfel de precauție ca fiind prea radicală.

e. Viața de Zi cu Zi a Călugărilor

Majoritatea practicilor sunt comune pentru așezămintele antice și cele medievale. Novicilor li se recomanda să păstreze tăcerea. Ceilalți monahi vorbeau doar puțin, iar râsul era complet interzis. Acordarea dreptului la confesiune era una dintre obligațiile superiorului, facultativă pentru ceilalți călugări, cărora li se recomanda să nu ascundă nici un păcat în fața superiorului.

f. Importanța Muncii Manuale

Uneltele de lucru erau proprietatea comună a mănăstirii, iar obiectele pentru vânzare erau produse doar prin cei desemnați de părintele superior. În ce privește activitățile comerciale, acestea erau restricționate, cu focus asupra celor strict utilitare. Pledoaria pentru munca manuală a diminuat progresiv în epoca medievală, pentru a fi înlocuită prin performanțe crescute în viața plasmodică și liturgică (rugăciuni și slujbe). Totuși unele dintre mănăstiri, în ciuda acestor restricții, au dezvoltat inițiative antreprenoriale pe care Basilienii nu și le-ar fi putut închipui măcar. De exemplu, prin tipărirea Bibliei și a cărților sfinte.

g. Hrana, Îmbrăcămintea, Asistența Medicală

Locul la masă era hotărât de responsabilul local. Călugării consumau orice produs pus în fața lor. Se preferau alimentele simple, ușor de procurat, fără deosebire pentru oaspeți. Părintele superior avea dreptul să aleagă pentru fiecare monah dieta potrivită. Ulterior, a existat multă preocupare în alcătuirea regulilor de dietă, dar aceasta a fost una dintre preocupările preferate doar începând cu secolul al XI-lea. În ce privește îmbrăcămintea se utiliza o rasă unică, dintr-un material ușor de obținut și ușor de întreținut (lână sau postav). În epoca medievală s-a permis adăugarea de vestminte adiționale, dar s-a menținut regula referitor la simplitate și ușurința întreținerii. Treptat, Basilienii au permis acordarea de asistență medicală, dar boala era în continuare echivalată cu o osândă pentru păcate. Bizantinii au renunțat însă la această credință și au fost mult mai sanguini în ce privește asistența medicală.

h. Relații Externe

Legătura dintre călugări și rudele lor a fost o problemă dificilă, și a rămas o problemă și în epoca medievală. Regula cea Lungă prevedea ca atunci când monahii sunt vizitați de rude nevoiașе dar pioase, acestea să fie găzduite și hrănite de întreaga comunitate, ca un tot unitar. În schimb, persoanele necredincioase nu aveau dreptul la vizită. Călugării care se întorceau dintr-o călătorie erau interogați amănunțit la întoarcere. Fundația Basiliană era o mănăstire dublă, unde cea călugărească era dublată de o mănăstire de maici. În epoca Bizantină însă majoritatea mănăstirilor au optat pentru o segregare strictă, cu o singură excepție din secolul al XV-lea (Neilos Damilas).

2. Regulile Scurte

Diferă considerabil de cele lungi. La cele 313 întrebări, răspunsurile sunt scurte și sumare. Multe dintre ele nu au caracter administrativ ci sunt exegeze din Scriptură. Doar o treime din conținut se suprapune cu cel din regulile lungi.

În ce privește admiterea în comunitate sunt permise și vizite de scurtă durată, dar sunt descurajate vizitele celor ancorați în viața lumească. Aplicații erau admiși doar dacă primeau aprobarea frățească a comunității. Ulterior, decizia a rămas la discreția superiorului. În ce privește îmbrăcămintea, atitudinea este mai relaxată fiind permise seturi diferite corespunzătoare fiecărui anotimp. În ce privește munca, superiorul decidea cine va învăța meșteșuguri artistice și cine va îmbrățișa taina scrisului. Citirea Scripturii era însă obligatorie pentru toți. În ce privește vizitele, au fost încurajate și vizitele laicilor pentru predică și rugăciune. Comuniunea și Eucahristia nu se putea oferi însă celor "necurați". Era însă încurajată confesiunea, dar numai către preoți.

3. Alte Mărturii despre Tradiția Basiliană

Printre celelalte documente atribuite Arhiepiscopului Basil se mai numără: Introducere în Viața Ascetică (în care se afirmă locul femeii în mișcarea monastică), Discurs despre Disciplina Ascetică (un cod succint de conduită similar cu cel latin), Discurs Ascetic 1 (despre alcătuirea unui regulament), Discurs Ascetic 2 (în care se identifică inegalitatea ca sursă pentru invidie și ură), Discurs despre Renunțarea la Lume (condamnă consumarea de alimente în secret față de ceilalți). Alte texte aparțin cu siguranță altor autori, dar au fost utilizate în regulamentele Bizantine. Printre acestea: Constituțiile Ascetice, Tratatetele Ascetice și Penitential.

4. Utilizarea textelor Basiliene de către autorii ulteriori

În mod sigur Sfântul Basil a fost extrem de popular în mănăstirile Bizantine. La începutul secolului la IX-lea, Theodores Studites a recomandat ca legile și coanoanele lui Basil să fie considerate lege. În secolul al X-lea, Athanasios Athonitul a recunoscut originea Basiliană a mai multor reglementări Studite. Documentele arată că sărbătoarea acestui sfânt era respectată în secolul al XI-lea în mănăstiri ca: Muntele Negru, Pantokrator și Areia. Mai multe dintre textele lui Basil pot fi găsite în bibliotecile mănăstirilor: Attaleiates, Pakourianos, Skoteine, Inventarul, Tratatul Ascetice. Doar puțini dintre autorii regulamentelor mănăstirești au avut acces la textele originale. Majoritatea s-au inspirat însă indirect prin intermediul textului Evergetis, atribuit tot lui Basil dar nesemnăt. Foarte rar autorii au utilizat citate din textul original.

B. Tradiția Pachomiană

Tradiția Pachomiană înglobează cele mai vechi forme de monasticism cenobitic, așa cum au fost dezvoltate în secolul de IV-lea de călugărul Pachomios (?-346 en) în Egipt. În primul rând este vorba despre o mică colecție de reguli, cunoscute mai ales indirect din traducerea în limba Latină făcută în anul 404 pe părintele Jerome. Acesta a utilizat textele coptice aflate în uz la mănăstirea Pachomion de la Mantoia, lângă Alexandria (Egipt), la care a adăugat și o Prefață. Tot părintele Jerome a mai tradus și alte texte coptice cum sunt: Percepte, Percepte și Legi, Percepte și Instituții, respectiv Percepte și Statute Penale, ultimele două fiind texte primare penitențiale. Textele originale grecești după care a făcut această traducere nu au supraviețuit. Majoritatea autorilor de regulamente bizantine nu au avut însă acces la regulile Pachomiene. Totuși, fundamentele monasticismului din Egiptul Superior stabilite de Pachomios au dăinuit în tradiția cenobitică până în epoca medievală.

1. Regulile Pachomiene

Textul denumit Percepte, conține cele mai multe reguli comprehensibile, comparabile cu cele din tradiția Bizantină. Printre elementele de similitudine se numără: organizarea meselor, porții egale pentru toată lumea, interdicția de a mânca pe ascuns (cu excepția celor care mănâncă în celule, doar pâine și apă), pedepse pentru cei care întârzie la rugăciune, interzicerea obiectelor personale, pedeapsă pentru absența de la muncile comune, responsabilitate comunitară privind ospitalitatea sau îngroparea morților, instituții precum brutăria și infirmeria. Principala diferență a constat din faptul că așezămintele Pachomiene erau foarte mari (comunități întregi) iar munca manuală era extrem de importantă fiind reglementată prin numeroase legi. Prin contrast, așezămintele Bizantine erau mici iar munca manuală nu era obligatorie pentru toți membrii comunității. Apoi, așezămintele Pachomiene erau mult mai austere: fiecare monah se ocupa de igiena personală și a spațiului său imediat, vinul și îmbăierea erau interzise iar odihna se făcea pe niște bănci rudimentare și incomode. Un alt text utilizat ca sursă pentru tradiția Pachomiană este Cartea lui Horsiesios sau Testamentul lui Horsiesios (380 en), succesorul lui Pachomios. Nu există nici un exemplar original, în limba coptă sau greacă, singurele mărturii fiind în textele latinești ale părintelui Jerome. Acest document, reprezintă însă un punct de cotitură pentru dezvoltarea ideologiei Bizantine. Noul regulament interzice monahilor dreptul de a se dispensa de obiectele personale, pondează pentru egalitate ca principiu de bază a vieții monastice și este în general ostil față de lumea din afara mănăstirii. În mod specific, Horsiesios insistă ca monahii să păstreze obiectele personale și legăturile cu membrii familiei. Un alt text, denumit regului, s-a păstrat doar în limba coptă și conține reglementări practice ale vieții de zi cu zi: igienizarea veselei, plămădirea pâinii, irigarea terenurilor, creșterea animalelor, cu un accent deosebit pentru munca fizică. Un alt text este așa numita Regulă a Îngerului, păstrată în Istoria Lausiaca a lui Palladios. Specialiștii cred însă că regulile acestei comunități sunt doar vag asemănătoare cu cele Pachomiene. Sunt comune dieta, îmbrăcămintea și munca manuală, dar comunitatea Îngerilor era așa de mare încât erau nevoiți să se roage și să servească masa prin rotație, în ture. Dintre autorii ulteriori, Ioan, cel care a scris Pantelleria este singurul care amintește expres faptul că a citit Regulile Pachomiene, iar apoi Nikon, de la mănăstirea Muntele Negru, cere respectarea zilei în care se sărbătorește acest sfânt.

C. Regulile Monastice din Orientul Syrian

Cel mai vechi exemplu de text syrian este Canoanele lui Rabbula din Edessa, atribuit Episcopului Rabbula din Edessa, din primii ani ai secolului al V-lea (400-410 en), contemporan cu textul lui Jerome. Textul conține 26 de canoane, aproape toate fiind pentru a interzice ceva., pentru a reglementa o practică ascetică sistematică. Printre elementele comune cu tradiția Bizantină se numără: reglementarea sărbătorilor comemorative, restricții referitor la deținerea de animale, obstacole în calea vieții în solitudine, interzicerea de a părăsi comunitatea fără acordul superiorului. Printre canoane sunt cele care interzic: intrarea în satele învecinate, deținerea de animale, comerțul cu localnicii, vizitele rudelor, mărturia în fața judecătorului, participarea la sărbători sau înmormântări laice sau predicarea Scripturii, apelul la ajutor medical, orice fel de contact cu femeile, consumul de vin, denigrarea comunității, proprietatea personală. Un al doilea text este reprezentat de Canoanele Mănăstirii Mar Mattai, din anul 508-509 en, format din 24 de canoane. Mănăstirea Mar Mattai a fost un așezământ privat, unde monahii își păstrau toate bunurile personale. Ca urmare, mănăstirea a instituit un sistem de amenzi pentru cei care nu respectau canoanele astfel că o bună parte din proprietatea privată se vărsa la proprietatea comună, de care se bucurau toți în mod egal. La moartea unui monah, toate bunurile lui erau redistribuite. Printre canoane se numără: superiorul nu putea fi destituit de un monah sau de un protector al mănăstirii, monahii nu puteau solicita ajutor din exteriorul mănăstirii pentru a reglementa problemele interne. Un alt text din secolul al V-lea, denumit Canonul pentru maici, conține un set de 14 canonuri pentru o mănăstire de maici (nenumită), fiind cel mai vechi text care atestă un așezământ constituit doar pentru femei. Canoanele includ o strictă segregare sexuală, de dragul probității morale, interzicerea oricărui dar din exteriorul mănăstirii, interzicerea oricărei forme de corespondență (cu excepția rudelor apropiate). Un text interesant este și Canonul Novicilor în care se specifică: obediența față de vârstnici, suprimarea erotismului, interzicerea contactului cu femeile, interzicerea consumului de alcool. Alte texte de referință sunt: Canonul pentru Solitari, Regulile din Scrisoarea lui Philoxenos din Magbug, Regulile pentru Mănăstirea de la Mar Zakkai.

CAPITOLUL UNU

Tradiția Așezămintelor Religioase Private

Zece dintre cele mai vechi documente emise de așezămintele monastice Bizantine datează din perioada cuprinsă între începutul secolului al VII-lea și sfârșitul secolului al XI-lea. Deși împărații și ierarhii Bisericii au finanțat bisericile încă din timpul împăratului Constantin cel Mare (306-337), la început nu a existat o tradiție ca mănăstirile să fie patronate de autoritățile publice. Începând cu secolul al V-lea, mulți dintre episcopii care au înființat mănăstiri le vedeau ca pe niște proprietăți personale, mai degrabă decât ca pe niște instituții diocesane. Majoritatea documentelor incluse în acest capitol consideră statutul privat al acestor așezăminte ca fiind un drept garantat de la sine. Tipic, documentele oferă foarte puține informații explicite referitor la patronajul și statutul legal al mănăstirii. Primele astfel de referiri au apărut doar atunci când s-a ridicat problema unei forme alternative de proprietate, sau atunci când independența așezământului a fost amenințată de factori exteriori. Ambele situații nu au intervenit însă decât în secolul al XI-lea.

A. Tipologia Documentelor

1. Formele Arhaice

Cele mai vechi forme de prezentare a acestor documente au fost cele prezentate în capitolul introductiv, cu referire la regulile lui Basil, percepțiile lui Pachomian, sau reglementările lui Horsiensios. La acestea se adaugă canoanele de penitență specifice tradiției Syriace.

2. Testamentul Monastic

Cel mai important model de document din această epocă a fost însă testamentul monastic. Șapte dintre

cele zece documente din acest capitol au fost de tip testament.

3. Colecția de reguli

Cele mai vechi documente alcătuite sub forma unei liste de reguli sunt cele alcătuite pentru mănăstirile Pantelleria și Studios. Cel mai elaborat dintre ele este Eleousa, fiind rezultatul a două secole de evoluție în alcătuirea de regulamente monastice.

4. Accidente de Preservare

Precaritatea modului de păstrare a acestor documente necesită un scurt comentariu. Apa Abraham s-a păstrat accidental pe un papirus Egiptean. Pantelleria s-a păstrat doar în forma sa tradusă pentru vechea Biserică Slavonească. Patru alte documente s-au păstrat dar ca fragmente incluse în literatura hagiografică. Rila și Eleousa s-au păstrat în documente originale unice. Doar textul pentru Studios este atestat printr-un mare număr de manuscrise comparabile.

B. Temerile Autorilor

1. Moștenirea

Autorul documentului Apa Abraham a fost în mod special preocupat de transmiterea așezământului către succesorul său. Conștient că astfel de așezăminte erau frecvent efemere, autorul și-a manifestat îngrijorarea ca nu cumva membrii familiei să-și exercite dreptul de moștenire pentru a seculariza așezământul. Asigurarea succesiunii a fost o preocupare principală și pentru autorii documentelor Euthymios și Rila.

2. Menținerea Autonomiei Instituționale

Autorul documentului John Xenos nu și-a exprimat temerea decât în fața amenințărilor de pierdere a independenței administrative.

3. Păstrarea Moralei și a Disciplinei

Documentul Pantelleria și-a manifestat rezervele cu privire la importanța muncii manuale. Pentru asigurarea ordinii se aplica un aspru regim disciplinar, combinat cu consumul de vin (postul voluntar).

4. Tradiția Studită

Theodore Studites și-a manifestat îngrijorarea în primul rând față de pierderea probității morale ca urmare a unor relații strânse cu femeile. Documentul Studios pe de altă parte conține o prezentare detaliată a problemelor legate de dietă și liturghie.

5. Apărarea Cenobitismului

Viața cenobitică așa cum a fost ea promovată de documentul Studit a fost amenințată începând cu secolul al XI-lea de unii dintre călugări care refuzau masa comună, păstrau bunuri personale sau alegeau stilul de viață în solitudine (anahoreții). Primul care a ținut să descurajeze expres astfel de atitudini a fost Lazarus, autorul documentului Galesios, scris la jumătatea secolului al XI-lea.

6. Reglementarea Tranziției Instituției

Cel care manifestă temeri în acest sens este autorul documentului Eleousa, alcătuit spre sfârșitul secolului al XI-lea. Spre deosebire de autorii din secolele anterioare, amenințarea independenței nu mai vine însă de la familia fondatorului ci de la autoritățile publice, de la guvernul imperial sau chiar de la ierarhii bisericii.

C Contextul Istoric

1. Așezăminte Religioase Private după Justinian

Împăratul Justinian (527-565) a urmărit cu energie restricționarea prerogativelor de drept privat ale acestor instituții religioase, pe de o parte pentru al le subordona ierarhic autorității bisericești și pe de altă parte pentru a preveni utilizarea lor ca loc de refugiu pentru dizidenții politici. Singurele documente care tratează explicit tranziția așezământului ca pe o proprietate privată sunt Apa Abraham și Pantelleria. În ambele documente nu există nici un fel de mențiune la autoritatea ecleziastică sau la orice fel de autoritate publică.

2. Așezăminte Religioase Private în Era Iconoclastă

Controversa iconoclastă din anul 726 a stimulat interesul guvernului imperial de a controla și patrona instituțiile monastice. Prin comparație cu așezămintele din secolele anterioare, mănăstirile Bizantine din

secolul al IX-lea aveau o altă bază economică, ruptă de auto-suficiența asigurată prin muncă fizică instituționalizată sau prin fonduri vărsate de fondatorul instituției. Theodore Studites acordă puțină atenție acestor chestiuni prozaice dar amintește donațiile de proprietate făcute de noii veniți, ca mijloc de susținere a acestor așezăminte. Munca fizică nu a fost abandonată, și a fost în continuare promovată cu energie, dar a devenit mai puțin importantă ca mijloc de susținere economică.

3. Noi Mijloace de Susținere Financiară

Adoptarea metodei donațiilor nu a marcat o schimbare drastică în administrație, dar este un criteriu de diferențiere față de așezămintele antice. O schimbare semnificativă a fost însă reducerea substanțială a dimensiunilor fiecărui așezământ. Astfel o mănăstire Bizantină era populată în medie de o duzină de călugări, față de sutele și miile de ascetici din așezămintele Pachomiene (de tip sclavagist).

4. Beneficiile Patronajului Imperial

Împărații, fie ei iconoclaști sau iconoduli, și-au manifestat interesul de a susține pe contul lor așezăminte monastice ca mijloc de a-și extinde influența și autoritatea. De exemplu, statutul mănăstirii Studios, fondată în secolul al V-lea de consulul Studios a devenit neclar în secolul al IX-lea după exproprierile făcute de Împăratul Constantin V. În mod asemănător, Euthymios a devenit beneficiara patronajului imperial oferit de Împăratul Leo VI cel Înțelept.

5. Așezămintele Religioase Privare la Apogeu

Apogeul așezămintelor private a fost în secolul al X-lea, după ce Împăratul Leo VI a demantelat toate restricțiile impuse de Împăratul Justinian și subsidiile publice au devenit un mijloc comun de întreținere a mănăstirilor private. Binefăcătorii privați nu doreau ca patronajul imperial să compromită controlul exercitat de ei asupra acestor instituții. A existat chiar o încercare de privatizare a unei fundații imperiale, cea de la mănăstirea Euthymios.

6. Criza Așezămintelor Religioase Private

În cea de a doua jumătate a secolului al XI-lea situația s-a schimbat dramatic după ce Împăratul Nikephoros Phokas a interzis fondarea de așezăminte religioase private și apoi a introdus un program public de sponsorizare a acestor instituții de către împărat și ierarhii Bisericii (charistike). Inițial în acest program au fost incluse doar mănăstirile ruinate, dar cu timpul confiscarea proprietății a devenit regulă.

7. Răspunsul Binefăcătorilor Privați

În anul 1031, John Xenos vizibil îngrijorat de programul guvernamental a pronunțat un blestem împotriva împăratului, patriarhului sau mitropolitului care ar îndrăzni să-i confiște proprietatea. Autorul documentului Galesisi își exprimă explicit eforturile disperate de a-și menține autonomia în fața mitropolitului de Ephes, iar autorul documentului Eleousa interzice explicit moștenitorilor săi laici orice drept, cu excepția celui de a-l binecuvânta pe următorul părinte superior.

8. Dezvoltarea de Mănăstiri Independente

Spre sfârșitul secolului al XI-lea au fost inventate și apoi au devenit comune le Muntele Athos mănăstirile independente, autonome (fără patron privat sau public). Autorii John Xenos, Galeisios și Eleousa și-au exploatat cu prudență relațiile de prietenie cu împărații momentului pentru a asigura recunoașterea independenței așezămintelor lor. O mănăstire independentă ce constituia în baza unei donații, administrată de un părinte superior și condusă de oficiali interni, fără nici o interferență sau concesiune economică din partea familiei donatorului. Deși independentă și autogovernată, o astfel de mănăstire era doar o formă deliberată de tranziție a unei mănăstiri private la care donatorul a făcut un sacrificiu mai substanțial, renunțând complet la proprietate. Din acest motiv, mănăstirile independente nu a fost prea populare.

I. Apa Abraham: Testamentul lui Apa Abraham, Episcop de Hermonthis, pentru Mănăstirea Sf. Phoibammom de lângă Theba, Egipt (Data - primul sfert al secolului al VII-lea) (Sursa - Greek Papyri in the British Museum vol I London 1893 pp 231-36 translator Leslie S. B. MacCoull)

Istoria Instituției

Autorul acestui document și fondatorul mănăstirii, Apa Abraham, a fost cel de al XIV-lea episcop al

orașului Hermonthis (în prezent Armant) din Egiptul Superior, după cum rezultă din dipticul (icoană dublă) păstrat la British Museum. S-a născut în intervalul 540-554 en, a devenit episcop în anul 590-600 en și a trăit până în jurul anului 620 en (610-624). Un portret al acestui episcop a supraviețuit și se află acum în colecția Muzeului de Egiptologie din Berlin. Episcopul nu a locuit la sediul Scaunului Diocesan ci a stat mai mult timp la Mănăstirea Phoibammom situată la cinci mile față de malul de vest al râului Nil, între localitățile Hermonthis și Medinet Habu. Sit-ul arheologic a fost explorat de Societatea de Arheologie Coptă în anii 1948-49. Inițial sediul episcopului Apa Abraham a fost la Templul lui Hatshepsut, un templu Coptic situat în localitatea Medinet Habu, dar a fost nevoit să-și schimbe locația în urma presiunilor exercitate de Patriarhul Alexandriei Damian, după cum rezultă dintr-un ostracon (ciob inscripționat folosit pentru ostracizare). Un document Coptic ilustrează momentul în care Papnute, căpetenia așezării Djeme, însoțit de clerul local și reprezentanții comunității, îl recunosc pe Apa Abraham ca proprietar și stareț al noii mănăstiri. Mănăstirea era situată pe terasele superioare ale templului și a atras numele Arab al așezării.

Acest document, împreună cu alte documente păstrate, atestă calitatea starețului de proprietar asupra mănăstirii și modalitatea de transmitere a ei către succesori. În acest document, Apa Abraham îl desemnează succesor pe discipolul său, preotul Victor. La rândul său, printr-un alt document testamentar întocmit în anul 634, succesorul lui Victor, pe nume Peter, îl desemnează ca succesor pe părintele Iakobos. S-a păstrat apoi și testamentul acestui Iakobos, întocmit spre sfârșitul secolului la VII-lea. În acest document sunt înșirați predecesorii săi, Abraham, Victor și Peter iar cel destemnat ca succesor este părintele Victor II. Despre Victor II se știe că era părinte superior în anii 711/712, dar testamentul său nu a supraviețuit timpului. În alte documente Coptice s-au păstrat numele superiorilor până la Suros, în anul 770-782.

Pe fotografiile vechi se disting urmele clădirilor monastice și un turn înalt de 30 de picioare (10 metri). Papirusul lui Apa Abraham a fost descoperit în interiorul mănăstirii în anul 1856, când a intrat în colecția British Museum. Printre obiectele identificate de arheologi se numără: câteva ostraca (cioburi inscripționate) și un set de vase liturgice din argint în interiorul unei basilici din secolul al VI-lea, situată la Vest de marile colonade ale templului Luxor. Obiectele sunt în prezent găzduite de Muzeul Coptic din Cairo. În teza sa de doctorat istoricul Krause a listat 114 cioburi ostraca publicate sau nepublicate, descoperite în perimetrul șantierului. Apa Abraham este singurul document Coptic redactat în limba greacă, fiind premergător regulamentelor Bizantine timpurii.

APA ABRAHAM (în rezumat)

1. În așteptarea firescului sfârșit, mă grăbesc să scriu acest testament cu valoare de lege, pentru a putea fi prezentat la nevoie celor interesați. Prin acest act declar că îți încredințez ție [posesiunile mele] de bună voie și nesilit de nimeni, fără nici un fel de șiretlic, manipulare sau intenție duplicitară. Este voința mea rezultată din bună credință, sunt în deplinătatea puterii, nederanjat de nici o autoritate, cu mintea ascuțită și încă în putere fizică, pot să merg și pot să-mi fac singur cumpărăturile. Acest testament îl dictez în limba Egipteană, dar mă bucur că este tradus și în limba Greacă, așa cum este proclamat prin legile pentru buna pioșenie.
2. Fie să mă bucur de sănătate și să gust în continuare din modestele mele bunuri, dar în caz că va fi să părăsesc această viață, doresc ca după moartea mea mai sus menționatul Victor, cel mai pios dintre preoți și dintre discipolii mei, să intre în posesia întregii mele proprietăți, moștenită de la mine și de la urmașii mei, fie ele bunuri mobile sau imobile, animale de orice fel, aur, argint, cupru, îmbrăcăminte, cărți, clădiri sau terenuri. Într-un cuvânt, toate bunurile de la cele mai scumpe până la cele lipsite de importanță, până la ultimul obol, inclusiv ceea ce am moștenit de la înaintașii mei sau am dobândit prin poziția mea în acest scaun, sau am primit prin donație caritabilă, fie că există sau nu există documente pentru donație.
3. După cum rezultă din declarația de mai sus, vei avea dreptul să intri în posesie, să administrazi și să îmbunătățești proprietatea, să locuiești în ea, să construiești, să extragi profitul, să o închiriezi, să o vinzi sau să o înstrăinezi, să o oferi prin donație sau să faci orice alt lucru ca unic proprietar. Această decizie mi se pare dreaptă și potrivită, motiv pentru care am întocmit acest testament.

4. Doresc și ordon ca după după ce mă voi trece din această viață, tu să fi cel care îmi va înfășa trupul, va face donațiile și pomenile necesare, conform cu tradițiile țării noastre, după dorința și planul întocmit de mine. Declar că oricine va produce un alt document, anterior sau ulterior acestuia, va fi nul de drept și fără bază legală deoarece acest document a fost întocmit pentru a avea puterea legii. Pentru a fi recunoscut de orice autoritate de guvernământ acest document poartă semnătura mea și cea a unor martori de încredere, martori că a fost intenția și judecata mea și că notarul m-a interogat și mi-a explicat în limba Egipteană fiecare aspect dintre cele consemnate.

Semnături:

Eu, Abraham, cu voia lui Dumnezeu episcop și anchorit la sfântul munte Memmonion, fiu al lui Sabinos binecuvântată fie memoria lui, a cărei mamă a fost Rebecca, am întocmit acest testament în acord cu cele menționate, împreună cu jurământul divin, atest că totul este așa cum s-a scris și dau încuviințarea mea

Eu Iosif, fiu al lui Ioan, cel mai umil preot al sfintei biserici a lui Hermonthis, fiind rugat să fac asta am consemnat totul în numele lui, deoarece el un înțelege literele [grecești].

Eu, Dioscoros, fiua al lui Iacob, arhiepiscop al sfintei biserici a lui Hermonthis, sunt martor la prezentul testament, așa cum l-am auzit de la preasfântul Apa Abraham, episcop de Hermonthis, cel care l-a alcătuit.

Eu, Flavios Pantonymos, fiu al lui Apadios, sunt martor la prezentul testament, așa cum l-am auzit de la cel care l-a alcătuit.

Eu, Flavios Abraham, fiu al lui Theodosios, membru al clasei curiale a lui Hermonthis, sunt martor la această vânzare, fiind rugat să fac astfel de cel care a alcătuit documentul

Eu, paul, fiul lui Abraham, cel mai umil diacon, sunt martor la prezentul testament, așa cum l-am auzit de la cel care l-a alcătuit

Eu, Flavios Theophilor, prin voia Domnului apărător public al lui Hermonthis, sunt martor la acest testament, fiind rugat să fac astfel de către cel care a alcătuit documentul

Prin mine, Peter așa a fost scris.

II. PANTELLERIA (Tipiconul lui Ioan pentru Mănăstirea Sfântului Ioan Antemergătorul la Pantelleria) (Data - sfârșitul secolului VIII) traducător - Gianfranco Fiaccadori - Sursa - "Il Tipico del monastero di S.Giovanni nell isola di Pantelleria - Ivan Dujcev" de la Russian State Library (Moscow) fosta Academie Teologică

Istoricul instituției

Se cunosc puține lucruri refritor la perioada în care a trăit fondatorul ei Ioan, cât timp a existat această mănăstire și când a dispărut. În afara acestui document, despre fondator se știe din aparițiile sale ca mai multe synaxaria ale bisericii Grecești, la care a fost descris ca superior și confesor al mănăstirii Pantelleria. Succesorul lui, Basil, a fost deasemenea comemorat ca sfânt și există un canon dedicat lui în care se fac referiri la regulile de la mănăstirea lui Ioan. Canonul subliniază viața aspră, ascetică, sub conducerea lui Basil, ceea ce pare a fi în consonanță cu conținutul textului de mai jos. Evident însă, canonul este alcătuit la o dată mai târzie. Insula Pantelleria este localizată la sudvest de cel mai vestic punct al Siciliei și la nord est de Tunisia (în mijlocul mării), este posesiune a Italiei dar și în prezent este izolată și foarte puțin populată. În

timpurile clasice era cunoscută sub numele de Cossyra dar a devenit cunoscută ca Pantellaria în jurul anului 700, cam pe timpul când stăpânirea arabă a devenit fermă pe coasta Africii, după căderea Cartaginei din anul 698. Începând cu cea de a doua jumătate a secolului al VII-lea a servit ca punct de refugiu pentru creștinii care fugeau din fața arabilor. În jurul anului 700 a fost însă asediată și ocupată temporar de arabi, ca punct de pornire pentru raiduri în Sicilia. Este probabil că mănăstirea datează din perioada în care insula a fost recucerită de bizantini, dar data fondării nu poate fi precizată. Între anii 803-806, trei ierarhi ai bisericii, dizidenți (Euthymios din Sardis, Theophylaktos din Nicomedia și Eudoxios din Amorion), au fost exilați pe insulă din ordinul Împăratului Nikephoros (802-811). O notiță din cronica Carolingiană din anul 806 spune că piratii din Spania Musulmană au capturat pe insula Pantelleria șase călugări, dintre care o parte au fost răscumpărați și eliberați de Împăratul Charlemagne. Nu se știe dacă și cât timp a mai dăinuit mănăstirea. Insula era încă în mâinile bizantinilor în anul 835 când a avut loc bătălia navală dintre flota bizantină și cea ridicată de Ziyadat Allah. La această dată însă, musulmanii erau deja stabiliți în Sicilia, la Palermo, unde și-au fixat capitala în anul 831. Siracuza a căzut în anul 878 iar Taormina în anul 902. Este probabil că insula a fost cucerită de arabi în intervalul 836-864, deși Malta nu a căzut decât în anul 870. Indiferent care a fost data exactă, cert este că mănăstirea nu a supraviețuit și populația s-a islamizat. Documentul păstrat este doar un fragment și nu există decât în versiunea sa slavonă. Nu se referă decât la reglementarea vieții călugărilor în mănăstire.

Regulile Mănăstirii Sfântului Părinte Ioan, Superiorul de la Pantelleria

Salvarea pentru toți vine din învățăturile sfintelor cărți. Cel care a renunțat la lume și a intrat în această mănăstire, de dragul salvării sufletului său, nu va putea fi salvat decât dacă va respecta cele de mai jos:

1. Atunci când bate toaca, fie ca toți călugării să se adune în porticul bisericii și apoi să intre în biserică imediat după sosirea celor în vârstă. Fie ca toți să se închine în fața crucii și să înceapă să cânte rugăciunea către Dumnezeu și alte imnuri în ordinea potrivită, după cum sunt orele serii sau ale dimineții. Fiecare va sta la locul său, potrivit rangului, și nu va avea dreptul să se deplaseze în alt loc. Dacă nu va respecta locul și se va deplasa pe altă poziție, va fi iertat prima oară, a doua oară și a treia oară, dar dacă nu se va îndrepta va fi expulzat din comunitate.
2. În mod asemănător, călugării se vor aduna pentru comuniune, pentru servirea mesei și pentru saluturi, potrivit cu ordinea și statutul lor. Această ordine ierarhică trebuie respectată în tot cursul zilei. Fie ca ei să citească rugăciunile lor, de trei ori la rând, de la prima până la cea de a treia oră, de trei sau de patru ori de la ora a treia până la ora a șasea și încă de două ori de la ora a șasea până la ora a noua, până seara, și apoi încă de trei ori în timpul nopții.
3. Rugăciunile lor să fie citite după cum urmează: după rugăciunea către Dumnezeu va sta puțin apoi va face nouă închinări iar când se va ridica va ridica mâinile și va implora mila Domnului. La sfârșit se va mai închina încă de trei ori (în total de 12 ori), apoi se vor saluta între ei și vor putea pleca.
4. Pentru a fi salvat, călugărul trebuie să fie sănătos și să postească în timpul zilei. Cel care face munci fizice va primi în plus un sfert de porție și o cană de vin, înaintea mesei. Cel care slăbește la trup, să postească doar Luni, Miercuri și Vineri. Cel care nu dorește să se conformeze nu va putea fi salvat.
5. Când se adună pentru somn, sau în timpul slujbei, nu este permis ca monahii să se viziteze, să stea pe patul altuia, sau să ceară ajutor în orice fel de problemă. Dacă proprietatea unuia dintre ei a fost ocupată sau reținută de altul, acesta se va adresa supraveghetorului ecleziastic pentru a-i face dreptate. Oricine va încălca această regulă va fi expulzat. Atunci când există o ceva de discutat, aceasta se va face doar în afara bisericii, de față cu toți ceilalți monahi, pentru ca să nu rămână nimeni neîncunoștințat. Cel care atrage în conversație pe unul dintre frații săi va fi admonestat, și dacă nu se îndreaptă va fi expulzat.

6. În mod asemănător, cel care va fi văzut că se ține de mână, se îmbrățișează sau se sărută, va fi admonestat și dacă nu se îndreptă va fi expulzat din comunitate pentru a nu-i corupe pe ceilalți cu astfel de scene.
7. Doi călugări nu vor încăleca un animal în același timp, ci doar pe rând. Deasemenea, călugării nu se vor odihni și nu vor dormi câte doi, ci doar separat. Cel surprins că discută frecvent cu altul, fără un motiv clar, va fi admonestat ca mai sus.
8. Când monahii se adună pentru cor, dacă unul dintre ei întârzie să rămână în afara bisericii până la sfârșitul cântecului, apoi să cadă la picioarele lor și să explice de ce a întârziat. Superiorul îl va interoga și va decide dacă este iertat sau trebuie pedepsit.
9. Iarna și vara monahii vor cânta canonul complet, atât pentru zilele sfinților cât și pentru zilele Domnului. Dacă seara este prea scurtă se va cânta dupăamiaza. Iarna se vor cânta două lecții și de patru ori kathismata, iar vara se va cânta de două ori kathismata și lecția atât timp cât nu devine obositoare, urmate apoi de rugăciuni.
10. Precentorul (conducătorul corului) este cel care conduce și alege ordinea imnurilor, în conformitate cu ordinea stabilită de diaconul Ioan. Oricine este obișnuit să cânte astfel se va conforma acestei ordini.
11. Dacă unul dintre monahi omite să participe de liturghia comună, nu este demn de comuniune. Dacă repetă des acest lucru va fi pedepsit să stea întins cu fașa la pamânt.
12. În timpul liturghiei monahii vor păstra distanța între ei, astfel încât să nu se deranjeze între ei atunci când se apleacă pentru închinare.
13. Când sunt chemați la masă, cei care ajung primii vor aștepta sosirea celorlalți înainte să înceapă rugăcinea pentru binecuvântarea bucatelor. Dacă cineva întârzie din lene va fi timis înapoi fără să servească masa, iar dacă este postul Paștelui sau postul Crăciunului va rămâne fără masă până a doua zi la aceeași oră.
14. Când sunt chemați la muncă, monahii se vor grăbi la fel ca pentru servirea mesei.
15. Dois supraveghetori vor măsura orele și vor bate toaca pentru a chema frații la rugăciune. Dacă vor fi leneși și nu vor respecta ordinea corectă, seara vor fi pedepsiți și nu vor primi masa de seară.
16. Călugării vârstnici vor stabili cine merge la muncă, cine rămâne în chilie și cine muncește în locul celor prea vârstnici. Este interzis ca un monah să plece la orice fel muncă fără să-i anunțe pe cei vârstnici.
17. Dacă unul dintre monahi își scoate vestmântul la soare și îl lasă acolo trei zile la rând, să fie pedepsit (nu va servi masa de seară). Să se prezinte singur și să ceară să fie pedepsit, pentru că a încălcat regulile, chiar dacă greșeala nu a fost observată de cei în vârstă.
18. Monahii nu vor vorbi în șoaptă, pentru că doar hoții vorbesc în acest fel. Dacă au ceva de spus, vor spune cu voce moderată, fără să strige. Monahii nu vor schimba între ei cuvinte scrise pe hârtie decât în timpul postului Paștelui, sau dacă este strict necesar.
19. Cei în vârstă trebuiesc respectați ca și când ar fi însăși Dumnezeu. Nu doar vârstnicii trebuiesc respectați și iubiți, ci și întreaga comunitate.
20. Dacă unul dintre monahi va refuza să împartă celula și masa cu un confrate, să fie chemat la judecată în

fața preotului din biserică și să fie admonestat. Dacă nu se pocăiește și insistă să fie singur în celulă, să-și dea jos vestimintele de monah și să fie expulzat din mănăstire.

21. Cel care nu va cunoaște sau nu va respecta regulile mănăstirii se va înstrăina de Biserică. Așa spune această carte și așa se va face. Cel care își iubește vecinul până la moarte, este gata să-și dea viața pentru el, să-l servească și să rămână alături de el. Cel care respectă aceste reguli ale Părinților noștri, va avea viață.

III. THEODORE STUDITES (Testamentul lui Theodores Studites de la Mănăstirea SF. Ioan Stoudios din Constantinopol) Data - anul 826 en Traducător - Timothy Miller Sursa - J.J. Sirmond Opera varia ediția J. de la Baume vol 5. Sancti Theodori Studitae Epistolae aliaque scripta dogmatica (Paris 1696).

Istoricul instituției

A. Fondarea mănăstirii

Mănăstirea Studios a Sfântului Ioan Antemergătorul a fost fondată de un oarecare Stoudios, consul în anul 454. Biserica mănăstirii s-a ridicat pe locul unei biserici parohiale mai vechi, ce data se pare din anul 450. Această biserică a supraviețuit până astăzi în Istanbul, în ruină, și este cea mai veche clădire ecleziastică. Poate fi găsită în colțul de Sud-Vest al orașului vechi, lângă Poarta de Aur (Golden Gate), în fostul cartier Psamathia. Se pare că biserica a fost ridicată ca relicvar pentru capul Sfântului Ioan, despre care contemporanii credeau că a fost descoperit la Emesa în anul 453, dar biserica cea nou construită nu a reușit să intre în posesia valoroasei relicve. Câțiva ani mai târziu, probabil în anul 460, Stoudios a instalat un grup de călugări "fără somn" (akoimetoî), faimoși pentru serviciile liturgice continue pe toată durata zilei, mănăstirea fiind asociată unei biserici. Călugării au menținut această practică până la sfârșitul secolului al VIII-lea, cu o întrerupere de un deceniu în jurul anului 765, când împăratul iconoclast Constantin V (741-775) i-a expulzat din capitală pe călugării iconoduli. Este cunoscut numele câtorva dintre superiorii mănăstirii și mănăstirea este pomenită accidental în documente, deși mănăstirea nu a jucat un rol important în istoria ecleziastică a Bizanțului în primii săi trei sute de ani de existență.

B. Theodore Studitul

Fundația a devenit una proeminentă în anul 798 sau 799, atunci când Împărăteasa iconodulă Irina l-a chemat pe părintele Theodore, autorul acestui testament, în fruntea mănăstirii Studios. Părintele Theodore era pe atunci egumenul mănăstirii Sakkoudion din Bithinia, împreună cu Plato, unchiul împărătesei, acolo unde mai puțin de zece călugări "fără somn" au supraviețuit persecuțiilor iconoclaste. Statutul constituțional al mănăstirii este neclar, dar se pare că a fost o donație a Împărătesei Irina către Theodore. Cert este că Theodore a tratat mănăstirea ca pe o fundație privată, analogă cu mănăstirea Sakkoudion, rămasă în funcție împreună cu alte trei mănăstiri aflate sub conducerea sa. După Irina, Theodore a întreținut relații dificile cu următorii conducători ai Bizanțului, inclusiv cu Împăratul iconodul Nikephoros (802-811) în timpul căruia a fost exilat pe Insulele Prințesei deoarece a refuzat să reconcilieze controversa Moechiană. Apoi în anul 815 a fost exilat din nou, în timpul Împăratului Leo V (813-820), după ce a refuzat să accepte reînvierea iconoclasmului. Înainte de plecare a împărțit monahii în grupuri mici și a recomandat să se disperseze pentru a evita presiunile guvernamentale, dar mănăstirea s-a redeschis în absența sa de către călugărul Leontios, ajuns astfel egumen. Aflat la Smyrna, sub strictă supraveghere metropolitană, în anul 819 Theodore a expediat o scrisoare cu valoare de testament. Eliberat în anul 821, în timpul Împăratului Michael II (820-829), Theodore s-a întors la Constantinopol dar nu a reușit să se acomodeze cu noul conducător să a ales să se auto-exileze începând cu anul 823, inițial în peninsula Sf. Tryphon la Sud-Est de oraș, apoi la Prinkipo pe Insulele Prințesei. Acolo a și murit în Noiembrie 826, după ce l-a desemnat ca succesor pe discipolul său Naukratios căruia i-a dictat testamentul de mai jos. Osemintele lui a fost exhumate de la Prinkipo și reînchinate la mănăstirea Studios în anul 844. După Naukratios a succedat Nicholas Studitul, cel care a refuzat să-l accepte pe episcopul Photios (858-867) ca Patriarh preferând să rămână loial patriarhului destituit Ignatios (847-858).

C. Studios ca Mănăstire Imperială

La începutul secolului al X-lea, în timpul Împăratului Leo VI (886-912), mănăstirea și-a schimbat statutul de opozant al autorității imperiale în cea de supporter. Superiorii mănăstirii au fost creditați de împărați cu misiuni importante. De exemplu, Împăratul Tzimiskes l-a trimis pe călugărul Stoudit Euthymios la Muntele Athos pentru a judeca probleme disciplinare, misiune care a fost apoi tipărită și publicată de împărat. Deasemenea, trei foști împărați au fost trimiși în exil la mănăstirea Stoudios: Michael Kalaphates (1042), Isaac Komnenos (1059) și Michael Doukas (1078). Mai mult decât atât, mănăstirea a dat trei patriarhi: Antonios III (974-979), Alexios Studitul (1025-1043) și Dositheos (1189-1191).

D. Stoudios în ultimele secole ale Imperiului Bizantin

Mănăstirea a fost retrasă în timpul Komnenilor și nu pare să fi jucat un rol în Reforma Evergetiană (reforma binefăcătorilor) de la sfârșitul secolului al XI-lea. În timpul cuceririi latine din anul 1204 mănăstirea a pierdut o parte dintre relicve și a rămas abandonată pe un câmp devenit pășune. A fost restaurată în anul 1293 de Constantin Paleologul, fratele Împăratului Andronikos II Paleologul (1282-1328), când s-a pus un acoperiș nou și au fost recrutați monahi noi. La sfârșitul secolului al XIV-lea mănăstirea a fost din nou considerată drept cea mai importantă mănăstire din Constantinopol. Apoi mănăstirea a jucat un rol activ în istoria Bizanțului, până în anul 1453 când cetatea a căzut în mâna turcilor. Din acel moment mănăstirea a fost desființată și călugării au fost dispersați.

E. Conversia mănăstirii în moschee în Epoca Otomană

Sultanul Beyazid II (1481-1512) a dăruit clădirile grăjdarului său albanez, Ilyas bey Abdullah, iar acesta a transformat-o în moschee, denumită de atunci Imrahor Camii (sau Mirahor Camii). Cartierul Psamathia a fost mistuit de un incendiu în anul 1782 și moscheea a fost sever avariata, dar a fost refăcută în anul 1820. A căzut însă în ruine în anul 1894, în urma unui incendiu.

F. Descoperiri arheologice

Deși nu s-a organizat nici o excavare adecvată, între anii 1907-1909, Institutul Rus de Arheologie din Constantinopol, sub conducerea lui Panchenko, a eliberat zona și a excavat sub sanctuar unde a identificat o criptă datând din secolul al V-lea (de la fondarea cetății) și a făcut câteva observații preliminare. Câțiva ani mai târziu, Ebersolt și Van Millingen a publicat câteva schițe ale site-ului, înainte ca un nou incendiu să devasteze ruinele în anul 1920. S-a determinat că mănăstirea a fost localizată la stânga bisericii, dar nu s-a identificat din fosta fundație decât o cisternă. Fotografiiile vechi arată că a fost cândva acolo o capelă cu două coloane și o boltă arcuită datând din epoca bizantină medie sau târzie, ridicată peste un colț al cisternei (mai probabil din fosta moschee).

Testamentul (citit cu voce tare în fața călugărilor înainte de moartea lui Theodore Studitul).

Deoarece belstematul meu trup a căzut într-o stare de permanentă boală și nu pot să vă convoc pe toți, fiii mei, frații și părinții mei, să-mi fiți alături în momentul plecării, dat fiind că mănăstirile sunt în locații diferite, și mai ales pentru că sunteți plecați la distanță cu diverse afaceri, am să spun și eu cuvintele sacre ale lui David: "M-am pregătit, nu îmi este teamă. Inima mea este pregătită." Deoarece ora trecerii mele a sosit, m-am grăbit să alcătuiesc acest testament. M-am gândit ca aceasta este metoda potrivită și sigură pentru ca voi să aflați și să discernați exact ceea ce gândesc, ce fel de om este persoana care doresc să fie succesorul meu, în așa fel încât voi să vă bucurați de armonia și pacea lui Isus Christos, de acea pace pe care Domnul a lăsat-o discipolilor și apostolilor atunci când a fost pe cale să revină din Ceruri.

Despre credință

Astfel, cred în Tatăl, în Fiul și în Sfântul Duh, întreaga și consubstanțiala Trinitate primară, am fost botezat, regenerat și perfecționat. Mărturisesc lui Dumnezeu Tatăl, lui Dumnezeu Fiul și Sfântului Duh - pentru că toți trei sunt unul singur cu privire la divinitate și respectiv unul singur se divide în trei cu privire la

persoane ca indivizi. Astfel, Trinitatea este un singur Dumnezeu potrivit substanței, deși este divizat în persoane diferite. Deasemenea mărturisesc că unul din această Trinitate, Domnul nostru Isus Christos, din nemăsurată caritate a venit la noi în carne și oase, și-a luat trup din trupul sfintei și nevinovatei mame de Dumnezeu, pentru a salva rasa noastră. S-a născut din trupul ei după legile naturii, așa cum este procreerea omenească, așa cum a fost prevestit. Acest Christos are natură dublă, întreagă și completă ca divinitate, întregă și completă ca ființă umană, astfel încât să nu-i lipsească nimic din ceea ce și-a asumat. Același Cristos este o singură persoană dar este și manifestarea celor două naturi ale sale. Astfel el este manifestarea celor două voințe și al celor două energii prin care a lucrat, în conformitate atât cu natura sa divină cât și cu natura sa umană. Prin urmare, respect cele șase concilii ecumenice și resping orice eroare sau asociere eretică. Respect hotărârile celui de al Doilea Conciliu de la Niceea, cel care s-a întrunit recent împotriva celor care îl acuză pe Christos. Accept și sunt uimit de imaginile Domnului Isus Christos, de cele ale Maicii Domnului, ale apostolilor, profeților, martirilor și ale tuturor celor care au fost sfinți și dreți. Mai mult decât atât, cer ca intervenția neumbrită a acestor imagini să medieze împăcarea cu Bunul Dumnezeu. Cu credință și evlavie îmbrățișez sfintele lor relicve, împreună cu întreaga grație divină. Deasemenea, accept orice carte inspirată de Dumnezeu, de la Vechiul și Noul Testament la biografiile și scrierile sfinților părinți, ale învățătorilor sau asceților. Dacă însă scrierile acestor oameni vor fi găsite demne de a fi anatemizate, în urma unei judecăți a sinodului, sau se va constata că sunt folosite de unii pentru a conduce spre erezie, atunci să fie anatemizate, să fie rupte cu totul de Tatăl, de Fiul și de Spiritul Sfânt. Mai vreau să aduc la cunoștiință faptul că viața monastică este nobilă și exaltată, chiar angelică, pură și fără de păcat, este cel mai perfect mod de viață. Este clar că viața monastică trebuie să fie ordonată după regulile ascetice al Sfântului Basil cel Mare, și nicidecum nu după jumătăți de măsură, în așa fel încât unii să aleagă doar o parte dintre reguli și să renunțe la celelalte. Monahul nu poate alege să-și conducă viața altfel decât au fost relevate cele trei ordine ale scării divine. Nu este posibil să dețină un sclav, un animal domestic sau o persoană de sex femeiesc, pentru că astfel s-ar îndepărta de profesiunea religiei și ar fi un pericol pentru suflete. Am tratat toate aceste lucruri pe scurt, deoarece nu este timp să le explic pe larg, dar doresc să previn ca unii să accepte orice opinie inferioară sau contrară modului în care eu cred și gândesc.

Despre părintele superior

Am să vorbesc acum despre superior. Prin rugăciunile lui și prin felul în care vă va conduce am încredere că veți fi salvați, dacă la rândul vostru o să-i acordați atenție și supunere. Prin urmare, alegeți pe cineva prin vot comun, cu sfințenie, așa cum au stabilit înaintașii noștri, deoarece dorința mea este să-l susțin pe acela pe care voi îl veți găsi potrivit. Am să-i încredințez întreaga comunitate a lui Christos. Să-i hrănească, să-i transforme, să-i perfecționeze pentru Dumnezeu. Să-i conducă spre înainte în orice lucrare a binelui. Să-i păzească de orice dușman spiritual, să-i introducă în palatul virtuții. Pentru asta, va trebui însă să respecte următoarele reguli:

1. Cu excepția unor situații extrem de grave, nu va schimba în nici un fel această constituție primită de la mine ca să vă fie lege
2. Nu va avea nici o posesie lumească, nici nu va pune deoparte pentru sine nici măcar un ban de argint
3. Nu se va lăsa condus de inima sa sau de orice alte sentimente, decât cele cu care a fost împuternicit de Dumnezeu pentru a fi conducătorul fraților săi. Astfel, el nu va folosi bunurile mănăstirii pentru rudele lui de sânge, pentru prieteni sau asociați, nici în timpul vieții și nici după moarte. El nu mai aparține acestei lumi, și prin urmare nu trebuie să împartă nimic cu cei din această lume. Dar dacă cineva va depăși această limită și va părăsi societatea pentru a veni sub ordinul său, atunci va trebui să-l trateze prin imitație, așa cum au făcut sfinții părinți.
4. Nu va deține nici un sclav, nici pentru el, nici pentru mănăstire sau munci agricole, deoarece omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. Cei care intră în această instituție sunt legați între ei ca printr-o căsătorie. Din acest motiv, superiorul trebuie să fie mai degrabă el sclavul spiritual al fraților săi, chiar dacă atunci când apare în public este văzut ca domnul și învățătorul lor.
5. Pentru muncile zilnice nu va utiliza nici un animal de sex feminin, deoarece a renunțat complet la tot ceea ce este femeiesc. Nu va permite prezența nici unui astfel de animal în mănăstire, sau pe terenurile

mănăstirii, așa cum nu a permis nici unul dintre sfinții părinți, după cum este legea naturii.

6. Nu va încăleca pe cal sau măgar, decât dacă este strict necesar și atunci doar dacă este mînz neexperimentat. Mai degrabă va călători pe jos, la fel ca Isus Christos.

7. Va fi foarte atent ca toate bunurile mănăstirii să fie în comun. Nici un membru al comunității să nu aibă bunuri proprii, nici măcar un ac. Trupul și sufletul lui va fi împărțit în mod egal și imparțial între toți membrii frățietății.

8. Ca fugitiv din lume și din căsătorie, nu va angaja nici un fel de relații spirituale cu frații săi, deoarece astfel de practicii nu sunt pentru monahi, iar dacă va găsi astfel de practici la frații săi, va avea grijă ca ele să nu devină lege.

9. Nu va lua masa cu nici o altă femeie decât mama sau cu sora sa maternă, indiferent dacă este vorba despre o călugăriță sau o persoană civilă. Așa ceva nu va fi permis, decât atunci când nevoia o impune, așa cum ne-au prevenit sfinții părinți.

10. Nu va părăsi comunitatea prea des, sau fără rost. Este de dorit să petreacă tot timpul cu turma lui, pentru că misiunea lui este să salveze aceste oi, să le înobileze cu rațiune.

11. Va fi foarte atent pentru a-i învăța catehismul de trei ori pe săptămână (prin întrebări și răspunsuri despre religie), fie direct, fie prin unul dintre copiii lui, deoarece aceasta este tradiția salutară moștenită de la sfinții părinți.

12. Nu va permite renunțarea la rasa călugărească și apoi la sutana preotească, deoarece botezul și rasa sunt obligatorii pentru cei ce doresc să fie părinți.

13. Nu va încălca legile și canoanele sfinților părinți și mai presus de orice nu va încălca regulile Sfântului Basil. Indiferent ce va face, va fi în acord cu mărturia din Scripturi, fără a schimba cuvântul lui Dumnezeu.

14. Nu va părăsi turma pentru o altă comunitate și nici nu va reveni la cea veche fără acordul comunității.

15. Nu va lega prietenie cu nici o călugăriță și nici nu va intra într-o mănăstire de femei. Ori de câte ori va fi nevoit să vorbească cu o călugăriță sau cu o femeie din lume, va avea alături cel puțin două persoane, deoarece o persoană singură este prea ușor de influențat.

16. În general nu va deschide ușa mănăstirii pentru nici o femeie, decât dacă este absolut necesar. Dacă va fi însă capabil să se întâlnească discret, această oportunitate nu va fi respinsă.

17. Nu va face pentru sine sau pentru copiii săi spirituali nici un adăpost sau casă seculară în care se găsesc femei și nici nu va frecventa frecvent astfel de locuri. Pentru nevoile temporare, sau esențiale, va prefera să folosească locuințele celor pioși.

18. Nu va ține un adolescent în celula lui, daor din afecțiune, dar va accepta să fie servit de astfel de persoane, dacă sunt în afara oricărei suspiciuni.

19. Nu va deține îmbrăcăminte scumpă sau foarte distinctivă, în afara hainelor preoțești. Mai degrabă va prefera îmbrăcămintea umilă, așa cum au făcut și sfinții părinți.

20. Nu va cheltui cu larghețe pentru stilul său de viață sau pentru recepții de oaspeți. Acest stil de viață este o tulburare ce aparține celor dedicați plăcerii.

21. Nu va depozita aur în mănăstire, dar va împărți din abundența sa celor nevoiași, la poarta mănăstirii, așa cum au făcut sfinții părinți.

22. Nu va lua asupra sa răspunderea trezoreriei, nici atribuțiile administratorului, ci va lăsa ca asta să fie grija celorlalte suflete, pentru a le câștiga sau pierde, după cum spune Scriptura. Va încredința aurul și administrația celor pe care-i va considera potriviți pentru fiecare dintre aceste servicii. Împreună cu confrății mai de frunte va putea conduce mănăstirea transferând sarcinile celor aleși.

23. Nu va pune în fața intereselor comunității nici o persoană, indiferent cât de puternică sau eminentă ar fi ea la momentul acela. Nu va pregeta să se pună cheazășie, până la vărsarea de sânge, pentru a garanta respectarea acestor sfinte legi.

24. În nici o chestiune de ordin fizic sau spiritual nu va acționa după propria sa opinie, fără a se consulta în prealabil cu bunul Dumnezeu, fără a cere sfatul celor cu experiență și prudență față de chestiunea respectivă. Sfinții părinți ne-au învățat că întotdeauna este nevoie de un consilier, sau poate doi, trei, sau chiar mai mulți.

Toate aceste legi, împreună cu orice alte ordine va primi, trebuie respectate pentru ca să vă fie bine și să prosperați în numele lui Dumnezeu. Departate de mine să fie să vorbesc, sau măcar să gândesc în alt fel.

Reguli pentru monahi

25. Acum dragi frați ascultați voi umila mea voce. Acceptați pe cel pe care l-ați ales. Nu este posibil să alegeți altă viață decât cea descrisă. Aceasta este legătura cu Dumnezeu. Să-l priviți cu respect și onoare, să-l îmbrățișați ca succesor al meu. Să fiți obediți în fața lui, pentru că tocmai a fost numit în numele Domnului. Nu trebuie să vă așteptați la nimic mai mult decât la darurile pe care le-a primit la rândul său de la Spiritul Sfânt. Este suficient dacă va respecta ceea ce am lăsat eu, din umilință, prin testament. Să mă iubiți copiii mei și să-mi respectați ordinele. Să păstrați pacea între voi, să mășăluți ca în Ceruri, să păstrați inviolabilă angelica voastră profesie.

26. Urând lumea, nu vă mai întoarceți spre lucrurile pământești. A dată ce v-ați rupt de legăturile fizice, nu vă lăsați din nou atrași de plăcerile cărnii. După ce ați renunțat la plăceri și la perisabilele lucruri lumești, nu vă mai îndepărtați de lupta cu neglijența, pentru a fi din nou la cheremul diavolilor.

27. Rămâneți îmbrăcați cu haina obediței, până la sfârșit, pentru ca să "obțineți coroana nepieritoare a dreptății". Conduși de umilință, trebuie să vă negați propria voință și să vă modelați după voința superiorului vostru. Dacă o să aveți permanent în minte aceste lucruri și dacă o să le respectați, o să fiți binecuvântați. Corul martirilor o să vă primească cântând. Purtând coroana în Regatul Cerului, o să vă bucurați de eterne binecuvântări.

Epilog

Așadar, adio copiii mei. Plec pe un drum fără de întoarcere, pe care l-au parcurs toți vârstnicii înaintea mea și pe care o să mergeți și voi după ce vă îndepliniți datoriile acestei vieți. Nu știu, frații mei, unde mă duc sau ce judecăți mă așteaptă, nici ce loc o să mă primească. Asta pentru că nu am terminat nici o lucrare de bine pentru Dumnezeu. Maidegrabă sunt responsabil pentru fiecare dintre păcate. Totuși, mă bucur că merg din lume spre Ceruri, de la întuneric spre lumină, de la sclavie spre libertate, de la adăpostul vremelnice spre cel veșnic, de la ținuturi străine spre patria mea adevărată. Și mai direct, declar că mă întorc la Stăpânul meu, la Domnul și Dumnezeu meu, pe care spiritul meu l-a iubit, pe care l-am recunoscut ca Părinte, deși nu l-am servit ca un fiu. V-am spus aceste lucruri pentru ca să aveți inimă și să vă rugați pentru salvarea mea. Dacă voi fi salvat, vă dau cuvântul meu că nu am să rămân liniștit ci am să mă rog lui Dumnezeu, pentru voi toți, să înfloriți, să fiți salvați, să vă înmulțiți. Mă aștept să vă văd, să vă primesc și să vă îmbrățișez pe fiecare dintre voi atunci când o să părăsiți această lume. Să vă amintiți cuvintele mele umile. Să respectați sfatul pe care vi-l dau în numele lui Isus Christos, Domnul, pentru gloria și puterea lui, în vecii vecilor. Amin.

La vârsta de 67 ani, sfântul părinte și confesor Theodore, a închis ochii în luna Noiembrie, în ziua a unsprezecea, într-o Duminecă, la ora șase, în anul 635 (826 en).

IV. STUDIOS (Regulamentul Mănăstirii Sf Ioan Studios din Constantinopol) (Data- după anum 842 en Traducător - Timothy Miller Surse - Codex Vartopedi (sec XIII-XIV), Codex Vaticanus graecus (sec IX-X) (fragmente)

Reforma Monastică Studită - Această sinteză oferă doar o imagine incompletă a vieții monastice de la Studios, fapt ce poate conduce la confuzii. Reforma începută de Theodore a dominat monasticismul Bizantin doar până când o nouă reformă, cea introdusă de Evergetis, i-a luat locul în secolul al XII-lea, cu excepția unor locații periferice din Sudul Italiei, Sicilia și Cipru. Totuși, dat fiind că alte documente din această colecție, cum sunt Regula Athonită și Typiconul Athonit sunt continuatoare ale acestei tradiții, este utilă o prezentare a câtorva aspecte din reforma de la Studios.

A. Alte surse asupra subiectului

Portretul lui Theodore Studitul mai este prezentat în alte patru documente denumite: Vita A (anonim, din secolul X), Vita B (alcătuit de călugărul Michael), Vita C (anonim), Vita D (alcătuit după scrisorile

succesorului său Naukratios). Un alt document important este Eulogy al lui Theodore Studitul alcătuit pentru unchiul său Plato, fondatorul mănăstirii Sakkoudion (circa 780 en), locul unde Theodore s-a format ca învățat. Din acest document s-au păstrat doar 556 de litere. Apoi sunt cele câteva sute de lecții de catehism, despre o varietate de subiecte, adunate în trei volume denumite Catehismul cel Mare (editate doar parțial) și mult mai cunoscutul Catehismul Mic (format din 134 de texte publicate). Un alt text atribuit lui Theodore, denumit Penitențe, prezintă pedepsele instituite pentru încălcarea regulilor și este comparabil cu un alt text al lui Theodore denumit Iambics. Informații interesante se găsesc și într-un alt document atribuit lui Theodore, denumit Imnuri.

B. Principiile Reformei Studite

1. Reînvierea Monasticismului Cenobiotic - așa cum a fost el practicat în antichitate.
2. Munca fizică - redusă la a fi o activitate secundară, după cum o demonstrează și relocarea mănăstirii de la o fermă agricolă din Sakkoudion, în mijlocul Constantinopolului
3. Definirea unor funcții administrative - spre deosebire de forma antică de tip stână, Theodore a introdus o structură administrativă ierarhică, cu funcții și atribuții clar definite
4. Viața liturgică - reforma a constat din înlocuirea serviciului permanent, organizat de călugării "fără somn" timp de 24 de ore din 24, prin slujba importată de la Mănăstirea Sf. Sabas, de lângă Jerusalem.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, Regulamentul de la Sfânta Mănăstire Studios

1. Am primit această regulă de la părintele și confesorul nostru Theodore. Prin rugăciunile lui, Dumnezeu ne-a dăruit nouă cuvântul potrivit pentru a alcătui acest nou document, pentru gloria Tatălui, a Fiului și a Sfântului Spirit, pentru a proteja pe cei care au ales să respecte această credință.
2. Când ceasul cu apă arată că a trecut cel de al doilea, sau cel de al treilea cat, sunând toaca se va da deșteptarea pentru doxologia de dimineață. Călugării consacrați se vor aduna în biserică și se vor ruga în liniște până la sosirea preoților și a diaconilor. Cel desemnat de părintele superior efectuează censul (tămâierea) bisericii și apoi a călugărilor (așa cum în armată se face inspecția pe platou). Apoi, preotul intonează "Glorie celui Pre Sfânt" urmat de troparion-ul "Christos a Înviat" cântat în cor de toți călugării. La sfârșit, preotul se întoarce la locul său și intră în altar. ... (urmează apoi slujba Postului Paștelui)
3. În Dumineca Învierii slujba începe cu cei Șase Psalmi și se cântă Dumnezeu este Domnul urmat de Binecuvântat este Omul.
4. A doua zi dimineața, după cei Șase Psalmi și Dumnezeu este Domnul urmează slujba de reînviere.
5. Până la slujba Înălțării la Cer, se va spune în fiecare zi Christos a Înviat, după cel de al V-lea psalm.
6. Până la sfânta zi de Pentecost nu se vor cânta orele și se se va înngenunchea. Cei foarte zeloși se pot închina. La fiecare oră se vor cânta proimnia și trisagion.
7. Chiar dacă acestea sunt zilele Învierii, vom cânta slujba pentru cei morți în fiecare Sâmbătă și în oricare altă zi dacă se comemorează moartea cuiva.
8. În sfânta zi de Pentecost nu se va citi nimic altceva decât ceea ce ține de sărbătoarea acestei zile.
9. În seara sărbătorii Pentecostale, la aprinderea felinarelor se va înngenunchea de trei ori și se va spune O Doamne cât am plâns.
10. De Ziua Tuturor Sfinților se vor cânta orele, apoi Kyrie eleison de 20 de ori.
11. În fiecare zi, după terminarea slujbei se va spune de 20 de ori Kyrie eleison
12. Sâmbăta și Dumineca, dacă nu se comemorează un sfânt, se va citi din Apostoli
13. La Adormirea Maicii Domnului, seara se va spune de trei ori Doamne cât am plâns, urmat de cei Șase Psalmi și Dumnezeu este Domnul.
14. În tot timpul postului se vor ține patru slujbe pe zi, se vor face 80 de prostrări dimineața, 30 de prostrări la aprinderea candelor și alte 100 de prostrări la vecernie.
15. În Săptămâna Mare se vor cânta orele și se vor face prostrațiile la fel ca în restul zilelor, apoi se va citi din Apostoli, din Profeți și din Noul Testament.
16. Miercurea Vinerea și Dumineca, după slujba de dimineață se va citi Catehismul părintelui Theodore.

17. În Sâmbăta Învierii, se va spune de trei ori Doamne cât am plâns, de două ori mai tare decât în mod obișnuit.

18. Vor exista călugări în vârstă desemnați pentru a observa și pedepsi greșelile începătorilor. Deasemenea vor exista doi monitori ai corului, unul însărcinat cu deșteptarea și alți doi care vor patrula după ora stingerii pentru a admonesta pe cei care nu s-au culcat.

19. La vecernie, toți se vor saluta între ei făcând semnul crucii cu brațele încrucișate, semn al reconcilierii unul cu altul pentru orice ofense din timpul zilei.

20. La veghea din ziua Nașterii Domnului, la Epifanie și în Ziua Tuturor Sfinților, nu se va mai cânta la vecernie ci fiecare va cânta pentru el "trisagion".

21. În timpul Postului Paștelui, la aproape fiecare slujbă de vecernie, părintele superior sau cineva desemnat dintre cei vârstnici va ține celor tineri o lecție de catehism

22. În timpul slujbei de dimineața, părintele superior va părăsi corul după cea de a patra odă și va ocupa locul său, unde va primi pe cei care pășesc în față pentru confesiune, pentru binele acestora.

23. În tot cursul Postului Paștelui, unul dintre călugării în vârstă, la cea de a treia oră le va aminti fraților și părinților că "toți urmează să murim".

24. Atunci când cineva dorește să se călugărească, sau vine de la o altă mănăstire, va trebui să stea în spital două sau trei săptămâni, pentru a vedea cum este viața la mănăstire. Dacă și atunci va rămâne hotărât asupra deciziei, după ce superiorul i-a arătat tot ce-l așteaptă, va fi primit în trumă pentru instrucție. Cu permisiunea superiorului se va prostra în fața fraților, în timp ce ei se roagă pentru el.

25. Trebuie să se știe că există spații special amenajate unde cei indisciplinați vor fi izolați pentru primirea pedepsei. Acolo vor primi doar hrană uscată, până când vor fi disciplinați și virtuoși. Pedepsirea cu biciul a fost considerată inacceptabilă, deși este considerată potrivită în lumea seculară.

26. În ziua de odihnă de la munca colectivă, bibliotecarul va bate toaca și fiecare călugăr își va alege o carte pe care o va citi până seara. Înainte de stingerea luminilor, călugării vor returna cărțile conform registrului. Cei care vor întârzia să le restituie vor fi pedepsiți.

27. În zilele cu 9 ore de muncă, liturghia se va sărbători la ora a șasea, iar în cele cu 6 ore de muncă la ora a treia. Când nu se cântă orele, liturghia se va ține la ora a treia. La sfârșitul liturghiei, se bate toaca de trei ori și călugării se adună, apoi după ce se cântă versurile de mulțumire pentru pâinea binecuvântată, merg toți în refectoriu (sala de mese).

28. La masa de prânz monahii vor veni cu o rugăciune pe buze. Vor sta câte 9 la fiecare masă. Monitorii se vor asigura că fiecare masă se completează în ordine, fără locuri libere. Apoi se citește rugăciunea. Dacă este iarnă, călugării vor ține gluga de la sutană trasă pe cap. Semnalul pentru întreruperea rugăciunii va fi dat de sunetul tacâmurilor pentru ultimul servit, când toți monahii vor bate cu ele în farfurie. În mod asemănător, la semnal, se va turna vinul și se va servi hrana.

29. De la Paște și până la Toți Sfinții se vor consuma două mese gătitе din legume de grădină cu ulei de măsline. Deasemenea se consumă pește, brânză și ouă. Se vor bea trei măsuri (de apă) în timpul zilei și trei măsuri seara. Când sună toaca, călugării adună și mănâncă pâinea cu restul de mâncare rămas de la prima masă. Nu se prepară o masă specială pentru masa de seară. Vor fi și două serviri de băutură (apă sau vin).

30. În timpul postului pentru Sfinții Apostoli, călugării nu consumă pește, brânză sau ouă, decât în zilele în care nu se cântă orele. În schimb se consumă două mese gătitе din legume, una cu ulei și cealaltă fără ulei, apoi seara două serviri de băutură. În zilele cu dezlegare la pește se vor servi trei măsuri de băutură (apă). Acest regim se va menține și în timpul postului Sfântului Filip. De la Toți Sfinții și până la Sfântul Filip, regimul de post se va respecta și în zilele de Miercuri și Vineri.

În timpul postului cel mare al Paștelui, se va servi o singură masă pe zi, cu excepția Sâmbetelor și Duminicilor. În prima săptămână și în Săptămâna Mare mesele vor fi fixe: fasole și mazăre fiartă, almaia fără ulei, cinci smochine uscate și dacă este posibil castane și compot de pere sau de prune. În timpul săptămânilor doi, trei, cinci și șase, cu excepția zilelor de Miercuri și Vineri, se vor consuma: fasole fiartă cu ulei, o masă din legume gătitе, aseasonată cu vegetale și cu miez de nucă. În aceste săptămâni însă nu se vor consuma fructe și smochine uscate. Miercurea și Vinerea se va mânca însă la fel ca în prima săptămână. Cu excepția celor bolnavi sau prea vârstnici, pe toată durata postului se va bea eukraton. Acest eukraton se prepară din

piper, chimion și anason cu apă fiartă.

În prima Sămbătă a postului nu se fac închinări și se mănâncă două mese. Se mănâncă fasole fiartă cu măsline albe și negre, almaia și colivă. Se vor bea și câte două măsuri de vin la prânz și seara. Același regim se va respecta în prima Duminecă, în Dumineca din Săptămâna Mare și de ziua Sfântului Lazarus, sau la comemorarea celor 40 de Sfinți, decât că în aceste zile se vor face închinări la fiecare slujbă.

La sărbătoarea Sfântului Ioan se vor servi două mese gătite din legume, cu ulei și cu măsline verzi și se vor servi trei măsuri de băutură. Același regim se va respecta și în Dumineca Palmierului (Dumineca Floriilor), când se va cânta și Marele Canon.

31. În ziua Invierii, la cea de a șasea oră, se va bate toaca și toți monahii se vor aduna în fața bisericii. Înainte de aprinderea lumânărilor se va înălța o litanie în timp ce toți mărșăluiesc în jurul mănăstirii. Apoi se va da lumină și se va ține liturghia completă. După aceea se va servi masa și băutura.

32. În fiecare zi din Săptămâna Mare, după ce s-a cântat ora a noua, se va prezentat tuturor lemnul cel dătător de viață (Înălțarea Crucii) și toți vor face reverențe.

33. În fiecare zi din Postul Paștelui, după ce s-a cântat prima oră, fiecare va merge la slujba sa. Cu excepția copiștilor, toți vor spune rugăciunea în timp ce muncesc. Toți vor munci până la ora a noua, apoi vor studia sau vor dormi până la ora mesei de seară. După masă nu se va mai munci, ci se va studia. În celelalte zile ale anului, fiecare va munci la locul său până la masa de prânz. După masă va studia sau se va odihni până la masa de seară.

34. În timpul slujbei din Dumineca Palmierului, după ce se va cânta O Doamne cât am plâns, corul își va schimba locul, cei din stânga vor trece în dreapta iar cei din dreapta vor trece în stânga.

35. Dacă în timpul mesei de prânz unul dintre călugări sparge un vas, fie el din lut sau din metal, în timp ce restul mănâncă el va sta lângă masa superiorului cu capul acoperit de glugă și cu vasul spart în mână, semn al greșelii făcute.

36. În timp ce se cântă canonul de dimineață, cel responsabil cu semnalele va merge și va bate toaca de trei ori. Călugării se vor ridica atunci și vor merge fiecare la postul său. Semnalul triplu se va repeta apoi pentru cea de a treia doxologie și din nou atunci când se va citi Catehismul părintelui Theodore.

37. Fiecare călugăr va avea două rânduri de lenjerie de corp, două tunici din lână, un vestmânt din altceva decât lână, două sutane cu glugă, un șorț mic pentru muncă și unul mult mai mare pentru biserică, utilizat la aprinderea lumânărilor. Fiecare călugăr va mai avea și un guler mare din lână. Ca încălțăminte va avea cizme scurte, cizme lungi și carâmbi. Pentru pat va avea o saltea de paie, o saltea din păr de capră și două pături din lână scâmoșată.

38. La veghea de după Sărbătoarea Epifaniei (Boboteaza), după divina liturghie, călugării vor primi pâinea binecuvântată. După comuniune vor primi o înghițitură de băutură, dar nu vor mânca pâinea cea binecuvântată. După ce s-au strâns toate vasele, preotul iese din biserică la fântână iar monahii îl însoțesc cântând de trei ori toparion-ul Vocea Domnului peste Ape iar la sfârșit diaconul citește litania (synapte). Apoi, preotul începe slujba de binecuvântare a apelor. După ce apa a fost sfințită și călugării au fost stropiți, se cântă de trei ori troparion-ul În timp ce Tu ai fost botezat în apele Jordanului, Oh Doamne. După aceea se cântă de trei ori Astăzi e ziua Treimii pentru unitatea Divinității. La sfârșit preotul spune ultima rugăciune și slujba ia sfârșit, iar călugării se adună în sala de mese. În mod similar se procedează pentru spălarea picioarelor, în Joia cea Sfântă, după ce călugării au primit comuniunea și o înghițitură de băutură.

V. EUTHYMIOS (Testamentul lui Euthymios pentru Mănăstirea Psamathia și Ta Agathou)

Data: 917 en Translator - Patricia Karlia Hayter Sursa: Vita Ethymii Patriarhe (Brussels 1970)

Istoricul instituției

Euthymios (834-917), a fost părintele spiritual al Împăratului Leo VI cel Înțelept (886-912), cel care i-a oferit administrarea mănăstirii imperiale a Sfinților Sergios și Bachos din Constantinopol. Euthymios a refuzat însă spunând: "Dumnezeu nu-mi îngăduie să ud grădina altuia". A acceptat însă ca donație o proprietate aflată în vecinătatea Mănăstirii Studios, în cartierul denumit Psamathia, unde exista deja o biserică închinată Sfinților Kosmas și Damina, potrivită pentru a fi lărgită. Această biserică i-a aparținut lui Leo

Katakoilas, un curtean căzut în disgrație, rudă a fostului Patriarh Photios (878-886) și fost amiral al flotei. Leo Katakoilas a cumpărat această proprietate pibată, dar i-a fost confiscată în anul 860 împreună cu restul proprietăților. Atunci când rudele lui Katakoilas au protestat, Euthymios a insistat cu scrupulozitate pe lângă Împăratul Leo VI să-l recheme pe Katakoilas din exil și să-i plătească o sumă justă. Nota contabilă atestă acceptarea actului de vânzare cumpărare a instituției religioase și atestă faptul că fondatorii privați și-au respectat unul altuia drepturile referitoare la proprietate. Euthymios l-a confins pe Împăratul Leo să lărgască mănăstirea prin adăugarea unei capele dedicată Sfântului Ioan Antemergătorul și Arhanghelului Mihail. Sfințirea a fost făcută de Patriarhul Ștefan (886-893), probabil în jurul anului 890, iar la slujbă a fost invitat și soborul "celor aleși" de la Mănăstirea Studios. Există un document care atestă vizita Împăratului Leo VI la mănăstire, în anul 899, când Euthymios l-a înălțat ca fondator al așezământului (Ktetor). Împăratul a sosit seara și s-a plâns de calitatea detestabilă a vinului, iar în ce privește cantitatea i s-a spus că este în conformitate cu regulamentul primit (de la Studios). Dată fiind prietenia strânsă dintre Euthymios și Arhadios, egumenul Mănăstirii Studios, precum și cu precedentul egumen Anatolios, este posibil ca tipikonul de la Psamathia să fie o variantă a celui de la Studios. Pentru a remedia această problemă, Împăratul Leo a donat mănăstirii una dintre fostele proprietăți ale Împărătesei Theophana, de unde mănăstirea urma să primească vin de calitate. Biograful lui Euthymios a ținut să sublinieze opoziția acestuia față de controversata relație a împăratului cu Zoe Carbonopsina (cea de a patra soție, nepoata amiralului Himerios, mama viitorului Împărat Constantin Porfirogenetul), fapt în urma căruia a fost exilat timp de doi ani la mănăstirea Sfântului Diomedous, una dintre ctitoriile împăratului Basil, tatăl lui Leo. Până la urmă însă, Euthymios s-a dovedit a fi mai flexibil asupra chestiunii și a fost chemat să-l înlocuiască pe Patriarhul Nicholas Mystikos (901-907). Euthymios a oficiat căsătoria și cea în urma căreia fioul lor Constantin (Porfirogenetul) a fost încoronat co-împărat în anul 908. Mănăstirea lui Euthymios avea și o metocă (metochion) în suburbiile din partea asiatică a orașului, cunoscută sub numele de Mănăstirea Ta Agathou. Mănăstirea "Lui Agathou" era fondată de Patriarhul Nikephoros (806-815) înainte de a fi numit patriarh și a făcut parte dintre proprietățile confiscate de Împăratul Leo VI de la Katakoilas. După moartea Împăratului Leo în anul 912, noul împărat (Alexandru 912-913) l-a rechemat pe Patriarhul Nicholas Mystikos iar Euthymios a fost exilat la Mănăstirea Ta Agathou, unde a murit în anul 917. Pe patul de moarte, Euthymios s-a reconciliat cu Nicholas Mystikos. Biografia lui (Vita Euthymii) a fost scrisă de un anonim cândva între anii 920-932, probabil de unul dintre discipoli. Testamentul său se adresează celor trei călugări aflați în fruntea celor 24 de călugări de la Psamatia și celor 12 călugări de la Ta Agathou. Respectiv se adresează celor doi viitori egumeni și viitorului administrator.

Testament (prescurtat)

1. Ordon ca după moartea mea să vă conducă cei trei pe care i-am desemnat, cei care m-au servit, dar după ce ei nu vor mai fi printre voi, votul comunității voastre frățești să-l aleagă pe cel cel dorit de Dumnezeu pentru a vă fi păstor. La fel se va proceda și la mănăstirea Ta Agathou. Ambele mănăstiri trebuie să fie conduse de același pastor, să respecte aceleași reguli și aceeași ordine, având în frunte pe cel hărăzit de Domnul să conducă mănăstirea de la Psamathia.

2. Să păstrați tradiția, unitatea și iubirea frățească și să nu renunțați a vă ruga la Divinitate. Să vă rugați și pentru mine, ca să-mi îndepliniți și această ultimă dorință. Iar el la rândul meu am să mă rog pentru voi toți și am să-l îmbrățișez pe fiecare dintre voi. Ca să nu faceți din mine ultimul dintre oameni, trebuie să respectați regula așa cum am alcătuit-o eu, din sudoarea strădaniilor mele.

3. În ziua următoare (4 August), părintele Euthymios a început să sufle greu și și-a pierdut puterea. Cu ultimele cuvinte a spus că merge la Dumnezeu, cel pe care l-a iubit l-a urmat de când era copil. Fără să opună rezistență, el merge înainte cu încredere, nu atât în lucrările lui, cât în iubirea de oameni, în iertarea, în inefabila compasiune și în bunătatea fără de margini ale lui Dumnezeu.

4. După ce l-a chemat pe nepotul lui Basil, i-a spus: "Pregătește înmormântarea, pentru că mâine am să plec spre o altă lume. Așa mi s-a arătat." Întrebat unde dorește să-i fie locul de veci, a răspuns că dorește să fie înmormântat la Psamathia, lângă altar, în dreapta, în capela dedicată Sfântului Ioan, imediat sub domnul și

stăpânul meu, Petru Confesorul, episcop de Gordorynia.

VI. RILA (Testamentul lui Ioan din Rila) Data - 941 en Traducător - Ilija Iliev
Sursa - Iordan Ivanov Sv Ivan Rilski i negoviyat monastir (Sofia 1917) pp 136-142

Istoricul instituției

Călugărul Ioan (Ivan) a pus fundațiile pentru ceea ce urma să devină cea mai mare mănăstire medievală din Bulgaria în anul 930-931, în munții de la Est de râul Struma, în Vestul Bulgariei. Născut în jurul anului 876-880, la circa un deceniu după ce conducătorul Bulgarilor Boris Michael a adoptat credința creștină, în anul 865, Ioan și-a început cariera monastică lângă locul nașterii sale, la Mănăstirea Sf. Dumitru, unde a viețuit mai mulți ani ca hermit. Despre viața lui, autorii bulgari și greci au scris în secolele următoare nu mai puțin decât 7 hagiografii. Mănăstirea fondată de el se afla ceva mai la Est decât cea actuală, urme ale primelor clădiri fiind vizibile încă în prezent în mlaștina situată la Sud de biserica Sf Luca. Țarul Peter al Bulgarilor (927-969) a venit să-l consulte și i-a trimis în dar o pungă cu aur. Dar Ioan a refuzat să-l primească și i-a returnat cadoul spunând: "dacă aș fi dorit aur și argint aș fi venit eu oare în sălbăticiile acestea?". Prezentul testament, emis la 25 Martie 941 este singurul text rămas de la el și avea ca scop organizarea comunității cenobiotice alcătuite în jurul lui. În anii următori, Ioan s-a retras la viața sa solitară, apoi a murit la 18 August 946. Prea puține lucruri se știu despre Mănăstirea Rila în timpul restaurației Bizantine (1018-1185). Mănăstirea a reînviat însă în timpul celui de al Doilea Imperiu al Bulgarilor când țării au dăruit mănăstirilor proprietăți considerabile. S-a păstrat un document emis de Țarul Ivan Shishman (1371-1393) prin care se confirmă scutirea de taxe pentru toate proprietățile existente la acel moment și actul de donație pentru noi proprietăți. În document sunt amintite câteva dintre documentele similare emise de țării precedente. La începutul secolului al XIV-lea, mănăstirea a beneficiat și de protecția protosebast-ului Hreljo, un boier local vasal al Țarului Ștefan Dușan (1331-1355) al Serbiei. Boierul Hreljo a zidit o mănăstire nouă la Vest de cea veche și un turn de pază, împreună cu o locuință pentru el și familia lui și o capelă dedicată Schimbării la Față. Pe una dintre cărămizi există o inscripție ce atestă calitatea de ctitor. Biserica din piatră zidită în anul 1343 a rezistat apoi până în anul 1834. Mormântul ctitorului se păstrează în muzeul mănăstirii. În anul 1385, egumenul Dometian a recopiat testamentul lui Ioan și a ascuns originalul împreună cu alte documente. Tot atunci, Patriarhul de Târnovo Evtimij a scris cea mai populară versiune a vieții lui Ioan de la Rila. În timpul dominației otomane, Sultanii Beyazid I (1389-1402) și Mehmet I (1413-1421) au emis firmane prin care au confirmat privilegiile Mănăstirii Rila, așa cum erau ele rămase de la țării Bulgariei. Totuși, mănăstirea a decăzut și a fost complet abandonată la mijlocul secolului al XV-lea. În anul 1466, s-a semnat un pact de asistență comună cu Mănăstirea Panteleemon de la Muntele Athos, iar în anul 1469 autoritățile turcești au permis aducerea relicvelor lui Ioan de la Târnovo, unde se aflau încă din anul 1195. Moaștele au contribuit semnificativ la creșterea prestigiului Mănăstirii Rila și în anul 1478 s-a zidit o metohă a mănăstirii, dedicată sfinților Petru și Pavel. Sultanii Beyazid II (1481-1512), Selim I (1512-1520) și Murad III (1574-1595), au confirmat prin firmane proprietățile mănăstirii, dar nu au putut proteja mănăstirea de jafurile săvârșite de diverși briganzi. Începând cu anul 1558, mănăstirea a întreținut relații directe cu omologii din Rusia, în speranța unui ajutor de la Țării Rusiei. În secolul al XVIII-lea mănăstirea a devenit un centru de cultură, deși a fost jefuită de tâlhari în anii 1766 și 1779. S-au construit noi biserici, apoi mănăstirea a fost renovată în întregime în anul 1816. Un incendiu a distrus toate clădirile în anul 1833, dar au fost refăcute în anul imediat următor iar biserica lui Hreljo a fost demolată și rezidită.

Testamentul (rezumat)

1. Eu, Ioan, cel umil și păcătos, cel care nu a făcut nimic bun pe lume, atunci când am venit în sălbăticia de la Rila nu am găsit aici nici un om, doar animale și pădure impenetrabilă. Fără adăpost, cerul mi-a fost acoperiș, pământul mi-a fost patul și ierburile mi-au fost hrana. Dar Dumnezeu nu m-a părăsit și mi-a satisfăcut toate nevoile. Cum aș putea eu să-i mulțumesc pentru tot ce mi-a dat ?

2. Văzând astăzi cum v-ați adunat aici în numele Domnului, și prevăzând că viața mea aici se apropie de sfârșit, am hotărât să va las acest testament, așa cum tații de sînge lasă aurul și proprietatea copiilor lor,

pentru ca voi să nu uitați să-l comemorați pe tatăl vostru, în numele Spiritului Sfânt.

3. Voi, copiii mei întru-Domnul, nu sunteți încă confirmați monahi, dar nu vă temeți, puterea Domnului este mai mare în cei slabi. Pentru că eu cred în Dumnezeu, acest loc sălbatec va fi locuit de numeroși cetățeni. Ceea ce a fost scris, se va îndeplini: "Deșertul are mai mulți copii decât cea care are bărbat".

4. Din acest motiv, vă implor să nu abandonați nimic din ceea ce vă las eu scris. Cel care va îndrăzni să calce regulile va fi blestemat și despărțit de Tatăl, de Fiul și de Spiritul Sfânt, nu va ajunge printre îngeri ci va împărți eternitatea cu cei care l-au răstignit pe Isus.

5. Înainte de toate vă conjur să păstrați credința imaculată, neatinsă de false învățături. Respectați postul și păstrați tradițiile, nu vă îndepărtați de la ceea ce este drept, rămâneți la distanță de fascinațiile lumești, și nu uitați de ce ați ales să vă rupeți de cele lumești.

6. Să vă feriți de șarpele avariției, pentru că dragostea de bani este rădăcina răului. Bogăția călugărului nu este aurul sau argintul ci perfecta sărăcie, renunțarea la propria voință, nobila umilință. Aceasta nu este porunca mea, ci este dorința lui Isus.

7. Dacă avem încredere în Dumnezeu, el nu ne va părăsi. Când împăratul mi-a încercat credința cu aur, l-am refuzat spunând că nu am venit în aceste locuri sălbătice pentru aur sau argint. La rândul vostru, voi să nu vă lăsați tentați de acele lucruri la care ați renunțat de bună voie

8. Nu căutați să fiți iubiți de regi sau de prinți pământenii, nu vă puneți încrederea în ei și nu vă luptați împotriva cărnii sau a sângelui, ci doar împotriva Întunecatului.

9. Așa cum ne învață Apostolul Paul: "uitați tot ați lăsat în urmă și întreptați-vă doar spre ceea ce este înainte". Ascultați cuvântul lui Isus, pentru că sânul lui este primitor iar povara lui este ușoară.

10. Viața în comun este mai folositoare pentru monahi decât solitudinea. Solitudinea se potrivește pentru foarte puțini, doar pentru cei perfecți în toate virtuțile monastice. Trebuie plâns cel care este singur atunci când cade la pământ și nu este nimeni să-l ridice.

11. Voi împreună trebuie să formați un singur spirit, o singură minte, o singură rațiune. Dacă reușiți asta, Domnul o să fie cu voi, o să vă guverneze invizibil.

12. Nu căutați onoarea și autoritatea. Dacă unul trebuie să fie cel dintâi, el trebuie în același timp să fie și cel din urmă, să-i servească pe toți ceilalți. Alegeți dintre voi perceptori și superiori, după cum vă va arăta Dumnezeu, alegeți pe cel care îi depășește prin inteligență pe toți ceilalți, capabil să conducă turma, să pască pășunile pietății și cuvântul lui Isus Christos.

13. Dacă toți o să doriți să fiți stareți, perceptori și învățători, dacă o să se nască între voi rivalități, certuri, calomnii sau alte pasiuni, atunci cu siguranță Isus nu este printre voi.

14. Dacă unul dintre voi seamănă discordie sau tentații, acesta trebuie eliminat dintre voi, înainte să se prefacă într-un cancer și răul să se răspândească printre cei buni. Lupul cel rău nu trebuie să deranjeze turma lui Isus.

15. Trăind împreună și având grijă unul de celălalt, să nu-i uitați însă nici pe călugării solitari, cei ce viețuiesc în deșerturi și în peșteri, pentru că lumea nu s-a dovedit a fi demnă de ei. Să le dăruieți tot ce puteți, pentru ca ei să fie petiționarii voștri în fața lui Dumnezeu, deoarece rugăciunea celor pioși poate muta munții.

16. Să învățați ziua și noaptea cuvântul lui Dumnezeu. Citiți cât de des cărțile patristice (dogmatice) și încercați să imitați pe părintele Antoniu Theodosius, sau pe ceilalți părinți, cei care prin faptele lor bune au aprins luminile Lumii.

17. Munca fizică nu trebuie neglijată. Să munciți cu rugăciunea pe buze, așa cum au făcut părinții voștri în deșert, cei care au trăit din munca brațelor lor și au avut și de dat celor aflați la nevoie. Nu uitați să fiți primitori cu străinii, fiindcă unii dintre ei ar putea fi uitați de inger.

18. Aduceți lumină printre cei din rasa voastră și învățați-i să renunțe la credința păgână, pentru a accepta credința cea sfântă.

19. Ar mai fi multe de spus, dar nu pot să scriu aici totul. Vă las în seama celui care va fi sursa voastră de înțelepciune și rațiune, cel care o să vă instruiască în tot ceea ce faceți.

20. Îl las pe fratele Grigorie să vă fie instructor și părinte superior în locul meu, pe care vă rog să-l votați cu toții, chiar dacă el nu-și dorește asta, pentru ca prin votul vostru să-l încărcați cu obediența și umilința pe care le merită. După el, să alegeți așa cum o să vă arate Dumnezeu.

În ce mă privește, doresc să trăiesc de acum înainte în liniște, să mă pocăiesc pentru păcatele mele și să mă rog pentru iertarea lui Dumnezeu. Aveți milă de mine, păcătosul vostru părinte, și rugați-vă să fiu iertat în ziua Judecății de Apoi, pentru că eu nu am făcut nimic bun pe Pământ și mă tem de judecata pregătită pentru cei ca mine. Binecuvântările lui Dumnezeu să fie cu voi, să vă păzească și să vă apere de cel rău. Amin. Am scris acestea în anul 6449 de la Facerea Lumii (941 en), în ziua de 25 Martie. Eu umilul și păcătosul Ioan, primul locuitor al sălbăticiei de la Rila, semnez cu mâna mea și atest cele scrise.

VII. Latros (Testamentul lui Paul cel Tânăr pentru Mănăstirea Maicii Domnului de pe Muntele Latros)

Data - 955 en Traducător - Gianfranco Ficcadori Sursa - Hippolyte Delehay "Monumenta Latrensia hagiografica" Manuscris - Codex Vaticanicus graecus 74 (14th)

Istoricul instituției

Paul, fondatorul mănăstirii s-a născut la Elaia lângă Pergamon, la sfârșitul secolului al IX-lea. Orfan de la vârstă mică, a fost adus de fratele lui Basil la Mănăstirea Karya de pe Muntele Latros, la NordVest de Milet, unde egumenul Petru l-a instruit pentru viața ascetică. După moartea lui Petru, succesorul acestuia i-a permis lui Paul să aleagă viața solitară. Athanasios, egumenul de la mănăstirea vecină închinată Salvatorului Christos i-a sugerat ca loc pentru viața de pusnic o formațiune stâncoasă din vecinătate. După ce a atras un număr de adepți, Paul a ridicat în acel loc un oratoriu închinat Arhanghelului Mihail. Apoi, în acel loc s-a zidit o biserică închinată Maicii Domnului "tou Stylou", al cărei patronim face aluzie la formațiunea stâncoasă amintită, sau poate la faptul că Paul a fost un stâlp al bisericii. Majoritatea dintre discipolii lui au ales viața cenobiotică luând masa și dormind împreună, dar ceilalți au continuat să viețuiască solitari. Începutul mănăstirii a fost datat pentru anii 920-930. Cu excepția unei scurte vizite la Samos, Paul și-a petrecut acolo tot restul vieții. Cu puține zile înainte de a muri a dictat o serie de reguli pentru succesorul lui Simeon. A murit la 15 Decembrie 955 și a fost înhumat inițial în narthex-ul bisericii Stylos, apoi au fost mutate de Simeon într-o capelă special construită pentru acest scop.

A supraviețuit un document din anul 1049 în care sunt amintiți următorii egumeni, începând cu Simeon. Scris special pentru pomenirea înaintașilor, documentul a fost dus de Christodulos de la Latros la noua lui mănăstire de la Patmos, apoi a fost returnat de unul dintre succesorii lui. Apoi lista a fost completată cu toți succesorii până în anul 1222. Un alt document este o donație făcută mănăstirii de Împăratul Romanos Lekapenos (919-944) în anul 941. Urmează apoi cererea Împăratului Constantin Porfirogenetul (913-959) din anul 945 pentru ca monahii să se roage pentru reușita expedițiilor lui militare. O cerere asemănătoare a formulat apoi și Împăratul Nickephoros Phokas (963-969). Apoi sunt patru documente din anii 985-987, potrivit cărora egumenul Gabriel (al patrulea după Paul) a apărut interesele mănăstirii într-o dispută cu o mănăstire vecină. Același egumen Gabriel a fost cel care a alcătuit un typicon (regulament), în urma căruia mănăstirea a devenit independentă (autoguvernată). În anul 1076, Patriarhul Kosmas Hierosolmitanul (1075-1081) l-a numit egumen pe Christodulos și totodată protos (primat) al confederației de mănăstiri de pe Muntele Latros. Potrivit lui Christodulos, mănăstirea conviețuia la fel ca în timpul lui Paul. Cei care au ales viața solitară veneau la mănăstire doar pentru slujba și comuniunea de Duminecă. În urma unor repetate dispute de origini obscure, Christodulos a demisionat în anul 1087. Mănăstirea a mai supraviețuit însă încă aproape 200 de ani. În anii 1222, 1225 și 1246 este trecută pe lista mănăstirilor scutite de vizita funcționarilor patriarhali. Ultima mențiune apare într-un act patriarhal din anul 1360. Mănăstirea vecină de la Miletos a fost abandonată în anul 1365, fapt ce sugerează că nici această mănăstire nu a mai supraviețuit prea mult timp. La o cercetare arheologică din anul 1905 au fost identificate zidurile care înconjurau stâlpul de stâncă și grotă pusnicului, împreună cu fundațiile mănăstirii, ale capelei auxiliare și ale câtorva dintre clădiri, inclusiv cisterna de apă. Pe pereții grotii s-au găsit fresce pictate din secolul al XI-lea în care este reprezentat fondatorul Paul și succesorul lui, Gabriel.

Eulogia Sfântului Paul cel Tânăr

1. În primul rând trebuie să credeți într-un singur Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, creator al Cerului și al Pământului, fără de început, negenerat, fără formă, incorporeal. Să credeți în Domnul Isus Christos, Fiul lui Dumnezeu, născut din Dumnezeu înaintea timpurilor, din aceeași substanță cu Dumnezeu, să credeți în Spiritul Sfânt cel care vine din Dumnezeu și trebuie mărit și glorificat alături de Tatăl și Fiul. Sfânta Treime nu este creată, nu este divizată, nu poate fi confundată cu persoane sau cu proprietăți individuale.

2. Mai trebuie să știți că Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, s-a încarnat din Spiritul Sfânt și din Fecioara Maria și a devenit om de dragul salvării noastre, a fost crucificat pentru noi, și apoi el s-a ridicat din nou în cea de a treia zi, s-a înălțat la Ceruri, și va veni din nou cu glorie să-i judece pe cei vii și pe cei morți.

3. Trebuie să acceptați cele Șapte Concilii Ecumenice, să refuzați toate blasfemiile, să primiți Sfintele Sacramente ca fiind cu adevărat trupul și sângele Salvatorului nostru Christos, să sărutați imaginile Domnului Christos, ale Fecioarei Maria, ale tuturor sfinților.

4. Trebuie să respectați toate sărbătorile Domnului și fiecare Duminecă, când trebuie să vă odihniți de la orice muncă cu excepția închinării față de Dumnezeu.

5. Este necesar să respectați postul cel mare, să mâncați pe cât posibil doar pâine și apă, cu excepția sărbătorii de Buna Vestire când se servește cu moderație pește și ulei, și să vă abțineți de la prea mult vin îndoit cu apă din cauza slăbiciunii trupesti.

6. Trebuie să evitați să ieșiți din mănăstire înainte de sărbătoarea Paștelui, să rămâneți în mănăstire și să respectați toate slujbele.

7. Cel care nu va respecta regulile de mai sus, fie din ignoranță fie sub presiunea unor necesități, să fie pedepsit de părintele superior, iar dacă rămâne incorigibil să fie expulzat din mănăstire.

8. În ce privește restul zilelor de post, acestea se vor respecta după puterea fiecăruia, după cum hotărăște părintele superior. Miercuria și Vinerea postul va fi cu pâine și apă, cu excepția celor infirmi și a zilelor de sărbătoare. Însă pentru cei care muncesc, chiar și în zilele de post, fiecare își va primi rația după munca depusă.

9. Deasemenea mai ordon: potrivit tradiției Sfinților Părinți, în comunitatea de la Latros nu va fi admisă nici o femeie și nici un băiat fără barbă, mai tânăr de 20 de ani. Cine va face altfel să fie blestemat prin anatema.

10. Drumul vieții e scurt și îngust sub permanenta amenințare a violenței. Din acest motiv trebuie să aveți întotdeauna moartea în fața ochilor, să rezistați impulsurilor intempestive, să vă feriți de gânduri rele, să fiți umili și virtuoși, și pentru că urmează să fiți judecați să nu uitați că justiția și mândria noastră sunt abominabile în ochii lui Dumnezeu.

11. Să aveți pace și iubire unul pentru celălalt, pentru că Isus ne-a convocat să ne fim unul altuia mâinile și picioarele, să ne fim unul altuia doar virtute. Să nu vă vorbiți de rău unul pe altul, să nu râdeți unul de altul, în special când se cântă imnurile. Dacă există certuri între voi, acestea trebuie să înceteze înainte de sosirea serii, altfel cei vinovați să fie lăsați fără hrană. Iar cei care persistă să fie alungați de în mănăstire.

12. Mai presus de toate să nu părăsiți mănăstirea decât pentru nevoi întemeiate, în primul rând pentru că este nepotrivit cu profesia monastică și apoi pentru că este periculos. Mai degrabă trebuie să renunțați la toate bunurile lumești, pentru că de la acestea vine ruina sufletului. Trebuie să vă preocupe doar un singur lucru: meditația și eterna binecuvântare și din acestea vor decurge toate celelalte. Scrierile sfinților și tradiția din Evanghelie trebuie să ne conducă spre Justiția lui Dumnezeu. Dacă înțelegeți și faceți aceste lucruri, veți fi binecuvântați.

VIII. IOAN XENOS (Testamentul lui Ioan Xenos pentru Mănăstirea Maicii Domnului Antiphonetria de la Myriokephala în Creta) Data - 20 Septembrie 1031 Traducător - Gianfranco Fiaccadori

Sursa - N.N. Tomadakes - "Ho hagios Ioannes ho Xenos kai Eremites en Krete" Codex Cisamensis 1703 AD

Istoricul instituției

Istoricul instituției fondate de Ioan Xenos se cunoaște în mare parte din cele două versiuni de Autobiografie (Bios kai politeia) păstrate în manuscris, una în Biblioteca Bodleiană Oxford și cealaltă în manuscrisul Cretan denumit Codex Cisamensis. Doar cel de al doilea manuscris conține textul integral,

primul fiind doar un rezumat. Ioan s-a născut din părinți bogați, în anul 970 en, la Siba, identificată ca fiind Sivas, un sat din Sudul Cretei la Est de Golful Mesara. Deci s-a născut la 10 ani după ce Patriarhul Nikephoros Phocas a recucerit insula de la arabi, după 130 de ani de domnie musulmană. După o perioadă de viață solitară, Ioan a ajuns pe țărmul de Nord al Insulei, în apropiere de Rethymno, unde supunându-se unei viziuni a Sfântului Eutychios și a discipolilor lui a ridicat primele biserici în cinstea acestora. Tot în urma unei viziuni celeste a construit și mănăstirea închinată Maicii Domnului de pe muntele Myriokephala, denumită "Antiphonetria". În acel loc, există și în prezent o mică mănăstire, la capătul unui drum de munte. Apoi a zidit alte două biserici închinată Sfântului Gheorghe, prima denumită Doubrikas și cea de a doua denumită Opsaropiastes. Ca și în cazul celorlate fundații, Ioan a lăsat fiecare biserică în grija unui discipol, călugăr hirotonisit. Apoi s-a întors la Myriokephala unde a cumpărat teren arabil de la țăranii și a înființat o dependență a mănăstirii, închinată Sfântului Patapios, pentru supravegherea diverselor activități agricole. Alimentele produse aici erau suficiente pentru a susține o duzină de călugări. În acel moment, Ioan a decis să meargă la Constantinopol pentru a obține ajutor filantropic suplimentar și privilegiile pe care le credea el importante pentru asigurarea fundațiilor lui viitoare. La Constantinopol, Ioan a obținut de la Împăratul Romanos Argyros (1028-1034) o chrysobulă pentru subvenția pe timp de un an a fundației sale, împreună cu un set de 12 vestminte călugărești noi nouțe. De la Patriarhul Alexios Studitul (1025-1043), Ioan a obținut un act fondator (stauropegion), prin care fundația lui era exceptată de orice interferență a oficialităților eclesiastice. Li se interzicea celor din urmă percepția oricărui tip de taxe, mănăstirea fiind recunoscută ca independentă (autodespota). Patriarhia și-a rezervat doar dreptul comemorării liturgice (anaphora). Ioan și-a continuat apoi stilul de viață și a fondat o nouă mănăstire închinată Maicii Domnului, la Kouphou. Noua mănăstire se întreținea de pe o suprafață de pământ plantată cu viță de vie. Apoi a zidit un oratoriu închinat Sfântului Paul lângă Aigialos și un sanctuar dedicat Sfântului Gheorghe la Nazogeraia. Fugind de admiratorii săi, Ioan s-a stabilit apoi pe coasta de Vest a insulei în vecinătatea localității Kisamos, lângă Akte. Deși nu este menționat în text, tradiția locală spune că viețuit un timp și la Spelia, unde există un oratoriu dedicat lui. A mai călătorit și la Mănăstirea Guverneto, în peninsula Akrotiri de pe coasta de Nord la Est de Chania, unde este și locul tradițional unde se crede că a fost înmormântat. În testamentul lui, Ioan a subordonat toate bisericile și mănăstirile celei de la Myriokephala. În prezent însă nu se știe nimic despre evoluția mănăstirii principale sau a dependențelor ei. Cert este că Mănăstirea Guverneto a rămas activă și ecumenul ei Ananias a instigat în anul 1570 o revoltă a populației împotriva cuceritorilor Venețieni. Având încredere în numele lor, călugării de la Guverneto au crezut că autoritatea lor se extinde asupra tuturor mănăstirilor de pe insulă. La Myriokephala s-au păstrat intacte câteva picturi murale din secolul al XI-lea. Este posibil ca în Creta să existe și alte fundații religioase care să poarte amintirea lui Ioan Xenos.

Testament

1. În numele Domnului Isus Christos, iată ce ordon, doresc, dispun și recomand tuturor celor din toate mănăstirile și bisericile pe care prin bunăvoința lui Dumnezeu le-am zidit și fondat, precum și tuturor proprietăților fixe sau mobile pe care le-am donat lor, doresc ca toate acestea, fără excepție, să fie sub autoritatea Maicii Domnului de la Myriokephala, până la sfârșitul lumii.

2. Dacă orice om de pe suprafața Pământului, împărat, patriarh sau mitropolit, aflat în funcție sau nu, mic sau mare, va îndrăzni să nege proprietățile reale pe care le-am donat mănăstirilor fondate de mine, să fie blestemat de Dumnezeu cel Atotputernic și de Domnul Nostru Isus Christos, să nu mai aibă parte misterele imaculate și să se prefacă în praf după moarte. Să moștenească pedeapsa eternă, iar proprietățile însușite să fie din lotul celor ale lui Iuda Trădătorul, să cadă asupra lor anatema celor trei sute optsprăzece părinți ai Bisericii lui Dumnezeu, cei ai sinodului de la Nicaea.

3. Dimpotrivă, cel care va păstra nealterat testamentul meu să păstreze nealterate și recomandările mele, pentru ca Sfântul și Cerescul Dumnezeu, împreună cu Maica Domnului, judecătorii ai întregului Univers, să-i ierte păcatele. Iar când va veni Judecata de Apoi, să fie să-i ierte păcatele prezente și cele din lumea viitoare, să-l ia și să-l plaseze la dreapta sa. Fie ca acela să fie moștenitorul regatului său. Așa să fie.

În ziua 20 a lunii Septembrie, anul lumii 6536 (anul Domnului 1027).

Semnat de mâna lui Moschos, diacon și notar al cetății Chandax.

Eu, Philaretos Bracheon, protospatharios și strategos din Krete, am fost prezent la acest testament al călugărului Ioan și am semnat.

Eu, Eumathios, protospatarios și strategos din Krete, am fost prezent la acest testament al călugărului Ioan și am semnat.

Eu, preotul Leo Daphereras, notar cu autoritate imperială, am transcris acest testament al sfântului părinte Ioan din Krete, supranumit călugărul Xenos.

IX. GALESIOS (Testamentul lui Lazarus de la Muntele Galesios)

Data - 31 Octombrie 1053 Translator - Patricia Karlin Hayter Sursa - Vita S. Lazari auctore Gregorio monacho, ed. Hippolyte Delehaye, Acta sanctorum novembris vol 3 (Brussels, 1910) pp 508-606
Manuscris - Codex Lavrioticus I fols - 81-293 (14th c.)

Istoricul instituției

Viața lui Lazarus și fundațiile lui se cunosc aproape exclusiv din Viața compusă de discipolul său Grigore, despre care Delehaye a spus că este una dintre cele mai interesante lucrări hagiografice din întregul Bizanț. Lazarus s-a născut sub numele de Leo, în satul Fecioarei Maria (Theotokos), pe râul Meander, lângă Magnezia, nu departe de Ephesos. Calculând retrograd vârsta de 86 de ani din anul 1053 se pare că s-a născut în anul 967/968 en. Un manuscris nepublicat de la Muzeul de Istorie din Moscova indică însă că a murit la vârsta de 72 ani, adică s-a născut în anul 981. A fost educat local pentru a fi notar, apoi a îmbrăcat rasa călugărească la mănăstirea Attaleia din Pamphylia, luând numele monastic Lazarus. Acolo a trăit solitar timp de 7 ani. Apoi și-a îndeplinit dorința veche și frustrantă de a vizita Țara Sfântă, unde a servit la mănăstirile Sf. Euthymios și Sf. Sabas de lângă Ierusalēm. Acolo, părintele superior a pus pe el sutana preoțească și l-a hirotonisit. Presiunea crescută a Arabilor asupra comunității creștine l-a determinat să se întoarcă pe meleagurile natale, după o absență de 20 de ani. A ajuns înapoi lângă Ephesos imediat după anul 1005, sau poate în 1013. A decis să se stabilească la oratoriul Sf. Marina. După ce și-a făcut adepti, Lazarus a obținut fonduri de la o femeie pioasă pentru a ridica o mănăstire și o biserică nouă în locul vechiului oratoriu. Mitropolitul de Ephesos a ajutat așezământul contribuind cu niște proprietăți funciare. Lazarus a rămas acolo timp de șapte ani, apoi a căutat refugiu în fața numeroșilor săi admiratori și a Mitropolitului de Ephesos plecând spre Muntele Galesios (Alamandag), la Nord de Ephesos, dincolo de Râul Kaystros. Mitropolitul de Ephesos l-a chemat înapoi, dar Lazarus a scăpat însoțit de câțiva discipoli, printre care și tânărul Ignatios, și a astabilit un nou așezământ închinat Salvatorului, pe muntele Galesios. Muntele Galesios a fost casa lui până la sfârșitul vieții, deși a fost constrâs să urce mai spre vârf, pentru a scăpa de curiozitatea vizitatorilor. Chiar după ce a urcat pe munte, mănăstirea a continuat să funcționeze sub conducerea lui. Sus pe munte, Lazarus a construit un nou adăpost și o biserică închinată Maicii Domnului (Theotokos) unde a viețuit încă 12 ani. Ultima sa reședință pe munte a fost într-un adăpost lângă noua mănăstire închinată Învierii Domnului (Anastasis), cea care urma să devină cea mai importantă dintre fundațiile sale. Pe lângă cele trei fundații ale sale, au existat în apropiere și alte așezăminte asociate vag cu Lazarus. Astfel, administratorul lui Lazarus, pe nume Gabriel, s-a gândit să valorifice bunele relații dintre comunitatea monastică de la Galesios și Împăratul Constantin Monomahul (1042-1055) pentru a fonda o nouă mănăstire imperială, imună la pretențiile Mitropolitului de Ephesos. Noua mănăstire, închinată Maicii Domnului, s-a format la Bessai, pe un teren donat de împărat în amintirea Mariei Skleraina, decedată în anul 1046. Noua fundație cu circa 300 de călugări a prosperat, dar nu a recunoscut niciodată că ar fi membră a comunității Galesiene. Mănăstirea de la Bessai a fost autoguvernată, fiind condusă de un părinte superior, ca urmare a unui act de donație a terenului pe proprietatea Epopină. Biserica dedicată Maicii Domnului, a Consolării (Pausolyte) a fost ridicată de Romanos Skleros în amintirea surorii lui Maria Skleraina, după ce acesta i-a făcut o vizită lui Lazaros pentru a se împărtăși. Și mama lui Lazarus a fondat o mănăstire de maici lângă Muntele Galesios, cu numele său Eupraxia. Nici această mănăstire nu pare să fi fost dependentă administrativ de fundațiile lui Lazarus. Lazarus

a administrat direct doar cele trei mănăstiri amintite, cu ajutorul unor proprietari donate de binefăcători. Pentru acest scop a folosit administratori angajați special în acest sens. Mănăstirea Sf Marina a fost preluată de Mitropolia Ephesului. Testamentul lui Lazarus, întocmit cu 8 zile înainte de a muri, prevede întreținerea pentru 40 de călugări la mănăstirea Învierii Domnului și pentru câte 12 călugări la mănăstirile Salvatorului și Maicii Domnului. Mănăstirea de la Bessai urma să împartă veniturile cu cele trei mănăstiri doar dacă exista un surplus față de cele menționate. Nu se mai știe nimic despre viața acestor mănăstiri până în secolul al XIII-lea când egumenul de la Galesios a fost înălțat Patriarh al Constantinopolului, sub numele de Iosif (Joseph 1266-75, 1282-83). În anul 1282 călugărul Galaktion de la mănăstirea Galesios a condus slujba de purificare de la Catedrala Hagia Sofia. Succesorul lui Iosif, pe nume Grigore Kyprios a fost atât de interesat de mănăstirea Galesios încât a alcătuit viața hagiografică a lui Lazarus, o reinterpretare a lucrării lui Grigore Galesiotul din secolul al XI-lea. O scrisoare a Patriarhului arată că monahii de la Galesios erau în dispută cu Mitropolitul de Ephesos, la fel ca predecesorii lor din secolul al XI-lea. Următorul patriarh, pe nume Athanasios I (1289-93, 1303-1309) a petrecut și el 10 ani la mănăstirea Galesios, unde a fost făcut preot. Athanasios a menționat excelenta bibliotecă de la mănăstire. O parte dintre cărți au supraviețuit până în zilele noastre. Autorul biografiei lui Lazarus, călugărul Grigore, a fost chelar (kellarites) la mănăstire în timpul părintelui superior Ignatius, fratele și succesorul direct al lui Lazarus, în timp ce mulți dintre membrii fondatori ai mănăstirii mai erau încă în viață. Spre deosebire de alte documente monastice, acesta vorbește cu franchețe despre problemele disciplinare, tradiționale vieții religioase private. Manuel Gedeon a descoperit și un manuscris copiat la Muntele Galesios, despre care crede că a fost typiconul liturgic al mănăstirii dar teoria sa încă nu a fost unanim acceptată. Documentul se păstrează la Mănăstirea Lavra de pe Muntele Athos.

Testament (în sinteză)

Călugării obișnuiau să-i pună lui Lazarus întrebări din Scriptură, sau din viața de toate zilele, iar el găsea întotdeauna interpretări și soluții admirabile, cum este și cea care urmează.

Un călugăr l-a întrebat despre călugării care cad în păcatul adulterului. Unii cad în păcat în mod regulat până când devine obișnuință, iar alții păcătuiesc o singură dată și atunci dau vina pe intervenția altcuiva. Care dintre ei este mai vinovat ? Părintele a răspuns că doar cel care a păcătuat o singură dată se va pocăi și va putea obține iertarea lui Dumnezeu, în timp ce acela care s-a obișnuit cu aceeași persoană și are și copii, este greu de crezut că se va mai pocăi și va putea fi iertat.

Un alt călugăr l-a întrebat despre viața călugărilor astfel. Avem o singură viață, cum se face că în mod obișnuit se vorbește despre trei feluri diferite de viață monastică ? Părintele a răspuns astfel. Viața monastică este o oglindă a unei vieți mult mai mari, mai înalte și are trei modele de urmat: martirii, apostolii și îngerii. Cel care urmează regulile martirilor se înscrie în corul martirilor, cel care respectă regulile apostolilor se înscrie în corul apostolilor, iar cel care respectă regulile îngerilor se înscrie în corul îngerilor.

Călugării l-au întrebat apoi dacă este bine ca Fecioara Maria să fie preamărită la orice zi de sărbătoare. Părintele a răspuns: "Maica Domnului este ca sarea în bucate. Nu poate fi sărbătoare în lipsa ei."

Un sihastru pe nume Laurentios, l-a întrebat despre lumina din biserică și din chilii. Părintele i-a răspuns astfel: "Biserica este un fel de Paradis, unde luminile reprezintă stelele. În ce privește chiliile, cel care are lumină în inimă nu are nevoie de altă lumină. Dacă are o icoană să o aducă în biserică. Pentru el să păstreze doar o cruce din lemn. Dacă are ceva de citit să aprindă lampa și să citească, însă de dormit numai morții dorm cu lumina aprinsă." Călugării l-au denunțat pe Ioan Smyrnaios că în timpul slujbei s-a întins pe o bancă. Întrebat, călugărul a răspuns că este prea în vârstă și nu mai poate sta în picioare, dar nu a vrut să lipsească de la slujbă. Părintele i-a răspuns: "De acum încolo poți să te întinzi și pe două bănci, dacă dorești, dar să nu lipsești de la slujbă".

Cu ocazia zilei de naștere a părintelui superior, călugării l-au rugat să facă sărbătoare și să-i ospăteze, măcar cu pește. Părintele le-a răspuns că sfinții nu au ajuns sfinți benchetuind, ci prin post și rugăciune. Unul dintre frați, pe nume Pachomios a insistat totuși spunând: "Isus le-a spus apostolilor săi că nuntașii nu vor avea de suferit foame atât timp cât mirele este printre ei. Așa că când mirele nu va mai fi, atunci vor veni zilele de post.". Părintele superior i-a răspuns "Așa a fost cazul pentru Isus și discipolii lui, dar în ce mă privește pe

mine, am credința în Christos că voi nici nu o să primiți nimic și nici nu o să vă lipsească nimic, când eu nu voi mai fi."

Călugării i-au răspuns că nimeni nu va putea să-l înlocuiască și că atunci când nu va mai fi, mănăstirea se va desființa. Mulți i-au cerut aprobarea să plece, atunci când el nu va mai fi. Părintele le-a răspuns că este imposibil să nu găsească printre ei un înlocuitor. Chiar dacă nu va avea răspunsuri la toate întrebările lor, prin grația divină între ei sunt suficienți călugări în vârstă, cu experiență. Să-i întrebe pe ei, înainte de a lua orice decizie. În ce privește părăsirea mănăstirii le-a răspuns astfel: "Cel care dorește să plece, să rămână în fața porții timp de 7 zile. Dacă în acest interval frații nu-i vor aduce mâncare și apă și nu-l vor primi înapoi între dâșii, Din partea mea și din partea lui Dumnezeu, e liber să plece unde va dori".

Într-o zi, din grajdul mănăstirii a dispărut un cal. În ciuda căutărilor și a investigațiilor calul nu a fost găsit. Călugării au cerut să ridice un zid în jurul mănăstirii și o poartă închisă cu cheie. Părintele a răspuns: "Sfântul Sava a avut aceeași problemă dat i s-a arătat Maica Domnului și i-a spus că dacă are credință în ea, va păzi ea mănăstirea, iar dacă nu să ridice zidul așa cum dorește. Mănăstirea a rămas fără zid până în zilele noastre.". În ce privește calul, părintele a răspuns în felul următor: "Săptămâna viitoare este sărbătoarea Sfântului Gheorghe. Dacă până mâine dimineată nu apare calul, nu va fi nici o sărbătoare și nici altă sărbătoare nu se va mai respecta la mănăstire.". A doua zi calul a fost găsit pascând pe o pajiște de lângă mănăstire.

La una dintre sărbători, o parte dintre călugări nu a venit la masa festivă ci au rămas în celule. După ce toți au plecat de la masă, părintele superior i-a adunat pe toți, le-a ținut un discurs de îmbărbătare și apoi a spus: "Dacă unul dintre voi lipsește de la masa festivă, înseamnă că a fost blestemat".

Călugării s-au plâns apoi de oaspeții mănăstirii. Aceștia, în special călugării vagabonzi, luau loc la masa lor dar când erau puși să curețe legume mîncau tot ce este bun și lăsau doar resturile pentru ceilalți. La rugămintea lor, părintele a ordonat bucătarului să-i servească la masă la fel ca pe ceilalți, dar să nu fie primiți la mănăstire mai mult de trei zile.

Întrebat cu privire la locul pe care să îl ocupe în biserică, părintele a răspuns: "Cei care cunosc Scriptura și cântă în cor sunt la fel ca secerătorii, adună toată recolta. Cei care nu știu să citească și să cânte, se ascund în spatele lor asemeni cu cei care vin în urma secerătorilor și culeg ce a mai rămas în urma lor.". Apoi a ordonat paharnicului să nu servească vin pentru cei care întârzie la slujbă, uneori să nu servească nici masa.

Pentru cei care nu respectă orele, părintele a spus astfel: "Dacă un călugăr ia masa înainte să cânte orele, în ochii Domnului este ca și când ar fi jupuit șapte măgari morți și apoi ar fi mâncat fără să se spele pe mâini". Întrebat dacă trebuie să pedepșiți, a răspuns că trebuie să pedepsiți doar dacă nu se confesează și nu sunt iertați de cel căruia i s-au împărtășit. În ce îi privește pe cei care muncesc toată ziua, aceștia trebuie să murmure rugăciunea în timp ce muncesc, iar dacă nu este posibil să o spună în gând, și dacă nici asta nu este posibil, să spună rugăciunea noaptea, în timpul somnului.

Pentru străinii care au venit să-i ceară binecuvântarea de a fonda o mănăstire, le-a recomandat să facă regulile pentru ceilalți după cum este regula lor, să trăiască la fel cu turma, să se îmbrace și să mănânce la fel cu ei, să nu facă nici o deosebire între cei puternici și cei slabi.

Dintre cei care au cerut permisiunea să trăiască solitar, unii au primit binecuvântarea iar alții nu. Părintele a știut întotdeauna ce fel de viață este potrivit fiecăruia dintre ei. Cei care nu l-au ascultat și au persistat în propria lor voință, cu încăpățănare, au înțeles prea târziu unde au greșit.

Dacă unul dintre călugării însărcinați cu servicii în afara mănăstirii comitea cea mai mică greșală, era imediat chemat înapoi și înlocuit cu altul pentru că nu cumva să devină incurabil prin puterea obișnuinței.

Pe cei care aveau un meșteșug oarecare îi sfătuia să împartă profiturile cu întreaga comunitate, sau cel puțin să se consulte cu părintele superior înainte de a cheltui banii. Dacă însă călugărul se opunea cu orice preț și dorea să cheltuiască banii după bunul plac, îl lăsa să facă asta, dar numai dacă deținea un serviciu și profitul provenea din munca depusă în afara serviciului. Pentru cei analfabeți, nici nu se puneau problema să gestioneze ei banii, deoarece nu erau considerați egali cu cei care luau parte la serviciul divin. Erau doar simpli muncitori.

Toți cei care doreau să intre în mănăstire renunțau la toate bunurile lumești. Unii dintre ei împărțeau averea la săraci, alții donau întreaga avere mănăstirii. Părintele accepta orice ofertă venită din inimă, dar nu

forța pe nimeni să facă asta. Au fost și dintre cei care au păstrat o parte din bani, dar acei bani nu au fost folosiți cu folos și nici întreținerea lor nu a avut de câștigat. Dimpotrivă, au fost doar sursă pentru nu puține scandaluri, deoarece viciul incită mult mai multă invidie decât virtutea.

Dacă unul dintre călugări cerea permisiunea să nu respecte regimul de viață al mănăstirii și să aleagă unul mai lax sau mai sever, părintele îi atrăgea atenția că majoritatea celor care au încercat au eșuat dramatic. În schimb, cei care au respectat "calea regală" a sfinților părinți, au mărșăluit împreună, fără nici o ezitare, până la sfârșitul drumului lor. Cel care dorește să fie salvat, trebuie să urmărească doar acele căi care îl conduc spre umilință, simplitate și inocență, să lase în umbră acele căi al căror nume strălucește în van. Această cale și credința în Dumnezeu sunt o cale mai bună decât eforturile solitare spre ascetism.

Cu puțin înainte de a muri, călugării au i-au mărturisit că se tem să nu-i părăsească fără să lase un testament sau instrucțiuni. Părintele le-a răspuns că Împăratul și Patriarhul se vor îngriji să existe o regulă în mănăstire. Apoi i-a spus același lucru și călugărului Laurentius, căruia i-a spus ca după moartea să se țină el legea împuternicit de o bula imperială. Călugării au mers atunci la Constantinopol la Împărat, și au reglementat toate lucrurile în mod satisfăcător, iar Împăratul s-a dovedit a fi dispus să adere la toate cererile lor.

După ce călugării s-au întors de la Constantinopol, părintele s-a simțit imediat foarte slăbit și a părăsit această viață. Cu opt zile înainte de a muri, l-a trimis însă pe scribul Nicholas să scrie o regulă și i-a dictat toate punctele din regulament. Când a citit documentul a fost mulțumit. În text a fost menționat cum a plecat din Țara Sfântă și cum a ajuns la Muntele Galesios, cum a fondat mănăstirea și cum a adunat călugării în jurul său. Apoi a hotărât ca administrarea tuturor așezămintelor să se facă de la Mănăstirea Bessai, unde urmau să fie 40 de călugări, iar la cele două așezăminte mai mici să fie doar câte 12 călugări. Părintele superior urma să fie ales după consultarea întregii comunități, cu acordul tuturor. Apoi urma să fie numit un administrator, cu autoritate deplină. Totuși, părintele superior urma să-l verifice anual, și dacă existau surplusuri, acestea trebuiau duse la Mănăstirea Bessai, fără însă să forțeze existența unor astfel de surplusuri. Apoi urmau instrucțiunile pentru călugări, referitoare la dieta, post, îmbrăcăminte, încălțăminte și celelalte nevoi. La final, testamentul a fost pus sub blestem sub protecția celor 318 părinți ai bisericii și sub amenințarea Judecării de Apoi. Din cauza bolii însă, testamentul a rămas nesemnat până în ziua când a murit. Mulți nici nu au vrut să creadă că a murit, deși îl vedeau în fața ochilor. În timp ce călugării se sfătuiau, Lazarus a deschis ochii pe jumătate și apoi a făcut semnul crucii și a murmurat cuvinte de absolvire pentru toți cei de față. Apoi, ajutat de călugărul Kyrillos, a semnat testamentul. Apoi în timpul misei solemne cântate de călugări și-a încredințat sufletul lui Dumnezeu.

X. Eleousa (Regula lui Manuel, Episcop de Stroumitza, pentru Mănăstirea Maicii Domnului Eleousa)

Data - 1085-1106 Traducător - Anastasius Bandy Sursa - Louis Petit "Le Monastere de Notre-Dame de Pitie en Macedoine" Manuscris - Parisinus, supplement grec 1222 (19th c)

Istoricul instituției

Autorul acestui text, Manuel, a fost călugăr la Mănăstirea Sf Auxentios lângă Chalcedonia. După ce a devenit Episcop de Stroumitza (anticul Tiberiopolis) la frontiera Balcanică a Imperiului, a reușit să fondeze o mănăstire cu hramul Maicii Domnului Eleousa (a Milei) pe o proprietate cumpărată din banii lui în dioceza Palaioastron. Biserica acestei mănăstiri este încă în picioare în satul Veljusa (nume derivat din Eleousa), lângă Strumica, în Macedonia. Deasupra intrării este o pisanie în care se specifică anul 1080 ca dată la care Manuel a construit această biserică de la fundații.

Episcopul Manuel a avut precauția de a obține de la Împăratul Alexios Komnenos (1081-1118) o chrysobullă ce garanta exceptarea acestei fundații de la orice fel de taxe publice și independența față de autoritățile civile și religioase. Acest document, datat în Iulie 1085 există încă fiind parte din cartularia mănăstirii Eleousa. Alcătuirea regulamentului, rămas fără nici o dată, a urmat imediat după aceea, în mod sigur înaintea celei de a doua chrysobulle eliberată de Împăratul Alexios în August 1106. Cea de a doua bulă a fost eliberată după ce Împăratul a vizitat mănăstirea în timpul campaniei sale împotriva Serbiei. Văzând cât

de neajutorați sunt călugării, Împăratul a emis documentul potrivit căruia oferea mănăstirii dreptul de a utiliza 12 țărani (paroikoi) pentru muncile câmpului, scutiți de orice fel de obligații fiscale. Episcopul Clement, succesorul lui Manuel la Stroumitza, a înregistrat documentul și tot el a atestat acuratețea copiei după regulamentul lui Manuel, fapt ce a asigurat apoi conservarea documentului.

Urmașul lui Alexios, Împăratul Ioan Komnenos (1118-1143), a eliberat și el un decret (prostagma) pentru Eleousa, dar în conformitate cu nota scribului din cartularia acest document s-a pierdut în timpul stăpânirii Latine, după anul 1204. S-au păstrat însă mai multe documente emise de Împăratul Manuel Komnenos (1143-1180) în favoarea Mănăstirii Eleousa, inclusiv o transcriere (epilysis) din anul 1152 inserată în Praktikonul lui Michael Tzankizakes. Cel din urmă era ofițerul imperial însărcinat pentru a investiga plângerea părintelui superior Dionysios de la Eleousa referitor la înscrierea nejustă a țăranilor mănăstirii pe lista de taxe. Documentul emis de Împăratul Manuel interzicea Episcopului Clement de Stroumitza să intre în mănăstire, și cita chrysobulele predecesorilor săi, dar și typikonul de la Eleousa. Patru ani mai târziu, pentru a împiedeca repetarea unei astfel de greșeli, Împăratul Manuel a emis o ordonanță prin care statutul țăranilor mănăstirești se moștenește ereditar. Apoi, în anul 1459 Împăratul Manuel a reconfirmat toate privilegiile mănăstirii, iar în anul 1160 a garantat mănăstirii un venit anual de 30 nomismata provenind din taxele locale.

După anul 1204, mănăstirea a avut o soartă mai puțin favorabilă. Înainte de anul 1250 a devenit dependentă de mănăstirea Iveron, deoarece în acel an Patriarhul de la Nicea, Manuel II (1244-1255) a judecat procesul dintre Egumenul Nicholas de la Iveron și Episcopul Manuel de la Stroumitza. Sinodul a dat dreptate Mănăstirii Iveron în baza unor chrysobule emise de Împărații Nikephoros Botaneiates (1078-1081), Alexios Komnenos și Țarul Ioan Asen II al Bulgarilor (1218-1241). Mănăstirea era în posesia celor de la Iveron, dar conducerea spirituală, slujbele de comemorare și taxele ecleziastice erau în sarcina Episcopiei Stroumitza. Dependența față de Mănăstirea Iveron s-a menținut apoi până în anul 1912 când Stroumitza a trecut sub administrarea Serbiei.

Arhitectura prezentă este în cea mai mare parte cea din anul 1080. Frescele din altar, cor, naos, narthex și din capela cea mică se crede că sunt și ele din secolul al XI-lea. În narthex s-a descoperit un mormânt din piatră, despre care se crede că ar fi al fondatorului Manuel. Alte morminte din secolele XII-XVI sunt sub porticul din stânga. A parte din renovările și picturile din secolul al XII-lea s-au păstrat tot sub acest portic. Naosul bisericii a fost repictat în secolul al XIX-lea când s-a adăugat și un portret al fondatorului Manuel, posibil realizat după un portret original găsit în mormântul acestuia.

Regulamentul (în rezumat)

1. Viața oamenilor începe din neant. Din acest motiv trebuie să avem permanent în vedere disoluția trupului, să ne pregătim pentru moarte. Eu, Manuel, ultimul călugăr și episcop de Tiberioupolis, adică de Stroumitza, după ce am absorbit laptele cel bun al vieții solitare, îngrozit de perspectiva morții, pe care o aștept, având mintea limpede și trupul sănătos, am decis să pun în ordine lucrurile care mă frământă, după cum urmează.

2. Cred în unul Dumnezeu, Atotputernic ... aștept Judecata de Apoi din timpurile viitoare. Amin. Am încredere în Dumnezeu și în credința creștină Ortodoxă, ca într-o punte indestructibilă spre o viață viitoare, deoarece viața nu piere ci este permanentă.

3. Trebuie să clarific dorințele mele pentru această mănăstire pe care am ridicat-o în numele maicii Domnului, unde am adus și tuns călugări atestați prin virtute și înțelepciune, pentru ca în felul acesta să tritem Maicii Domnului un imn de glorie dar și pentru ca prin rugăciuni chinuitoare să-i tritem rugămintile mele.

4. Prescriu ca pentru toți cei care au ales viața cenobiotică să nu existe nici o diferență în ce privește hrana, ci să împartă cu toții cu recunoștiința alimentele și băutura. Cel care deține oficiul superior, trebuie să fie un exemplu de păstor, să împartă totul cu frații săi, să se distingă prin faptele sale, nu prin mercantilism.

5. La această mănăstire a Maicii Domnului vor fi zece călugări (dar dacă prin mila Maicii Domnului afacerile vor merge bine, vor putea fi mai mulți). Nu vor avea în celule decât așternuturi, îmbrăcăminte și sfinte icoane la care să se roage. Prescriu ca acești călugări să se supună unui părinte superior, să fie

respectuoși în orice situație ca un fiu, să fie obedienți, să nu pună voința lor înaintea ordinului superiorului. Mai prescriu ca în fiecare celulă să fie câte doi călugări, unul vârstnic și unul tânăr, pentru ca înțelepciunea vârstei să se poată transmite celui tânăr.

6. Doresc la în timpul slujbei călugării să participe cu intens interes, fără a fi distrași de nimic din exterior. Slujba să includă și o rugăciune pentru continuitatea Împăraților noștri cei puternici. Să înceapă cu șase psalmi și să vorbească limpede cu Dumnezeu, față în față, fără să lase ca mintea lor să zboare spre altceva.

7. După imnurile de dimineață se vor cânta orele, apoi din trei în trei ore se va cânta imnul de preamărire a Domnului. După rugăciunea de la a treia oră vor începe imnurile de la a șasea oră apoi va începe slujba de la ora a noua, când se cântă Mortificarea pasiunilor, deoarece este ora când Isus a fost condamnat la moarte ca un muritor, la propria lui dorință, pentru a ne da viață nouă, celor supuși morții.

8. Părinți, frați și copii spirituali, voi cei care ați fost chemați de Isus și ați înțeles pentru ce sunteți chemați, să vă grăbiți să confirmați prin fapte că sunteți demni de cel mai nobil mod de viață. În rugăciunile voastre, să vă adresați doar lui Dumnezeu, și nimănui altcuiva, pentru ca să vă elibereze de grijile care vă țin captiv ca într-o închisoare.

9. Să ținem minte copii spirituali ai lui Dumnezeu, sfintele simboluri cu care ne-am îmbrăcat, vestmântul alb din momentul tunsorii, pentru că prin ele am primit îngerii și puritatea de care avem nevoie pentru a ne îndeplini misiunea. Voi ați fost crucificați și v-ați încununat cu spini pentru ca să respingeți atacurile oricărui adversar, pentru ca să fiți morți în fața pasiunilor cărnii. Voi v-ați pus gluga, ca un fel de coif, împotriva atacurilor diavolești, ca niște invincibili soldați universali ai lui Isus. "Pentru că Dumnezeu este spirit, iar cei ce-l preamăresc trebuie să-l preamărească în spirit și în adevăr" (Ioan 4-24).

10. Voi, copiii mei spirituali, sunteți grija mea zilnică, ca un membru, ca o parte din inima mea, ca lumina ochilor mei. Dar voi mai sunteți și ca un membru al lui Dumnezeu, trup din trupul lui, și din acest motiv nu trebuie să lăsați să pătrundă între voi nimic din ceea ce este depreciat sau este contrar bunei morale, pentru a nu face loc demonului cel rău. Nu vă lăsați să fiți oglinda celor revoltați, nu vă întoarceți înapoi la chemările carnale, nu alegeți lucrurile pământești în locul celor Cerești.

11. Am cerut și am aprobat prin sigiliul meu, ca onorabilul călugăr Elias să dețină oficiul de părinte superior al acestei mănăstiri, pe care eu o dețin ca proprietate privată. Deasemenea, încă din timpul vieții, doresc să-i transmit toate privilegiile mele asupra acestei mănăstiri, cu toate bunurile din ea, împreună cu voi călugării, frații mei întru-Domnul. Călugărul Elias va rămâne superiorul acestei mănăstiri până la moarte, va primi sau va expulza pe cine va dori și va dispune după bunul plac de toate bunurile din mănăstire. Vă cer vouă, copiii mei spirituali, să-l primiți ca pe un părinte al vostru, pentru că este unul dintre voi și pentru că este un păstor destoinic, capabil să vă facă perfecți în fața Domnului și să vă conducă spre pășunile Dumnezeiești. Pentru asta trebuie să-i mulțumesc Maicii Domnului, cea care prin viziuni mi-a dezvăluit omul pe care îl vede un bun păstor.

12. În ce te privește pe tine, onorabile superior, să fi pentru ei un părinte afectuos, să-i îmbrățișezi ca un părinte spiritual, să faci totul pentru salvarea sufletelor lor și pentru îngrijirea trupurilor lor. Să nu le reproșezi simplitatea, să nu-i disprețuiești, să nu-i expulzezi prea repede din mănăstire, să nu-i bați cu biciul sau cu parul ci cu pedepse spirituale. În cazul celor care se vor îndrepta, înlătură timiditatea din sufletele lor, după ce le-ai indicat rugăciunile prin care pot corecta pasul greșit.

13. Să stai împreună cu ei la masa cenobiotică, să împarți cu ei alimentele și băutura. Doresc și ordon ca Luni, Miercuri și Vineri să se prepare două mese din legume și vegetale din orice fel, cu sosuri, iar în restul zilelor, Marți, Joi, Sâmbătă și Duminecă să se pregătească trei mese din pește și legume. La 21 Noiembrie când este Intrarea Maicii Domnului în Biserică, patroana mea spirituală, doresc să se citească acest regulament, în timpul mesei, și să se ofere călugărilor o sărbătoare, atât cât permit veniturile mănăstirii, după bunul plac al superiorului. După două zile, la 23 Noiembrie doresc să se țină o altă sărbătoare, pentru iertarea păcatelor mele, când să se distribuie hrană gratuită la poarta mănăstirii. Mai doresc să se comemoreze și ziua morții mele, a treia și a noua zi de când sufletul meu a părăsit corpul, când doresc să fiu pomenit în rugăciunile voastre către Dumnezeu.

14. Vă încredințez pe voi toți, părinte superior și călugări în grija Maicii Domnului, cea care are milă de mine. (urmează rugăciunea către Maica Domnului).

15. Onorabilul părinte superior, Elias, trebuie să vă fie o călăuză spre fapte bune, să posede acele calități care produc bunătatea: discreție și umilință, iubire și ospitalitate în toate, pentru ca prin cea din urmă să-l primească pe Dumnezeu în sufletul lui. El mai trebuie să aibă mintea ca o fântână din care permanent izvoresc virtuți și să conducă turma cu un temperament lipsit de avariție.

16. Prescriu ca după alegerea părintelui superior, călugării să-l ducă la episcopul de la Stroumitza, oricare ar fi el, pentru a primi pseudonimul său (sphragis-numele de călugăr). Pentru acest nume va duce în dar trei nomismata (monede mici din bronz cu valoarea unei pâini), cât este taxa imperială pentru alegerea unui nume. Episcopul nu trebuie însă să înțeleagă gestul ca fiind un privilegiu sau o formă de autoritate asupra mănăstirii, pe care eu o dețin ca proprietate privată, ci trebuie să primească cei trei bănuți la fel ca un preot de rând, conform canoanelor în vigoare. Dacă din lăcomie episcopul va cere mai mult, doresc și comand să i se retragă oferta, iar numele să fie ales de părintele superior de la Stourmitza. După primirea numelui, părintele superior să se întoarcă la mănăstire și să ridice de pe altar toiagul păstorului, apoi să-și asume conducerea mănăstirii.

17. Doresc ca părintele superior să primească străinii cu ospitalitate, dar portarul să nu permită intrarea nimănui decât după ce a primit aprobarea părintelui superior. Cei care doresc să converseze cu călugării vor fi primiți la masa cenobiotică, dar nimeni nu va putea întreba în mănăstire în secret. Doresc ca mănăstirea să fie complet închisă pentru femei, și pentru copiii mai mici de 18 ani, indiferent dacă sunt băieți sau fete.

18. Doresc ca după ce voi fi chemat la Domnul, să nu se facă inventarul complet, așa cum cere legea, ci doar o examinare a bunurilor, în prezența rudelor mele și a superiorului mănăstirii, și la fel să se facă la moartea oricărui dintre superiorii mănăstirii. De fapt, doresc ca mănăstirea să nu fie supusă nici unei forme de contabilitate. Bunurile ei nu vor putea fi îndepărtate din mănăstire, sau transferate unei persoane, și nici nu vor putea fi atașate bunurilor imperiale sub pretext că mănăstirea s-a ridicat pe pământ imperial. Această mănăstire trebuie să rămână deasupra oricărui impozit extraordinar, acum și în viitor. În conformitate cu chrysobula emisă de sfântul împărat, Domnul Alexios Komnenos, nici un colector de taxe, sub nici un pretext, nu va avea dreptul să abuzeze de privilegiile acestei mănăstiri, pentru a ne putea ruga pentru permanența suveranității divine.

19. Astfel, dacă cineva va îndrăzni să abuzeze drepturile fundației mele, "voi să nu conduceți munca brațelor lui (Ps. 89 [90]:17)". Acela să se afle sub blestemul celor 318 părinți ai Bisericii, pentru ca amintirea lui să se șteargă de pe Pământ.

20. În schimb, cel care va păstra inviolabilitatea acestei mănăstiri, să fie demn de locul său la dreapta Domnului, iar atunci când va părăsi această lume fie ca Paradisul să fie recompensa lui veșnică.

21. Dacă oricine din rândurile voastre va încerca să încalce oricare dintre regulile de mai sus, sau să dăuneze mănăstirii în orice fel, acela va trebui să fie expluzat din mănăstire, deoarece s-a îndepărtat de fundația părinților lui.

22. Acum, după ce am formulat și prescris această regulă, și am confirmat cele scrise prin semnătură, după cum este obiceiul, te implor pe tine, superiorule Elias, și pe cei care vor urma la conducerea mănăstirii să păstrați această regulă fără modificări, știind că în felul acesta voi fi lângă voi în ziua Judecății, și tot alături de voi va fi și Maica Domnului, cea care m-a miluit, pentru ca voi, copiii lui Dumnezeu să nu fiți deranjați de răsuflarea Celui Rău. Să fiți deasupra oricărei forme de indispoziție a trupului, să vă aplecați cu umilință asupra rugăciunilor, pentru gloria eternă a Sfântului Duh și a Trinității consubstanțiale, cea care menține și guvernează lumea pământească, acum și în vecii vecilor. Amin.

Semnătura Eu, Manuel, ultimul călugăr și episcop de Tiberiupolis, care este Stroumitza, servitor nevrednic, spre suprema onoare a Sfintei Maica Domnului, cea care mă miluiește, am scris acestea cu mâna proprie +++

După ce am comparat această copie cu originalul și am constatat că este exactă, am semnat și eu, Episcopul de Stroumitza, Clement, călugărul.

Capitol 2 - MĂNĂSTIRILE ATHONITE

Din acest grup fac parte cinci documente datând din a doua jumătate a secolului al X-lea și prima jumătate a secolului al XI-lea. Toate sunt asociate unor comunități de pe Muntele Athos, din Sud-Estul peninsulei Chalkidike, din Nordul Greciei. Trei dintre ele aparțin aceluiași autor, Athanasios Athonitul, fondatorul Mănăstirii Lavra. Celelalte două aparțin Împăraților Tzimiskes și Constantin IX, având un caracter quasi-juridic (sunt înregistrări ale unor anchete imperiale în probleme disciplinare).

XI. REGULAMENTUL ATHONIT (Regulamentul lui Athanasios Athonitul pentru Mănăstirea Lavra)

Data - 963 en posibil revăzut în 1020 Translator - George Dennis Sursa - Codex Iveron 754 (sec XVI)
Ph Meyer - Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster (Leipzig, 1894) pp 130-140

Istoricul instituției

Pentru viața lui Athanasios există două surse: 1. Viața A - scrisă înainte de anul 1025 de călugărul Athanasios de la Mănăstirea Panagios din Constantinopol și Viața B, scrisă după anul 1028 la Mănăstirea Lavra, având ca sursă principală Viața A, dar și alte surse scrise.

Athanasios s-a născut în Trebizond în jurul anilor 925-930, unde a primit numele de botez Abraamios. A fost adus la Constantinopol, pentru studii, în timpul Împăratului Romanos Lekapenos (920-944) pentru ca să devină apoi profesor. Cel care l-a atras spre viața monastică a fost Mihael Maleinos, egumenul de la Mănăstirea Kyminas de pe muntele Olympos din Bithynia. Maleinos a compus un typicon pentru mănăstirea sa dar acesta nu a fost salvat. Abraamios a devenit călugăr la Kyminas sub numele de Athanasios în anul 952 și a rămas acolo timp de cinci ani, apoi a trecut la viața solitară. În cei cinci ani, Maleinos i l-a prezentat pe nepotul său, viitorul Împărat Nikephoros Phokas (963-969), pe atunci strategos (general) al themei Anatoliene și patron al mănăstirii.

Athanasios a sosit la Muntele Athos la sfârșitul anului 957, unde a fost primit inițial de un călugăr pe nume Zygos, cu care a conviețuit timp de un an, apoi a fost primit în comunitatea de la Karyes, unde a fost instalat într-o chilie în anul 959. A fost descoperit de Leo Phokas, fratele Împăratului Nikephoros, și ca rezultat a cerut un an de solitudine la Melana, într-un loc pustiu de la capătul de Sud-Est al peninsulei. Ulterior a zidit în acel loc Mănăstirea Lavra, pe un teren cedat de protos-ul (protopopul) călugărilor Athoniți.

În anul 961, generalul Nikephoros Phokas l-a invitat pe Athanasios pe insula Creta, recent cucerită, dat Athanasios i-a propus să ridice mai degrabă o mănăstire la Melana, unde generalul să se poată retrage la sfârșitul serviciului militar. Nikephoros a acceptat și i-a trimis prin călugărul Methodius, ulterior egumen la Kyminas, suficiente fonduri pentru zidirea principalelor corpuri de clădiri. În următoarele șase luni, Athanasios a construit chilii pentru cinci călugări solitari și un reflectoar (trapeză) unde să poată lua masa în comun. Apoi a început să zidească biserica (katholikon) dedicată Bunei Vestiri. Atât reflectoarul cât și biserica au dăinuit până în zilele noastre (dar mult schimbate). În acel moment, Athanasios a fixat în detalii o serie de reguli administrative, liturgice și disciplinare (foarte probabil că o parte dintre acestea au fost dictate de patronul său imperial).

Lucrările la biserică au fost întrerupte în anul 963, când s-a anunțat că Nikephoros Phokas a fost înălțat pe tronul imperial. Athanasios a plecat imediat la Constantinopol unde și-a dat demisia din funcția de superior, iar Împăratul a acceptat numirea călugărului Euthymios în locul lui. Athanasios a pornit în pelerinaj spre Țara Sfântă, dar s-a oprit în Cipru unde a fost primit la Mănăstirea Tuturor Sfinților. În urma unei viziuni, s-a întors însă la Lavra, unde Euthymios a refuzat funcția de superior și condițiile s-au deteriorat substanțial. A fost primit cu căldură de Athoniți.

În Mai 964, Împăratul Nikephoros Phokas a emis o chrysobulă prin care a dăruit Mănăstirii Lavra trei relicve de mare preț, printre care un fragment din Sfânta Cruce și capul Sfântului Basil din Caesarea. Înainte de a fi numit împărat, Nikephoros a plănuit pentru retragerea sa doar o chilie atașată la o biserică bizantină tradițională, dar acum Athanasios a schimbat planurile pentru a fonda o adevărată mănăstire imperială. În

chrysobulă sunt amintite cele două documente anterioare prin care împăratul a acordat mănăstirii un statut independent și fonduri pentru 80 de căluguri, mai exact o subvenție anuală de 244 nomismata, respectiv acte pentru subordonarea Mănăstirii Sf. Andrei din Peristerai, lângă Salonic, cu toate proprietățile ei. Cel de al doilea document a donat mănăstirii 32 de țărani lucrători, scutiți de orice fel de taxe, pe o proprietate de lângă Hierissos.

Ca urmare a acestor donații, Mănăstirea Lavra a devenit mai bogată și mai puternică decât celelalte mănăstiri de la Muntele Athos. Pentru a-i îmbuna pe vecini, Athanasios a obținut de la Împărat creșterea subvenției pentru întregul Munte Athos, de la trei la șapte uncii de aur pe an și reconstrucția bisericii Protaton de la Mănăstirea Kayres. Împăratul Nikephoros a fost însă ucis, doar patru ani mai târziu și mănăstirea a rămas fără stăpân.

Noul împărat, Ioan Tzimiskes (969-976) l-a expedit la Lavra pe călugărul Euthymios de la mănăstirea Studios, pentru a investiga noua expansiune agricolă și viticolă a Mănăstirii Lavra. Ancheta a condus în anul 971 la emiterea primului typikon, pe care împăratul Tzimiskes l-a numit Tragos, după culoarea pergamentului din piele de capră pe care a fost scris. Regulamentul urma să protejeze interesele fiecărui grup de călugări, fie ei hermiți solitari, mici grupuri în chilii sau comunități cenobiotice, pentru ca toți să poată conviețui armonios. O scurtă vizită a lui Athanasios în capitală l-a câștigat pe împărat de partea sa, primind dreptul să aducă pacea printre oponentii săi. Mai mult decât atât, Athanasios a primit de la Împăratul Ioan Tzimiskes o dublare a fondurilor anuale, fapt ce a permis întreținerea a 120 de călugări la Mănăstirea Lavra. Nu toți călugării au fost mulțumiți cu regulamentul și a existat chiar o tentativă de asasinat, făcută de un călugăr din comunitate. Athanasios și-a păstrat însă puterea, l-a convins pe următorul împărat, Basil II (976-1025), să confirme chrysobulele predecesorilor și să emită altele noi, în urma cărora populația Lavrei a crescut și mai mult. În anul 978, Împărații Basil și Constantin VIII au emis o bulă în urma căreia Mănăstirea Lavra putea întreține 500 de călugări, o cifră absolut impresionantă pentru acea epocă. În anul 989, Athanasios a obținut de la Patriarhul Nicholas II Chrysobergers un act de donație (epidosis) pentru Mănăstirea Gomatou, de lângă Hierissos, transformată astfel în dependență a Lavrei. Testamentul lui Athanasios a fost scris cândva după anul 984, și a fost menținut secret până după moartea sa. Prin testament a lăsat mănăstirea sub dublu protectorat, prin doi epitropi (administratori). Athanasios a mai fost contestat încă o dată, de un grup de tineri călugări, în ultimul deceniu al secolului al X-lea. Athanasios a aflat despre complot, dar i-a lăsat să plece cu plângerea la Împăratul Basil. Întâmplarea a făcut însă ca grupul lor să fie prins de turci, pe atunci aliați ai bizantinilor. Au fost bătuți și dezbrăcați la pielea goală, dar Athanasios i-a recuperat de la marginea drumului și i-a iertat.

Athanasios și-a găsit sfârșitul căzând de pe schelă, împreună cu alți șase muncitori, în timp ce lucra la reconstruirea bisericii, pentru a putea acomoda un număr de călugări de șase ori mai mare decât la fondare. Nu se cunoaște data exactă, dar decesul a survenit între anii 996 și 1001. Renovarea bisericii s-a finalizat în anul 1004.

Lavra a rămas în continuare mănăstire imperială, sub autoritatea statului. În anul 1054 subvenția anuală era de 812 nomismata și putea adăposti până la 700 de călugări. Un scandal moral s-a declanșat în anul 1100, când pe munte s-a stabilit un grup de ciobani Vlahi. Ciobanii au fost expulzați iar Patriarhul Nicolae Gramatikco (1084-1111) și-a exercitat autoritatea prin pedepse și excomunicări.

În epoca Otomană, mănăstirea și-a păstrat autonomia în schimbul unui tribut anual, dar a pierdut proprietățile aflate în afara Muntelui Athos și numărul călugărilor a scăzut periculos. Fără subvenții, călugării au fost lăsați să se descurce pe cont propriu. La începutul secolului al XVII-lea mai erau doar 5-6 călugări. Viața a renăscut în anul 1665, când Patriarhul Dionysios a decis să se retragă la Lavra. Biserica a fost apoi extinsă în anul 1744. În epoca modernă, în anul 1980 la Lavra erau 376 de călugări, dintre care 56 în mănăstire și 320 în diferitele dependențe. Mănăstirea este dedicată acum Adormirii Sfântului Athanasie Athonitul. Biblioteca conține 2046 manuscrise, dintre care 800 sunt din epoca Bizantină.

Regulamentul intern de la Lavra al sfântului Athanasius

Stoudios - serviciile religioase pentru sfânta și glorioasa Înviere a salvatorului Isus Christos

1.- 37 - Cele 37 de reguli sunt o transcriere a regulamenului de la Mănăstirea Stoudios, fără informații interesante auxiliare.

XII. TZIMISKES: Typiconul Împăratului Ioan Tzimiskes

Data - 971-972 en Traducător - George Dennis Sursa - Denise Papachryssanthou, Actes du Protaton pp 202-15 (originalul este păstrat la mănăstirea Protaton (Karyes))

Istoricul documentului

Acest document cunoscut ca Tragos este mai degrabă un document juridic decât un typicon. Documentul a fost emis ca urmare a rivalității dintre Athanasios Athonitul și ceilalți călugări de la Muntele Athos din mănăstirile învecinate. Pentru a investiga situația Împăratul l-a trimis pe egumenul Euthymos de la Mănăstirea Stoudios iar rezultatul anchetei a fost emiterea acestui document.

Traducere (rezumat)

Prefață - Călugării de pe Muntele Athos s-au adunat și timp de o săptămână și-au exprimat opiniile divergente. S-a constatat că majoritatea divergențelor sunt agravate prin discuții, în loc să fie aplanate. Ca urmare toți cei prezenți, semnatari ai documentului, au decis desființarea acestor adunări bianuale, ținute în fiecare an la Paște și Crăciun. În schimb, adunarea se va ține o singură dată pe an, la sărbătoarea Maicii Dpmnului și atunci părinții superiori vor veni cu maximum 2-3 servitori, sau chiar neînsoțiți, deoarece s-a constatat că tocmai servitorii sunt cei care generează dizordine și ceartă. Cu aprobarea tuturor superiorilor de la Muntele Athos am întocmit acest document pe care dorim să-l respecte, pentru a-l mulțumi de Dumnezeu și pe virtuosul nostru Împărat.

1. În orice situație care necesită corecție, părinții superiori nu vor avea dreptul să ancheteze sau să aplice sancțiuni fără să-l înștiințeze pe protos (părintele aflat în fruntea întregii comunități de pe Muntele Athos). Funcția și denumirea apar pentru prima dată în acest document, emis în anul 972 en. La rândul său, părintele protos nu va avea autoritatea să ia decizii împotriva superiorilor, decât în urma adunării anuale, cu aprobarea tuturor părinților superiori (chiar și atunci când măsurile luate servesc interesului general).

2. Călugării care au primit tunsoarea la alte mănăstiri și au fost primiți pe Muntele Athos nu vor avea autoritatea să cumpere pământ sau să ia în posesie pământ nereclamat de nimeni și nici nu vor putea conduce un schit (kellion) fără permisiunea părintelui protos.

3. Cei care vin la mănăstire și promit să primească tunsoarea, trebuie să fie luați în primire de părinții superiori, apoi să respecte regulile mănăstirii timp de cel puțin un an. Vor putea primi rasa călugărească doar după ce dovedesc o hotărâre de nezdruccinat. În situații excepționale, când cei care doresc rasa călugărească sunt extrem de grăbiți, ca urmare a unei infirmități sau a fricii de moarte, părintele superior va avea latitudinea să hotărească când le oferă tunsoarea.

4. Dacă ucenicul nu este mulțumit de superiorul său și are motive să afirme că nu a fost ajutat spiritual, poate cere să fie repartizat spre instruire la alt părinte superior, dar numai cu știrea, consimțământul și binecuvântarea celui la care a fost repartizat. Doar la sfatul acestuia se poate prezenta la noul său instructor.

5. Dacă un călugăr care a primit deja regula mănăstirii dorește să-și părăsească superiorul pentru a deveni discipolul altui părinte superior, și acest lucru va fi permis doar cu asentimentul și binecuvântarea superiorului său. Pe de altă parte, atunci când cineva încearcă să acapareze intenționat un astfel de discipol, acela nu va mai primi discipoli.

6. Dacă unul dintre superiori dorește să vândă, să doneze sau să transmită sub orice formă pământul și așezământul său, către orice persoană dorește, fie în timpul vieții fie după părăsirea ei, va avea dreptul să-și exercite autoritatea neîngrădit în nici un fel. Iar dacă dorește să transmită proprietatea sa discipolului său, va fi autorizat să facă asta fără nici o îngrădire.

7. Dacă în apropierea morții unul dintre superiorii de la Muntele Athos dorește să lase pământul său în

grija unui administrator, nimeni nu va autoritatea să anexeze proprietatea decedatului, nici către Marea Lavra nici către nimeni altcineva. Administratorul va putea totuși să vândă sau să doneze pământul unei persoane de încredere, dar numai dacă dovedește că nu deține alt teren. În felul acesta se va aplica regula în orice situație când pământurile sunt oferite cuiva prin "charistike".

8. Toți cei care își părăsesc superiorul și preferă să vagabondeze indisciplinați de la o mănăstire la alta oferindu-și serviciile, vor fi avertizați, o dată, de două ori, de mai multe ori. Dacă refuză să se supună, vor fi încredințați chiar și fără voia lor în grija unui părinte spiritual.

9. În acord cu decretul antic al sfinților părinți, nimeni nu are dreptul să ridiculizeze sau să expună în public gândurile sau confesiunea altcuiva. Dacă cineva va fi prins făcând asta, indiferent cine ar fi, să fie supus pedepselor canonice.

10. Cei care sunt suficient de avansați spiritual și ascetic, prin practica îndelungată a virtuții, și ai căror superiori nu sunt capabili să-i oprească de la a alege stadiul de solitudine, vor avea dreptul să locuiască singuri și să practice ascetismul, după judecata și bunul plac al superiorilor lor.

11. În ce privește preoții necunoscuți, insistăm ca ei să nu aibă autoritatea de a ține liturghie, nici în public și nici în mediu privat, decât dacă au o scrisoare de recomandare de la un episcop sau mărturii solide în favoarea lor.

12. În timpul Postului Mare, toți asceții și toți membrii comunității vor petrece timpul în tăcere, nu vor face vizite decât pentru situații urgente sau pentru tratamentul gândurilor satanice sau rușinoase. Părinții superiori nu se vor angaja în nici un fel de lucrări, cu excepția celor legate de problemele spirituale. Nu se va servi pește, decât la Bunavestire și în cazul unor infirmități.

13. Referitor la călugării care dețin și vând pământuri, apoi cumpără altele și vând din nou pentru profit, și nu se opresc din activități mercantile, recomandăm să se retragă complet din astfel de activități dăunătoare sufletului sau să fie pur și simplu expulzați de pe Munte, după ce două sau mai multe admonestări nu i-au putut întoarce de pe căile greșite.

14. Nici unul dintre călugări nu va putea să părăsească muntele pentru a forma legături spirituale sau pentru a adopta atitudini frățești cu persoane laice. Dacă unii dintre călugări au format deja astfel de legături, ei nu vor avea dreptul să fie văzuți în afara acelor case, să ia masa sau să consume alcool în compania acelor persoane.

15. În ce privește vinul, este interzis să se vândă vin persoanelor laice. Dacă cineva are în exces, să-l vândă monahilor la schimb cu bunuri de strictă necesitate. În situații excepționale, atunci când laicii vin pe Munte cu mărfuri, lipsurile vor putea fi uneori suplinite oferind vin la schimb cu mărfurile necesare.

16. Este strict interzis ca băieții, tinerii fără barbă și eunucii să primească tunsoarea pe munte. Orice situație de acest gen va trebui raportată și investigată de părintele protos și părinții superiori. Dacă un părinte superior va nesocoti această regulă și va lua în chilia sa un copil sau un eunuc și nu se va îndrepta după ce a fost admonestat, să fie expulzat de pe Munte.

17. Dacă există frați care nu au primit educație dar sunt experți în ce privește spiritul și au devenit părinți superiori, să aibă permisiunea să ofere tunsoarea unor candidați, fără să fie îngrădiți. În același timp, cei care au absolvit studiile și au devenit superiori dar nu sunt cu adevărat capabili să se organizeze, aceștia să fie distribuiți pe lângă părinți spirituali cu care să se sfătuiască în urma confesiunii.

18. Dacă cineva a venit din obediență la un superior și a construit o chilie, dar în loc să rămână dorește să plece, atunci el să ia cu el jumătate din ce a cheltuit pentru ridicarea celei. Dacă însă dorește să plece pentru că a fost hărțuit de superior, ordonăm să ia cu el tot ce a investit și să plece. Aceeași regulă se aplică și privitor la pământuri sau viță de vie.

19. Dacă un călugăr vine la un superior și cere să muncească timp de un an, dar își neglijează datoria și pleacă înainte de termen, să-i fie permis să fie plătit pentru munca depusă. Dar dacă superiorul este răutăcios și încearcă să-l alunge fără să-l plătească, atunci muncitorul va avea dreptul la plata întregului salariu. Dacă superiorul refuză în continuare să-l plătească, să fie acuzat în fața celor în vârstă și obligat să plătească întregul salariu. La fel se va proceda pentru orice situație când cineva a oferit servicii fără contract și a fost hărțuit de superiorul său.

20. Noi dorim să punem capăt muncii forțate din schituri, deoarece aceste practici nu aparțin de viața

monastică. Dar dacă, fără să fie forțat, cineva alege de bună voie să ajute pe altul, să fie în puterea lui să facă asta.

21. Ordonăm ca administratorul desemnat să guverneze comunitatea de la Muntele Athos să aibă autoritatea de a expulza pe cei care seamănă discordie sau fac scandal. Dacă nu ia măsurile necesare pentru corectarea unor astfel de situații, administratorul va fi cel vinovat. Dacă absentează de pe Munte să lase în locul lui un părinte care este superior celorlalți, capabil să-i conducă pe calea păcii. Dacă scandalul este în afara administrației, la una dintre mănăstiri, atunci să ia cu sine trei sau patru superiori din vecinătatea acelui loc și după o examinare atentă să ia măsurile corespunzătoare.

22. În urmă cu câțiva ani, prin ingerința unor străini, niște turme de animale au fost aduse pe Munte fără știrea călugărilor de la Marea Lavra. Ordonăm ca așa ceva să nu se mai repete. În ce privește animalele sălbătice care vin habitual pe munte, lăsăm această decizie pe seama consiliului bătrânilor, pentru ca să hotărească dacă permit sau interzic acest lucru.

23. Decretăm ca nici un superior să nu dețină turme de animale. Singura excepție este pentru Marea Lavra, unde poate fi menținută o turmă deoarece dat fiind numărul mare de călugări mănăstirea nu ar putea funcționa fără această turmă.

24. În ce privește lemnul de foc tăiat de pe munte de călugări, dorim ca acesta să nu fie transportat și vândut în afara muntelui ci să fie vândut doar pe Munte. În situații de urgență vom accepta însă și să fie vândut către laici.

25. Cu privire la constructorii care vin pe munte, este dorința noastră să nu aducă cu ei băieți, pe post de ucenici sau ajutoare.

26. În ce privește numirea unui administrator, aceasta să se facă în timpul adunării de la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, când administratorul va ține o dare de seamă. Dacă se constată că și-a făcut datoria, iar protos-ul și părinții superiori sunt mulțumiți de el, să-și continue serviciul. Dar dacă nu sunt mulțumiți le permitem să-l elibereze din funcție și să aleagă altul.

27. Prin suprimarea celor două adunări anuale, se formează un exces de fonduri ce pot fi plătite pentru confortul celor în vârstă. Aceste fonduri pot fi adăugate la alocația distribuită călugărilor.

28. În ce privește numirea unui protos, noi preferăm ca regula antică să fie menținută cu fermitate și fără modificări.

Suntem convinși că este spre avantajul tuturor superiorilor de pe Munte să adere la aceste reguli, fără să îndrăznească să modifice vreun capitol din acest typicon. Aceste reguli au fost decretate și stipulate cu acordul comun și în interesul comun al tuturor părinților superiori de la Muntele Athos, de către călugărul Euthymos, de la sfânta mănăstire Stoudios. Pentru a fi cât mai perfecte, sigure, ferme, solide și durabile, aceste reguli au fost supuse judecății și revizuirii puternicului și iubitorului de pace Împărat Ioan. Am primit ordinul Majestății Sale prin viu grai, în conformitate cu scrisorile imperiale pe care le-am primit și ne-am asumat misiunea de a investiga și rezolva neînțelegerile, de a restabili pacea și de a emite reguli pentru toate chestiunile dezbătute. Toate acestea au fost acceptate ca fiind valide canonic și au fost confirmate prin sigiliul Imperial.

Urmează semnăturile părinților superiori:

- + Ioan Într-u Domnul nostru Isus, Împărat al Romanilor
- + Athanasios, călugăr și protos
- | Athanasios, călugăr și superior la Marea Lavra
- + Christodulos, călugăr și superior la Protaton
- + Iakobos, călugăr, preot și superior
- alți 52 de călugări, preoți și superiori
- + Sabas, călugăr și superior și kouboukleisos

XIII Typiconul Athonit (Tipiconul lui Athanasios Athonitul pentru Mănăstirea Lavra)

Data - 973-975 Traducător - George Dennis Sursa - Ph. Meyer Die Haupturkunden für die

Geschichte der Athoskloster (Leipzig 1894 pp 102-22)

Regula canonică a sfântului purtător de Dumnezeu Părinte Athanasios de la Athos (rezumat)

1. Cei care se încumetă la drumul unei singure minți caracteristic vieții solitare și sfârșesc prin înfometare, cei care prin puritatea minții și a trupului se pregătesc pentru strălucitoarea lumină care vine de la Spiritul Sfânt, sfârșesc până la urmă prin confundarea cu acea lumină, sau mai bine spus prin confundarea cu o apariție Dumnezeiască, dar și prin confundarea cu oricine din această lume cu care intră în conversație. Ei luminează oamenii, indiferent de rangul lor. Ei îi provoacă și îi incită spre un țel asemănător, atrăgându-i ca un magnet, ca o lumină în noapte.

2. Un susținător ardent al vieții solitare a fost marele împărat Nikephoros Phokas (963-969), faimos pentru valoarea și virtutea sa, căruia Dumnezeu i-a dăruit meritul de a fi supus orașele barbarilor. Săgetat de zel sfânt, a fondat numeroase mănăstiri și centre de ascetism pe Muntele Kyminas și le-a asigurat parte din nevoi sub forma unor subsidii anuale. La intervale regulate i-a bucurat cu entuziasm prin daruri și donații. A arătat aceeași generozitate și călugărilor de la Muntele Olympus. Chiar dacă nu a îmbrăcat rasa călugărească, i-a depășit pe călugări în practica virtuții, în strictul control asupra minții sale, în prelungitele posturi și în permanenta sa odihnă direct pe pământ. A continuat lupta sa pentru controlul dorințelor până dincolo de ceea ce putem noi exprima prin cuvinte.

3. A venit regulat la mănăstirea binecuvântatului său nepot, Mihael, cel mai sfânt dintre călugări, superiorul meu. Acest împărat, a cărui amintire va rămâne eternă, m-a cunoscut pe mine și a avut încredere în mine, m-a înconjurat cu afecțiune spirituală și neașteptată iubire. Din acest motiv, și-a deschis inima către mine și mi-a mărturisit că ar fi preferat o viață solitară, dar a fost oprit de împărați să facă acest lucru.

4. Mai târziu, la puțin timp după ce eu am părăsit Muntele Kyminas și am traversat marea la Athos, el a fost trimis de Împăratul Romanos (959-963) să conducă o expediție împotriva Cretanilor cei fără de Dumnezeu și a ocupat întreaga insulă. Mi-a trimis repetate scrisori, până când am traversat marea la el.

5. În timpul sejurului meu cu împăratul pe insula barbarilor, a insistat până când m-a convins să ridic a mănăstire la Athos, unde el dorea să se retragă după ce îndeplinea ordinele imperiale. Dacă lucrurile mergeau bine, el dorea să renunțe la cele lumești pentru viața în solitudine. Nu am fost ușor de convins, deoarece eu doream o viață doar pentru mine, doream să mă concentrez doar pentru salvarea mea, nu și pentru salvarea altora. Dar dorința lui nu a putut fi schimbată și m-a sfătuit să duc planul său până la capăt, spre fructificare.

6. În urma tuturor triumfurilor și victoriilor, el s-a stabilit la Constantinopol, iar eu m-am întors la celula mea. După un timp, l-a trimis la mine pe ajutorul său, părintele Methodius. M-a găsit în locul pe care mi-l dăruise părintele superior Ștefan, pe atunci protos al Muntelui Athos, alături de restul călugărilor mai în vârstă. Asta pentru că după doi sau trei ani petrecuți pe munte, cel care dorește în continuare să ducă o viață solitară primește cu aprobarea celorlalți un loc unde să trăiască, oriunde dorește. Acest Methodius mi-a înmănat o scrisoare de la împărat și niște aur, în greutate de șase litrai (circa 3060 grame). A rămas cu mine în celulă timp de șase luni și mi-a explicat dorința lui de a ridica o mănăstire. Cât timp Methodius a rămas cu mine am început în grabă construcția și am terminat chiliile împăratului, aflate pe loc și în zilele noastre. Apoi el a plecat în timp ce noi ridicam biserica.

7. Am continuat munca și după patru luni am aflat că Nikephoros a fost proclamat împărat și a ocupat palatul imperial. Am lăsat munca și am plecat imediat în capitală. I-am reproșat că mi-a spus una și a făcut alta, dar s-a apărat spunând sub jurământ că îi este groază de diadema și titlul imperial. M-a asigurat că nu a avut nici un fel de relații cu soția sa și că imediat ce va putea scăpa va veni la sfântul munte pentru a desăvârși munca făcută pentru Dumnezeu. M-a rugat să nu-mi pierd credința, su nu las biserica ridicată doar pe jumătate.

8. Cu astfel de asigurări m-am întors și m-am concentrat asupra construcției. Împăratul a contribuit cu bani, plata cheltuielilor și a proviziilor, salariile muncitorilor. Dar comparativ cu cât am cheltuit eu, mi se părea că nu este suficient. Majoritatea contributorilor, fie că erau donații sau rechiziții din producție, mi-au fost oferite spre terminarea bisericii de către alți iubitori ai lui Christos. Dar ce chinuri am îndurat, ce procese și ce greutăți am avut de dus, ce muncă a fost pentru scoaterea pietrei din carieră, tăiatul și transportul ei, doar

Dumnezeu știe.

9. La circa zece mile de Lvara este un alt loc mititel denumit Mylopotamos. Curățând arbuștii și pietrele, nivelând locul, am ridicat și acolo o biserică și câteva celule, în numele sfântului martir Eustathios, pentru a servi ca dependință. Am plantat acolo și o viță de vie, pentru ca păstrătorii numelui lui Dumnezeu și musafirii lor să poată avea niște vin.

10. Decizia de a planta vița de vie a fost ca urmare a faptului că tot țărmul peninsulei era stâncos, fără nici un port pe o distanță de 80 de mile. Nici o corabie nu avea unde să ancoreze pentru a aduce provizii, iar pe uscat drumul este imposibil pentru animalele de povară. Totul trebuia transportat cu spinarea. Din acest motiv am plantat vița de vie, doar pentru serviciul religios, pentru a reține călugării de la prea multe drumuri spre orașe, unde contactul cu femeile și persoanele laice le poate păta puritatea sufletească.

11. Și alți călugări de pe munte au cultivat terenuri sau au plantat viță de vie. Noi nu agreem acest lucru și ne-au rezumat doar la ceea ce este benefic și nepericulos.

12. Binecuvântatul împărat, iubitor de Dumnezeu, cât timp a trăit a planificat guvernarea nevoilor celor care viețuiau și construiau lavra. A emis o chrysobulă prin care a decretat că proprietatea acestui domeniu îmi aparține mie, preamuilului meu suflet, și succesorilor mei, împreună cu cei optzeci de călugări viețuitori în mănăstire și în chiliile din vecinătate.

13. Fiecare cuvânt din decret s-a scris cu aprobarea mea, pentru că a dorit să-mi exercit întreaga autoritate așa cum cred eu de cuviință, să stabilesc eu regulile și standardele și modurile prin care această instituție monastică va cel mai mult de folos.

14. Este ușor de imaginat că după moartea acestui om binecuvântat eu urma să am mult mai multă autoritate și libertate. Mai mult decât atât, după moartea mea, eu urma să las în urma mea persoana pe care Dumnezeu a ales-o pentru serviciul pastoral. Eu mă rugam însă să rămână în viață, nu doar de dragul meu, ci pentru ca puterea lui invincibilă să servească întregii umanități. Printr-o judecată imposibil de înțeles, Dumnezeu a hotărât însă altfel, și împăratul a schimbat viața cea de aici cu viața veșnică din Ceruri, ca o recunoaștere a mărețelor lui lucrări. Iar eu am fost lăsat să trăiesc această viață plină de muncă și greutate, plină până la refuz de adversități.

15. Poruncesc, sub amenințarea condamnării, ca urmașul meu, imaculat și consubstanțial cu Sfânta Treime, să lase la rândul său un urmaș demn de această poziție, atunci când îi va veni vremea să părăsească această lume.

16. Eu la rândul meu, nu intenținez să numesc un succesor fără să mă consult în prealabil cu toți frații. Atunci când va veni vremea să alegeți un alt superior, oricine, înșelat de gânduri demonice, va încerca să promoveze altă persoană decât cea aleasă de superior și de întreaga comunitate, să fie alungat din mănăstire așa cum trebuie amputat un membru bolnav.

17. Dacă se va întâmpla ca părintele superior să moară în afara mănăstirii, atunci cei mai proeminenți și devotați dintre frați să analizeze situația și să decidă prin vot. Cel ales trebuie să fie membru al acestei comunități, pentru că o persoană venită din afară nu va aduce nimic în plus spre practica virtuții.

18. Această poruncă este inclusă și în chrysobula împărătească. L-am rugat pe împărat să includă această clauză pentru nici Patriarhul și nici o altă persoană să nu aibă autoritatea de a numi egumenul mănăstirii.

19. Dacă egumenul ar putea fi ales dintre străini, atunci Lavra ar cădea sub autoritatea acelui străin, iar eu doresc să las în urmă doar pe cel mai competent din rândul comunității noastre.

20. Cel ales trebuie să fi demonstrat putere și perseverență în îndeplinirea sarcinilor pentru respectarea slujbelor și citirea liturghiei, trebuie să fi luptat alături de frați toate bătăliile spirituale.

21. Nu va fi însă considerat străin o persoană venită de la altă mănăstire, după ce a petrecut alături de frați cel puțin doi sau trei ani și s-a distins prin virtute.

22 ...29 . Explicații suplimentare pe aceeași temă

30-35 Citate din regulamentul de la Mănăstirea Studios.

36. Comand ca pe lângă cei optzeci de călugări stabiliți de binecuvântatul Împărat Nikephoros, să se mai formeze un alt grup de patruzeci de călugări pentru ca numărul total să ajungă la o sută douăzeci de călugări. Asemănător cu donația Domnului Nikephoros, mult stimatul nostru Împărat Ioan Tzimiskes (969-976) a adăugat o donație de 244 nomismata. În chrysobula emisă de acesta se stipulează că această sumă se va

acorda Lavrei perpetuu, prin impunerea veniturilor din insula Lemnos.

37. Dintre cei 120, cinci călugări doresc să trăiască în solitudine, în chiliile din afara Lavrei. Aceștia vor primi anual până la trei nomismata și cinci "modioi" (200 litri) de cereale. Dacă oricare dintre aceștia va fi capabil să primească un discipol, să-i fie îngăduit, dar sub nici o formă nu va putea primi doi discipoli și nici nu va putea ridica o nouă chilie. Dacă unul dintre cei cinci va părăsi această viață, se va găsi imediat unul demn să-i ia locul.

38. Toți ceilalți vor fi permanent sub supravegherea unui păstor. Aceștia vor trăi împreună și vor căuta împreună calea spre salvare. Împreună ei formează o singură inimă, o singură dorință și o singură voință, un singur trup. Aceștia trebuie să demonstreze obediență neconținută și perfectă față de superior.

39. Toți vor împărți masa și slujbele religioase în sfânta biserică a lui Dumnezeu, ziua și noaptea.

40. Dacă va fi voia Domnului ca unul dintre ei să dorească să trăiască în solitudine, să-l informeze pe părintele superior. Acesta îl va examina, și dacă va constata că are puterea fizică și morală pentru o astfel de încercare va aproba cererea, dar în caz contrar va fi pus la muncă în folosul comunității, pentru a nu se pierde ceea ce a dobândit deja pe calea salvării. Va fi lăsat însă să se plimbe în afara chiliei, cât de mult dorește, fără să-și odihnească carnea, cu alte cuvinte va fi lăsat să-și facă singur închisoarea mai aspră.

41. Deasemenea, poruncesc celui care va fi părintele superior, ca dacă dintre cei obedienți se va găsi unul care va avea tăria și dorința să trăiască în meditație profundă în propria chilie, să nu fie împiedecat sau insultat. Atitudinea lor nu va fi interpretată ca rătăcire ci vor fi lăsați să se odihnească, în tot ceea ce privește nevoile lor, asta pentru că de multe ori și eu m-am rugat la Dumnezeu, și încă mă rog, să-mi permită să procedez astfel.

42. Din acest motiv, în chrysobulă se stipulează ca distribuția cerealelor (pâionea) să se facă în chilie. Cei ce vor alege solitudinea chiliei lor trebuie să fie ajutați de părintele superior și de frați să nu mai aibă grija nevoilor lor, să fie complet nederanjați.

43. Dacă Dumnezeu le va da unora tăria să se retragă și mai mult în solitudine, nu vor fi împiedecați să facă asta. Există suficiente chilii în apropierea Lavrei și în apropierea bisericii Sfântului Ioan Chrysostomul.

44. Acele chilii însă nu vor putea fi închiriate celor din afara mănăstirii. Ele trebuie să rămână sub autoritatea mănăstirii, strict pentru uzul celor aleși să lupte astfel pentru salvarea sufletului.

45. Nu doresc nici să se construiască alte chilii, lângă Lavra sau oriunde în vecinătate. Există deja destule pentru cei capabili să se întrețină singuri. Dacă însă unul dintre călugării solitari va fi descurajat de greutate și va avea nevoie de o reînoire spirituală, atunci părintele superior să-i permită să meargă la Mylopotamos, spre a fi călăuzit pe calea cea dreaptă.

46. Călugării care nu se simt capabili de o astfel de viață să rămână supuși, deoarece în fața Domnului și a îngerilor eu depun mărturie că aceia care vor rămâne obedienți nu vor rămâne în urma celor care se luptă în solitudine pe cale iubirii de Dumnezeu. Dimpotrivă, la judecata eternă vor fi găsiți demni de a purta o coroană.

47. Chiliile Domnului Ioan Iberianul doresc să rămână așa cum le-am așezat. Nu doresc să fie mai multe de opt, nici să fie vândute sau donate, sau separate de Lavra în nici un fel.

48. Poruncesc ca la Lavra să nu fie primit nici un eunuc, sau băiat tânăr, nici dacă este fiul împăratului. Cel care va încălca această regulă să fie părăsit de Tatăl, de Fiul și de Sfântul Duh, să fie anatemizat de frați de la moștenirea justiției.

49. Dacă cel care dorește să fie primit în mănăstire face o donația, aceasta să fie primită dar să fie distribuită săracilor, pentru ca să nu fie motiv de fricțiune între călugări. Donația va putea fi reținută la mănăstire doar dacă există mărturii și scrisori de recomandare pentru buna purtare a noului venit, și chiar și atunci se va face întâi o testare.

50. În ce privește tunsoarea, părintele superior nu va face tonsura decât după cel puțin un an de probație. Excepție se poate face doar pentru cei foarte pioși, binecunoscuți pentru viața lor religioasă.

51. În ce privește mănăstirea Peristerai, a Sfântului Andrei, aflată sub autoritatea noastră, poruncesc ca părintele superior Ștefan să rămână nederanjat în poziția lui, până la sfârșitul vieții, să fie comemorat permanent în liturgiile de la Lavra, atât timp cât mai este în viață și după ce nu va mai fi, când va fi înlocuit de un alt călugăr numit de părintele superior de la Lavra.

52. Mai doresc ca de la lavra să fie detașați adminiostratori și preoți care să se ocupe de o mai bună administrare a nevoilor corporale și de faptele pe placul Domnului, astfel încât să nu existe nici o deosebire în ceea ce privește administrația între călugării viețuitori în cele două mănăstiri.

53. Nu se va permite călugărilor din mănăstire, sau din afara mănăstirii, să ridice chilii noi sau să cultive terenuri, deoarece aceste activități sunt întotdeauna sursă de scandal. Ne se va permite nici plantarea de viță de vie, în plus față de cea existentă, nici măcar cât un rond de flori. Fac referire expresă la capre și oi, deoarece este complet deplasat ca monahii să dețină astfel de animale. Astfel de activități distrug complet elementele de bază ale izolării și solitudinii.

54. Asta este ceea ce doream să vă transmit, scris sau nescris, ca de la părinte la frate. Voi să păziți și să respectați gloria lui Dumnezeu, spre onoarea mea, de dragul celor care doresc să învețe, de dragul celor care vor să vadă și să audă. Fie ca voi să fiți bine și să prosperați întru-Domnul.

55. Vă încredințez, în prezența lui Dumnezeu și a îngerilor, întreaga comunitate a creștinilor. Să-i primiți la voi, să-i protejați și să-i conduceți ca pe micii lui Isus, ca frați iubiți, înconjurați cu iubire și tandrețe, cu măsură egală pentru toți, pentru că oamenii trebuie să-i iubească pe cei egali lui întru-trup.

56. Citate de rămas bun, din Theodore Studitul

XIV. Testamentul lui Athanasios Athonitul pentru Mănăstirea Lavra

Data- 993 Traducător - George Dennis Sursa - Codex Iveron 754 (16th c)

Dispozițiile testamentare (rezumat)

1. Iubiți și venerați frați și părinți, deoarece incertitudinea morții plutește asupra mea, am decis să las în urmă acest testament. Îl încredințez călugărului Michael eclesiastul spre a fi păstrat în katechoumenieon. Va fi făcut public după moartea mea. Doresc ca prin acest document gândurile mele să fie păstrate pentru totdeauna.

2. Am petrecut întreaga viață în adâncă tristețe. Sufletul meu fiind prea slab, m-am rugat la Dumnezeu să-mi arate un bărbat capabil, în acord cu legea divină, spre a fi păstorul acestei turme. Dumnezeu însă a fost prea ocupat, sau eu nu am reușit să citesc semnele, dar nu am găsit acest om în timpul vieții mele.

3. Din acest motiv, doresc să las în urma mea un superior ales dintre voi, așa cum este prevăzut și în chrysobula emisă de Împăratul Nikephoros. Vă conjur pe voi copiii mei spirituali să vă supuneți acestui superior, așa cum v-ați supus cuvântului meu.

4. Pentru a supraveghea alegerea noului superior îl numesc pe Domnul Ioan, cel care m-a servit timp îndelungat cu gentilețe și umilință. El a crescut aici pe munte și a locuit mult timp împreună cu mine, a fost spiritual, prudent și plin de iubire. După plecarea mea doresc să vină la Lavra, să locuiască împreună cu voi, să vă pregătească pentru a recunoaște noul superior. Dacă asta nu va fi posibil, cel puțin să vină regulat și să organizeze comunitatea. Când va veni și timpul lui să părăsească această lume, să-l lase administrator pe Domnul Euthymios, copilul meu spiritual, și fiul lui în trup și suflet. Iar când va veni și vremea lui, să lase în locul lui un om înțelept și spiritual, fie că va fi de aici de la Lavra sau din altă mănăstire de pe Munte. La fel să facă și toți cei care-i vor urma.

5. Dorința mea a fost să-l numesc ca administrator pe Împăratul Basil (976-1025), dar evlavia m-a împiedecat. El este Împăratul, conducătorul întregii lumi, părintele și protectorul tuturor creștinilor. El și-a manifestat deja bunăvoința față de noi, a confirmat toate chrysobulele anterioare și a emis altele noi.

6. Din aceste motive am ales să-l numesc pe Nikephoros, cel mai glorios patrician (patrikios) și cancelar (kanikleiou) ca administrator, protector și avocat al comunității de la Lavra. Cu speranța că va fi răsplătit de Dumnezeu, el va lucra împreună cu domnul Ioan Iberianul, fratele meu spiritual, și împreună cu întreaga comunitate a lui Chriostos, pentru a depăși toate încercările acestui mod de viață. El să se lupte pentru a obține bunurile temporare și perisabile ale acestei vieți. Iar domnul Ioan Iberianul și restul fraților se vor lupta pentru bunurile eterne, nepieritoare ale vieții de apoi.

7. Când va veni și vremea lui să părăsească această viață, să lase în urmă un adminstrator și așa să procedeze apoi fiecare administrator care va urma. În felul acesta va exista întotdeauna cu protector și un

avocat în acest oraș protejat de Dumnezeu, iar cei cu rang de călugăr vor menține iubirea și credința în rândul comunității, pentru a fi răsplătiți în ziua Judecății de Apoi.

8. Voi, părinți, frați și copii ai mei spirituali, trebuie să mențineți pacea și unitatea de nezdruccinat. Să nu existe între voi schisme, facțiuni, certuri, sau diviziuni bazate pe prietenie sau companie. Dumnezeu va deschide inimile administratorilor și a celor de rang superior pentru ca să vă susțină la greu și să lucreze împreună cu voi spre beneficiul sufletului vostru.

9. Oricare dintre voi va fi găsit că încearcă să dividă comunitatea, prin înșelătorie sau răutate, va fi imediat expulzat dintre voi, ca o drojdie alterată. Pentru a fi exclus de la salvarea sufletului, numele lui va fi șters din cartea viilor și amintirea lui va fi ștearsă de pe fața pământului. Iar dacă cineva va fi de partea lui, să împartă cu el aceeași soartă.

10. Poruncesc să aveți față de Ioan aceeași atitudine ca față de mine. Să arătați iubire celor care încearcă să vă rănească, deoarece aceștia nu fac decât să vă întărească trupește și sufletește. Să aveți iubire mai ales față de protos, de superiori și de toți călugării de pe munte, să trăiți în pace și umilință, cu potrivitul respect, așa cum mi-ați arătat mie.

11. Cei care vor fi devotați și vor fi servili, spre beneficiul sufletelor lor, să nu fie înlocuiți până la vârste înaintate, să-și păstreze atribuțiile cât timp vor trăi, dar nu sub proprie autoritate ci potrivit voinței superiorului sau administratorului.

12. Poruncesc călugărului Ioan Iberianul, ca după moartea mea să conducă slujba în acord cu poruncile lui Dumnezeu și cu învățăturile Sfinților Părinți, să ofere rugăciuni și concordante (ekteneis, indulgențe) fără subiectivism sau pasiune, în deplină libertate. Să se consulte cu cei mai proeminenți și educați dintre părinți și apoi să aleagă un superior care să satisfacă pe toată lumea și să fie aprobat de Dumnezeu.

13. Administratorul va alege pentru numirea superiorului dintre frații care nu au depășit vârsta de cincizeci de ani, dar sunt foarte aproape de ea.

14. Instalarea superiorului se va face după cum urmează. Slujba de noapte se va ține în Biserica Maicii Domnului. Dimineața se va ține liturghia. După distribuirea darurilor divine se va citi slujba din amvon. Kyrie eleison se va repeta de cinci ori. Noul superior se va prostra în fața altarului. Apoi se va întoarce spre frați și administratorul se va prostra în fața lui, urmat de toți ceilalți.

15. În tot acest timp, domnul Ioan Iberianul va avea grijă ca toți să fie atenți, cu atitudine prietenoasă față de superior și față de frați, în același timp să fie obediți, încrezători. Va întări condiția lor spirituală și va corecta orice abatere de la drumul cel drept. Răsplata lui va fi în Împărăția Cerurilor.

16. După alegere, superiorul va avea autoritate absolută în toate chestiunile spirituale sau materiale. Dacă însă va fi găsit că acționează în așa fel încât pervertește sau distruge sufletele comunității, atunci administratorul împreună cu membrii proeminenți ai comunității vor alege un alt superior.

17. Doresc și poruncesc superiorului și administratorului să asigure un loc de odihnă domnului meu Antoniu, până la sfârșitul zilelor lui, să fie onorat și privit ca un părinte spiritual. În aceeași manieră să fie tratați și cei care-l însoțesc, cum este călugărul Ioan Caligraful, după obiceiul instaurat de mine pentru cei care ne servesc.

18. În aceeași manieră să fie tratați călugărul George Iberianul, călugărul Grigore magistratul, călugărul Dorotheos, călugărul Antoniu de la Muntele Kyminas și abatele Sergios. Să-l onorați și pe domnul părinte Theophanes, deoarece a îmbătrânit și mai are doar puțină putere, pe domnul Sophronias și pe toți ceilalți. Să faceți asta fără reținere, pentru ca să fiți recompensați din abundență în ziua Judecății de Apoi.

19. Să observați cu maximă atenție ospitalitatea, să nu neglijați regulile pe care vi le-am dat cu privire la vizitatori, veniți fie pe mare fie pe uscat.

20. Toți împreună, tineri sau bătrâni, fruntași sau codași, trebuie să vă supuneți superiorului, să-i ascultați cuvântul, pentru că cel care-i stă împotrivă se împotrivește lui Dumnezeu.

21. În final, să vă amintiți de mine, biet păcătos, în toate rugăciunile voastre, pentru ca să obțineți iertarea păcatelor mele în ziua Judecății de Apoi.

XV. Constantin IX - Tipiconul Împăratului Constantin IX Monomachos

Data - Septembrie 1045

traducător - Timothy Miller

Sursa - Denise Papachryssanthou (Paris

1975 pp 216-32) Codex Ivron (1096)

Istoricul documentului

Prin acest document împăratul își exercită dreptul de legislator asupra comunității Athonite. Adevăratul autor este călugărul Kosmas Tzintziloukes, delegat de împărat pentru a rezolva o serie de probleme disciplinare.

Traducere (rezumat)

Gândurile nobilului și sacralului împărat sunt de a apăra de abuzuri și de orice fel de răutăți pe acești oameni care s-au izolat pe munte, avizi de virtute, pentru a-și dedica viața lui Dumnezeu. Acești oameni au cerut ajutorul împăratului deoarece au fost târâți în curți de judecată seculare, contrare regulamentului lor intern și chrysobulelor emise de împărați. Împăratul nu dorește decât ca regulile antice să fie respectate și aplicate pe Sfântul Munte, să se rezolve toate acuzațiile și să fie ales noul protos. Călugărul Kosmas Tzintziloukes a adunat mai mult de 180 de călugări la Lavra, a ascultat cele două tabere și a constatat următoarele:

1. Unii dintre călugări nu au respectat regula referitoare la băieți tineri și eunuci. Aceștia au fost expluzați la cererea părinților superiori: protos Theophylaktos, Neophylaktos de la Lavra, Athanasios de la Vartopedi și George de la Iveron.

2. Unii dintre călugări au vândut vin la Constantinopol și în alte orașe la preț de bunuri comerciale. După o atentă examinare am căzut cu toții de acord ca mănăstirile să dețină bărci pentru aprovizionare, dar numai pentru o capacitate de transport de 200-300 modioi (8 000-12 000 litri) și să nu meargă mai departe decât Salonic și Ainos. Vinul în exces se poate oferi populației doar la schimb cu alte bunuri de strictă necesitate.

3. Unii dintre călugări și unele mănăstiri dețin turme de oi și capre iar mănăstirea Lavra deține o turmă de vite. După discuții în contradictoriu au convenit pentru interzicerea oilor, dar pentru menținerea turmei de vite, pentru nevoile celor bătrâni și bolnavi. Turma însă trebuie să fie menținută la mai mult de 12 mile (18 km) de orice mănăstire și să nu se apropie niciodată de mănăstiri.

4. Mănăstirea Lavra deține o singură echipă de brutari, dar numărul călugărilor a crescut de la 100 la 700. Cu toții au căzut de acord să se aprobe încă trei echipe de brutari la Lavra și câte o echipă la fiecare dintre mănăstiri. Nimeni dintre călugări nu are însă dreptul să are sau să semene pământul.

5. Un compromis a fost aprobat pentru Mănăstirea Amalfitan. S-a aprobat să dețină o corabie mai mare decât cele prevăzute, cu condiția să nu comercializeze vin ci să o utilizeze strict pentru aprovizionarea cu bunuri de strictă necesitate.

6. Unii dintre călugări exportă cherestea, șindrilă și lemn de foc către persoane din afara muntelui. S-a convenit că astfel de comerț este interzis și că lemnul poate fi comercializat doar între mănăstiri, pentru nevoi interne. Corăbiile care vor încălca această regulă vor fi confiscate.

7. Cu toții au căzut de acord că este interzis ca o comunitate să accepte un călugăr care și-a părăsit mănăstirea fără acordul superiorului său și al comunității din care a făcut parte.

8. Unii dintre superiori au anulat sau schimbat decretul predecesorilor lor. În conformitate cu vechea tradiție s-a hotărât ca toate decretul emise de predecesori să fie păstrate și respectate. Cei ce vor îndrăzni să procedeze altfel vor fi pasibili de pedepse canonice.

9. Unii dintre superiori au donat terenuri sau au cumpărat altele în schimb și au marcat documentele cu semnul crucii. Tot ei i-au îndemnat pe martorii acestor fapte să semneze tot cu semnul crucii. În felul acesta ei au anulat angajamentul făcut în momentul numirii. Cu acordul protos-ului și al tuturor superiorilor s-a hotărât că oricine va îndrăzni să mai facă așa ceva să fie destituit imediat.

10. Unii dintre călugări s-au plâns că mănăstirile nu le permit să taie lemn pentru foc sau construcții. S-a hotărât că pot să utilizeze lemnul de foc de oriunde de pe munte, dar pentru construcții trebuie să ceară aprobarea mănăstirilor care dețin terenul și să taie doar atât cât li se permite.

11. Călugării s-au mai plâns că unii dintre superiori au vândut sau donat din terenurile comune, astfel că mijloacele lor de trai s-au redus semnificativ. S-a hotărât că de acum înainte, nimeni dintre superiori nu mai

are dreptul să vândă sau să doneze din terenul comun.

12. Călugării s-au mai plâns că Lavra Karyes a devenit bazar în loc de mănăstire unde se comercializează obiecte interzise călugărilor. S-a decis cu aprobarea unanimă că mănăstirea să respecte regula antică și dacă există, aceste obiecte interzise să fie scoase în afara mănăstirii.

13. Mulți s-au plâns că superiorii de la mănăstirile mari vin la întâlnirea anuală cu atât de mulți slujitori încât cei vârstnici nu mai pot lua cuvântul. S-a propus ca, în acord cu legea antică, protos-ul să poată veni însoțit de trei slujitori, superiorul de la Lavra să poată fi însoțit de doi slujitori, iar restul să vină neînsoțiți. După protestele celorlalți superiori s-au hotărât următoarele cifre: trei însoțitori pentru Protos, șase pentru Lavra, câte patru pentru Vartopedi și Iveron, iar restul superiorilor să vină neînsoțiți. Acești slujitori urmează însă să rămână în chilii, fără să participe la adunare sau să se amestece printre superiori. Dacă superiorii de la Lavra, Vartopedi, Iveron sau protosul, din cauza vârstei au nevoie de un susținător, acesta va fi acceptat dar fără să scoată o vorbă.

14. De comun acord s-a hotărât ca toate deciziile importante să fie luate doar de adunarea generală, în prezența protos-ului și a tuturor superiorilor. Dacă intervin situații care trebuiesc reglementate între două adunări, atunci protos-ul împreună cu 15 superiori va putea face corecțiile necesare, cu condiția să nu aleagă de fiecare dată aceiași superiori.

15. Cei mai în vârstă dintre superiori s-au plâns că unii dintre superiori au numit băieți mai tineri de douăzeci de ani pe post de diacon sau chiar preot. În baza unor relații de familie, alții au lăsat testamente portivit căroră astfel de tineri urmau să devină superiori, ignorând canoanele religioase. Pentru a stârpi răul din rădăcină, s-a hotărât prin decret că potrivit canoanelor sacre o persoană poate deveni diacon la vârsat de 25 ani, preot la 30 de ani și superior prin testament începând de la aceeași vârstă.

Toate aceste legi nu au fost impuse într-o manieră autoritară, imperială ci doar după consultarea întregii comunități de la Muntele Athos și a tuturor superiorilor. Semnăturile de mai jos atestă numele lor. Printre semnatori sunt: protos-ul Theophilaktos, părintele superior Neophytos de la Mănăstirea Lavra, părintele superior Athanasios de la Vartopedi, părintele superior George de la Iveron, părintele superior Ioan de la Zygos și numeroși alți părinți proeminenți, în luna Septembrie a anului 6554 (1045 en).

Capitol III PROTECTORATUL (EFORIA)

În acest grup sunt cuprinse 6 documente datând din perioada cuprinsă între ultimul sfert al secolului al X-lea și prima decadă a secolului al XII-lea: Muntele Tmolos, Nikon Metanoeite, Nea Gephyra, Attaleiates, Muntele Negru și Roidion. Termenul de protectorat (ephoreia) datează din anul 1060 când o chrysobulă emisă de Împăratul Constantin Doukas (1059-1067) a utilizat acest titlu pentru protecția exercitată asupra cancelariei (epi tou kanikleiiou) de la Mănăstirea Lavra, autoritate aminită pentru prima dată în Testamentul Athonit din anul 993. Toate documentele din acest capitol adoptă protectoratul ca parte esențială a guvernării instituțiilor pentru care au fost scrise, dar titlul de eforie nu apare decât în Attaleiates. Se utilizează însă termenii de curator (kouratores), administrator (epitropoi), judecător local (krites), gardian (phrontistes), sau guvernator militar (stratego).

Protectoratul a fost creat pe de o parte ca o formă de protecție împotriva prădătorilor și pe de altă parte din nevoia unor surse sigure de asistență financiară. În plus, o mare parte dintre mănăstirile fondate în această perioadă au fost ctitorite de călugări celibatari. În absența unor urmași de sânge, s-a ridicat problema moștenitorului capabil să asigure suportul financiar și protecția în fața prădătorilor. Se pare că ierarhia ecleziastică nici nu a fost luată în considerare. Dimpotrivă, majoritatea documentelor specifică expres faptul că nu doresc nici un fel de interferență din partea Episcopiei locale. Este probabil că ostilitatea a fost reciprocă, epitropii locali nedorind să-și consume fondurile pentru mănăstiri. În aceste condiții, patronajul imperial a fost o alternativă extrem de atrăgătoare. Protectoratul imperial a debutat la Mănăstirea Lavra, în ultimul sfert al secolului al X-lea. În documentele din acest capitol se subliniază drepturile, responsabilitățile și autoritatea protectorilor, inclusiv asupra părinților superiori. În documentele vechi, tipic apar câte doi

protectori: unul spiritual și unul administrativ.

Epoca acestor documente coincide cu epoca istorică pentru "charistike", un program pentru donații potrivit căruia instituțiile religioase private puteau fi donate unor concesionari fără nici o legătură cu membrii fondatori. Charistike a fost însă complet discreditată înainte de sfârșitul secolului al XII-lea. Însă timp de două secole noțiunea de inalienabilitate a stârnit numeroase controverse între ierarhii bisericii și împărați. Caracterul sacru al proprietății ecleziastice a fost recunoscut apoi prin chrisobula imperială emisă în anul 1079 de Împăratul Nikephoros Botaniades.

16. Muntele Tmolos (Typiconul lui Nikephoros Erotikos pentru Mănăstirea Maicii Domnului și pentru Vechea Casă denumită Ta Derma, de la Muntele Tmolos)

Data - 975-1000 traducător - John Thomas Sursa - Thomas Drew-Bear and Johannes Koder "Ein byzantinisches Kloster am Berg Tmolos" JOB 38 (1988) 197-215

Fondația a fost pe Muntele Tmolos, la Vest de Philadelphia din Lydia, unde în prezent nu au rămas decât ruinele. Nu se știe nimic altceva, cu excepția acestui document, păstrat sub forma unei inscripții monumentale (foarte fragmentată).

1. Nikephoros Erotikos, protospatharios imperial epi ton oikeiakon. În numele lui Isus Christos, Domnul Nostru, am construit acest locaș spiritual de la fundație, pentru prea sfânta și veșnica Fecioara Maria Născătoare de Dumnezeu, din darurile primite de la Dumnezeu, împreună cu vechea casă denumită Ta Derma. Poruncesc contemporanilor mei și celor care vor urma după mine spre a-și exercita protecția și autoritatea, ca să nu primească tunsoarea aici mai mult de doisprezece călugări, în afara superiorului. Să nu se depășească

2. la vechea casă ... numărul de ... vârstnici ... doisprezece, iar numărul celor în serviciul lor să fie de patru. ... doar dacă va interveni o necesitate.

3. ... adunarea călugărilor fără aprobarea superiorului. La cealaltă ...să se îmbroșteze și în același timp să înoiască ... voi să păstrați.

4. ... curatori și administratori ...de administrație și ...și voi să dați socoteală eph[oroi-ului]

5. ...să încalce ...să fie acuzat și expulzat ...cei care îl preamăresc pe Tatăl și pe Spiritul Sfânt ...Afară, afară, cricificați-l (Ioan 19:15).

17. Nikon Metanoieite (Testamentul lui Nikon Metanoieite pentru Biserica și Mănăstirea Mântuitorului, a Maicii Domnului și a Sfântului Kyriake de la Lakedaimon)

Data - 997 traducător - Anastasius Bandy Sursa - Od. Lampsidis "Ho ek Pontou hosios Nikon ho Metanoieite (Atena 1982) pp 252-56"

Istoricul instituției

Nikon s-a născut în Armenia sub numele de Pontian Polemoniake, în jurul anului 930 en. A ajuns în Grecia în anul 968, apoi la Lakedaimon (Sparta) în jurul anului 970. Unul dintre predecesorii săi, pe nume Grigore, a obținut de la unul dintre împărați o chrysobulă prin care se garanta auto-guvernarea fundației de la Sparta și imunitate față de taxe. Cu banii donați de un collector de taxe, acest Grigore a renovat clădirea și a cumpărat odore sfinte. Apoi, un oficial imperial pe nume Antiochos a încercat să secularizeze mănăstirea pentru a deschide un han, dar a plătit cu viața tentativa sa. În secolul al XI -lea, un latifundiar local pe nume Michael Choirisphaktes a încercat să acapareze una dintre dependențe, pe atunci administrată de un oarecare Zosimos, dar blestemul lui Nikon l-a ajuns de dincolo de moarte. Sfântul Nikon a devenit subiectul unui cult al mântuirii și numeroase biserici din Grecia poartă pe pereți reprezentări ale acestui sfânt. Ruinele unei mănăstiri de secol XI au fost identificate pe acropola de la Sparta, dar identificarea acestei mănăstiri cu cea a Sfântului Nikon a fost contestată (mănăstirea fiind descrisă în piața centrală).

Traducere (rezumat)

În introducere, sfântul amintește cum a ajuns în Peloponez, pe timpul lui Nicolae Judecătorul, pe când bărbații spartani se adunau la biserica Sfânta Barbara, deoarece o molimă atât de cumplită lovise Sparta încât nu mai apucau să îngroape morții. Se pregăteau să plece, dar el le-a spus că mânia lui Dumnezeu îi găsește la fel, oriunde s-ar duce. Apoi le-a cerut să semneze un contract cu el, prin care se angajau să i se supună, iar el se angaja să oprescă omorurile expulzând doar evreii și abatorul lor de lângă Sfânta Epifanie. Oamenii l-au ascultat și l-au iubit, așa că a rămas alături de ei timp de 15 zile. Apoi au făcut o procesiune religioasă spre piața centrală unde era locul crucii. Aici el a vorbit în numele Domnului, și le-a spus că în amintirea faptului că i-a mântuit de molimă va ridica o biserică închinată lui Dumnezeu, Maicii Domnului și Sfântului Kyriake. În ziua următoare a repetat procesiunea dar a adus în spate o piatră, pe care a depus-o lângă cruce și le-a cerut tuturor să facă la fel. Cu mic cu mare au adus toți pietre până când au îngropat crucea până mai sus de jumătate. Apoi femeile vrednice au acoperit crucea în întregime. A existat un singur om care a fost împotriva ridicării unei biserici, dar întâmplarea a făcut ca el să moară, fără să fi fost blestemat. Apoi au adus bârne pentru ridicarea arcadelor, iar Dumnezeu a făcut ca localnicii să aducă în continuare pietre, fiecare după dorința și puterea lui. La baza crucii era un roi de viespi cât o baniță și doi dintre lucrători au fost atacați. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu, oamenii s-au vindecat și roiul a fost alungat. Pe când Biserica era ridicată de un cat, a venit și ziua Sfântului Kyriake așa că pastorul cel vârstnic a fost rugat să țină o liturghie. În timp ce ținea slujba, viespile au revenit și s-au așezat în fața preotului, dar a zburat imediat ce preotul a început să citească din Evanghelie. În timp ce Nikon zidea mănăstirea, localnicii au văzut o stea care a căzut din cer. Apoi, după ce domul a fost închis, Nikon a rămas trei nopti la rând în biserică și a observat trei stele care au căzut chiar deasupra bisericii, și au fost atât de strălucitoare încât s-a văzut tot satul. Recunoscând aceste semne de la Dumnezeu, s-a minunat și a trudit cu și mai multă râvnă. Apoi domnii Malakenos și Rhontakios au donat fiecare câte o coloană imensă, pentru portal, iar un om din Sthlavochorion a donat mortarul necesar. Cu voia Domnului, altul a donat lemnul necesar iar Nikon s-a grăbit să termine lucrarea, pentru ca în ziua Judecății de Apoi Dumnezeu să nu-i fie potrivnic.

Testament

1. Fie ca Dumnezeu să-și amintească de toți cei care s-a asociat pentru ridicarea acestei biserici, fie ca preoții care vor sluji în această biserică să depună mărturie pentru ei în ziua Judecății de Apoi.
2. Doresc ca la moartea mea, administratorul și judecătorul acestei biserici să primească fiecare câte cinci măsuri de vin și un coș cu mere, deoarece am zidit această biserică cu ajutorul unui general, al soldaților și al judecătorilor.
3. Dacă oricine altcineva va dori să facă o donație, aceasta să nu fie spre administrator și judecători, ci spre părinții și preoții din biserică, să fie lăsați să trăiască în pace, iubire și armonie.
4. Doresc să fie comemorat și împăratul, alături de strategos și judecător, și împreună cu ei domnul Basil Apokaukos.
5. Oricine va încălca porunca mea sau va deranja pe monahi să fie anatemizat de Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.
6. Doresc ca în biserică să officieze doi preoți, iar după moartea mea călugării să fie lăsați să culeagă în pace fructele spiritului lor, la fel ca în timpul vieții mele.
7. Atunci când un preot sau un monah va părăsi această biserică, în locul lui să fie numit cineva care excelează prin moralitate și pietate.
8. Mai doresc ca preotul Gabriel și călugărul Hilarion, să nu fie deranjați până la sfârșitul vieții lor, iar după moartea lor să fie înlocuiți prin oameni aleși de administratori împreună cu judecătorii și magistrații locali.
9. Cei numiți să nu fie aleși prin daruri și rugăminți, ci după valoare, iar dacă se vor dovedi a fi răi, să fie imediat înlocuiți cu alții buni.
10. Toate veniturile bisericilor din Sthlacochoion și Parorion construite de mine, inclusiv dependențele lor să fie stocate în mănăstirea Mântuitorului, nu numai venitul din vița de vie și livezile de măslini dar și cele de la fermele mici și din toți pomii fructiferi sau nefructiferi.
11. Călugării de la mănăstirea Mântuitorului să guverneze și să îngrijească pe cei din celelalte dependențe.

12. Administratorul (strategos) și judecătorii să păstreze lucrurile așa cum le-am lăsat eu, adică să vegheze ca preoții și călugării să fie bărbați vrednici și impecabili, deoarece biserica este în mijlocul pieței centrale.
13. Poruncesc superiorului numit de administrator să lumineze biserica la ziua Domnului și la toate zilele de sărbătoare religioasă. Din surplusul bisericii să nu fie însă hrăniți mai mult de cinci frați, Părintele Theodore Xylanthropos și încă alți patru.
14. Deasemenea să rămână nederanjați și neatinși de nimeni, cei care lucrează în biserică dintre localnicii din Perissos, cei pe care mi i-au donat pentru muncă sfinții strategoi.

Concluzie

Fie ca tot ce vor face strategoi după moartea mea, să le fie returnat de Dumnezeu în ziua Judecății de Apoi. Prin puterea lui Dumnezeu, îi conjur pe protosparthaioros-ul imperial și pe domnul protosparthairos Demetrios, ca să păzească aceste două proprietăți din testament, pe care le atest prin semătură și sigiliu, după cum îi va îndruma Dumnezeu, respectând însă cele schițate de mine prin acest document.

18. Nea Gephyra (Testamentul lui Nikodemos pentru Mănăstirea de la Nea Gephyra, lângă Lakedaimon)
Data - 1 Mai 1027 - traducător - Stephen Reinert Sursa - D. Feissel and A Philippidis Braat "Inventaires en due d' un recueil des inscriptions historiques de Byzance III Inscriptions du Peloponnese"

Istoricul Instituției

Fondația a fost dedicată lui Isus Christos, sub apelativul Noul Pod (Nea Gephyra). Se cunosc și alte poduri asociate unor mănăstiri, inclusiv unul dedicat Maicii Domnului marcat cu chipul ei. Un alt exemplu de pod achiziționat de o mănăstire se află în Sudul Italiei, în anul 1125. Cu excepția acestui testament nu se cunoaște nimic altceva despre pod sau mănăstire.

Traducere (rezumat)

1. Prin grația și nemărginita milostivenie a Bunului Dumnezeu, din voința lui, sub protecția sa divină, eu călugărul Nikodemos am construit acest pod complet nou peste râul denumit Iris (Eurotas), lângă cetatea Lakedaimon. După terminarea podului, din voința lui Dumnezeu am ridicat de la fundație o sfântă și frumoasă biserică închinată Domnului Isus Christos, de partea stângă a podului, pentru a asigura paza acestui mic pod. Această biserică s-a construit în timpul domniei mult piosului Împărat Constantin (VIII 1025-1028).

2. Având în minte iminența morții, am decis să întăresc această biserică a lui Dumnezeu în timpul vieții mele, să-i asigur independența, pentru a fi inspectată și administrată doar de judecătorii și generalii care guvernează această themă, în timp ce episcopii și clerul acestui oraș nu vor avea nici un fel de autoritate în această biserică, și nici nu vor pune piciorul în ea.

3. După moartea mea, mănăstirea să fie guvernată de oficialitățile amintite anterior. Fie împreună, fie doar unul dintre ei, să aleagă unul dintre călugării din mănăstire pentru a fi numit părinte superior. Să nu fie numit un călugăr adus de la altă mănăstire. În felul acesta cel ales va avea grijă cu iubire de frații săi. Dacă însă va fi neglijent, să fie înlăturat și să cadă în disgrăție și să fie numit altul în locul său. Orice hotărâre venită de la împărat, judecător sau strategos să fie primită drept cuvântul Domnului.

4. Fie ca acela care nu respectă cuvântul meu să primească anatema Sfinților Apostoli și a celor trei sute optsprezece Părinți ai Bisericii și să fie blestemat ca Iuda. Să nu mai fie primit între creștini, să fie excomunicat de la toate darurile lui Dumnezeu. Acest testament a fost scris de mine, călugărul Nikodemos, în prima zi a lunii Mai, la ceasurile zece, în anul 6535 (1027 en). Să-ți amintești Doamne de cei care respectă acest testament, și să le ierți toate păcatele.

19. Attaleiates (Regula lui Michael Attaleiates pentru Azilul său din Rhaidestos și pentru Mănăstirea lui Christos Panoiktirmon de la Constantinopol)

Data - Martie 1077 traducător - Alice Mary Talbot Sursa - Paul Gautier "La diataxis de Michel Attalaite REB 39 (1981) pp 5-143" Codex Constantinopolitanus Metochii Sancti Sepulchri 375

Istoricul instituției

După nume, fondatorul s-a născut în Attaleia în perioada 1020-1030. A ajuns senator și judecător, și este binecunoscut ca autor al unei Istorii care acoperă anii 1034-1079/80. A dobândit terenul din Rhaidestros ca zestre a primei soții, Sofia. A decis să dedice această proprietate unor fundații caritabile și pentru a proteja fundația de prădători a stabilit împreună cu fiul lui Theodore un protectorat (o eforie) asupra ei. Știm că era încă în viață în anul 1079, când a primit o chrysobulă de la Împăratul Nikephoros Botaneiates.

Traducere (rezumat)

Această regulă a fost compusă cu ajutorul lui Dumnezeu, de Michael Attaleiates, patrikios, anthypatos, judecător al hipodromului și velum, pentru azilul și mănăstirea fondate de el, pentru administrarea afacerilor lor spre gloria Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh.

1. (Autobiografia) Eu Michael Attaleiates, patrikos, anthypatos și judecător, am fost educat din copilărie de către părinții mei credincioși spre a fi servanț și adulator al Sfintei Treimi. Ortodoxia și atitudinea corectă față de Dumnezeu fac parte din moștenirea familiei mele. Ca urmare am fost ferit de numeroase nenorociri, și deși m-am născut pe pământ străin am fost binecuvântat cu numeroase proprietăți și învățături. Nu am primit nici o proprietate în Cetatea Regină și nu am nici o proprietate nici în orașul natal, deoarece am decis să împart totul surorilor mele. În căutarea culturii, Dumnezeu a avut grijă de necesitățile mele și mi-a administrat afacerile. După o perioadă de burlăcie am fost căsătorit timp de mai mulți ani. Soția mi-a murit tânără și am moștenit de la ea doar o casă, deoarece i-am respectat dorința și am împărțit restul celor săraci. Cu ajutorul lui Dumnezeu, în ciuda originii mele modeste, am devenit membru al senatului, printre cei mai iluștri judecători civili, și spre mândria mea am oferit onoruri publice celor demni de gratitudinea lui Dumnezeu. Am avut această obligație, deși am întâmpinat și eu greutăți ca urmare a slăbiciunilor omenești. În schimb, nu am pierdut ocazia de a obține ceea ce este ușor de obținut și am învățat să discern ceea ce este cel mai bine. Am învățat ce este și ce nu este dorința Stăpânului meu și i-am returnat darurile fără să le scad valoarea, cu încredere în norocul meu în viață, refuzând să-mi întorc fața spre răutate, obiceiuri rele sau încăpățănări. Mă rog ție, consubstanțială și suverană Sfântă Treime, ca eu și toți cei care muncesc prin mână și credința ta să fim feriți pentru totdeauna de acele gânduri care omoară sprânța.

2. (Motivația) Pentru a-i face puțină plăcere celui care mi-a arătat atâta milă, am devenit nerăbdător să împlinesc niște fapte bune. Am decis astfel să donez o parte din proprietatea mea de la Rhaidestos lui Dumnezeu, chiar dacă sunt nedemn de mărinimia lui, ca o mică și sărăcăcioasă contribuție la suprema lui majestate. Isuse Christoase, fii tu călăuza mea.

3. Așadar am consacrat această proprietate și cea din Orașul Regină, bunului Dumnezeu și salvatorului nostru Isus Christos.

4. Poruncesc ca proprietatea de la Rhaidests să fie recunoscută ca azil pentru săraci, pentru împăcarea și iertarea păcatelor. Am dobândit această casă de la mătușa soției mele, doamna Eufrosina, înainte ca ea să se călugărească și să intre la o mănăstire, cu promisiunea că o voi cumpăra cu bani cinstiți. Ulterior am cumpărat legal această proprietate, împreună cu proprietatea ei din Baboulou, și prin moștenire. Casa era însă complet ruinată, atât prin trecerea anilor cât și în urma unui cutremur. Am restaurat casa de la fundație, cu mari costuri, și am mobilat-o din banii mei. Apoi am lărgit și extins această casă, prin schimb cu proprietățile mele de la Psorarois și Narses și am făcut o singură casă mare. Dorința mea este ca această casă să fie în totalitate depozit pentru recoltă și loc de adăpost și odihnă pentru străinii săraci. Așa cum am mai spus doresc să poarte denumirea de azil.

5. Și casa mea din capitală, pe care am cumpărat-o de la cumnata mea, protospatharissa și asekretissa doamnă Anastaso, să fie dedicată tot unui azil, prin ordin imperial, așa cum a fost rezultatul și decizia investigației făcută de chestorul Michael Anzas, împreună cu judecătorii asociați lui. Doresc să unesc cele două clădiri, spre a fi interconectate și administrate comun, prin experiența și puterea Sfântului Duh. Întreaga casă va fi transformată în azil, cu excepția parterului, deoarece conține intrarea spre curtea casei mele, pe care

am cumpărat-o tot de la protospatharissa Eufrosina, și cu excepția unei aripi lungi și înguste care se deschide tot spre curtea casei mele. Parterul și această aripă lungă le-am unit cu casa mea, unde mai am și o mică moară acționată de un catâr.

6. Ambele aziluri vor fi atașate bisericii Antemergătorului, dedicată lui Dumnezeu și lui Isus Christos cel Atoateiertător. Pentru îngrijirea lor am angajat niște oameni pioși, dintre cei care asistă la slujba din biserică cărora le-am oferit compensații și salarii. Am făcut această donație nu din lipsa unui moștenitor, pentru că am un fiu, pe notarul imperial, mystographos Theodore, ci pentru a respecta învățătura din Biblie: "Aruncă-ți pâinea pe ape și după multă vreme o vei găsi iarăși. Împarte-o în șapte, și chiar în opt, căci nu știi ce nenorocire poate da peste pământ."

7. Îți dăruiesc ție Doamne această proprietate, pentru că prin generozitatea Ta am acumulat tot ce am, pentru ca să pot să fiu în serviciul Tău. Oh, Doamne, să nu permiți ca oamnei răi să împrăstie această proprietate, sau ca oamenii puternici să privească cu ochi lacomi la frumusețea acestor proprietăți, să nu permiți ca diavolul sau înșelăciunea să se insinueze sau să se impună prin căi viclene. Să protejezi Doamne prin mâna Ta aceste proprietăți, spre a fi o binecuvântare a numelui Tău sfânt. Fiecare împărat, nobil sau dinast, episcop sau preot ori politician, să fie ținut la distanță de aceste proprietăți, constituite spre gloria transcendentă și spre folosul sfintei turme de călugări care locuiesc în ea. Această proprietate este dedicată lui Dumnezeu și este onorată prin inviolabilitate.

8. Oricine va încălca aceste reguli ale mele, fie el împărat, nobil, episcop sau preot, să fie blestemat de Dumnezeu cel Atotputernic, iar amintirea sa să fie ștearsă dintre oameni, să-l lovească tristețea și plânsul, să-i dea Dumnezeu suferința lui Cain, lepra lui Gehazi, ștreangul lui Juda, să fie copleșit de dușmani și să îndure tortura veșnică.

9. În schimb cel care va respecta regulile mele să fie binecuvântat de Dumnezeu, să i se împlinească toate dorințele, să moștenească toate binecuvântările din Cer și de pe Pământ.

10. Îl numesc pe fiul meu Theodoros, notar imperial și mystographos, și pe urmașii lui, fii, nepoți și strănepoți, ca stăpân, domn și administrator, scutit de a da orice fel de socoteală despre această moștenire divină. După moartea lui, nu toții urmașii vor fi administratori, ci doar unul dintre ei. Bărbatul va fi preferat unei femei, iar dintre bărbați se va alege cel mai în vârstă, distins prin învățătură și modul său înalt de viață. Dacă însă cel ales se va dovedi a fi neglijent sau rău administrator, să fie înlocuit prin unul dintre frații sau urmașii săi. Această proprietate însă nu va putea fi inclusă în contractul de căsătorie și nici nu va putea fi inclusă spre moștenire prin testament. Această proprietate nu se va putea ipoteca și nici nu va putea oferită ca garanție pentru datorii publice, nici nu va putea fi oferită prin donație. Ceea ce aparține lui Dumnezeu, nu poate fi partajat sau divizat între oameni. Cel care va îndrăzni așa ceva, va fi înlăturat din funcția de ephoros și va fi expulzat din comunitate. Fiul meu și urmașii lui direcți vor avea drept perpetuu asupra acestui dominion.

11. Deoarece pun mare preț pe pietate, am decis să instalez în sanctuar un cor pentru imnuri închinare Domnului. Inițial am dorit ca slujbele să fie ținute de preoți secularizați, dar apoi am hotărât să fie ținute de călugării de la mănăstire, pentru ca să aibă și ei parte de Paradis în acest azil. Am desemnat special pentru ei un număr de chilii, și am fixat rații alimentare, pentru a putea ține în biserică liturgia și doxologia și pentru a putea colabora cu urmașul și administratorul meu, spre a fi de folos acestui așezământ.

12. Pentru acești călugări am numit un steward și un ecleziah, ambii fiind sub controlul urmașului meu. Stewart-ul îi va îndruma pe calea virtuții, iar ecleziahul va supraveghea tot ce ține de biserică și le va impune respect și obediență față de urmașul meu. Moștenitorul meu va fi efor, ptochotrophos, administrator și master al acestei instituții. Dat fiind că azilul din capitală a devenit și mănăstire, aceasta se va numi mănăstirea azilului Atoateiertătorului, dar ambele împreună vor forma un singur azil.

13. În caz că linia mea de moștenitori direcți va ajunge la un sfârșit, atunci călugărul care este steward în acel moment va fi promovat la poziția de părinte superior. Una dintre rudele mele colaterale, cea care s-a distins prin virtute și sobrietate și excelează prin înțelepciune, va fi ales pentru a succede în poziția de efor (ephoros). Eforul va împărți cu călugării întreaga administrație și toate donațiile și nu va opri pentru sine decât stipendia pentru doi călugări și 150 de modioi de cereale (6000 litri). Dacă există un surplus, jumătate va fi distribuit mănăstirii și jumătate azilului de săraci. Atât timp cât trăiește, copilul meu va conduce și va

răspunde pentru toate iar călugării se vor supune voinței lui.

14. În orice circumstanțe, doresc ca sfintele mele fundații să fie independente și autonome. Nu doresc sub nici o formă ca azilul sau mănăstirea să fie subordonate jurisdicției imperiale sau patriarhale sau oricărui alt departament secular sau ecleziastic.

15. Dorința mea este ca pe lângă Dumnezeu, fundațiile mele să fie patronate și ajutate de Maica Domnului, de Sfântul Mihail comandantul de oști și de Sfântul Ioan Antemergătorul. Nimeni să nu modifice hotărârea mea sau să modifice pioasele donații, în parte sau în totalitate, decât dacă este dușmanul lui Dumnezeu și urăște umanitatea.

16. Doresc ca azilul meu să moștenească prin Dumnezeu și Sfânta Treime următoarele proprietăți: proprietatea mea de la Selokaka împreună cu Makron Chorion, proprietatea mea de la Baboulou, proprietatea mea de la St Myrope sau Monokelion (o singură chilie), proprietatea mea de la Symeoniu, proprietatea mea de la Mesokomnion, aula mea din Metaxas, aula din Akrolykes împreună cu clădirile primite prin schimb de la Hagia Sofia, aula din Kentarchos împreună cu clădirile, jumătate din proprietatea închiriată de la Selymbria și jumătate din proprietățile închiriate de la Rhaidestos. O donație suplimentară se va face pentru brutăria mea din capitală cu o chirie de 24 nomismata, și pentru parfumerie cu o chirie de 14 nomismata, împreună cu proprietățile închiriate de doctorul Theodore cu o chirie de 5 nomismata. Se mai adaugă și 18 nomismata din chiria casei care a aparținut protospatriarhului Thomas din Nicaea, iar restul de 18 nomismata rezultați din chirie se vor acorda ca salariu preotului de la Sf Gheorghe din Kyparission, pentru mormântul meu și al celor două soții ale mele, doamna Sofia și doamna Irene cât și pentru cel al părinților mei Eirenikos și Kale.

17. Toate aceste proprietăți vor fi transmise din generație în generație fiului meu și urmașilor lui și toate veniturile vor fi cheltuite exclusiv de către ei, și se vor bucura de imunitatea garantată prin chrysobula imperială, care se referă la toate proprietățile mele, în comun. Dacă linia familiei mele se va încheia, întreaga moștenire va reveni azilului de săraci. În caz că fiul meu va muri fără urmaș și succesorii lui vor dori să transmită proprietatea ca zestre a unei fete, vor avea dreptul doar la 45 litrai (98,5 litri), sumă pe care azilul și mănăstirea o vor plăti în aur, iar proprietățile imobile vor fi transferate azilului, așa cum au fost consacrate. Dacă succesorii vor prinde într-un testament una dintre proprietățile imobile, primite de ei ca moștenire sau prin donație, vor avea dreptul doar la 30 de litrai (64 de litri) plătiți în aur, dar proprietățile nu vor fi alienate în nici un fel, de către nici o persoană.

18. Referitor la modul în care se va distribui hrana săracilor, poruncesc următoarele. La poarta azilului din capitală, în fiecare Duminică, se va distribui săracilor creștini o pâine mare de 1 modioi (40 de kg). În fiecare zi, în reflectoriu vor primi masa 6 săraci. Fiecare dintre ei va primi o bucată de pâine, pește sau brânză, legume fierte și ce va mai trimite Dumnezeu, și în plus fiecare dintre ei va primi câte 4 folleis. Mai poruncesc să se distribuie celor nenorociți de soartă, văduvelor și bătrânilor neajutorați un număr de 216 modioi de cereale pe an, adică câte 1 modioi pe lună (cam cât o baniță, adică 21-40 litri, în funcție de regiune), unui număr de 18 nefericiți.

19. La azilul din Rhaidesos se vor distribui anual următoarele. Mănăstirea Sf Nicolae din Phalkon trebuie să primească trei nomismata, Mănăstirea Sf Gheorghe de la poarta de Vest din Rhaidesos trebuie să primească trei nomismata, schitul de la Sf Prokopios să primească doi nomismata, Mănăstirea Sfintei Maici a Domnului din Daphne să primească doi nomismata. Călugării să primească aceste anuități fără nimic în schimb, dar să înscrie numele meu în sfintele diptice (diptych), eu să fiu comemorat permanent în aceste mănăstiri, în fiecare dimineață să spună trisagionul de trei ori, de dragul meu, păcătosul. Câte un nomismata să primească și Biserica Sf Ioan din Rhaidesos, Biserica Maicii Domnului din Eleousa și Biserica Arhanghelului Mihail unde a fost o dată episcopia. Fiul meu Theodore, va fi cel care se va ocupa de distribuția acestor danii, apoi se vor ocupa succesorii lui.

20. Este dorința mea să construiesc niște chilii la exteriorul casei mele din Rhaidesos, pentru odihna pelerinilor spre locuri sfinte și a străinilor săraci. Dacă nu voi putea face asta în timpul vieții, clădirea să fie ridicată de administratorii clădirilor mele, la capătul dinspre drum al curții mele. Pe lângă camerele pentru odihnă, în fiecare săptămână să se distribuie 2 modioi (40 kg) de pâine și o măsură de vin. În fiecare an, la aniversarea morții mele, să se distribuie la 12 creștini nevoiași câte un nomismata și șase modioi de cereale. În plus să se facă parastas (parastasimon) și să se distribuie cântăreților 6 nomismata trachea și 6 modioi de

pâine.

21. Poruncesc să existe un typikon pentru călugării de la mănăstire și să respecte această regulă, să trăiască în pace și iubire, după cum este voia lui Dumnezeu.

22. Toate proprietățile trebuie să fie inalienabile și scutite de taxe. În mod normal pământurile nu pot fi arendate, cu excepția terenurilor necultivabile care pot fi închiriate pentru perioade de câțiva ani. Terenul arabil însă nu poate fi arendat decât dacă a rămas nelucrat și a generat foame prin scăderea veniturilor necesare pentru scopuri pioase.

23. Oricare dintre administratori, dacă va încălca poruncile mele, va fi egalul lui Iuda și al celor care l-au răstignit pe Isus Christos și va fi blestemat de cei 318 părinți ai Bisericii.

24. Toate veniturile proprietăților mele trebuie înregistrate în detaliu și depuse la azilul din Rhaidestos. După plata cheltuielilor, așa cum am hotărât eu, restul se va constitui în capital, de unde urmașul meu împreună cu părintele superior și steward-ul vor face donații pioase sau alte cheltuieli. O treime din fonduri se vor depune în trezorerie, iar două treimi vor aparține iubitului meu fiu Theodore, și apoi urmașilor lui.

25. Cel care încalcă aceste ordine, nu va mai avea parte de comemorare iar numele lui va fi șters din diptice (diptyuch) și amintirea lui va fi veșnic condamnată.

26. Dacă se va numi un părinte superior, asta se va face doar la dorința urmașului meu. În lipsa acestuia, disciplina monastică va fi instituită de steward (administrator) supervizat de moștenitorul meu. Părintele superior se va alege dintre cei care s-au evidențiat prin pietate, frică de Dumnezeu și umilință, deoarece eu socotesc umilința drept cea mai mare virtute.

27. La mănăstire numărul călugărilor să fie limitat la maximum 7, chiar dacă în prezent am numit doar 5. Șapte, deoarece acest număr considerat virginal, onorabil și select. Așa a fost de secole, așa sunt zilele săptămânii și așa este mersul constelațiilor pe cerul nopții, prin voia Atotputernicului Dumnezeu. Șapte sunt și literele din numele lui Gabriel, cel care comandă armata îngerilor și i-a adus vestea cea bună Fecioarei Maria. Așadar vor fi 7 călugări, inclusiv administratorul, părintele superior și portarul. Dacă prin grația divină veniturile azilului și ale mănăstirii vor crește, atunci numărul călugărilor și donațiile pioase vor crește și ele proporțional.

28. Doresc ca tonsura acestor călugări să de facă gratuit, fără taxă sau daruri la intrare, cu excepția donațiilor făcute pentru restaurarea clădirilor sau construirea altora noi. Cei care vor fi acceptați trebuie să fie bărbați aflați în serviciul bisericii, contabili, notari sau secretari, oameni sobri și onorabili, incapabili de ceartă, trădare sau cruzime. Cei care vor fi găsiți astfel să fie expulzați. Darurile făcute la primire distrug obediența și generează disacorduri. Totuși, în momentul iluminării sale prin tonsură, călugării pot cheltui zece nomismata pentru candelă, hrana călugărilor și celelalte lucruri trebuincioase.

29. La mănăstire nimeni nu va rosti cuvinte fără rost și nici nu va sta degeaba, fără să facă o muncă utilă pentru mănăstire sau pentru biserică. În primul rând apreciez liniștea și relațiile pașnice. Călugării trebuie să se reconcilieze în orice problemă înainte de a merge la culcare, pentru ca "Soarele să nu apună peste mânie". (Paul Eph 4:26). Dacă nu au nimic de făcut, călugării vor rămâne în celulele lor, fără să se viziteze unul pe altul. La sfârșitul fiecărei zile, călugării vor examina ce au făcut în ziua respectivă și ce au lăsat nefăcut, iar cu timpul vor deprinde calea virtuții. Trupul lor va muri, dar ei vor trăi prin Dumnezeu, prin sfintele lui acțiuni. Interzic să se adune în chilii pentru a sărbătorii ziua numelui, sau pentru orice alt motiv. Cei care vor fi găsiți vinovați vor rămâne fără alocăție timp de șase luni, iar dacă vor repeta fapta vor fi expulzați. Cei cu fapte mai puțin grave vor fi admonestați în public. Toți își vor mărturisi păcatele, în prezența urmașului meu, cel care va trebui să-i reconcilieze, să restabilească grația lui Dumnezeu. Dacă cineva va fi certăreț sau va face probleme, după a doua sa a treia greșală va fi expulzat.

30. Cei care vor fi acceptați în mănăstire nu trebuie să plătească nici o taxă, dar dacă doresc să doneze proprietăți imobiliare, acest lucru va fi permis cu voia lui Dumnezeu iar din banii produși de acele proprietăți vor avea o alocăție pentru tot restul vieții lor. Deasemenea se va permite o donație pentru a fi comemorat de către generațiile viitoare. Sub nici o formă nu doresc să intre în mănăstire călugări care au primit tunsoarea în altă parte. Călugării acceptați să fie eunuci sau bărbați lipsiți de pasiune. Mănăstirea din capitală este foarte aproape de Agora. Nici un călugăr bărbos nu se va instala acolo, decât dacă este una dintre rudele mele, sau dacă a făcut dovada pentru stilul său de viață, este mai vârstnic de 50 de ani și a donat mănăstirii proprietăți

imobiliare. Doar îndeplinind aceste trei condiții va putea primi tonsura.

31. Mai poruncesc ca Sâmbăta să se țină o liturghie specială pentru părinții mei decedați Eirenikos și Kale. Și pentru mine păcătosul, să fiu veșnic comemorat împreună cu soțiile mele Sofia și Irina, cu împărații Basil și Leo, Nicolae și Constantin, iar trisagion-ul să se citească pentru toți sfinții și pioșii Împărați, pentru ca ei să aibă milă de azilul și mănăstirea mea, să le apere și să le protejeze, pentru a rămâne imune la abuzuri și necazuri, iar Dumnezeu să fie mulțumit și să le sporească puterea.

32. Poruncesc ca toate slujbele, de zi sau de noapte, să fie celebrate în conformitate cu typiconul meu și în conformitate cu toate celelalte reglementări.

33. Alocațiile pentru călugări și toate celelalte donații pioase în bani să fie inițial depuse împreună cu typiconul pe sfântul altar, și după ce s-a citit trisagionul și s-a făcut rugăciunea către împărații iubitori de Isus, un bărbat onorabil să intre și să ia banii de pe altar ca și când i-ar lua din mâinile Domnului Isus Christos. Apoi, acest Regulament al mei să fie citit, să se plătească alocațiile, fără ca moștenitorul meu să rețină nimic. Dacă moștenitorul meu va face ceva împotriva acestui regulament va fi admonstat cu blândețe de către călugări pentru a respecta regulamentul, deoarece el trebuie să-i respecte și să nu-i priveze de nici un drept.

34. Oricare dintre proprietățile azilului sau mănăstirii nu vor putea fi chemate în justiție decât după ce acuzatorul va semna un document care specifică: "Subsemnatul ... atac moștenirea Fiului lui Dumnezeu". În orice proces, apărătorul acelor proprietăți va fi eparhul Constantinopolului, părintele orașului, iubitor de Dumnezeu. În compensație va fi plătit cu 5 nomismata și va fi înscris în sfintele diptice spre binecuvântarea sufletului său. Orice judecată va fi invalidă dacă se va face în absența lui. Dacă însă va încerca să se amestece în problemele eparhiei noastre se va renunța la serviciile lui.

35. Alocațiile anuale pentru călugări vor fi după cum urmează: superiorul (12 nomismata), oficialii (8 nomismata fiecare), preoții (7 nomismata), ceilalți călugări (6 nomismata). Superiorul va primi în plus 48 modii de cereale, iar ceilalți câte 30. Pentru serviciul la poartă se vor acorda 3 modii de grâu suplimentar. Superiorul va primi 36 de măsuri de vin, iar ceilalți câte 24 de măsuri de vin fiecare. Pentru restul hranei, superiorul va primi 3 nomismata, iar restul călugărilor câte 2 nomismata. Fiecare va mai primi și câte 3 modii de legume și un nomismata pentru ulei.

36. Cheltuielile pentru sărbători se vor distribui astfel: Schimbarea la Față (6 nomismata pentru mâncare și 1 nomismata pentru săraci), Adormirea Maicii Domnului (3 nomismata), Sfântul Mihail (2 nomismata), Sfântul Ioan (4 nomismata pentru iluminarea bisericii), la Crăciun și Epifanie (3 nomismata), pentru Învierea Domnului (3 nomismata), pentru lumânări 12 nomismata (1 nomismata/lună) și 150 de măsuri de ulei pentru candelă, plus 2 nomismata pentru tămâie, pentru pâinea și vinul de eucharistie 18 modii (75 lkg) de grâu și 18 măsuri de vin, plus 1 nomismata pentru lămpile din sticlă. (în sec XI un nomismata avea circa 4,48 grame de aur pur)

37. Dacă moștenitorul meu se va dovedi nedemn de funcția sa va fi admonstat în scris, cu martori, de trei ori la rând, la intervale de câte trei luni. Dacă nu se va corecta va fi destituit și înlocuit cu altcineva dintre rudele mele. Dacă nu va exista un astfel de moștenitor, atunci călugării se vor administra singuri, potrivit acestui regulament, dar vor înmâna celui destituit jumătate din surplusul rezultat anual. Măsura nu se va putea aplica fiului meu Theodore, dar dacă va fi găsit vinovat să plătească dublu față de cât este trecut în regulament.

38. Dacă familia mea va fi declarată extinctă și mănăstirea va deveni independentă, călugării să aleagă prin vot părintele superior. Eparhul Constantinopolului va fi cel care le va acorda asistența juridică, iar părintele superior de la Mănăstirea Studios va fi cel care în va unge (instala) pe părintele superior.

39. Țăranii mei dependenți și familiile lor nu trebuie să hărțuiți sau împovărați cu sarcini suplimentare față de cele de acum. Interzic orice fel de schimbare în ce privește serviciile lor, cu excepția cazului când unul dintre ei a cultivat mai mult teren decât i-a fost atribuit sau în cazul în care circumstanțe neprevăzute necesită creșterea contribuțiilor și serviciilor.

40. Titlurile de proprietate și chrysobulla originală să fie păstrate într-o ladă în sacristia mănăstirii sau în alt loc sigur. Cele două chei să stea una la moștenitorul meu și una la superior sau la steward. Toate titlurile să fie copiate și numerotate într-un registru pentru a fi ușor de găsit. Originalul acestui typicon să fie sigilat și să stea deasupra titlurilor, iar copia să fie citită de trei ori pe an: la distribuția alocațiilor, în luna Septembrie

și la Epifanie.

41. Călugărul Mihail, pe care l-am numit steward, primul pe care l-am tuns, va face astfel încât să-l mulțumească pe fiul meu în toate privințele. El va fi cel care va distribui toate alocațiile, împreună cu Dumnezeu, în conformitate cu dorințele mele, pentru a fi respectat și onorat de toți. Din acest motiv, remunerația sa va fi de 10 nomismata, iar proviziile lui vor fi de 35 modioi de grâu și 36 măsuri de vin.

42. Atunci când un călugăr de la mănăstire este chemat la Dumnezeu, servitorul lui poate rămâne la mănăstire încă 40 de zile fără să fie evacuat. Dacă este meritoriu și are un caracter bun, poate fi inclus între cei șase sărmani care sunt hrăniți zilnic la mănăstire, iar dacă refuză poate fi inclus între cei 18 care sunt îndreptățiți să primească anual cele 12 modioi de cereale.

43. Dacă cineva institue proces judiciar referitor la statutul azilului sau mănăstirii, să fie condamnat la flăcările iadului și la cele mai înfricoșătoare blesteme. Dacă cineva dintre rudele mele colaterale îl va hărțui pe fiul meu, sau pe urmașii lui direcți, nu numai că va fi blestemat, dar întregul capitol referitor la rudele colaterale va fi invalidat și nu va mai avea dreptul să intre pe poarta instituțiilor mele.

44. Dacă prin voia lui Dumnezeu se va emite o nouă bulă imperială pentru a confirma imunitatea fundațiilor mele, atunci aceasta va fi trecută în acest regulament. Pentru acest scop am rezervat câteva file albe. Deasemenea se vor adăuga la inventar orice proprietăți adăugate celor existente.

45. Domnul Dumnezeu va veghea ca aceste lucruri să rămână neschimbate, pentru totdeauna, pentru ca timpul și invidia să nu le poată răsturna. Mai degrabă să fie un ghid pentru permanent progres și creștere a stabilității, să fie guvernate de mâna generoasă divină, spre gloria Tatălui, a Fiului și a Spiritului Sfânt, acum și în vecii vecilor. Amin.

Semnat - Eu Michael Attalaïates, patrikios, anthypatos, judecător la hippodrom și velum, confirm cele de mai sus și doresc să rămână inviolabile, le întăresc cu sigiliul și semnătura mea, în luna Martie a anului 6585 (1077 en).

46. Dacă nu va exista nici un bărbat, descendent al meu direct, atunci succesiunea fundațiilor pioase va putea fi preluată de o femeie dacă este moștenitoarea mea. Supravegherea unor astfel de instituții este dese ori încredințată unor femei moștenitoare, dar exercițiul administrativ actual se face prin bărbați, fie ei soții lor, fiii lor sau servitori respectabili cu bună reputație. În același timp se păstrează și se perpetuează dreptul la succesiune.

Inventarul obiectelor incluse în testament include printre altele:

- O icoană mare al lui Isus Cristos pe țăță pe lemn
- Patru cruci din argint pentru Dumineca Palmierului
- Patru icoane din argint
- Alte trei icoane pe lemn
- O icoană a Sfântului Panteleemon cu 26 de pietre scumpe
- O icoană din argint a Sf Theodore
- Două icoane din bronz ale Sf Ioan și Sf Nicolae
- Un vas din argint, două lămpi din argint, capitellur din argint pentru sfintele uși, o casetă din argint cu nestemate, o cădelniță din argint în formă de șa
- O evanghelie minusculă legată cu aur
- O carte cu cele 4 evanghelii legată în argint
- Încă o biblie cu o cruce din argint
- O carte a Apostolilor minusculă
- O carte a Profeților, minusculă
- Un Octoih cu două canoane
- Un Sticharion
- O Psaltire pentru plasmodie
- Menaia pentru întregul an și Triodionul, patru Menaia pentru Septembrie, Octombrie, Noiembrie,

Decembrie

Dicționare „Sf Grigore Nazariteanul Teologul, Primul volum din Ioan Chrystostomos, Patru volume din Metaphraseis, Altă Psaltire, Pandeketes, Hexameros cu Apocalipsa, Panegyrykon, altă Prophetes, Viața Sf Artemios, altă Evanghelie, Praxapostolos, altă Psaltire, Cucerirea Ierusalimului (de Flavius Iosephus), Normocanon, Heirmologian, Kontakarion, Schematologion, alte câteva cărți cu aceleași titluri (dubluri).

O listă întreagă cu materiale textile

Lista proprietăților de la: Rhaideustos, Selokaka, Baboulou, Myrope, Symeoniu, Metaxas, Arkolykes, Kentarchos, mesokomion

Chrysobula Împăratului Michael Doukas și o copie înregistrată

Chrysobula Împăratului Nikephoros Botaneiates

20. Muntele Negru (Regulile lui Nikon de la Muntele Negru)

Data - 1055-1060 traducător - Robert Allison Sursa - Vladimir Benesevic - Taktikon Nikona

Chernogortsa (Petrograd 1917 pp 22-67) Codex Sinaiticus graecus 444 (Mănăstirea Sf. Catherina Mt Sinai)

Istoricul instituției

Nikon s-a născut la Constantinopol în anul 1025, într-o familie nobilă. A urmat cariera armelor și a ajuns comandant de armată sub Constantin IX Monomachos (1042-1055). Apoi a îmbrățișat cariera monastică pentru următorii 50 de ani. A primit tonsura de la Părintele Luca, metropolitul de Anazarbos și fondatorul mănăstirii de la Muntele Negru, cu 150 de călugări. Mănăstire a fost situată în Antiohia, lângă râul Amanos. Luca a intenționat să-l lase succesor, dar Nikon a încercat să impună măsuri prea drastice și a fost alungat de călugării de la Muntele Negru. A încercat să întemeieze o mănăstire și a alcătuit acest typicon, dar călugării l-au părăsit. După anul 1084 s-a refugiat la mănăstirea Maicii Domnului din Tzatoi, din Chalcedonia. A trăit să vadă Antiohia ocupată de cruciați în anul 1098. A murit în primul deceniu al secolului următor. Nikon a lăsat în urma sa trei cărți: Pandektes (Interpretarea poruncilor lui Dumnezeu), Cartea mică (un tratat e 6 subiecte de disciplină monastică, cu accent pe subordonarea călugărilor față de episcop) și Taktikon (o colecție de reguli monastice organizată în 46 de capitole).

Traducere (rezumat)

1-7. Reguli și indicații generale referitoare la slujba religioasă și ceremonial

8-12. Reguli privind orele canonice în timpul Postului Paștelui

13-20 Reguli referitoare la slujba de Vecernie

21-22 Reguli cu privire la citirea psalmilor

24-29 Reguli pentru plasmodiere

30-32 Reguli privitoare la Divina Liturghie

33-37 Reguli referitoare la dietă

38-57 Reguli cu privire la penitență

58-62 Reguli pentru săptămâna din mijlocul Postului

63-72 Reguli pentru Joia Mare

73-74 Reguli cu privire la comuniune

75-77 Reguli cu privire la îmbrăcăminte, încălțări și cele necesare trupului

78-86 Reguli pentru oficialii monastici și alte ocupații

87-88 Referitor la postul Maicii Domnului (o săptămână înainte de Înălțare)

89-91 Referitor la Sărbători (când se cântă Dumnezeu este Domnul)

92 Referitor la Sărbătoarea Epifaniei

21. Roidion (Typikon-ul lui Nikon de la Muntele Negru, pentru Mănăstire și Ospiciul Maicii Domnului a Rodiilor)

Data - începutul secolului al XII-lea traducător - Robert Allison Sursa - Vladimir Benesevic - Taktikon Nikona Chernogortsa (Petrograd 1917 - pp 68-80) Vodex Sinaiticus graecus 441 (Mănăstirea Sf Catherina)

Istoricul instituției

Mănăstirea era situată în teritoriul Armeniei unde locuitorii denumiți Tzatoi erau de credință Chalcedoniană. Se știe că Nikon s-a refugiat la această mănăstire după anul 1084, când Seljukizii au ocupat Antiohia. A fost activ la mănăstire în perioada 1089-1100 în timpul patriarhatului părintelui Ioan al V-lea Oxitul, cunoscut și sub numele de Ioan de Antiohia. Programul reformist al lui Nikon se încadrează foarte bine în programul de reforme instituit de Patriarhul Ioan, în primul rând prin poziția sa împotriva donării mănăstirilor către laici (charistike). În document sunt pomeniți cavalerii cruciați și demersul lor de a proteja pelerinii spre Ierusalim, semn că documentul a fost scris după anul 1099. Nikon a murit la mănăstire la începutul secolului următor.

Traducere (rezumat)

1. Recent, conducătorul nostru, purtătorul de cuvânt al lui Dumnezeu, mi-a încredințat mie întreaga administrare spirituală a acestei mănăstiri. Ca urmare, cu ajutorul lui Dumnezeu și a Maicii Domnului nu va mai fi nevoie de un părinte spiritual, dar voi avea nevoie de niște oficiali pentru administrație. Aceștia vor conduce reflectoarul și se vor ocupa de vizitatorii noștri străini, fie ei prieteni sau dușmani.
2. Deoarece unii dintre viețuitori locuiesc aici ca frați de chilie, fiecare având grija sa și având grijă și de alții, este nevoie de un steward care să se ocupe de aceste lucruri, pentru a-l mulțumi pe Dumnezeu.
3. Pentru a preîntâmpina orice ofense sau scandal, stewardul nu va avea nici o autoritate asupra nici uneia dintre problemele interne sau externe ale ospiciului sau ale mănăstirii. El se va ocupa doar ca hrana și îmbrăcămintea să nu le lipsească celor din ospiciu.
4. Aceiași regulă se aplică și pentru părintele superior. Cât timp sunt eu aici, acesta nu va avea nici un fel de autoritate în ospiciu sau în biserica ospiciului. Nimeni să nu-mi mai hărțuiască umilinta în această privință.
5. Voi, frații mei spirituali, cei care primiți și administrați străinii care ne vizitează, după dorința Maicii Domnului și spre slavarea sufletului vostru, să nu fiți neglijenți și să faceți totul pe placul Bunului Dumnezeu, pentru ca Domnul să vă protejeze și să salveze sufletele voastre.
6. Am scris aici lucrurile așa cum le știu eu. Dacă cineva știe să-l mulțumească pe Dumnezeu mai bine, atunci să se facă așa cum spune el, dar dacă Dumnezeu este mulțumit cu aceste reguli, atunci să se respecte așa cum le-am scris eu.

Capitul IV REFORMELE MĂNĂSTIREȘTI TIMPURII DIN SECOLUL AL XI-lea

"În numele lui Dumnezeu Atotputernicul, anunțăm pe toată lumea că această mănăstire și tot ce ține de ea este independentă, auto-guvernată, nu se supune nici unui control, nu acceptă nici un fel de drepturi nimănui, fie că este persoană imperială, ecleziastică sau privată (Evergetis) "

"Îndrăznesc să spun că această mănăstire nu s-a ridicat cu ajutor bănesc din partea nimănui, nici nu este rezultatul unor asupriri sau munci forțate, al unor rechiziții sau a muncii unor servitori ...ci s-a ridicat din drepturile mele, prin munca mea personală și prin eforturile mele zeloase (Pakourianos)"

"Nimeni în această lume nu va avea puterea să abolească sau să răstoarne buna regulă cenobiotică din această mănăstire, sau să încerce, indiferent de motiv, să aservească această mănăstire sau oricare dintre dependențele ei sau să pună la îndoială libertatea ei (Christodulos)"

Nici un text Bizantin nu vorbește explicit despre o reformă organizată a vieții monastice. Există doar o serie întreagă de documente contemporane Patriarhului Ioan de Antiohia în care sunt amintite reguli reformiste specifice. Principalele reguli reformiste au fost:

1. Independența instituțională și Autogovernarea
2. Opoziția față de înstrăinarea către laici (charistike)

3. Exercițarea auto-guvernării
4. Admiterea noilor membri
5. Campanie anti-corupție
6. Promovarea monasticismului cenobiotic
7. Restrângerea privilegiilor patronale

22. Evergetis (Typiconul lui Timotei pentru Mănăstirea Maicii Domnului Evergetis)

Data - 1054-1070 traducător - Robert Jordan Sursa - Paul Gautier Le Typikon de la Teotokos Evergetis REB 40 (1982) 5-101 Codex Atheniensis. National Library 788 (12 th century).

Istoricul instituției

Mănăstirea Evergetis (Binefăcătoarea) a fost fondată de un oarecare Paul, un nobil din Constantinopol, pe un teren moștenit de la familia sa, în sub-urbiile Constantinopolului, între anii 1048-1049. În primii 5 ani, fundația a fost modestă cu câteva chilii și puțini discipoli. Paul de la Evergetis a fost însă autorul unui masiv florilegiu ascetic, moștenirea lăsată de el fiind mai ales literară. Cartea lui a circulat intens în Constantinopol și s-au păstrat până în zilele noastre nu mai puțin decât 40 de manuscrise. Cartea este împărțită în patru capitole, fiecare dintre ele cu câte 50 de ipoteze (Hypotheses). Primul capitol se referă la asceticism în general, al doilea la calitățile necesare pentru viața cenobiotică, al treilea la moralitatea personală și al patrulea la progresul în viața spirituală.

Paul a murit în anul 1054 și a transmis fundația sa prin testament discipolului său Timotei (Timothy), cel care a ridicat biserica și a construit noi celule, a adus odoarele sfinte, cărți și icoane și a dobândit noi terenuri. Tot el a fost și autorul acestui typikon și al typikonului liturgic. Tot el a obținut niște chrysobule imperiale în care se recunoaște independența mănăstirii. Timotei era încă în viață în anul 1067. Nu a numit un succesor, astfel că numele acestuia nu este cunoscut. În alte documente este însă amintit în anul 1070 un oarecare Basil, protasekretis și judecător la hipodrom, fondator al Evergetis. Un alt succesor a fost călugărul Athanasios, amintit în anul 1103. Se mai știe că Alexios Komnenos, fratele lui Ioan Doukas, a intrat la mănăstire sub numele de călugărul Antony. În anul 1153, un călugăr de la Evergetis a fost ales Patriarhul Neophytos I al Constantinopolului dar a fost silit de oponenți să renunțe la funcție. În timpul Împăratului Alexios Angelos (1195-1203) mănăstirea a fost vizitată de Sfântul Sava al Serbiei. În timpul ocupației latine mănăstirea a fost sub comanda abatelui Benedictin Ștefan, de la Mănăstirea Monte Cassino. După anul 1204 mănăstirea a fost vizitată de părintele Anthony de la Novgorod, iar în anul 1210 de părintele Neilos de Tamasia din Cipru. Mănăstirea mai este apoi amintită în anul 1399, într-un document juridic și este probabil că a supraviețuit până la căderea imperiului în anul 1453 (era la 2 mile în afara zidurilor). Unele surse afirmă că în locul ei în epoca Otomană s-a ridicat biserica Maicii Domnului Gorgoepikoos.

Traducere (rezumat)

1. Este bine și pe placul lui Dumnezeu să existe o procedură pentru liturgie, și nu doar atât dar să se descrie în scris întreaga viață a voastră, atât pentru voi cât și pentru cei care vor veni în urma voastră, pentru ca să vă puteți trăi viața fără greșală, să rămâneți de neclintit de partea binelui, fără să oscilați spre dreapta sau spre stânga. Acesta este motivul pentru care am decis să scriu acest regulament.

2. Mănăstirea s-a ridicat pe un teren moștenit de fondatorul ei, călugărul Paul, de la familia lui. Pătruns de dragoste arzătoare și de spirit Dumnezeiesc, a părăsit capitala, locul nașterii sale și părinții săi, prietenii, întreaga sa avere și toate acele lucruri care leagă sufletul de lumea materială și s-a retras la această proprietate în anul 6556 (1048) în luna Iunie. În luna Septembrie a anului următor, 6557 (1049) l-am urmat eu.

3. A ridicat câteva chilii mici unde au primit tonsura câțiva bărbați, inclusiv eu. Dar nu a mai trăit decât 5 ani, iar în anul 6562 (1054) a fost chemat la Cer lăsând mănăstirea prin testament, așa cum era atunci, pe seama mea. Voi știți prea bine cum s-a schimbat de atunci, dintr-o fundație incompletă în forma sa actuală magnifică și impozantă, cum s-a construit biserica, cum s-au refăcut chiliile, cum s-au adunat cărțile,

odoarele, icoanele și vestmintele liturgice. Oricine dorește să știe mai mult nu trebuie decât să studieze inventarul.

4. Referitor la psalmii ce trebuiesc cântați și rugăciunile ce trebuiesc spuse în timpul liturghiei Atunci când vă rugați în celule, trebuie întotdeauna să îngenuncheați, dar trebuie să evitați asta în timpul priveghiului și în ajun de sărbătoare (pentru a nu vă extenua), în timpul celor 12 zile ale Crăciunului, în săptămâna Paștelui și timp de 9 zile după Adormirea Maicii Domnului.

5. Nimeni nu trebuie să primească comuniunea, sau să se considere nedemn de ea, fără ordin de la părintele superior. Divinele mistere trebuiesc sărbătorite în biserică în fiecare zi, dar trebuie să vă asigurați că ceea ce se face acolo este divin și temător. În timpul divinelor mistere trebuie să îndepărtați de voi orice gând impur, să vă purificați în orice fel. Toți cei care au fost aleși de superior pentru comuniune vor lua parte și la divinele mistere (vor împărți trupul și sângele lui Isus). Dacă vă depărtați de această comuniune, vă depărtați de Isus. Chiar el a spus ferm: "Cel care mănâncă din trupul meu și bea din sângele meu trăiește în mine, și eu în el. Dacă nu mâncați din trupul meu și nu beți din sângele meu, nu aveți nici o viață în voi". Nimeni nu se poate considera nedemn de comuniune fără știrea superiorului, deoarece în felul acesta va fi condamnat la fel ca acela care face totul după bunul plac.

6. Despre cum trebuiesc ținute slujba de dimineață, seara și cea de la miezul nopții

7. În ce privește confesiune, de două ori pe zi superiorul trebuie să primească într-un loc privat pe cei care doresc să se confeseze și să le vindece sufletul prin măsuri potrivite. Atunci când comunitatea este prea numeroasă, superiorul poate desemna și autoriza preoți sau diaconi, sau chiar călugări mai reverențioși pentru a asculta confesiunile celor needucați. Situațiile care necesită intervenție trebuiesc însă raportate părintelui superior. Confesiunea trebuie să includă toate gândurile care vă dăunează sufletului, ca și când a-ți vorbi direct cu Dumnezeu. Cel care minte în fața lui Dumnezeu va fi întotdeauna pedepsit. În confesiune nu trebuie să dați vina pe altul, atunci când aveți un conflict și nci să vorbiți despre nevoile trupului. Nu trebuie să vă confesați atunci când vă simțiți fără nici o vină. Pentru orice conflict trebuie să vă asumați responsabilitatea. Pentru orice fel de pasiuni, dezvăluți totul pentru a obține umilința sufletului sănătos.

8. Priveghioul se va ține ori de câte ori se bate toaca și în fiecare Duminică, la sărbătoarea Domnului sau la comemorarea celorlalți sfinți.

9. În ce privește hrana și toate celelalte necesare trupului ...Sub nici o formă călugării nu vor împărți din rația lor nimic cu ceilalți, nici măcar o fărâamă. Cel care dorește ceva în plus trebuie să ceară permisiunea superiorului. ... După servirea mesei se cântă imnul și rugăciunea potrivite, apoi toți merg în celulele lor.

10. Cu privire la sărbători ...(regimul pentru post este ca în altă parte) ...Lunea, Miercurea și Vinerea se mănâncă fasole fiartă și fructe mici.

11. Sărbătorile Domnului și cele al Maicii Domnului se vor marca prin psalmi, iluminarea bisericii și mese festive. Dintre acestea Adormirea Maicii Domnului se va sărbători somptuos, pentru a fi sărbătoarea sărbătorilor, mese gratuite se vor distribui la poartă și mâna trebuie să vă fie generoasă.

12. Această mănăstire trebuie să fie independentă de orice formă de control al unei persoane, fie ea imperială, ecleziastică sau privată. Guvernarea sa va lăsa pe seama Maicii Domnului, a Tatălui cel Sfânt și a celui care este acționarul său, adică părintele superior, în concordanță cu chrysobulele emise de împărați. Cle care va încerca să obțină controlul asupra acestei mănăstiri, nu numai că va fi responsabil pentru trupul și sângele lui Isus, dar va fi blestemat de cei 318 Sfinți Părinți ai Bisericii, va fi asimilat cu Iuda.

13. Părintele superior nu va păși sau dormi în afara mănăstirii decât dacă: 1. este convocat de împărat 2. o invazie străină determină evacuarea întregii mănăstiri 3. vizitează proprietățile mănăstirii. În continuare descrie protocolul pentru numirea unui steward.

14. Stewardul va fi înlocuit doar dacă este neglijent sau indiferent, dacă a favorizat rudele sale sau dacă și-a însușit bunurile mănăstirii, dacă a înstrăinat din proprietățile mănăstirii sau dacă nu a respectat acest regulament. Dacă dorește, cel înlăturat va putea rămâne la mănăstire, egal cu ceilalți, dar fără să părăsească deloc mănăstirea.

15. Toți călugării trebuie să se confeseze părintelui superior în legătură cu orice gând rău care îi frământă ziua sau noaptea. Dacă va exista însă cineva care va refuza să se confeseze superiorului și va alege pe altcineva ca părinte spiritual, acela să fie îndepărtat din turma noastră.

16. Toți călugării trebuie să-și onoreze superiorul, îi datorează reverență și obediență. Toți trebuie să se iubească și să trăiască în armonie cu ceilalți, așa cum a cerut Domnul Isus. "Să-ți iubești aproapele ca pe tine însuși".

17. Părintele superior trebuie să aibă o atitudine moderată față de supuși. Datoria lui este să-i instruiască, să-i sfătuiască, să-i consoleze, să le vindece bolile, să le ierte păcatele de 77 de ori (Matei 18: 22).

18. Călugării nu vor cere socoteală superiorului pentru modul în care acesta cheltuie banii, pentru că astfel de situații sunt dezonorante și dăunătoare. Superiorul însă nu va fi scutit de judecata lui Dumnezeu. Dacă va nesocoti judecata lui Dumnezeu și va cheltui banii cu nerușinare să fie excomunicat, până când se va reține de la astfel de fapte.

19. Sfintele odoare, hainele liturgice, sfintele icoane și cărțile sunt obiecte inalienabile. Atunci când sunt necesare, superiorul trebuie să semneze pentru fiecare obiect iar dacă sunt îndepărtate pentru un motiv sau altul trebuie alcătuită o listă cu obiectele îndepărtate, listă care va fi depozitată în sacristie, pentru posteritate.

20. Trezorerul trebuie să înregistreze în detaliu orice operație financiară. Pentru intrări trebuie să consemneze de unde și când au venit banii, iar pentru plăți să consemneze motivul și proiectul investiției.

21. Cei care se adună în grupuri și se amuză prin conversații neserioase trebuiesc admonestați de părintele superior. Cei care se angajează în schimburi de replici vor fi excomunicați, și dacă nu imploră iertarea vor fi pedepsiți. Trebuiesc admonestați și cei care se vizitează fără un motiv serios și fără știrea superiorului.

22. Cei care vor deține un singur obol sau un singur fruct mai mult decât este regula mănăstirii trebuiesc pedepsiți. Asemenea cei care mănâncă sau beau în secret. Cei care tâlhăresc mănăstirea vor fi alungați definitiv de la mănăstire.

23. Nu va exista un număr fix de călugări ci doar atâți câți pot fi hrăniți satisfăcător. Vor fi păstrați doar cei care îi surclasează pe ceilalți prin reverență, iubire, concordie, obediență față de superior și perseverență în îndeplinirea obligațiilor. Ceilalți vor fi înlăturați, chiar dacă se va ajunge la un număr foarte mic de viețuitori, deoarece "un singur om care îndeplinește voința lui Dumnezeu este mai bun decât o mie de păcătoși".

24. Nu este îngăduit ca monahii să dețină servitori, dar este de dorit să împartă celula cu altul, pentru a trăi în armonie frățească, pentru a se servi și supraveghea reciproc. Novicii trebuiesc distribuiți la cei mai avansați și cei needucați la cei mai învățați, cei tineri la cei în vârstă. Superiorul poate decide dacă unul dintre monahi poate să viețuiască singur.

25. Toată îmbrăcămintea necesară trebuie adusă și depozitată din timp, înainte să fie necesară. Cea veche trebuie și ea folosită pentru că excesul de îmbrăcăminte este considerat diavolesc. Aceași inicație este valabilă și pentru încălțăminte și restul bunurilor necesare. Îmbrăcămintea se va putea schimba doar cu știrea superiorului, și doar după ce este predată cea uzată.

26. Toți vor avea parte în mod egal de îmbrăcăminte, încălțăminte, hrană și băutură, inclusiv superiorul, stewardul și ecleziastul. Doar cei bolnavi vor putea avea parte de hrană preferențială, pentru a-și susține nefericitul trup.

27. Superiorul trebuie să inspecteze toate celulele în fiecare lună. Orice obiect găsit nepotrivit va fi sechestrat și depozitat, sau va fi distribuit celor nevoiași.

28. Monahii trebuie să trăiască neîmbăiați, pentru a nu se efemina. Baia construită la mănăstire va fi folosită doar pentru cei bolnavi. Cei sănătoși vor avea dreptul la baie cu apă caldă doar de trei ori pe an: la Crăciun, la Paști și la Înălțarea Maicii Domnului. Le nevoie, superiorul va putea permite îmbăieri suplimentare, dar acestea sunt suficiente pentru întărirea virtuții.

29. Instalarea oficialilor se va face la fel ca pentru steward. Cheile se vor depune în fața lui Isus și a Maicii Domnului. După slujbă, cel ales se va închina și va lua cheile în prezența superiorului, apoi va săruta icoana.

30. Este potrivit ca la mănăstire să fie trei trezoreri. Primul va ține odoarele sfinte și vestmintele împreună cu celelalte obiecte importante și va fi denumit sacristan. Cel de al doilea va ține banii mănăstirii iar cel de al treilea va ține și distribui bunurile necesare călugărilor (îmbrăcăminte, cazarmament).

31. Un alt oficial va fi responsabil cu disciplina în timpul slujbelor și meselor și atunci când se formează grupuri. Va mai fi necesar și un refectorian, responsabil cu vesela. În timpul meselor, va nota și raporta pe cei care lipsesc iar celor care vorbesc le va atrage atenția că trebuie să recite în minte cel de al V-lea psalm.

32. Oficialii care își îndeplinesc sarcinile cu devotament vor rămâne neschimbați, dar cei neglijenți vor fi

înlocuiți. Dacă unul dintre ei și-a însușit ceva, el va răspunde în fața lui Isus Christos și a Maicii Domnului, binefăcătorii săi, cei de la care a primit cheile.

33. Toți oficialii, chelarii, brutarii, bucătarii, catârgii, cei responsabili pentru dependențe, cei trimiși în Oraș, administratorii proprietăților și cei cu alte sarcini primite de la superior, să-și îndeplinească sarcinile din toată inima, pentru că recompensa lor nu va fi mică.

34. Deoarece am dobândit o serie de mici proprietăți, superiorul trebuie să se ocupe și de acestea și să aleagă cu mare atenție pe cei care le vor administra. Cel ales trebuie să fie reverențios, discret și în vârstă, fără pasiuni lumești, pentru a fi imun la atacurile lui Belial (Satana).

35. În ce îl privește pe părintele nostru fondator, domnul Paul, este potrivit să țineți pentru el o zi de sărbătoare la 16 Aprilie, când trebuie să cânați psalmi toată noaptea. Dacă ziua respectivă cade în Săptămâna Mare sau în Dumineca Paștelui, sărbătoarea va fi amânată pentru prima zi fără sărbătoare de după Paști.

36. În ce privește comemorarea fraților noștri care au murit și a celor care au făcut ceva pentru această mănăstire se va ține pentru ei o slujbă în fiecare an. Cei care au murit recent vor fi pomeniți la fiecare slujbă, dimineața și seara, timp de 40 de zile.

37. Cei ce primesc tonsura, dacă sunt persoane distinse, cunoscute vouă, vor primi tonsura după perioada obișnuită de testare a voinței. Dacă sunt însă oameni de rând, sau necunoscuți, după șapte zile vor primi rasa călugărească și își vor asuma postura de novice. Timp de șase luni vor primi toate sarcinile monahilor și vor fi observați dacă le îndeplinesc cu perseverență și cu umilință. După șase luni, superiorul va fi cel care va decide dacă poate fi primit între frați sau a obosit și a devenit neglijent și trebuie renunțat la el. Cei acceptați nu trebuie să facă nici o donație, dar dacă aste este dorința lui, donația nu va fi refuzată. Nu trebuie însă să presupună ca va fi favorizat în fața celorlalți.

38. Azilul nostru a fost ridicat pentru a oferi adăpost și hrană călătorilor și celor bolnavi. Celor săraci superiorul le va distribui îmbrăcăminte și încălțăminte dintre cele uzate rămase de la voi, cei bolnavi vor primi un pat pentru odihnă și hrană din cea rămasă de la voi, iar cei care vor muri vor fi îngropați în cimitirul înființat pentru ei. Nimeni nu va pleca de la poarta noastră cu mâna goală, cu excepția femeilor. Nu din ură pentru femei, ci pentru că ne temem că venind prea des ele vor face ca lucrarea noastră să-i fie mai pe plac diavolului decât lui Dumnezeu. La sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului și la pomenirea morților se va putea oferi hrană și femeilor, deoarece aceste ocazii sunt rare și considerăm că nu va fi nici un pericol.

39. Dorin și cerem ca în mănăstire să nu pătrundă nici o femeie, cu excepția celor recunoscute pentru noblețea și eminența lor, pentru care dorim să ne putem păstra respectul cuvenit, și asta doar foarte rar și pe neașteptate.

40. Vă conjur pe voi toți frații mei și copiii lui Dumnezeu să păstrați și să respectați dorințele mele așa cum sunt consemnate aici, pentru salvarea sufletelor voastre, pentru siguranța și confortul vostru, pentru ca sufletul meu să radieze de bucurie când sunt în fața lui Dumnezeu. Din acest motiv a specificat clar în acest typicon că dorim să înlăturăm orice sursă de scandal, dacă nu cumva Satan va reuși după moartea mea să vă abată de la calea cea dreaptă.

41. Pentru frații noștri bolnavi se va rezerva o chilie specială cu 8 paturi, pe post de infirmerie, unde vor găsi odihnă și confort, unde vor avea o sobă pentru pregătirea bucatelor, pentru încălzirea apei și a celor necesare îngrijirii lor. Doctorul, dacă există unul, va vizita bolnavii în fiecare zi și va aduce tot ceea ce este necesar pentru ei. Bolnavii se vor rezuma însă doar la acele mâncăruri cu care sunt obișnuiți și sunt potrivite pentru viața călugărească.

42. Dorințele mele, pe placul Domnului sunt: să respectați toate procedurile canonice, să perseverați în loialitate și onoare față de superior, să vă iubiți unul pe altul, să vă depășiți unul pe altul în umilință, să lucrați unul cu altul așa cum lucrează mama dreaptă cu cea stângă, să nu iscați certuri sau schisme, să nu căutați locul de onoare, să trăiți virtuos, să înlăturați orice sursă a răului, în primul rând banii și dorința de putere sau tentația de a însuși ceva din bunurile mănăstirii.

43. Vă sfătuiesc să citiți acest typicon la începutul fiecărei luni, în timpul meselor, pentru a vă reaminti învățăturile spre beneficiul sufletelor voastre. În felul acesta eu voi fi răsplătit pentru că v-am făcut cunoscut cuvântul Domnului. Dumnezeu să vă aivă în pază, prin Salvatorul Isus Christos și prin Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

Acest typicon a fost dedicat sfintei și divinei biserici imperiale cu numele de Sfânta Doamnă Petritziotissa, de către domnul Nikephoros, în amintirea părinților lui Constantin și Elena și a lui Nikephoros. Orice va îndepărta acest act de la mănăstire va fi elegibil pentru anatema celor 318 părinți ai Bisericii, cei care s-au întrunit la Niccaea.

23 Pakourianos (Typiconul lui Grigore Pakourianos pentru Mănăstirea Maicii Domnului Petritzonitissa din Backovo)

Data - Decembrie 1083 traducător - Robert Jordan Sursa - Paul Gautier "Le Typikon du sebasto Grigoire Pakourianos REB 42 (1984) 5-145" manuscris Chios Koraes 1598 (sec XIII)

Istoricul instituției

Mănăstirea a fost fondată în Bulgaria, lângă localitatea modernă Bakovo, în valea râului Chaya, înconjurată de Munții Rhodope, la Sud de Plovdiv (Philippoupolis). Epitetul de Petritzonitissa derivă de la fortificația din vecinătate, de la Petritzos. Fondatorul, prințul Grigorie Pakourianos a fost ofițer în armata bizantină timp de cel puțin 20 de ani și a participat în anul 1064 la apărarea cetății Ani (fără succes) în fața Sultanului Alp Arslan. A servit sub trei împărați: Michael Doukas (1071-78), Nikephoros Botaneiates (1078-81) și Alexios Komnenos (1081-1118). A fost patron de mănăstire încă din anul 1074, alături de fratele lui, făcând donații la Mănăstirea Iveron de la Muntele Athos (Georgiană). Împăratul Nikephoros i-a donat terenuri lângă Philippoupolis, inclusiv cel pe care s-a ridicat Mănăstirea Petritzonitissa. Împăratul Alexios Komnenos l-a numit megas domestikos al Vestului și i-a donat numeroase alte proprietăți în Balcani. Este probabil că a existat o mănăstire acolo mai veche, atestată documentar încă din anul 1030. Este sigur că lucrările au fost supravegheate de călugărul Grigorie Vanskos. Grigore Pakourianos a murit în anul 1086 într-o bătălie împotriva Pecenegilor, lângă localitatea Belyakovo. Mănăstirea a rămas apoi sub control Georgian. Există două manuscrise nepublicate, din secolele XVI și XVII, cuprinzând lista donatorilor și a superiorilor de la mănăstire. În timpul Țarului Kalojan mănăstirea a fost sub control bulgăresc, dar călugării gerogieni se pare că și-au continuat viețuirea. O icoană a maicii Domnului poartă o inscripție în limba Georgiană și data 1311. Este cert că din secolul al XIV-lea mănăstirea și-a pierdut caracterul Georgian. În anul 1344 Țarul Ivan Alexandru și-a impus cu fermitate controlul, a restaurat și dăruit mănăstirea, apoi în anul 1363 ținutul a căzut sub control otoman. Mănăstirea a fost distrusă în a doua jumătate a secolului al XV-lea, reconstruită apoi la sfârșitul secolului al XVI-lea, biserica fiind ridicată în anul 1604.

Manuscrisul typiconului a apărut în anul 1888 în biblioteca din Koraes, pe insula Chios. Cel care a adus acest typicon în atenția lumii a fost Stenimachos-ul grec Georgios Mousaios, dar dreptul de proprietate asupra mănăstirii s-a acordat în anul 1894 Exarhatului Bulgariei.

Argumente pentru identificarea locației oferă cimitirul (osuarul) situat în vecinătate, pe o coamă de munte, unde au fost identificate 14 morminte și o capelă cu două morminte zidite. În capelă sunt 5 nișe cu două portrete ale fondatorilor (Grigore și Apasios Pakourianos) ținând în mână macheta bisericii (Katholicon).

Traducere (rezumat)

Prolog

În localitatea castrului numit Petritzos, toți călugării cunoscători ai scrierii și limbii Georgiene s-au adunat și organizat în mănăstirea recent construită de mine, cu ajutorul lui Dumnezeu, sebastos și megadomestikos al întregului Vest, fiu al lui Pakourianos, acum binecuvântat spre odihnă, cel mai proeminent Prinț al Prinților, prin naștere aparținând strălucitoarei rase a Georgienilor. Eu sunt fondatorul acestei mănăstiri și a locului meu de veci, pe care le-am botezat spre gloria Maicii Domnului, pentru ca împreună cu fratele meu Apasios, odihnească-se în pace, pentru a dobândi iertarea păcatelor și salvarea sufletelor noastre. Am decis ca această mănăstire să se conducă după regulile de la Mănăstirea Panagios, din marele și sfântul oraș al Constantinopolului, deoarece sunt legat prin frățietate, strânsă prietenie și atitudine spirituală de călugării din

această mănăstire. Dacă acei oameni atât de civilizați s-au supus acestor reguli, pe placul lui Dumnezeu, de ce să nu facem și noi la fel, noi care avem o carieră militară și o experiență aspră de viață, aici unde suntem departe de orice oraș, aici unde avem cea mai limpede apă, fructe și legume din toate felurile, mult prețuite de noi încă din copilărie. Dar dacă cineva dintre noi va dori să părăsească aceste reguli și să caute viața de lux, va fi lăsat să plece în pace, oriunde dorește, să-și caute loc de odihnă. Așadar acest volum care glorifică viața monastică a fost copiat de noi după regula Mănăstirii Panagios, deja menționată, pentru ca monahii să respecte și să mediteze la principiile după care își conduc viața. La acestea am mai adăugat și câteva lucruri pe care noi le considerăm a fi corecte.

Regulamentul are 33 de capitole, dintre care primele trei se referă la această fundație, iar restul de 30 se referă la regulile propriu zise.

Capitol 1

Pentru că datoria oricărui credincios ortodox este să se gândească la Judecata de Apoi și la salvarea sufletului, eu păcătosul sebastos Grigore, respectând tradiția Georgiană în acord cu cea a Romanilor, am avut dorința să ridic o frumoasă biserică și să ridic în jurul ei locuințe pentru călugări, iar în interiorul ei un loc de odihnă pentru păcătoasele mele oseminte. După puterile mele, am ales acest loc frumos și majestuos, printre locuitorii neașezați ce trăiesc în thema Philippoupolis, în părțile ei cele mai Nordice, situat într-o trecătoare bine protejată de munți situat la marginea unei așezări pe care localnicii o numesc Petritzos. (descrierea se potrivește foarte bine și pentru Mănăstirea Bogdana, de lângă Bacău, pe valea Troțușului, sub culmea Pietricicăi). Satul Basilikis mi-a fost acordat printr-o sfântă și onorată chrysobullă, emisă de sfinții noștri conducători, ca recunoaștere a multelor mele lupte sângeroase și a zeloaselor mele eforturi depuse de la tinerețe și până la bătrânețe, fără să precupețesc sângele meu sau cel al rudelor mele, pentru binele și puterea Majestății lor, având ca rezultat căderea me în prizonierat împreună cu numeroase dintre rudele mele. Rare ori a murit în patul său vreuna dintre rudele mele, majoritatea și-au vărsat sângele sub sabia dușmanilor sfintei cruci și a Imperiului Roman. Acum Dumnezeu m-a găsit vrednic de a fi terminat biserica pe cheltuiala mea, fortificată cu ziduri și celule. Îndrăznesc să spun că nu a fost ridicată cu bani de la nimeni altcineva, că nu este rezultatul unor fapte rele sau a unor munci forțate, a unor taxe sau impozite crescute asupra țăranilor, ci doar a muncilor și eforturilor mele zeloase.

Capitol 2

Am fondat această proprietate pe unul dintre terenurile ce mi-au fost donate prin preaslăvita chrysobullă, cu drept inalienabil de posesie pentru familia mea, ca unic proprietar și singură autoritate asupra acestor proprietăți, scutite de taxe. Dintre acestea, în primul rând este fortul situat în thema Philippoupolis, adică satul denumit Petritzos (numit Basilikis de către oamenii simpli) împreună cu casele de la baza lui, apoi este terenul denumit Iannoba care a fost transformat într-o mănăstire, terenul Batzakova, terenul Dobrolonkos, terenul Dobrostanos, terenul Bourseos, terenul Lalkouba împreună cu cel denumit Abroba, toate aceste terenuri fiind împreună cu drepturile lor de posesiune și cu toate privilegiile atașate lor. Pe lângă acestea am primit un sat situat lângă ele, denumit Stenimachos, împreună cu cele două forturi construite de mine în interiorul lui și cu casele ce depind de ele. Deasemenea am primit terenul Lipitzos și cel denumit Sfânta Barbara, situate lângă Prinezes, împreună cu sihăstriile Sf Nicolaei, Sf Elias și Sf Gheorghe situate deasupra și respectiv lângă sat. Și acestea împreună cu drepturile lor ancestrale și privilegiile atașate, corespunzător cu delimitările marcate de mine între aceste proprietăți și fortul meu de la Bodena. Pe lângă acestea am mai primit un fort denumit Baniska, împreună cu Brysis și toate celelalte sate și cătune, împreună cu pășunile și toate teritoriile lor. La fel am mai primit în Topolnița satul Gelloba, cunoscut ca Praitorion, împreună cu teritoriul și drepturile lui. Am mai donat amintitei mănăstiri și sfintelor biserici din ea proprietatea denumită Zaoutzes, împreună cu întregul ei teritoriu și toate drepturile, din thema Boleron, localitate situată în districtul militar Mosynopolis, iar în interiorul fortului Mosynopolis am donat acele case construite pe cheltuiala mea, împreună cu casele cumpărate de omul nostru, agentul Vardanes, împreună cu mănăstirea situată lângă fort, cea denumită Pappikion cu hramul Sfântului Gheorghe, împreună cu toate viile, grădinile și

celelalte terenuri și proprietăți și cu dependențele mănăstirii din interiorul fortului. În aceeași temă am mai primit o proprietate denumită Menas, în districtul militar Peritheorion, împreună cu toate terenurile atașate, iar în interiorul fortului Peritheorion aula situată acolo, aflată înainte în posesia lui Apasios, fratele cumnatului meu, guvernatorul Achsartanes, împreună cu diferitele ei clădiri și cu drepturile asociate. Toate terenurile amintite mai sus le-am prezentat bisericii Maicii Domnului din Petritzonitissa din mănăstirea Georgiană, împreună cu toate drepturile lor, inclusiv perechile de boi de arat și toate grânele depozitate în ele, precum și toate celelalte proprietăți mobile sau imobile și toate drepturile ce decurg din ele. Binecuvântatul și iubitul meu frate, magistros Apasios, a lăsat prin testament dorința de a fi îngropat acolo unde am să-mi fac eu mormântul, așa că îndrumați de Dumnezeu am depus sicriul lui în biserica mănăstirii zidite de mine și am decis să ținem pentru el zilnic slujbe de pomenire. În plus, binecuvântatul frate mi-a lăsat prin testament satul Prilonkion din thema Thessalonike și satele Srabikion împreună cu Kaisaropolis din thema Serres, în districtul militar Zabalta, împreună cu lacul și locurile de pescuit și cătunul denumit Glaunos de lângă lac. Dar datorită faptului că eu nu mai doresc proprietăți lumești, prin grația divină, am transferat și aceste proprietăți amintitei mănăstiri unde se află acum mormântul său. Fratele meu mi-a lăsat și întreaga sa avere spre a fi distribuită pentru salvarea sufletului său, constând din bani, obiecte de toate felurile, argint, îmbrăcăminte și animale de toate felurile, dar până când m-am întors eu din postul de Duce de Theodosiupolis nimic dintre acestea nu a mai rămas. Împreună cu bunurile amintite am mai donat mănăstirii icoane ale lui Isus și ale sfinților, cruci valoroase și relicve, evanghelii scrise în alfabetul Grec și în cel Georgian bătute cu perle și nestemate, odoare sfinte pentru biserică, cupe și candelabre din argint, lămpi de toate felurile, îmbrăcăminte imperială și îmbrăcăminte primită de mine de la Împăratul Alexios Komnenos, purtată de el atunci când eu i-am învins pe dușmanii săi Pecenegi. Alte vestimente imperiale le-am primit când m-am întors din captivitate de la Cumani, și cele primite de la fratele lui Sebastokrator-ul Isaac. Mai sunt și numeroase bucăți de materiale textile necusute, împreună cu numeroase vase pentru împodobirea bisericii, icoane pe lemn, candelabre din bronz, suporturi de lumânare, înregistrate cu grijă în inventarul acestei cărți.

Capitol 3

După toate acestea noi declarăm că sfintele biserici și toate locuințele depinzând de ele sunt libere de orice constrângere sau argumentație. Toate bunurile mobile, imobile sau animate, aparținând mănăstirii sunt libere de orice constrângere, mănăstirea în sine fiind auto-guvernată, fără nici un fel de obligații față de împărat, patriarh, mitropolit, arhiepiscop sau orice altă persoană iubită de Dumnezeu, fie ea guvernamentală sau ecleziastă, fie ea rudă a noastră apropiată sau îndepărtată. În special, mănăstirea nu va fi hărțuită de Mitropolitul de Philippoupolis și nu va fi controlată de el, astfel că numele lui nu va fi înscris în sinopsis-ul (synapte) acestei biserici, dar va fi menționat împreună cu restul arhiepiscopilor prin fraza: "în numele fiecărui episcop ortodox care a prezentat corect adevărul cuvântului tău". Nici o persoană sau autoritate religioasă, fie ea mare sau mică, nu va pune mâna pe aceste proprietăți după cum este prescris prin preaslăvita chrysobullă.

4. Călăgării nu vor locui singuri în celule și nici nu vor mânca singuri. Nu vor avea vase sau tacâmuri personale și nici nu vor alege locul la masă. Regula este însă flexibilă în cazul celor cu rang înalt, fiind permisă chiar prezența unui servitor personal.
5. Când un superior se apropie de sfârșitul zilelor sale, va numi el pe succesorul său, nu după preferințe personale ci după cum au depus mărturie toți membrii comunității. Dacă însă moartea superiorului a intervenit subit, succesorul se va alege după sfatul celor mai în vârstă și mai virtuosi dintre monahi.
6. Numărul de călugări trebuie să fie de 50, plus superiorul. Doi dintre aceștia vor fi administratori, unul pentru granița cu Philippoupolis, celălalt pentru cea cu Mosynopolis. Un altul va fi ecleziast. Șase dintre ei vor fi preoți responsabili cu liturghia, doi vor fi diaconi iar alți doi vor fi sub-diaconi responsabili cu citirea și dirijatul corului. Un altul, cu multă experiență, va fi sacristier și trezorier. Altul va fi responsabil cu aprinderea lămpilor, cu uleiul pentru lămpi, vinul și pâinea pentru pomeni. Un altul va fi pivnicer (chelar) responsabil cu toate proviziile de ulei, vin, pâine și miere. Altul va fi somelier (wine steward) îndeplinind serviciul cu prudență și frică de Dumnezeu. Apoi va mai exista un brutar, un bucătar și un portar. În total 20

de funcții. Ceilalți vor petrece timpul în imnuri și rugăciuni, având aceeași minte și același spirit, împodobiți de iubirea față de aproape.

7. Cei care sunt aleși pentru a fi preoți trebuie să exceleze prin sfințenie și virtute, pentru a atrage iertarea lui Dumnezeu asupra tuturor. Cel care va fi găsit necioplit sau arogant, neriesos sau nerușinat, va fi îndepărtat din preoție și înlocuit. Dacă însă cineva va fi găsit că din invidie lucrează pentru a distruge sufletul unuia dintre preoți, acela să fie îndepărtat din mănăstire.

8. Masa se va servi în liniște deplină. Cei care se servesc se vor mișca fără zgomot, iar cei serviți vor mânca în liniște. Pâinea și vinul vor fi la fel în fiecare zi. Din ceea ce dă Dumnezeu se vor servi trei mese în fiecare zi. În primele 12 zile după Postul Paștelui se vor servi însă patru mese pe zi. Dacă va considera necesar, superiorul va putea adăuga ceva în plus față de aceste mese. Toate alimentele intrate în mănăstire vor fi preluate de pivnicer și vor fi servite în comun. Vizitatorii nu trebuie să plece de la mănăstire flămânzi. Dacă nu vor dori să ia masa cu călugării vor primi un pachet cu hrană rece la plecare.

9. Călugării vor fi împărțiți în trei ordine. Superiorul va avea o alocație de 36 nomismata. Monahii bătrâni, administratorii, ecleziastul, sacristanul și alți funcționari până la numărul de 15 vor avea o alocație de 20 nomismata. Al doilea ordin, format tot din 15 călugări vor avea o alocație de 15 nomismata, Cel de al treilea ordin, format din restul de 20 de călugări vor avea o alocație de 10 nomismata. Sumele vor fi cumulate și vor fi plătite în luna Septembrie, când călugării își vor cumpăra îmbrăcămintea. Dar nu se va aporba să călătorească prea departe. Pentru a facilita cumpărăturile lor, la fiecare Paște se va organiza un târg mare la poarta mănăstirii unde își vor putea suplini necesitățile.

10. În timpul celor trei sărbători sfinte nu se va servi ulei și vin decât Sâmbăta și Dumineca iar la poarta mănăstirii se va distribui zilnic hrană pentru săraci (frați întru Christos). În timpul postului mare, în zilele săptămânii nu se va servi pește și nici sosuri cu ulei de măsline. Marțea și Joia se va servi câte o cană de vin. În restul posturilor se vor respecta câte trei zile fără ulei.

11. Sărbătoarea Maicii Domnului se va ține la 15 August astfel: reverență și splendoare în cele mai mari dintre biserici, donații către cei săraci, în exces față de celelalte sărbători, pentru a primi în schimb darurile vieții eterne și grația divină.

12. În biserică, în fața icoanei Maicii Domnului, ziua și noaptea trebuie să fie aprinse trei lămpi, iar o lampă trebuie să ardă în fața altarului. O altă lampă trebuie să ardă în fața crucifixului lui Isus și una în fața icoanei Sfântului Ioan Botezătorul, o lampă trebuie să ardă în fața icoanei Sfântului Gheorghe și alte trei trebuie să ardă pe mormântul nostru. În timpul slujbelor, pe lângă cele menționate se vor aprinde candel. În timpul sărbătorilor va fi o mare abundență de lumini iar adunarea va fi măreață și renumită pentru imnurile și aromele ei, iar masa de la altar va fi încărcată de odoare scumpe și de bunuri primite de la Dumnezeu.

13. Este datoria superiorului să examineze gândurile fiecăruia și să nu-i disprețuiască pe cei tulburați sau nemulțumiți ci să le corecteze greșelile și să le curețe trupul și spiritul de gânduri necurate. Frații trebuie să mărturisească totul cu încredere, cu inima deschisă și sufletul simplu, fără să mărturisească însă față de nimeni altcineva. Nimeni dintre călugări nu va acționa după propria voință, fără știrea superiorului, pentru că un astfel de exemplu de insubordonare îi poate aduce moartea. O astfel de persoană trebuie îndepărtată din comunitate pentru a nu deveni un rău exemplu.

14. Munca fizică nu trebuie să-i oprească pe călugări de la rugăciune, deoarece în timp ce mâinile se mișcă pot murmura psalmi.

15. Nu se vor tolera nici un fel de acte de indisciplină sau dezordine. Călugării nu se vor deplasa din loc în loc fără rost, nici nu vor avea nici un fel de comentarii la ordinele superiorului. Umilința și obediența sunt cele care deschid porțile Cerului.

16. Mănăstirea nu trebuie să rămână fără administratori. Ei trebuie aleși dintre membrii comunității, cei mai reverenți, cu frica lui Dumnezeu, fie că sunt membri ai clerului sau laici. Trebuie să-l iunească pe Dumnezeu, pentru că ei vor avea în grijă mănăstirea și sufletele monahilor.

17. Eunucii și băieții tineri nu pot fi primiți în mănăstire, nici sub pretextul unor munci sau servicii. Asta pentru că ei aduc sămânța nesupunerii și nici o biserică nu s-a ridicat prin ei. Răutatea nu trebuie lăsată să intre în mănăstire.

18. Mănăstirea trebuie apărată de toți cei care doresc să intre în posesia ei, de toți străinii și de toate rudele

noastre, prezente și viitoare, de toți legatarii și executorii altor persoane, deoarece nimeni nu are dreptul, individual sau în grup, să tulbure liniștea noastră sau să intre în posesia bunurilor noastre, nici măcar a celui mai neânsemnat obiect. Dacă cineva dintre rude va insista foarte vehement să primească ceva, i se vor putea oferi pentru nerușinata insistență maximum 12 folleis, pomană din partea administratorilor. Cel care va încălca această regulă va fi blestemat de cei 318 sfinți părinți ai Bisericii, va fi anatemizat și excomunicat dintre creștini, egal cu Juda Iscariotul. Dacă este membru al comunității noastre va fi tratat ca trădător și va fi expulzat.

19. Atunci când cei numiți să administreze mănăstirea sîfidează aceste regului și cauzează pagube comunității cerem ca membrii comunității și în primul rînd cei vîrstnici și înțelepți să se ridice într-un singur trup și cu multă râvnă să-i împiedice pe acești străini să distrugă munca celor buni. Cel care va accepta astfel de practici și se va complăce se expune la condamnare severă din partea lui Isus Mîntuitorul. Cel care face rău pe față și își însușește proprietatea mănăstirii va fi văzut ca un lup, nicidecum ca păstor al turmei și dacă nu se corectează după ce a fost admonestat trebuie îndepărtat de la mănăstire, cu acordul întregii comunități.

20. De la cei care oferă daruri, vor fi oferite doar acelea care nu pot face nici un rău mănăstirii și nu introduc nici un fel de inovații. Pot fi acceptate doar acele daruri care contribuie la întărirea voinței și a rațiunii, a obediței care conduce spre credință și cele care întăresc sarcinile prescrise spre beneficiul sufletului.

21. La data de 20 Septembrie când este comemorat fratele meu magistrul Apasios se va organiza un banchet splendid, masa va fi plină de bucatele primite de la Dumnezeu și fiecare călugăr va primi două măsuri suplimentare de vin. Preoții vor oferi daruri în numele lui Dumnezeu: 72 de nomismata se vor distribui călugărilor iar alți 24 de nomismata se vor oferi străinilor prezenți la mănăstire. Vă mai rog părinți și frați să nu mă uitați nici pe mine. În ziua când se va comemora moartea mea să se distribuie 72 nomismata către călugări, împreună cu o masă abundentă, iar alți 24 nomismata să se distribuie celor care au venit la comemorare. Orice nomismata rămas nedistribuit să se distribuie săracilor, la proxima ocazie. Deasemenea, în toate bisericile se vor face donații în numele meu, spre salvarea sufletului meu. Alte donații în numele meu se vor face la Înălțarea Maicii Domnului, în ziua Învierii, în ziua Nașterii Domnului și în ziua Botezului, iar duminica se va face pomenire alternativ, o duminică pentru mine iar în următoarea pentru fratele meu.

22. La moartea unui superior al mănăstirii se va oferi o masă bogată și se vor distribui călugărilor 12 nomismata în amintirea lui. A treia zi se va ține o liturghie din partea lui și o altă slujbă se va ține în a patruzecia zi.

23. Nici o femeie măritată nu va fi acceptată în biserică sau mănăstire, sub nici un motiv. Nici un cuplu nu va putea fi găzduit la mănăstire, nici măcar copiii mici, ci vor fi cazați în sat sau pe câmp. Deasemenea interzic să se ridice în perimetrul mănăstirii o mănăstire pentru maici. Dacă doresc, femeile vor putea asista la slujbă doar la marile sărbători, și atunci vor pleca imediat după slujbă.

24. Ordon celor din mănăstire, sub cea mai strictă supraveghere ca nici un grec să nu poată fi numit preot sau călugăr în sfînta mea mănăstire. Va putea fi numit doar ca notar, deoarece cunoscînd scrierea el va putea să trimită notificație superiorului și conducătorilor vremii. Cer asta și insist, deoarece grecul poate fi violent, înșelător și rapace și poate cauza pagube mănăstirii. În restul privințelor însă, noi urmărim calea lor către credință, îi acceptăm ca învățători și ne supunem doctrinei lor.

25. Pentru acceptarea la mănăstire rudele noastre și cei din același neam cu noi vor fi preferați în fața străinilor. Dar dacă ei sunt fără rang, nu duc o viață virtuoasă, nu au aptitudini pentru viața ordonată și se știe că nu vor servi regulile sfînte din toată inima, nu este recomandabil să li se înmîneze această putere. Dacă în afară de rude există alți Georgieni care au primit tunsoarea și există locuri libere la mănăstire, aceștia vor fi preferați în fața celorlalți. Numărul de călugări decretat (50) nu trebuie să scadă.

26. În fiecare an în luna Septembrie, administratorul șef va chema pe toți asistenții săi încredințați cu funcții și va face contabilitatea. Pentru orice sumă găsită în plus va elibera o chitanță. Superiorul, cu frică de Dumnezeu, va face toate plățile necesare, iar restul va fi dat trezorerului. Verificarea sumelor cheltuite se va repeta și la fiecare Paște. Tot surplusul va fi păstrat pentru binele bisericii. Ordon ca în trezorerie să nu fie niciodată mai puțin de 10 litrai (în aur) pentru ca la nevoie să se poată face toate plățile. Orice sume care depășesc 10 litrai (banițe) se vor utiliza pentru a achiziționa proprietăți care se vor atașa mănăstirii.

27. Liturghia trebuie sărbătorită în fiecare zi, fără greșeală iar sufletele morților trebuiesc comemorate, așa

cum s-a făcut din toate timpurile spre mila lui Dumnezeu. Toți credincioșii trebuie să respecte această poruncă iar călugării mai mult decât toată lumea, pentru a distruge toată puterea și adversitatea lui Satan. Un preot va fi numit special în capela Sfântului Ioan Botezătorul, pentru comemorarea morților. Frații călugări vor fi comemorați cu un priveghi, cântarea psalmilor toată noaptea și apoi o sfântă liturghie. Dacă cineva din afara mănăstirii face o donație pentru morți, acela va participa la priveghi și la slujbă și se va ruga împreună cu călugării, și potrivit tradiției va fi amintit în timpul sfintei slujbe.

28. Frații noștri bătrâni care sunt complet invalidați, sau grav bolnavi trebuiesc îngrijiți și consolați în mod special. Ei trebuie să-și accepte soarta cu tărie, pentru că vor fi răsplătiți când vor ajunge în fața Domnului. Superiorul este cel care trebuie să le vindece sufletele, pentru că nimic nu este mai pe placul Domnului decât umilința.

29. Lângă satul numit Stenimachos a fost fondat un spital unde se oferă călătorilor câte două măsuri (modioi) de grâne și două măsuri de vin, și legume după cum dă Domnul. Am desemnat pentru a deservi spitalul și un morar pentru a măcina grâul la o moară de apă, plătit ca un cîlugăr de gradul trei. Deasemenea, trebuie construit un turn, ascuns în munte, unde cerealele să fie protejate la ceas de primejdie de persoanele violente. Un alt ospiciu denumit Marmarion este lângă pod și un al treilea funcționează lângă țărmul mării în mănăstirea Sf Nicolae. Amândouă vor oferi în fiecare zi câte un modioi de cereale și o măsură de vin iar un țăran va sparge lemne și va face toate muncile necesare. Superiorul mănăstirii se va îngriji ca aceste ospicii să nu ducă lipsă de nimic.

30. În ce-l privește pe superiorul Grigore, numit de mine, comemorarea sa se va face împreună cu sărbătoarea pentru Sfântul Gheorghe Teologul, când se vor oferi 6 nomismata în amintirea lui.

31. Copiii mici vor locui, vor fi instruiți și vor învăța taina scrisului la mănăstirea Sf Nicolae, unde un preot în vârstă se va ocupa de ei. Toate cele necesare vor fi asigurate de la mănăstirea cea mare. Șase băieți vor fi instruiți și vor rămâne acolo până când împlinesc vârsta pentru preoție, primind îmbrăcăminte și hrană de la mănăstire. Când le va crește barba, cei potriviți pentru preoție vor fi primiți alături de preoții de la mănăstire, chiar dacă numărul preoților este complet, iar ceilalți vor fi eliberați, pentru a se descurca pe cont propriu.

32. Superiorul mănăstirii nu va avea puterea sau dreptul să ofere sau să vândă nici una dintre proprietățile mănăstirii, către un frate, către un țăran dependent sau către orice alt fel de persoană. Doamne ferește nu va încredința niciuna dintre proprietățile mănăstirii decât către țăranii care le lucrează în mod curent.

33. Conjur superiorii și frații de la mănăstire să nu schimbe nimic din ceea ce am scris eu, să nu diminueze sau înstrăineze nici una dintre proprietăți, sau să interpreteze greșit ceva din acest regulament, să nu distrugă și să nu scoată acest document în afara mănăstirii. O astfel de persoană va fi condamnată de Dumnezeu și de toți sfinții și va fi pedepsit în ziua Judecății de Apoi.

Urmează o lungă listă de cărți, icoane și odoare, 30 chrysobulle, numeroase acte legislative. Dintre animale sunt menționate: 110 cai, 12 catări, 4 bivolițe, 47 de boi, 72 de juninci, 238 oi, 94 berbeci, 52 capre.

Typiconul a fost scris în limbile greacă, georgiană și armeană, semnat de sebastos Pakourianos, contrasemnat de Euthymos, Patriarhul Ierusalimului

24. Christodoulos (Testamentul, Regulamentul și Codicele lui Christodoulos pentru Mănăstirea Sfântului Ioan Teologul din Patmos)

Data - Regulament - Mai 1091, Testament și Codice - Martie 1093 translator - Patricia Karlin-Hayter
Sursa - F.Miklosich, F.Muller - Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana, vol.6 (Vienna 1890)

Istoricul instituției

Cariera monastică a lui Christodoulos a debutat la Mănăstirea Olympus, în Bithynia. După moartea părintelui său spiritual a făcut pelerinaj religios la Roma și în Țara Sfântă. Apoi s-a stabilit la Mănăstirea Latros unde era egumen Paul cel Tânăr. Ulterior, Patriarhul Kosmas l-a numit protos al confederației de mănăstiri de acolo. Apoi a migrat spre insulele din Marea Egee, inițial la Strobiolos, apoi la Kos și în final la Patmos. În luna Aprilie a anului 1088 a obținut de la Împăratul Alexios Komnenos (1081-1118) o chrysobulă

de donație a insulei Patmos către Chrisodoulos, iar printr-o chrysobullă ulterioară a obținut o scutire de taxe pentru corăbiile care aprovizionau mănăstirea. Insula a intrat în posesia lui Christodoulos în urma unui "praktikon" eliberat de Nicolae Tzanzas, judecătorul imperial pentru Insulele Ciclade. Din acest document rezultă că insula era complet părăsită, fără apă și fără nici o construcție, cu excepția unei mici capele închinată Sfântului Ioan Teologul. Christodoulos a început zidirea mănăstirii, înconjurată de ziduri, iar în anul 1090 a fost atacat de Tzachas, emirul din Smyrna. A scris regulamentul în anul 1091, dar nemulțumirile din rândul comunității și frica de un nou atac l-au determinat să părăsească insula pentru Euboea, unde a murit la 16 Martie 1093, imediat după ce a redactat testamentul și Codicele. Următorul egumen a fost Ioan Duca, cumnatul Împăratului Alexios Komnenos, cel care a finalizat apoi lucrările și a terminat biserica. Privilegiile mănăstirii au fost apoi reconfirmate de Patriarhii Ioan Agapetos (1111-1134) și Luca Chrysoberges (1157-1170). Mănăstirea a înflorit în secolul al XII-lea. Inventarul din anul 1200 include peste 300 de manuscrise, printre care Tratatul Ascetice ale lui Basil din Caesarea, mai multe copii după Catehezele lui Theodores Stoudites și o copie a regulamentului de la Mănăstirea Sabas de lângă Jerusalem. Pentru secolul al XIII-lea există 770 de documente din care rezultă dependența insulei față de greci și venețieni, iar după anul 1306 monahii au recunoscut autoritatea Cavalerilor Hospitalieri. După anul 1453 mănăstirea s-a reorganizat sub suveranitate otomană. Din această epocă s-au păstrat 200 de documente, începând cu un firman eliberat de Sultanul Mehmed II. Alte firme de privilegii pentru colectarea taxelor pe insulă au fost eliberate de sultanii: Beyazid II (1496, 1503, 1507) și Suleyman Magnificul (1521). În regim de auto-taxare, mănăstirea a prosperat până în secolul al XVII-lea. În anul 1611, Patrhenios Pangostas a fondat o a doua mănăstire pe insulă dedicată Sf Onofrei. În cele 14 000 de documente acumulate se află dovezi că insula a căutat protecție la toate puterile catolice, dar și la prinții Rusiei și la Principatele Danubiene. După ce a fost sever jefuită, mănăstirea a fost restaurată la sfârșitul secolului al XVII-lea. În prezent, biblioteca veche de 900 de ani conține 150 de documente Bizantine din secolele XI-XV, dintre care 53 au fost eliberate de împărați.

Regulament (rezumat)

La mănăstire au fost la început 11 călugări, dar numărul lor nu a fost limitat prin regulament. Liturgia s-a ținut după regulamentul de la Mănăstirea Sabas, copiat în timpul pelerinajului său la Jerusalem. În regulament sunt numiți zece oficiali: un administrator, un ecleziaș, doi trezoreri, un pivnițer, un somelier, doi asistenți de pivnicier, un bucătar și un librar. Monahii aveau dreptul să execute munci sau să caligrafeze texte doar cu aprobarea superiorului utilizând materialele mănăstirii. Noviciatul dura șase luni pentru cei pioși sau grav bolnavi și trei ani pentru ceilalți (ca la serviciul militar). Regulile pentru viața cenobiotică erau la fel cu cele din celelalte mănăstiri (similare cu Evergetis). Cei care alegeau viața în solitudine primeau alimente și veneau la slujbă sîmbăta și duminica, iar superiorul își rezerva dreptul să-i expluzeze pe cei lipsiți de virtute. Monahii nu aveau dreptul la bunuri personale. La sfatul Împăratului Alexios Komnenos, Christodoulos a permis unui număr de familii de țărani condiționari să se stabilească pe insulă, la distanță de mănăstire, cu condiția să lucreze cinci zile pentru mănăstire și două zile pentru familiile lor. Mănăstirea a fost independentă și auto-guvernată. Superiorul supraveghea atent munca administratorului, iar fondurile erau depuse de ecleziaș la trezorer. La ordinul superiorului trezorerul elibera fondurile necesare pentru traiul zilnic, doar după un audit din partea principalilor oficiali. Toate bunurile mănăstirii erau inalienabile. Ca urmare a resurselor limitate, Christodoulos nu a fixat reguli pentru pomeniri și acțiuni de caritate sau ospitalitate.

Testament (rezumat)

...Este dorința mea ca monahul Arsenios Skenourios de la Jerusalem să ocupe locul meu de conducător al acestei modeste mănăstiri închinată Sfântului Ioan Teologul, împreună cu toate posesiunile ei. Deasemenea las mănăstirii cele patru corăbii, toate animalele și toți caii, inclusiv cele de pe proprietățile Parthenion și Temenion. Dacă monahul Arsenios Skenourios va refuza postul de superior sau dacă a fost chemat la Dumnezeu, atunci las totul copilului meu spiritual, notarul patriarhal Theodosius, nepotul domnului Basil, spre a primi tonsura la mănăstire și a-și asuma conducerea. Pe lângă toate acestea las mănăstirii toate cărțile mele, conform cu lista de inventar. Cei trei nepoți ai mei, Theophanes călugăr și administrator la Stoudios, Epiphanius și Ioan sunt excluși complet de la moștenire. Nici unul dintre ei nu va avea puterea să apară în fața

legii și să pledeze împotriva testamentului meu sau împotriva intereselor mănăstirii. Nu las nepoților mei decât binecuvântările mele.

Semnat de Christodoulos și alți 7 martori, preoți și călugări

Codicele (Codecil) - aduce câteva completări nesemnificative la testament

V. CAPITOLUL V - MĂNĂSTIRILE REGALE ȘI IMPERIALE DIN SECOLUL AL XII-LEA

Acest capitol include 5 documente de fondare pentru trei mănăstiri fondate de împărați (Ioan Komnenos, Irene Komnena, Isaac Komnenos) și doi regi normanzi în Sicilia (Roger I, Roger II).

25. Fragala (Testamentul lui Grigorie pentru Mănăstirea Sf. Filip din Fragala în Sicilia)

Data - 1096/97 Primul testament translator - patricia Karlin Hayter

Mai 1105 Al doilea testament translator - Timothy Miller

Sursă - Vera von Falkenhausen - Die Testamente des Abates Gregor von San Filippo di Fragala HUS 7 (1983)

Manuscris - în Catania, Archivo di Stato, Fondo pergameneo, Archivio privato Raddusa

Istoricul instituției

Ceea ce a mai rămas din această mănăstire se află în Sicilia, în regiunea de Nord Est denumită Val Demone, la 12 mile Sud de Capul Orlando, pe drumul de munte din spatele satelor Mirto și Frazzano. Nu se cunoaște data fondării, dar exista deja în epoca dominației Arabe, când autorul documentului pe nume Grigorie și-a început cariera de călugăr. La sosirea lui mănăstirea era aproape abandonată. Părinții lui și-au donat averea mănăstirii deoarece în acea regiune erau doar puțini coloniști arabi. Normanzii conduși de Robert Guiscard au început cucerirea insulei în anul 1060 și au cucerit valea în mai puțin de trei ani. În restul insulei însă luptele au durat până în anul 1091. Regele Roger (1072-1101), Conte de Sicilia, a promovat o politică de toleranță față de mănăstirile grecești existente și a ajutat la înființarea altora noi. Cu suport financiar de la Roger I, călugărul Grigorie a ridicat biserica, un turn de apărare, chilii și încă o biserică închinată Sf. Mihael. Primul document de privilegii a fost acordat mănăstirii în anul 1190, când Regele Roger I a poruncit ca Fragala să fie exceptată de la controlul ierarhic al Bisericii, cu extindere asupra moștenitorilor ei. Și alte mănăstiri din Sicilia au primit acest privilegiu între anii 1090-93. În testament sunt amintite alte opt biserici dependente de mănăstire (filiații), semn că viața economică a fost prosperă în următorii ani, imediat după moartea lui Roger I când soția sa Adelaide a fost regentă pentru fiii săi Simeon și Roger II. Adelaide a mutat curtea regală de la Mileto la San Marco, în Val Demonte, în vecini de Fragola și a acordat mănăstirii multe privilegii. Din această perioadă s-au păstrat 37 de documente dintre care 27 sunt donații sau confirmări ale unor proprietăți. În unul dintre acestea, Adelaide motivează donația către Sf Filip din Fragola, prin faptul că Sfântul a ajutat-o să-l vindece pe fiul ei Roger de o suferință la ureche (otită). Alte binefaceri au venit de la oficialii greci de la Curtea Regală, atestate prin înregistrări în documentul tabular. Roger al II-lea a devenit Conte de Sicilia în anul 1112 și a emis o bulă de aur prin care a confirmat privilegiile mănăstirii, dar în anul 1133 a revenit asupra deciziei și a subordonat toate mănăstirile către noua mănăstire închinată lui Isus Mântuitorul din Messina. În secolul al XIII-lea, sub dominația regilor latini Angevini și Aragonezi, mănăstirile grecești au început să decadă, în anul 1332 mănăstirea mai avea doar două proprietăți, iar în anul 1511 avea patru dependințe. În timpurile moderne, mănăstirea a fost renovată în secolul al XVIII-lea, dar călugării Benedictini au părăsit mănăstirea în anul 1866 după fondarea Regatului Italiei. La acea dată existau pe insulă 24 de mănăstiri fondate în epoca Bizantină.

Testament (rezumat)

1. Eu, Grigore, mi-am dedicat încă din copilărie viața și toate bunurile acestei mănăstiri închinată Sf Filip, pe când era părăsită, nu plină de călugări ca acum. Cu ajutorul lui Dumnezeu am adus acest loc obscur în prim plan.

2. Cu ajutorul și aprobarea Contelui Roger I am lărgit această biserică și am ridicat una nouă închinată Sf Mihail.
3. Am construit chilii pentru călugări, am plantat viță de vie și am cultivat terenurile ca să pot să-i hrănesc.
4. Le-am dat tunsoarea călugărilor mei, le-am dat o lege și i-am guvernat, nu după placul meu ci după regula părinților noștri. I-am învățat să postească fără carne, nu doar la Paște ci și în așteptarea Crăciunului și a sărbătorii Sfinților Apostoli, Miercurea și Vinerea.
5. I-am învățat să sărbătorească nu doar Dumineca, ci și cele 14 zile al Apostolilor și sfinților cei mari dar și zielele închinare Maicii Domnului. În aceste zile nu se fac nici un fel de munci.
6. Acum, la vârsta neputinței, am înțeles că moartea inexorabilă este aproape și nu are respect nici față de cei pioși.
7. Din acest motiv, în tradiția părintelui Theodores Stouditul, am ales să-l numesc succesor pe discipolul meu devotat Blasios, cel care a venit la mănăstire din copilărie.
8. El trebuie să fie susținut nu doar de cei aflați acum în turma Domnului ci și de cei care se vor alătura turmei în viitor. Aceștia vor putea primi tonsura după trei ani de verificare. El va trebui să fie devotat spre creșterea turmei și întărirea tradiției pentru a putea să spună atunci când va fi adus în fața lui Dumnezeu: "Aici sunt și aici sunt copiii pe care Domnul mi i-a încredințat."
9. Dacă face o muncă frumoasă la conducerea turmei să nu existe nici un murmur împotriva lui, pentru că el petrece nopți fără somn pentru binele lor.
10. El la rândul său trebuie să fie bun și tandru cu voi, pentru ca nimeni să nu se revolte, să formeze fascii sau să crezee dezordine.
11. Toți vor trebui să respecte acest testament pe care l-am alcătuit cu mintea sănătoasă, cu facultățile mintale nediminuate. Cel care va încerca să nu respecte testamentul meu să fie blestemat de Tatăl, de Fiul și de Sfântul Duh și de toți Sfinții Părinți ai Bisericii.
12. Puterea acestui testament trebuie întărită și de intervenția Maicii Domnului, a îngerilor și a tuturor sfinților. Amin.

scris de episcopul Luca din Sylva, în prezența tuturor monahilor în anul 6605 (1096/97). Martori sunt: protopop Basil, preot Constantin, preot Polycarpus, preot Gerasimos, diacon Nicolae, preot Sergios.

Testament 2 - Conține aceleași 12 puncte, dar dezvoltate mai pe larg.

Testament 3 - Conține o listă cu 8 biserici filiale: Sfântul Arhanghel Mihail, Sfântul Nicolae, Sfântul Peter, Martiriul Thallelaios, Apostolul Marcu, Biserica Maicii Domnului Maniakes, o altă biserică închinată Sfântului Petru și Sfânta Philadelphi.

26. Luca din Messina (Typiconul lui Luca pentru Mănăstirea lui Isus Mântuitorul (San Salvatore) din Messina)

Data - Mai 1131-1132 traducător - Timothy Miller Sursa- Codex Messinensis graecus 115

Istoricul instituției

Mănăstirea Mântuitorului a fost de la originea sa o fundație regală. Regele normand al Siciliei, Roger II, a ales această locație pe o limbă de pământ din portul Messina, pe locul unde tatăl său Roger I i-a învins pe musulmani în anul 1061. Data fundației este înregistrată pentru anul 1122, apoi lucrările au continuat până în anul 1132. În jurul anului 1130, Regele Roger II a încercat să-l convingă pe superiorul Bartolomeu Simeri de la Mănăstirea Maicii Domnului din Rosano (Calabria) să preia conducerea mănăstirii, dar acesta a refuzat și l-a propus în schimb pe discipolul său, Luca. Luca a sosit la mănăstire însoțit de 12 călugări, odoare și cărți sfinte și a găsit mănăstirea încă neterminată, fără nici un viețuitor. Recunoașterea fundației era deja făcută printr-o diplomă eliberată de Regele Roger II. Dat fiind că multe dintre mănăstirile deja existente în Sicilia erau într-o stare deplorabilă, Regele Roger II l-a convins pe episcopul latin din Messina să cedeze jurisdicția asupra unui număr de 30 de mănăstiri deficitare, în favoarea Mănăstirii San Salvatore unde Luca a fost înălțat la rang de arhimandrit. Ca urmare, 18 mănăstiri au fost subordonate direct iar alte 13(cele mai mari) s-au asociat cu titlul de instituții independente (kephalika, autodespota). Cele din urmă aveau un superior al lor,

dar arhimandritul avea un rol decisiv în alegerea acestuia. După 200 de ani, 11 dintre cele 13 mănăstiri independente erau încă înfloritoare. Mănăstirea a prosperat și după sfârșitul dinastiei normande. În anul 1216 Papa Innocent al III-lea a luat mănăstirea sub protecția sa. Declinul mănăstirii a început în timpul războaielor dintre Angevini și Aragonezi. Împăratul Romanilor Carol al V-lea a confiscat mănăstirea în anul 1540, apoi o explozie la o magazie de muniții a șters orice urmă a mănăstirii din secolul al XII-lea. Călugării au fost relocați la o mănăstire nouă din Charibdis, în vecinătatea orașului. Noua mănăstire a adoptat un typicon Basilian, dar vechiul typicon a fost păstrat până în anul 1565. Comunitatea s-a dezagregat în anul 1866, simultan cu celelalte mănăstiri Basiliene iar clădirea a fost distrusă de un cutremur în anul 1908.

Traducere (rezumat)

1. Regele a fost cel care cu amenințări și promisiuni de mărire ne-a determinat să pornim această lucrare a lui Dumnezeu. Este adevărată expresia: "Inima unui rege este ancorată de mâna Atotputernicului".
2. Când am sosit mănăstirea era neterminată și nelocuită. Imediat ne-am angajat în proiect cu întreaga ființă. Apoi am colindat mănăstirile din întreaga Sicilia și Calabria, dar învățații știu ce fel de oameni am găsit noi acolo.
3. Cu ajutorul lui Isus, prin intervenția Maicii Domnului și a fericitului prinț, mănăstirile au dobândit o constituție potrivită pentru a putea înlătura disordinea. Imnurile sacre s-au auzit în fiecare casă monastică iar iluminarea sfintelor biserici a devenit lege. Promiscuitatea a dispărut din rândul călugărilor împreună cu toate relațiile sociale cu cei din afara mănăstirii. Au fost interzise ieșirile din mănăstire, întâlnirile cu măicuțele și mesele secrete pentru a fi înlocuite cu obediență, umilință și confesiune. Pentru vizitatori s-au instituit spitale și ospicii, denumite camere de oaspeți.
4. Pentru ca să nu trebuiască să învățăm pe de rost toate aceste reguli, au fost scrise cinci capitole și s-a ordonat citirea lor în fiecare an, atunci când sărbătorim Schimbarea la Față (6 August).
5. Cu ajutorul lui Dumnezeu afacerile caselor monastice merg bine și mă rog ca perseverând într-un Dumnezeu întreaga turmă să atingă și stadii superioare. Pentru sfânta Mănăstire a Mântuitorului regula este următoarea: să adune adune bărbați iubitori de Dumnezeu, cu frica lui Dumnezeu, cu experiență în viața sacră, inițiați și inspirați de Scriptură și educați pentru disciplina muzicii din Biserică, pentru ca astfel să se roage cu și mai mult zel. Amestecând plăcerea muzicii cu rugăciunea este la fel ca atunci când doctorul amestecă un medicament amar cu miere, pentru a fi mai ușor de primit de către bolnavi.
6. Pe lângă aceștia am adus diferiți meșteșugari, pentru muncile fizice, apoi scribi, caligrafi și învățători pentru cei care nu cunosc taina literelor. Am adunat numeroase cărți, lucrări ale sfinților Ioan Christostomul, Basil, Grigorie Teologul, Grigorie din Nyssa precum și ale altor învățați. Alte cărți conțin viețile sfinților, cu parafraze, printre care cea a Logofătului Symeon (Metaphrastes). Apoi am adunat relicve și imagini sacre pentru a decora bisericile.
7. După ce am adunat un număr mare de oameni, am plantat în ei cu mâna noastră sfintele rădăcini ale acestui sacru paradis al lui Isus. Apoi am irigat sfintele porunci și învățăturile cu apă proaspătă de izvor, iar Dumnezeu a adus creșterea lor. Avem credința că Dumnezeu Fermierul va crește permanent acești călugări până spre vârfurile spirituale ale omenirii.
8. În plus, am marcat curtea exterioară în jurul bisericii și apoi am ridicat un zid, apoi am încercuit o a doua curte exterioară unde am construit un spital, un ospiciu, case de oaspeți și grânare, o brutărie, o moară și chilii pentru sevitori.
9. Apoi al plantat livezi, viță de vie, grădini de legume, depozite mari unde să adăpostim recolta și case unde să-i adăpostim pe lucrători. În unele locuri am reparat bisericile sau am construit altele noi. Mai mult decât atât, nu am pus niciodată geană pe geană, de frica unor hoți veniți din păduri să prade turma lui Isus.
10. O parte din regulile pentru acest typicon le-am alcătuit după cele de la Mănăstirea Stoudios și de la Mănăstirea Sfântul Munte din Jerusalem, iar o parte dintre ele le-am alcătuit noi.
11. Pentru alegerea unui nou superior se procedează în felul următor: 1. Unul dintre călugării mănăstiri trebuie să-l informeze de urgență pe arhimandrit. 2. Arhimandritul numește doi călugări care se deplasează la mănăstirea respectivă unde fac un raport complet și un inventar intern și extern. 3. Cei doi se consultă cu toți monahii și ascultă părerile lor, apoi alcătuiesc o listă de propuneri 4. Din lista de propuneri arhimandritul îl

desemnează pe cel care va fi noul superior.

12. Pentru numire, arhimandritul pronunță numele celui ales iar membrii comunității își manifestă acordul spunând: "Merită, merită".

13. La final, arhimandritul spune predica de instalare, apoi înlocuiește vestmântul liturgic (pallium) al celui ales cu unul nou. Noul superior depune jurământul către Biserică, apoi arhimandritul îl îmbrățișează și slujba se încheie în pace.

27. Kecharitomene (Typiconul Împărătesei Irene Doukaina Komnena pentru Schitul Maicii Domnului Kecharitomene din Constantinopol)

Data - 1110-1116 traducător - Robert Jordan Sursa - Parisinus graecus 384 (autograf)

Istoricul instituției

Schitul Maicii Domnului Kecharitomene a fost fondat împreună cu o mănăstire pentru bărbați dedicată lui Isus Filantropul de către Împărăteasa Irene Doukaina Komnena, soția lui Alexios I Komnenos (1081-1118), probabil în primii ani ai secolului al XI-lea. Prima referire la fundație este în cartușul (colophon) unui manuscris de la Mănăstirea Esphigmenou de la Muntele Athos în care este amintit un oarecare Sofronius drept superior la Mănăstirea Filantropul, în anul 1107. Schitul a fost ridicat lângă mănăstire, în colțul de Nord Vest al Constantinopolului, lângă Deuteron, nu departe de locul viitoarei mănăstiri Pantokrator, fondată de fiul împărătesei Joan II Komnenos (1118-1143). Potrivit typikonului, Patriarhul Nicolae Gramatikos (1084-1111) a donat schitul de la Kecharitomene cu scopul de a servi drept capelă de cimitir. Din text este clar că Împăratul Alexios Komnenos era încă în viață atunci când a fost scris typiconul. După moartea acestuia din anul 1118, se crede că Împărăteasa Irene s-a retras la Kecharitomene, unde a murit la 19 februarie 1123, deși alți autori propun anul 1233. Fiica ei, faimoasa scriitoare Anna Komnena s-a retras și ea la mănăstire după moartea soțului ei, Nikephoros Bryennios, în anul 1136/1137. După anul 1148, Anna a scris la mănăstire cartea ei de istorie, Alexiada. Se pare că Anna a murit la mănăstire în jurul anului 1253/54, după ce pe patul de moarte a devenit călugăriță. Regulamentul, împreună cu cel de la Isus Filantropul (Philanotropos) au servit apoi ca sursă de inspirație pentru typikoanele de la mănăstirile Mamas și Heliou Bomon. Mănăstirea a fost vizitată în anul 1348 de Ștefan din Novgorod și în 1419 de diaconul Zosima din Rusia. În Istanbulul modern însă nu a fost identificată nici o urmă. Regulamentul conține 80 de capitole, dintre care 39 nu se regăsesc în alte regulamente, în special în cel de la Evergetis.

Traducere (rezumat)

Regula alcătuită de Augusta Doamnă Irene Doukaina începe cu o odă închinată Maicii Domnului, cea care a dat viață atâtor lucruri bune și daruri, pentru ca să ne distingem din rândul animalelor, cea care a dat naștere miracolului credinței în Dumnezeu.

1. Doresc ca acest schit ridicat și administrat de mine, după dorința mea, să fie independent și să se administreze singur și după moartea mea. Să nu fie supus nici unui fel de restricții sau taxe, imperiale, ecleziastice sau personale și să nu poate fi oferit în dar sau transformat în eforie ci să rămână veșnic sub autoritatea Maicii Domnului, căruia i-a fost dedicat. Să fie administrat de un superior, conform cu regulile din acest document. Cel care va încălca această dorință a mea va fi blestemat de cei 318 părinți ai Bisericii.

2. Măicuțele care vor viețui la schit vor trăi după regula cenobitică. Nimic pe lume, nici sărăcia nici bogăția, nici norocul sau nenorocul, nu vor putea schimba regula mănăstirii, niciodată. Chiar dacă veniturile se vor reduce până când nu vor rămâne decât două măicuțe, și atunci schitul va funcționa după regula cenobitică.

3. După moartea mea, la conducerea schitului doresc să fie iubita mea fiică, Doamna Eudokia, cea născută în purpură, pentru a proteja și administra pe cele care viețuiesc aici. După moartea fiicei mele, nici unul dintre protectori nu va avea nici un fel de drept de proprietate asupra bunurilor de la schit și nu va putea schimba nici una dintre regulile mănăstirii. Întreaga administrație sa va face prin maica superioară și prin măicuțe. Maica superioară va supraveghea proprietățile va face pace între măicuțe și le va înlătura pe cele care încalcă regulile.

4. Dacă oricare dintre fetele fiicelor mele născute în purpură, Doamna Anna și Doamna Maria, vor dori să primească tonsura aici, sau vor dori să vină de la altă mănăstire, ele trebuie să fie acceptate fără nici o restricție. Dacă doresc, vor urma dieta și modul de viață de la mănăstire, iar dacă vor dori să mențină viața luxuoasă cu care sunt obișnuite vor anunța asta monahilor și măicuțelor și vor fi izolate în celula lor, ridicată special în spatele reflectoarului, unde vor respecta dieta și psalmii atât cât vor putea. Cu toată discreția necesară, maica superioară le va permite să mențină două servitoare, sau chiar sclave pe post de servitoare, pe cheltuiala schitului. Însă nu vor putea primi vizitatori și vor putea ieși de la schit doar cu aprobarea superioarei, însoțite de o măicuță în vârstă. Dacă alte femei ilustre vor dori să primească tunsoarea la mănăstire, ele trebuie să fie primite. Dacă doresc, pot să respecte regulile mănăstirii iar dacă doresc să trăiască într-o chilie izolată vor putea beneficia de o singură servitoare. În rest trebuie să respecte regulile mănăstirii pentru a nu distruge ordinea și disciplina instituției. Dacă nu vor respecta regulile și vor crea turbulențe, vor fi îndepărtate de la schit chiar și împotriva dorinței lor, prin intervenția protectorilor din acel moment.

5. Numărul măicuțelor doresc să fie 24, dedicate serviciului religios și cântării imnurilor. Dacă însă proprietățile mănăstirii vor permite un număr mai mare, acesta va putea fi crescut până la 30 sau chiar 40. În acest număr nu se include maica superioară și cele două fete aduse spre a fi educate la schit, nici cele 6 servitoare aduse pentru a deservi comunitatea. Numărul de 40 va putea fi acceptat doar dacă măicuțele respectă regulamentul în liniște și disciplină. Ori de câte ori numărul prea mare produce anarhie, se va reveni la numărul normal de măicuțe. Se interzice ca numărul să crească peste 40.

6. Toate maicile trebuie să doarmă într-un dormitor comun, special construit pentru asta, vizibile una față de alta pentru ca să existe un exemplu de urmat pentru cele indolente. Dacă nu încap toate în dormitor, restul pot să doarmă în unul dintre atelierele de lucru manual, într-o zonă special amenajată. Dormitoarele trebuie să rămână așa cum le-a construit majestatea sa, fără alterări sau extinderi.

7. Cele acceptate la mănăstire vor primi tonsura fără nici un fel de cadou, nici chiat cel tradițional denumit și refectorial, deoarece astfel de donații generează insubordonare și disordine în comunitate. Dacă însă cea acceptată dorește din proprie inițiativă să dăruiască bunuri mobile sau imobile, acestea vor fi primite, cu dedicație pentru Doamna Kecharitomene, și se vor utiliza pentru întreținerea mănăstirii. Cea care face o donație nu va fi tratată preferențial, iar în caz că părăsește mănăstirea nu va putea revendica proprietatea cedată deoarece o dată consacrată lui Dumnezeu nu mai poate fi cerută înapoi, indiferent ce se întâmplă.

8. Dacă una dintre rudele noastre, sau oricine altcineva din afara mănăstirii dorește să-i facă pe plac lui Dumnezeu și să doneze mănăstirii o proprietate mobilă sau imobilă, acceptăm asta din toată inima, pentru că Dumnezeu îl va răsplăti înzecit. Veniturile adăugate nu se vor utiliza pentru a schimba dieta sau regula mănăstirii ci doar pentru a spori numărul de măicuțe, respectând aceeași regulă. Se vor putea face și donații către cei săraci sau cheltuieli pentru sărbători. Cei care fac donații însă nu vor putea face reguli noi și nici nu vor putea face uz de cele existente pentru a emite ordine sau comenzi, dar măicuțele vor putea respecta dorințele lor cu referire la pomeniri, comemorări sau pomeni.

9. Întreaga proprietate a mănăstirii, mobilă sau imobilă, trebuie să fie inalienabilă. În caz că una dintre proprietățile imobile a fost înstrăinată, Patriarhul este cel care trebuie să depună eforturi pentru restituirea cât mai urgentă a acesteia, deoarece prin lege el este protectorul acestui așezământ.

10. În ce privește proprietatea mobilă, majestatea mea consideră că aceasta nu poate fi înstrăinată decât atunci când un incendiu sau un cutremur a produs pagube importante și sunt necesare fonduri pentru reparații. Și în acest caz, odoarele nu pot fi înstrăinate decât unei alte biserici, unde vor continua să fie obiecte sacre și sfinte. Înstrăinarea se va putea face doar după ce consiliul director și adunarea generală au aprobat transferul, iar obiectele au fost evaluate de o comisie de specialitate.

11. Cât timp trăiesc eu maica superioară va fi aleasă de mine. După aceea, adunarea generală va alege superioara, în prezența protectorilor, dintre trei opțiuni. Dacă superioara precedentă nu a murit încă, ea va desemna cele trei candiate iar în caz contrar cele trei vor fi propuse de protectorii mănăstirii. Dintre cele trei, superioara se va alege prin tragerea la sorți a unui bilețel. După citirea liturghiei, preotul va lăsa alegerea la mila Domnului.

12. Alegerea superioarei trebuie să se facă fără pasiune, fără grabă, fără gelozie sau favoritism. (vezi regulile

de la Evergetis)

13. Dacă superioara este înlocuită din cauza vârstei prea înaintate sau a lipsei de înțelepciune, ea va putea rămâne la mănăstire cu condiția să nu cauzeze dizordine sau tulburări de comportament. Dacă însă va tulbura ordinea și liniștea mănăstirii va trebui să fie îndepărtată de la mănăstire.

14. Poruncesc ca proprietățile mănăstirii să fie administrate de un steward. Cât timp trăiesc eu acesta va fi numit de mine, apoi va fi ales de superioară dintre cei care citesc liturghia la mănăstire, sau dintre cei din afara mănăstirii dacă s-a dovedit a fi de încredere. Stewardul va fi supravegheat în permanență de superioară, iar în caz că va avea reședința în afara mănăstirii va putea avea un asistent dintre preoții mănăstirii.

15. La mănăstire vor fi întotdeauna doi preoți, eunuci și monahi, venerabili ca vârstă, gentili, reținuți, buni cunoscători ai scripturii. Dacă nu sunt călugări, atunci vor fi cel puțin eunuci, sau vor fi recunoscuți prin virtute și pietate. Dintre cei doi, unul va fi asistentul stewardului.

16. Doresc ca toate măicuțele să se spovedească la un singur părinte spiritual, eunuc, distins prin virtute, ca urmare a vieții monastice, cu multă experiență în găsirea remediilor pentru sufletele care se spovedesc.

17. Femeile, (mame, surori, fiice sau femei nobile și virtuozitate) vor putea vizita mănăstirea o dată sau de două ori pe an, vor lua masa cu măicuțele dar vor pleca la căderea serii. Atunci când vizitează o măicuță grav bolnavă sau pe patul de moarte, femeile vor putea rămâne lângă patul ei până a doua zi. Bărbații nu vor putea intra în mănăstire, sub nici o formă. Vizita se va face doar la poartă, în prezența superioarei sau a unei măicuțe în vârstă desemnată de superioară. Măicuțele nu vor putea părăsi mănăstirea pentru a vizita un părinte bolnav sau pe patul de moarte, decât cu aprobarea superioarei, însoțită de două mame în vârstă, pentru a se întoarce înainte de căderea serii.

18. Toate persoanele cu funcție oficială vor fi investite de superioară, după protocolul descris în regulamentul de la Evergetis.

19. Persoana aleasă ca sacristan va fi și arhivist, va ține registrul tuturor documentelor ce conțin drepturile mănăstirii și va fi responsabil pentru păstrarea și administrarea lor.

20. Pentru sărbătorile religioase superioara va numi o persoană denumită ecclesiarchissa. Aceasta va primi de la sacristan tot inventarul necesar pentru fiecare ocazie și se va ocupa de decorarea bisericii, iluminare cu candelă, fixarea locurilor și conducerea corului. La nevoie va putea avea o asistentă pe care o va comanda pentru îndeplinirea sarcinilor.

21. Un alt oficial se va ocupa de primirea și depozitarea alimentelor, va ține lista acestora, cât și de unde a fost primit.

22. Superioara va numi și un administrator al vinului, vechi sau nou, care va ține evidența strictă a vinului intrat la mănăstire.

23. Un alt oficial se va ocupa de cereale și legume, va ține evidența lor și se va asigura că nu se degradează în grânare.

24. Pentru banii intrați și ieșiți de la mănăstire vor exista doi trezoreri. Unul se va ocupa de bani, celălalt de depozitul de îmbrăcăminte. Ambii vor avea liste complete pentru intrări și ieșiri de la mănăstire iar registrele se vor păstra în trezorerie împreună cu banii într-o cutie sigilată de cei doi trezoreri și de superioară.

25. Refectorianul este cel care supraveghează întreaga activitate din refectuar, ordinea și disciplina în timpul meselor (vezi regulamentul Evergetis)

26. Maica superioară va desemna și un oficial responsabil cu disciplina, cea care supraveghează viața monastică și menține ordinea în timpul orelor de veghe, în timpul imnurilor sau al adunărilor comunale.

27. Alte două măicuțe vor fi responsabile pentru munca din atelierele de lucru manual. Ele vor lua materialele din depozit, vor organiza și supraveghea munca.

28. Trezorerul pentru îmbrăcăminte va depozita și toate celelalte articole necesare: pături, perne, așternuturi, articole pentru baie. La ordinul superioare acestea vor fi distribuite după ce au fost înregistrate în registrul de ieșiri.

29. Superioara va numi și un oficial responsabil cu cheile de la poartă, dar nu va deschide poarta fără știrea superioarei. Cea numită trebuie să fie femeie în vârstă, o persoană cu o viață bună. Seara ea trebuie să restituie cheile superioarei. Nu trebuie să stea permanent la poartă, dar va locui într-o chilie separată și va răspunde imediat oric de câte ori va auzi clopotul de la poartă.

30. Femeile care urmează să primească tonsura trebuie să treacă printr-o perioadă de testare de 6 luni. Dacă însă sunt memebre de familie sau sunt personaje importante vor putea primii tonsura atunci când decide superioara. Pentru femeile despre care nu se cunoaște nimic, perioada de probație poate însă să dureze până la trei ani, dacă nu cumva intervine o boală gravă care să grăbească primirea tonsurii.
31. Bărbații care vor fi creditați să ocrotească proprietățile mănăstirii nu trebuie să fie aleși dintre membrii familiei sau în conexiune cu afinități personale ci trebuiesc aleși dintre cei care au dobândit deja o reputație prin felul în care au administrat proprietăți. Superioara este responsabilă pentru alegerea sau înlocuirea lor.
32. În ce privește slujbele de dimineața, de la orele unu, trei și șase, acestea se vor face după tipicul obișnuit (vezi regulamentul Evergetis).
33. Când va bate toaca toate măicuțele vor cânta "mesoria" pentru prima, a treia și a șasea oră, vor face închinări și vor rosti rugăciuni, fie în dormitor fie în curtea bisericii (exonarthex), după cum va dori superioara. Excepție vor face zilele de Pentecost, cele 9 zile după Adormirea Maicii Domnului, cele după Schimbarea la Față, de zilele Apostolilor și Duminicile. Participarea este obligatorie, spre iluminarea sufletului.
34. În fiecare zi, în timpul divinei liturghii se vor oferi 7 pâini, una pentru Dumnezeu, alta pentru maica Domnului, una pentru sfântul zilei respective, alta pentru iertarea păcatelor împăratului și ale mele, alta pentru măicuțele care au murit, una pentru părinții noștri și rudele noastre care au murit și una pentru copiii noștri, pentru soții lor și pentru celelalte rude. După moartea mea, pâinile se vor oferi pentru iertarea păcatelor mele, și asta pentru totdeauna. În fiecare Sâmbătă se va oferi "stauria" din partea părinților și rudelor noastre care au murit înaintea noastră, câte una pentru fiecare 4 persoane, iar persoanele pomenite vor fi scrise în diptice.
35. Mesoria se va cânta în dormitor și pentru ora a noua, când bate toaca. Vespers se va tine după cum este în synaxarion, imediat după slujba de noapte. În prezent se cântă 6 troparia, patru după synaxarion și două pentru cei morți.
36. Vecernia se va ține după masa de seară, în curtea bisericii, în genunchi, cântând "Dumnezeu este Domnul".
37. După vecernie superioara va rosti rugăciunea pentru iertarea păcatelor și urmează rugăciunea de noapte, care poate fi rostită în dormitor sau în afara lui. Imediat după rugăciunea de noapte trebuie să adormiți pline de bucurie spirituală.
38. Atunci când ecclesiarchissa bate toaca și gongul pentru slujba de la miezul nopții, trebuie să vă adunați în biserica luminată și să cântați rugăciunea de noapte.
39. Rugăciunea de dimineața începe după ce a fost bătut gongul din bronz (sau toaca). Pentru detalii vezi regulamentul de la Evergetis. După o noapte de veghe, slujba de dimineață va începe cu o oră mai târziu decât în restul zilelor.
40. La masă se va respecta ordinea stabilită de superioară. Se va mânca în liniște în timp ce se citește din cârțile sfinte. Superioara este singura poate vorbi, cu voce scăzută, iar cea care trebuie să răspundă va vorbi în șoaptă în cât mai puține cuvinte posibil. În sala de mese trebuie să domnească liniștea pentru a asculta cuvintele care hrănesc sufletul.
41. Cea care tulbură liniștea sau produce disordine va fi admonestată de maica refrectorian. Dacă nu se liniștește va fi scoasă din sala de mese, chiar și împotriva voinței ei iar superioara va decide cum dorește să o pedepsească.
42. Dacă una dintre voi va revendica un alt loc decât cel pe care îl are, dintr-un motiv sau altul, va fi trecută pe ultimul loc, iar dacă nu se liniștește și continuă să producă tulburări va fi îndepărtată de la mănăstire, pentru a nu le infecta și pe celelalte.
43. În timpul mesei nimeni nu va împărți alimentele sau băutura cu celelalte, nici măcar un strop de apă pentru a răci vinul când este prea fierbinte. Dacă ceva lipsește trebuie cerută permisiune de la superioară, cu maximum de reverență, iar dacă permisiunea nu se acordă cea care a solicitat va păstra liniștea și va mulțumi lui Dumnezeu pentru ce a primit.
44. Masa comună este obligatorie pentru cele sănătoase. Pentru cele grav bolnave, imobilizate la pat, maica superioară va lua măsuri speciale pentru a le asigura cu cele necesare nutriției în condiții de confort.

45. Nimeni nu va lua cu sine nimic de pe masă. După ce masa a luat sfârșit, va fi o a doua tură pentru cele care le-au servit pe primele.
46. În zilele obișnuite de Marți, Joi, Sâmbătă și Duminică masa de prânz va conține două feluri, sau trei dacă așa dorește superioara, cu pește și brânză. Lunea se vor servi legume fierte cu ulei și scoici dacă sunt. Miercurea și Vinerea se vor servi legume fierte și ulei. Dacă sărbătorile cad într-o zi de Luni, Miercuri sau Vineri se vor putea servi pește și răcoritoare sub supravegherea superioarei. În toate zilele obișnuite băuturile vor avea o măsură mai mare, dar superioara poate decide mărimea măsurii după bunul plac. În unele zile se va servi doar pâine și legume cu fructe mici, iar băutura se va servi cu o măsură mai mare.
47. În timpul Postului Paștelui, regimul se va respecta ca în regulamentul de la Evergetis.
48. În postul pentru Sfinții Apostoli și pentru Nașterea Domnului, masa se va servi după cum este stabilit în regulamentul de la Evergetis.
49. Nimeni nu va mânca în secret, deoarece aceasta este una dintre armele Satanei și veți pierde dreptul la viața în Paradis. Satana spune că a mânca este o necesitate naturală, necondamnabilă, dar voi să nu fiți ignorante la intențiile lui și să nu încălcați această poruncă.
50. Pentru a vă feri de ispită, noi vă impunem o sărăcie drastică ce va va ține la distanță de ispita de a mânca sau a bea în secret. În acest sens, superioara va face percheziție ori de câte ori dorește și va confiscă orice sumă de bani, până la ultimul obol, și orice rezervă de alimente, oricât de mică.
51. Nu numai că nu trebuie să fiți dezamăgite de regulile noastre, dar trebuie să vă bucurați și să exultați, deoarece lipsite de griji și distracții vă puteți concentra spre salvarea sufletului. Noi vă pregătim o masă din care nu lipsește nimic. Nimeni nu poate lipsi de la masă decât din motive de boală.
52. Toate obiectele de îmbrăcăminte și cele pentru acoperirea capului sunt asigurate de către mănăstire din timp și sunt depozitate până la momentul potrivit. Superioara va numi un administrator care va supraveghea achiziționarea celor noi și repararea celor uzate, astfel încât numele schitului de la Maica Domnului Kecharitomene să fie cunoscut și respectat. Voi nu trebuie să aveți această grijă și trebuie doar să vă rugați pentru voi și pentru noi.
53. Poruncesc ca la mănăstire să nu fie acceptate călugărițe externe sau vizitatoare impuse, indiferent cât ar fi ele de renumite sau bogate. Mănăstirea Kecharitomene este deschisă fără obligații doar celor care doresc să îmbrățișeze viața cenobiotică.
54. În ce privește călugărițele care au primit tonsura în altă mănăstire, acestea vor fi primite cu brațele deschise, mai ales dacă nu au apelat la autoritatea imperială, guvernamentală sau la cea patriarhală ci au respectat regulile ascetice lăsate de sfinții părinți. Dacă însă după ce au fost primite se dovedesc a fi dăunătoare pentru viața comunității, sau nu vor fi de nici un folos, superioara va trebui să le îndepărteze cu blândețe, prin puterea rugăciunii.
55. Doresc foarte mult ca viața cenobiotică și acest regulament să rămână neschimbate până la sfârșitul lumii, fără nici o modificare, la vremuri de sărăcie sau de abundență. Chiar dacă bugetul mănăstirii se va reduce atât de mult încât să nu mai rămână decât două călugărițe, dorința mea este ca acestea două să trăiască după acest regulament. Dacă una dintre superioare va dori altfel, călugărițele trebuie să se împotrivescă iar protectorul trebuie să apere cele hotărâte de mine și să îndepărteze pe cea care dorește să abolească viața cenobiotică.
56. Superioara va avea aceeași îmbrăcăminte și va servi masa împreună cu restul călugărițelor (vezi și Evergetis).
57. Un medic bătrân sau eunuc va fi chemat ori de câte ori există cineva bolnav, sau va putea chiar să locuiască la mănăstire. Superioara se va ocupa personal de toate nevoile de hrană și îmbrăcăminte ale celor bolnave.
58. Călugărițele sănătoase se vor îmbăia o dată pe lună, iar cele bolnave ori de câte ori va decide medicul.
59. La sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului lămpile crater se vor înlocui cu candelabre din argint. Pentru luminație se vor aprinde în "lamnai" lumânări de 6 uncii (170 grame) iar în fața icoanei Maicii Domnului se vor aprinde lumânări de 4 kilograme fixate pe un candelabru cu 12 brațe. Biserica va fi luminată de patru candelă a câte 6 litrai (24 de kilograme) și alte două de 4 uncii (120 grame) de o parte și de alta a altarului. Se vor arde esențe și arome rare iar la intrare se vor împărți săracilor pâini și nomismata (bani). Pentru călugărițe va fi dezlegare la pește.

60. La sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului se vor aprinde câte 6 lumânări în fiecare candelabru de 12 și alte 6 se vor aprinde în templon, iar masa măicuțelor va fi bine aprovizionată.
61. La Nașterea lui Isus iluminarea se va face la fel ca pentru Adormirea Maicii Domnului, și masa va fi la fel. Și pomenile de la intrare se vor face la fel.
62. La Intrarea lui Isus în Biserică, se vor doar aprinde jumătate din lumânări. La fel se va proceda la sărbătoarea Bunei Vestiri și la cea a Epifaniei.
63. În Joia Mare (ziua răstignirii) se vor aprinde lumini ca la Adormirea Maicii Domnului, și tot așa vor fi și în Dumineca Paștelui. Înălțarea la cer și Ziua Tuturor Sfinților se vor sărbători doar cu jumătate din lumini iar cea a Schimbării la față se va sărbătorii cu toate luminile aprinse. La toate aceste zile se vor face pomeni la intrare.
64. În fiecare zi se va împărți la intrare pâine (o treime de baniță de făină se va coace în fiecare zi - vezi Evergetis).
65. Regulamentul va fi citit cu voce tare în prima zi din fiecare lună, în prezența întregii comunități.
66. Ziua și noapte în biserică vor arde lămpi nestinse: una în apsidă, una în fața icoanei Maicii Domnului, una în templon (altar), una în narthex (sală) și alta în exonarthex (pridvor).
67. În timpul slujbelor de dimineața, seara și liturghie se vor aprinde jumătate dintre candelarele atârinate, și se vor stinge la sfârșitul slujbei.
68. În ce privește candelabrele cu 12 brațe, se va aprinde câte unul în timpul rugăciunii (psalmii) și câte trei brațe la toate sărbătorile care nu au fost amintite mai sus.
69. Deoarece prin eforturile mele am reușit să aduc apă potabilă în așezămintele mele și să construiesc două cisterni, poruncesc ca una dintre ele să fie utilizată pentru schit iar cealaltă pentru mănăstirea bărbaților. Dacă apeductul, tuburile sau cisternele se vor strica, trebuie reparate de cei care le folosesc, după ce se obține de la un tribun aprobarea necesară și se strâng fonduri de la ambele așezăminte. Apa trebuie să curgă permanent.
70. Locul de îngropăciune pentru călugărițele noastre a fost obținut de la Mănăstirea Ta Kellaroias, după cum rezultă din memorandumul alcătuit de preasfântul Patriarh Nicolae Gramatikos. Pentru fiecare dintre călugărițele noastre se vor alocă în fiecare an: 18 modii (banițe) de cereale, 12 măsuri maritime (amfore) de vin, 50 de litri (galoane) de brânză, o modii (baniță) de legume și o stipendie de 24 trachea nomismata, iar pentru îmbrăcăminte se va alocă pentru fiecare un hyperion nomismata. Preotul care va deservi capela va primi în fiecare an 2 măsuri maritime (amfore) de ulei și 12 modii (banițe) de cereale. Nimeni din afara mănăstirii nu va putea fi îngropat alături de măicuțe, chiar dacă este rudă apropiată sau protectoare a mănăstirii. Comemorarea lor se va face în fiecare Vineri, după aprinderea luminilor, dacă nu este zi de post.
71. Comemorarea morților se va face cu un parastas, când biserica va fi mai luminată decât de obicei iar în timpul liturghiei se va oferi colivă și va fi dezlegare la pește (cu excepția zilelor de Miercuri și Vineri). La comemorarea împăratului pește va fi la discreție chiar dacă este zi de Miercuri sau Vineri. Dacă pomenirea se face în timpul Postului Mare, slujba se va ține doar Vinerea, iar a doua zi va fi dezlegare la pește. Comemorarea Împăratului și a mea personal se va face în ziua morții, când va fi aceea, cu abundență de lumină în biserică și sărbătoare specială pentru călugărițe. În mod similar se vor comemora urmașii noștri și toate rudele noastre decedate.
72. În Joia Mare superioara va spăla picioarele maicilor așa cum Isus a spălat picioarele discipolilor lui. Ceremonia se va face în narthex (sala bisericii), acolo unde se va sărbătorii și Epifania.
73. Poruncesc ca tot ce am construit eu să rămână neschimbat, fără alterări sau modificări. Dacă în timp se vor produce distrugerii, mici sau mari, acestea vor fi reparate sau refăcute cu ajutorul lui Dumnezeu, la forma inițială. Deasemenea doresc ca zidul construit de mine să rămână intact, să nu se deschidă nici o poartă sau intrare. Superioara este responsabilă pentru intergritatea construcțiilor mele.
74. Mănăstirea nu are turnuri de supraveghere și poruncesc să rămână așa. Este total interzis ca activitatea din mănăstire să fie supravegheată dintr-un balcon, de pe acoperiș de la o ușă laterală sau din orice altă poziție. Deasemenea se interzice orice construcție auxiliară care ar putea servi pentru acest scop. Pentru securitatea așezământului nimeni nu trebuie să supravegheze curtea interioară, indiferent dacă este sau nu o situație de pericol. Orice pericol va fi îndepărtat fără investigații sau discuții.
75. Intrarea bărbaților este complet interzisă în mănăstire, inclusiv pentru soborul de preoți care oficiază la

sărbători. La Dumineca Palmierului dintre cei 7 preoți doar unul singur va putea intra în mănăstire pentru a oficia ungerea cu uleiul sfânt, apoi va pleca imediat. Mai mult decât atât, nici o muncă fizică nu se va putea face în timpul cântării imnurilor sau în timpul slujbei.

76. Dacă una dintre fiicele sau nepoatele mele va dori să fie înmormântată în mănăstire, acest lucru va fi posibil doar dacă și-a asumat viața monastică. Altfel nu va putea fi îngropată decât în exonarthex (în pridvor) unde va putea să construiască mormântul după bunul plac. Sub nici o formă, nici una dintre ele nu va avea dreptul să îndepărteze sau să discute rămășițele pământești deja îngropate în biserică.

77. Acest regulament și inventarul mănăstirii au fost copiate în trei exemplare. Un exemplar se va depozita în sacristie la Biserica cea Mare a Domnului, alături de regulamentul și inventarul de la Mănăstirea Philantropos. Al doilea exemplar va fi în posesia protectoarei, iar al treilea exemplar se va depozita în sacristia de la schitul Kecharitomene. Un alt exemplar din fiecare, scris pe hârtie, se va păstra pentru uzul curent, spre a fi citit lunar.

78. Aceste reguli sunt dorințele mele și sper că sunt acceptate de Dumnezeu și de maica Domnului, pentru a vă conduce pe voi spre salvarea sufletelor noastre. Să nu mă uitați în rugăciunile voastre, pe mine cea care am fost plină de toate răutățile, neglijentă față de poruncile lui Dumnezeu. Chiar dacă nu voi mai fi aici trupește, vor fi prin spirit alături de voi, iar prin rugăciunile voastre fierbinți să vă rugați pentru mince, cea care am păcătuit față de Dumnezeu mai mult decât oricare dintre bărbați.

Irene Doukaina, credincioasa Împărăteasă a Romanilor

79. În ce privește clădirile mele noi din jurul mănăstirii, ridicate pentru iubita mea fiică Eudokia care între timp ne-a părăsit, doresc ca după moartea mea să rămână fiicei mele Anna, născută în purpură, împreună cu întreaga mănăstire, iar după moartea ei să rămână fiicei ei Irene, apoi fiicelor ei, nepoatelor și strănepoatelor și urmașilor ei, fie ei bărbați sau femei.

80. Deoarece este inevitabil ca așezământul să aibă un administrator doresc ca după moartea mea protectorul mănăstirii să fie fiica mea Eudokia, apoi fiica ei Anna, apoi Irina și apoi urmașele lor. Dacă cea desemnată se va căsători va pierde eforia în favoarea următoarei moștenitoare. Cea care va administra eforia nu va intra în mănăstire decât în timpul liturghiei și atunci când este necesară o ședință administrativă.

Urmează un inventar complet al proprietăților mănăstirii. Printre altele include: taxe de la 12 viticultori (27 de hyperpera), chirii de la 19 locuințe (17 hyperper), taxe de la alte 24 de proprietari (50 nomismata), alte drepturi (107 nomismata), numeroase obiecte, odoare, mobilier, icoane și cruci sfinte.

28. Pantokrator (Typiconul Împăratului Ioan II Komnenos pentru Mănăstirea lui Christos Pantokrator din Constantinopol)

Data - Octombrie 1136 traducător - Robert Jordan Surse - Paul Gautier - Le Typicon du Christ Saveur Pantocrator Parisinus graecus 389 fols 1-61

Istoricul instituției

Mănăstirea a fost construită de Împăratul Ioan Komnenos (1118-1143) pe un deal din partea de Nord centrală a Constantinopolului. Unele surse o atribuie soției sale Irina, fiica Regelui Ladislau al Ungariei. Arhitectul lucrării a fost un oarecare Nikephoros. Fundația era formată din: trei biserici, prima dedicată lui Christos Pantokrator (Atotputernicul), biserica (capela) Arhanghelului Mihail și Biserica Maicii Domnului Eleousa. Cea din urmă a supraviețuit și este în prezent moscheea Zeyrek Kilise Camii din Istanbul (cea mai mare după Hagi Sofia). Cea dedicată Arhanghelului Mihail a devenit apoi necropola dinastiei Komnenilor unde au fost îngropați atât împăratul (1143) cât și soția lui (1134), apoi soția fiului lor Manuel Komnenos (1158). Au mai existat un spital, un azil pentru bătrâni și un sanatoriu pentru leproși aflat la altă locație. Primul superior al mănăstirii a fost Iosif Hagioglikerites. A fost transformată în moschee la sfârșitul secolului al XV-lea de către Zeyrek Mehmet Efendi. Manuscrisul original a ajuns în posesia lui Ioan Nicolae Mavrocordat, voievod al Moldovei și Valahiei iar după anul 1730 a ajuns la mănăstirea Blakserai, filiație a Mănăstirii Mega Spelaion din Constantinopol. Copiile făcute aici au ajuns la Biblioteca Națională din Paris și la cea Patriarhală din Constantinopol. Originalul s-a păstrat la Mănăstirea Mega Spelaion până în anul 1934

când a fost distrus de un incendiu. Cele trei biserici paralele formează în prezent cel mai important monument de artă bizantină.

Traducere (extrase din text)

Cum să-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru victoriile de nedescris împotriva Perșilor, Sciților, Dalmaților, Dacilor și Peonilor ? Ce aş putea să-i dau ? Sub îndrumarea lui am construit o biserică împreună cu partenera mea de viață, unde voi aduce călugări pentru a aduce mântuirea Ta generoasă față de păcatele noastre. Alături am să construiesc o biserică închinată Maicii Domnului și am să o dăruiesc cu cele necesare unde vor sluji călugări împovărați de vârstă și de sărăcie, suferind de numeroase boli, bucuroși să aibă un adăpost, îmbrăcăminte și hrană. Îți aducem ție Doamne toți acești oameni, ca ambasadori, pentru a pleda pentru iertarea păcatelor noastre.

Textul conține 72 articole, similare cu cele descrise în alte regulamente. În ce privește numărul, împăratul a hotărât că aceștia trebuie să fie 50: 8 preoți, 10 diaconi, 2 conducători ai corului, 2 laosynaktai, 16 cântăreți, 4 precentorim 8 orfani pe post de lampagii. La aceștia se mai pot adăuga 4 orfani aflați în pregătire pentru a ocupa orice loc rămas vacant. Spitalul va oferi adăpost pentru alte 50 de persoane, imobilizate la pat. Spitalul va fi împărțit în 5 saloane, fiecare dintre acestea deservit de doi doctori, trei asistente și doi infirmieri. Unul dintre saloane va fi pentru femei, deservit de personal feminin. Pe lângă aceștia vor mai fi: 1 farmacist șef, 3 asistenți de farmacie, doi auxiliari, un paznic, 5 spălătorese, un băieș care încălzește apa, doi bucătari, un grăjdar pentru cai, un portar, un curier (caterer), doi preoți pentru biserici, doi predicatori, doi brutari, patru servitori, un preot pentru înmormântări, un gunoier, un morar. Cu alte cuvinte, așezământul era organizat ca o mică așezare, independentă, cu funcționalități complete. Textul conține o descriere amănunțită a normelor de viață monahală, identice însă cu cele din alte regulamente. Singurele diferențe constau din rații, subvenții și alocații, mai generoase decât în cazul altor mănăstiri. În ansamblul său, typiconul Împăratului Ioan Komnenos poate servi drept îndreptar și pentru o mănăstire din zilele noastre. Lista de inventar a numeroaselor proprietăți donate de familia imperială cuprinde printre altele: 23 de sate, 7 mănăstiri, peste 50 de case și proprietăți.

29. Kosmosoteira (Typiconul Sebastokrator-ului Isaac Komnenos pentru Mănăstirea Maicii Domnului Kosmosoteira, de lângă Bera azi Feres în Evros la vărsarea râului Marica)

Data - 1152 traducător - Nancy Patterson Sevcenko Sursa- L. Petit - Typikon du monastere de la Kosmosotira pres d'Aenos (copie după un codex din secolul al XVI-lea)

Istoricul Instituției

Isaac Komnenos s-a născut în anul 1093, al șaselea copil al lui Alexios Komnenos cu Irene Doukaina Komnena. În anul 1118 fratele lui Ioan Komnenos (1118-1143) a urcat pe tronul imperial iar el a devenit patronul Mănăstirii Chora din Constantinopol, responsabil pentru renovarea ei. După anul 1123 a trăit în exil timp de 14 ani și a făcut pelerinajul în Țara Sfântă unde a patronat construcția unui apeduct spre beneficiul Mănăstirii lui Sfântul Ioan Antemergătorul, lângă râul Iordan. La moartea fratelui său, în anul 1143, pe tron a urcat Manuel Komnenos (1143-1180) iar Isaac s-a retras în Tracia la proprietățile sale de lângă Bera, unde potrivit testamentului intenționa să lase mănăstirii Kosmosoteira întreaga sa avere. A reconstruit din temelie mănăstirea, unde a murit la o dată necunoscută. În anul 1183, fiul său Andronikos, ajuns pe tronul imperial, a vizitat mănăstirea și mormântul tatălui său. În timpul celei de a patra cruciade mănăstirea a fost ocupată de Geoffrey Villehardouin, apoi în anul 1205 a fost ocupată de Țarul Kalojan al Bulgarilor. A revenit sub greci și a fost vizitată în anul 1246 de Împăratul Ioan Vatatzes (1221-1254). Fortificată cu două rânduri de ziduri și turnuri de apărare, mănăstirea a mai rezistat în fața păgânilor încă o sută de ani, dar a fost abandonată de călugări în timpul Împăratului Ioan Kantakouzenos (1347-1354). Otomanii au ocupat Bera în anul 1370 sub conducerea lui Lala Shasin Pasha iar mănăstirea a fost transformată în moschee. Regulamentul mănăstirii este

alcătuit după cel de la Mănăstirea Evergetis, cu unele modificări. Din punct de vedere administrativ mănăstirea a fost proiectată pentru 74 de călugări, dintre care 50 pentru cântarea imnurilor, scutiți de muncile fizice. Vârsta minimă pentru nou veniți era de 30 ani, iar eunucii erau primiți doar dacă donau o proprietate importantă. Noviciatul dura 6 luni. Mănăstirea includea o cisternă de apă, o moară, o bibliotecă și un spital cu 36 de locuri, o baie publică deschisă pentru localnici. Era susținută economic de cinci domenii feudale din Tracia. Mănăstirea a fost independentă de autoritatea patriarhală sau imperială, dar a beneficiat de sprijinul familiei imperiale pentru oricare dintre dificultățile ei. Administrația era formată din un superior, un steward, treio trezorieri și administratori ai fiecăreia dintre proprietăți. Donațiile și darurile nu erau obligatorii la intrarea în mănăstire dar erau acceptate și nereturnabile. Cei foarte bogați beneficiau de o admitere preferențială și de condiții de trai potrivite cu rangul lor, în schimbul unor donații substanțiale. Fondatorul Isaac Komnenos, insistă asupra faptului ca țăranii condiționari trebuie să fie bine și corect tratați. Pentru aceștia a ridicat o biserică cu hramul Sfântului Procopius, dar dacă doreau erau primiți pentru rugăciune și în biserica mănăstirii. În schimb nu se putea îngropa în cimitirul mănăstirii, rezervat doar pentru călugări.

Text (extrase - în sinteză)

1-5. Împăratul atestă că a ridicat mănăstirea pe un teren nedeștelenit, locuit doar de șerpi și scorpioni, pe locul unedi fundații mai vechi dar abandonate.

6-12 Prezintă scopul și mijloacele prin care poate fi atins (nemurirea sufletului prin abstenență, imnuri și rugăciuni)

13-29 Fragmete extrase în întregime din regulamentul de la Mănăstirea Evergetis

30-47 Instrucțiuni pentru alegerea și atribuțiile superiorului și ale oficialilor mănăstirii

48-68 Instrucțiuni referitoare la drepturile și obligațiile călugărilor, numărul, primirea și regulile de coabitare.

69-90 Instrucțiuni cu privire la bunurile mobile și imobile și la țăranii condiționari.

91-119 Instrucțiuni referitoare la modul în care dorește să fie comemorat și la restul pomenilor și donațiilor

CAPITOLUL VI Mănăstiri din secolul al XII-lea din timpul reformei timpurii

Spre deosebire de precedentele, aceste regulamente nu sunt produsul unei case imperiale sau regale ci au fost scrise de indivizi particulari: un călugăr, un oficial de la curte, un episcop și egumen. Toate patru moștenesc părți importante din regulamentul Mănăstirii Evergetis, direct sau prin intermediul unor alte documente.

30. Phoberos (Regula lui Ioan pentru Mănăstirea Sfântului Ioan Antemergătorul de la Phoberos

Data - 1113 reeditat în 1144 traducător - Robert Jordan Sursa - Papadopoulos Kerameus Noctes Petropolitanae (St Petersburg 1913) pp 1-88

Istoricul Instituției

Nu se cunoaște nimic altceva decât conținutul acestui manuscris. Nici măcar numele și locația fundației nu au fost identificate clar, dar se crede că a fost pe malul asiatic al Bosforului.

Regulament (idei originale)

1. Predică apologetică pentru viața monastică

2. Scurt istoric al Mănăstirii Monacheion, o fostă sihăstire căzută în ruină pe locul unde unul dintre foștii împărați a ridicat o capelă pentru mormântul său.

3. Icoana Sfântului Ioan a fost pictată de un oarecare Lazarus, martirizat pentru că a îndrăznit să picteze chipul sfinților. Pictată cu ambele mâini ologite, icoana pe lemn este făcătoare de minuni.

4. Rostul monahilor este de a purta un război spiritual împotriva lui Satan și a numeroaselor lui căi de atac.
5. Postul este doar o abținere de la excese, fiind permise alimentele în cantități necesare pentru a acoperi nevoile organismului. Oamenii însă nu trebuie să fie sclavii dorințelor sau ai impulsurilor de moment. Regula sfinților părinți este să nu mănânci până la sațietate ci să te oprești când încă mai ai poftă de mâncare.
6. Împotriva dorinței de a renunța la viața monastică (akedia) trebuie luptat prin rugăciuni și ascetism perseverent.
7. Frica de Dumnezeu este primul stadiu al virtuții și o asigurare pentru salvarea sufletului, apoi umilința este o culminare a bunătății.
8. Disprețul și dezonoarea trebuie îndurate cu gentilețe, deoarece este în puterea omului sfânt să nu răspundă cu aceeași monedă. Cei ce doresc să descrie lucrările luminii trebuie să urmeze calea luminii.
- 9-32. Reguli privitoare la viața cenobitică: rugăciuni, dietă, post, disciplină, asemănătoare sau identice cu cele de la Mănăstirea Evergetis.
- 33 -59 Reguli cu privire la administrație: independența mănăstirii, oficialii, superiorul, proprietatea, numărul de călugări, numărul de chilii, repartitia bunurilor, îmbăierea (mai exact lipsa ei), înmormântările, tonsura, noviciatul, pomenile, tratamentul bolnavilor.

La sfârșitul documentului este amintit binefăcătorul Toma Eugeniotes, cel care a contribuit atât la zidirea mănăstirii cât și la viața de toate zilele, fiind considerat fondatorul și părintele spiritual al mănăstirii. Numele lui trebuie să fie veșnic pomenit, spre nemurirea sufletului.

31. Areia (Memorandum-ul și Typiconul lui Leo, Episcop de Nauplia, pentru Mănăstirea Maicii Domnului din Areia)

Data- Octombrie 1143 și 1149 translator - Alice Mary Talbot Sursa - G.A.Choras He hagia mone
Areias (Atena 1975) pp 239-52 Codex graecus bibliothecae Taurinensis

Istoricul instituției

Leo, Episcopul de Nauplia a fost membru al familiei nobiliare Antzades. Inițial a fondat un schit la Areia pentru care a alcătuit un memorandum și a asigurat suficiente proprietăți pentru a întreține 36 de măicuțe. Ulterior, de frica piraților, a mutat măicuțele spre interior, la Bouze, iar în locul lor a format o comunitate cu același număr de călugări. Pentru aceștia a alcătuit regulamentul de mai jos. O inscripție în marmură de pe fațada clădirii atestă că lucrarea s-a terminat în anul 1149. Regulamentul este puțin diferit de memorandum, semn că a fost alcătuit ulterior. Episcopul Leo este amintit și într-o altă sursă istoriografică în anul 1157, ca participant la un Synod la Constantinopol. Între anii 1212-1388 mănăstirea a fost sub administrație Normandă, apoi a intrat sub administrație Venețiană până în anul 1437. Turcii otomani au ocupat regiunea în anul 1458, iar din anul 1679 mănăstirea a devenit dependentă de cea a Sfântului Voal de la Jerusalem. Venețienii au revenit în anul 1686, până în anul 1715, apoi după revenirea turcilor mănăstirea a fost abandonată până în anul 1822. Cumpărată de Emmanuel Xenos, în anul 1826 a devenit proprietate privată, până în anul 1875 când viața monastică a fost refondată. În prezent funcționează ca schit.

Memorandum (rezumat)

- M1 - Am construit personal și am dotat această mănăstire cu cele necesare pentru 36 de măicuțe. Prin acest memorandum se garantează mănăstirii independența față de orice autoritate ecleziastică sau civilă.
- M2-M4 - De frica piraților am mutat schitul măicuțelor spre interior, la Bouze, unde am construit chilii noi și am asigurat tot ceea ce le este necesar. Am numit o maică superioară și doresc ca numărul lor să rămână permanent același.
- M5 - Am transformat schitul într-o mănăstire pentru călugări iar proprietățile le-am transferat pentru actuala locație de la Bouze astfel încât să nu fie necesară nici o schimbare în memorandum.
- M6 - Am permis ca superiorul de la mănăstirea bărbaților să supravegheze și pe administratorul d ela schitul de maici, dacă ele doresc asta, ca un fel de ephoros. În acest sens va vizita schitul de două ori pe an și va

vorbi în public, dar nu va căuta motive pentru a face vizite mai frecvente. Doresc să se ocupe cu omestitate de prosperitatea instituției, să nu atingă nici măcar o baniță de cereale, o măsură de vin sau unul dintre animalele schitului.

M7 - Superiorul mănăstirii va fi ales cu aprobarea tuturor călugărilor. La instalare episcopul va pomeni numele meu, al fondatorului și pe al său personal, iar călugării vor confirma alegerea lor spunând în cor de trei ori: "merită".

M8 - În ce privește slujbele religioase și regimul alimentar călugării vor respecta typiconul de la mănăstirea domnului Meletios (Meletios cel Tânăr 1035-1105, de la Mănăstirea Hosios Meletios).

M9 - Ordon ca unul dintre călugări să fie numit administrator, iar altul să fie eclesiast, responsabil cu cărțile și documentele mănăstirii. Mai trebuie să fie un trezorier, dar depunerile și extragerile trebuiesc făcute doar în prezența superiorului.

M10 - Orice proprietate imobilă donată mănăstirii va fi acceptată doar dacă este complet lipsită de taxe. Călugării trebuie să se roage la Dumnezeu fără să se implice în servicii fiscale, fără să fie deranjați de colectorii de taxe.

M11 - Prin acest document garantez independența și inalienabilitatea aceste mănăstiri. Nu permit niciunui dintre episcopi care îmi vor urma să intervină în afacerile mănăstirii sau să aibă orice fel de autoritate, cu excepția divinei liturghii și a judecățiilor pentru greșeli de ordin spiritual.

M12 - Nici un oficial din afara mănăstirii nu va avea acces în mănăstire dincolo de curtea exterioară, decât pentru rugăciune. Oricine va acționa contrar va fi sancționat de Sfânta Treime și de Duhul cel Sfânt.

M13 - Știu și sunt convins că dacă vom merge pe calea virtuții și a binelui în dauna vanității, dacă ne vom hrăni cu idealuri ascetice, vom fi binecuvântați ca o generație a verticalității, și după cum a spus Solomon vom fi răsplățiți din abundență în Ceruri, vom avea straie bogate, pe străzi va curge unt și lapte.

M14 - Fie ca această sfântă stână zidită de mine, cu voi paznici și cultivatori, să crească de la 30 la 40, 60 și apoi până la 100 de suflete, iar recolta să crească și să se coacă pentru a putea fi depozitată în sfintele hambare. Maica Domnului va păzi această turmă iar numele ei trebuie înălțat în vecii vecilor.

M15 - Din acest motiv, îi implor pe succesorii mei, sfinții episcopi, să se mulțumească cu comemorarea lor și să nu acapareze niciunul dintre privilegiile mănăstirii. Îi conjur în modul cel mai solemn, în numele Sfintei Treimi să nu ia în considerare nici un fel de abuz fiscal împotriva acestei mănăstiri, pentru ca ea să rămână independentă de orice autoritate episcopală sau oficială.

Typiconul alcătuit pentru mănăstire mai adaugă o serie întreagă de reglementări, preluate din regulamentul de la Mănăstirea Stoudios. Epilogul regulamentului are și un post scriptum în care fondatorul spune că mănăstirea are și bărci de pescuit și dorește ca în fiecare Duminică, la sărbătoarea sfinților cei mari și în ziua când este comemorat numele său, călugării să mânânce cinci sau șase mese de pește, sau atât cât doresc ei.

32. Mamas (Typiconul lui Athanasios Philantropenos pentru Mănăstirea Af. Mamas din Constantinopol)

Data - Noiembrie 1158 translator - Anastasius Bandy Sursa - S. Eustratiades Typicon tes en Konstantinoplei mones tou hagiou megalomartyros Mamantos Hellenika I (1928) 256-314

Istoricul Instituției

Biserica Sfântului Mamas a fost localizată la SudVest de Constantinopol, lângă Xylokerkos (poarta Belgrad Kapou). Este posibil să fi fost fondată de Pharasmanes, șambrelanul Împăratului Justinian (527-565) și apoi înregistrată ulterior de Gordia, sora Împăratului Mauricius (582-602), cea care a patronat mănăstirea. Împăratul Mauricius și soția lui Constantina sunt îngropați acolo împreună cu patru dintre copiii lor. Mănăstirea a fost loc de retragere în anul 809 pentru Theodore Studitul, împreună cu unchiul lui Plato și fratele Joseph, din ordinul împăratului Nikephoros (802-811). Statutul ei a fost apoi reconfirmat într-un ordin eliberat în anul 922 de Împăratul Romanos Lekapenos, când Împăratul Mauricius și familia lui au fost mutați la Mănăstirea Myerlaion. În jurul anului 980, Patriarhul Nicholas Chrysoberges (979-991) l-a numit pe Symeon Teologul ca superior al mănăstirii, după ce cariera acestuia a început la Mănăstirea Stoudios în anul 977. Mănăstirea căzuse în ruină și mai avea doar doi călugări nerezidenți, când George din Cappadocia,

administrator la trezoreriei pe timpul Împăratului Manuel Komnenos (1144-80) a obținut de la Patriarhul Kosmas Attikos (1146-47) concesiunea proprietății pentru el și moștenitorii lui. Apoi a obținut de la următorul Patriarh, Nicholas Muzalon (1147-51) un act de donație prin care mănăstirea devenea independentă, la finele concesiunii. Patronul l-a recrutat ca superior pe Athanasios Philanthropenos, pe atunci administrator la Mănăstirea Phoilantropos, fondată de Împăratul Alexios Komnenos și soția sa Irene. George a devenit apoi călugăr la mănăstire, iar după moartea lui patron a devenit fratele lui, Theocharistos, cel care a zidit reflectoarul și baia. Theocharistos era încă în viață în anul 1158, când a semnat typiconul alături de superiorul Athanasios. Următorul patron a fost Nikephoros, autorul documentului Heliou Bomon (vezi mai jos). În anul 1171, Athanasios a depus typiconul în sacristia Mănăstirii Philantropos. Împăratul Isaac Angelos (1185-95) a renovat mănăstirea și a adus din Cappadocia capul Sfântului Mamas (sfânt din secolul al III-lea care predica în timp ce călărea un leu). În timpul cuceririi normande relicva a fost dusă în Franța, la Langres. Între anii 1236-1240 mănăstirea a fost vizitată de misionarii Dominicani. Mănăstirea este amintită din nou în anul 1350 când Împăratul Ioan Cantacuzino se gândea să se retragă la Mamas, apoi în perioada 1355-63 când Patriarhul Kallistos s-a retras la mănăstire după ce a refuzat să-l recunoască pe Matei Cantacuzino drept co-împărat alături de tatăl lui. Ultima mențiune scrisă este din anul 1399 când mănăstirea a apărut în fața Patriarhului Matei (1397-1410) într-un proces, fiind reprezentată de patronul ei Nicolae Sophianus. Nu se știe nimic din perioada otomană iar locația ei nu a fost identificată în Istanbulul modern. Intregul text al typiconului a fost preluat în anul 1161, când Nikephoros a compus regulamentul pentru Heliou Bomon. Dintre cele 48 de capitole, 28 au fost preluate integral din typiconul de la Evergetis, iar alte 27 sunt similare cu cele din typiconul de la Kecharitomene.

Traducere (sinteză)

Capitol 1-2 Preluat din typiconul de la Evergetis (alegerea superiorului)

3-6 Preluat după Kecharitomene (protectorul mănăstirii, autoguvernare, oficiali)

7 Evergetis (administratorul)

8-12 Kecharitomene (ecleziastul, sacristanul, trezorerul, pivnicerul, portarul)

13 Pentru săraci se face pomeni la poarta mănăstirii, pâine și resturile rămase de la masă

14 Evergetis (superiorul numește administratorul)

15-16 Regulamentul trebuie să rămână nealterat și citit în reflectoar de 4 ori pe an, din 3 în 3 luni.

17-19 Evergetis (dietă și post)

20 Kecharitomene (nu se mănâncă pe ascuns, nimeni nu deține bunuri personale)

21 Nici un călugăr nu poate absenta nemotivat de la slujba religioasă

22 -23 Evergetis (tonsura și îndeplinirea obligațiilor din toată inima)

24 Nimeni nu poate părăsi mănăstirea fără să anunțe superiorul (pt baie, sau probleme medicale)

25 Kecharitomene (regulamentul trebuie respectat chiar dacă nu au rămas decât 2 călugări)

26 Kecharitomene (servitorii pot fi admiși doar dacă respectă și ei viața monastică)

27 Evergetis (femeile nu sunt admise în mănăstire)

28 Îmbrăcămintea și săpunul se distribuie în mod egal pentru toți, pe contul mănăstirii

29 Superiorul este părintele spiritual cel care ascultă toate confesiunile

30 Evergetis (despre confesiune)

31 La ora a treia și a șasea se bate toaca pentru slujbă

32 Evergetis (despre misterele divine)

33 Cei bătrâni sau invalidați de boală trebuie să rămână la mănăstire și să fie îngrijiți și hrăniți

34-36 Evergetis (drepturi egale, liniște și ordine, modestie și umilință)

37 Întreaga proprietate este inalienabilă, inventarul trebuie să rămână complet

38 După puterile loc călugării pot să-i pedepsească pe cei care le abuzează proprietatea, în special pe cei care le distrug conductele de aducțiune a apei

39 Kecharitomene (despre cei care mor, îngroparea și pomenirea lor)

40 Evergetis (despre comemorarea fondatorului și a patronilor Theocharistos și soția Zoe Dalassena)

41 Rostul regulamentului este de a reprezenta un minunat exemplu de viață corectă pentru toți

ceilalți oameni

42 Evergetis (atitudinea față de confrăți)

43 Dacă superiorul va fi adus de la o altă mănăstire, va putea aduce cu el un singur discipol

44 Evergetis (superiorul nu răspunde în fața călugărilor pentru greșelile lui, dar dacă este fără fircă de Dumnezeu și nu-și corectează greșelile atunci trebuie excomunicat și expulzat de la mănăstire)

45 Evergetis (algerea unui nos superior trebuie făcută în acceptul general, fără certuri, sub supravegherea patronului mănăstirii)

46 Evergetis (reguli de comportament, pe placul lui Dumnezeu)

47 Evergetis (reglementări pentru serviciul religios)

48 Autorul typiconului îi asigură pe monahi că prin intermediul acestui document va fi în spirit alături de ei și de dincolo de moarte, la fel ca Sfânta Treime, pentru a-i ajuta să se îndrepte. Spre pildă folosește proverbul din Biblie: "Dă-i înțeleptului o șansă și el va deveni mai înțelept".

Documentul este semnat de patronul George, superiorul Athanasios, juristul imperial Theocharistos și 28 de călugări, dintre care 11 au semnat cu o cruce în dreptul numelui. Documentul este însoțit de cele două documente de confirmare (Semeioma) emise de arhimandritul Theophylaktos de la Mănăstirea Stoudios și respectiv de eforul mănăstirii domnul Constantin Ophrydas, mystikos și Panyioikeiotatos imperial.

33. Heliou Bomon (Typikonul lui Nikephoros Mystikos pentru Mănăstirea Maicii Domnului ton Heliou Bomon sau Elegmon)

Data - 1162 traducător - Anastasius Bandy sursa - Aleksei Dmitrievsky Opisanie liturgicheskikh rykopisei (Kiev 1895) pp 715-69 manuscris Patmos 265

Istoricul Intituției

Fundația a fost localizată la Est de actuala localitate Kurşunlu din Turcia, pe țărmul de Sud al Golfului Gemlik, o extensie a Mării Marmara, la circa 15 mile Nord de Bursa. Denumirea ton Heliou Bomon (Atlasul Soarelui) ar putea fi o indicație că a existat acolo un site antic păgân. Dubla denumire ar putea indica faptul că au existat două instituții precedente. O mănăstire denumită Elegmoi este atestată încă din anul 826, când superiorul Anton și stewardul Basil sunt menționați în Viața Sfântului Joannikios. Apoi, un oarecare Nicolae, fratele sfântului Eustratios, a fost directorul mănăstirii în timpul domniei lui Basil I (867-886). Patriarhul Nicholas Mystikos (901-907, 912-925) a scris o scrisoare către unul dintre superiorii săi de atunci. În secolele zece și unusprezece, Elegmoi a fost folosită de împărați ca închisoare, semn că era o mănăstire imperială. Printre cei încarcerați se numără trezorierul Anastasios, exilat în anul 921 de Împăratul Romanos Lekapenos, apoi Împăratul Michael V (941-1042) după destituire. Între timp, cumnatul lui Romanos Lekapenos, pe nume Romanos Saronites, s-a retras la mănăstire în anul 961 după descoperirea conspirației lui Basil Peteinos împotriva lui Romanos II. Acest fapt sugerează că mănăstirea se afla în proprietatea familiei Lekapenos, pentru a fi apoi fundație imperială pe timpul dinastiei Macedonene. Mănăstirea își pierduse proprietățile și era în curs de desființare, atunci când Nikephoros Mystikos, un curtean al Împăratului Manuel Comnenul a obținut Heliou Bomon printr-o danie a Patriarhului Ecumenic Constantin Chlinarios (1154-57), contrasemnata de însuși Împăratul. Pentru Helion Bomon Nikephoros a achiziționat Mănăstirea Sfântului Basianos din secțiunea Deuteron a Constantinopolului, apoi a primit cărțile și odoarele sfinte ale fundației aflate în păstrare la Hagia Sofia. Apoi împăratul a contribuit la fundație printr-un solemnion imperial. După ce a construit biserica Comnenilor, Nikephoros a înconjurat fundația cu un zid de siguranță. Memorandumul patriarhal i-a permis lui Nikephoros să emită un typikon pentru fundație, păstrat în original cu autograful autorului. Regulamentul este o copie fidelă a typiconului de la Mănăstirea Mamas (vezi mai sus). Acest fapt sugerează că Nikeforos era și protectorul acestei mănăstiri și că a fost compus în biroul imperial pentru culte (mystikos). La o dată mult ulterioară, documentul a intrat în colecția Mănăstirii Petra din Constantinopol, iar acum se păstrează la Mănăstirea Patmos. Mai există și o copie din secolul al XIX-lea păstrată la Mănăstirea Panteleemon, de la Muntele Athos. Epitaful superiorului Joachim din cimitirul mănăstirii atestă că în anul 1196 acesta era arhimandrit al confederației de mănăstiri de la Muntele Olimpos. Un alt epitaf este al lui

Andronikos Kontostephanos, din anul 1209, unul dintre membrii familiei Comnenilor, înmormântat sub numele călugăresc de Antoniu. În timpul dinastiei Paleologilor, mănăstirea a fost o dependență a Mănăstirii Maicii Domnului Peribleptos din Constantinopol. Ultima atestare esye din anul 1306 când monahul Hilarion a apărut mănăstirea în fața turcilor Otomani. Nu există nici un alt document până în anul 1652 când Patriarhul Paisios a garantat mănăstirii un stauropegion (act de fundație). Între anii 1803-1838 grecii a ridicat două biserici, apoi mănăstirea a căzut în ruină după anul 1922 când grecii au părăsit localitatea. Biserica există încă dar este în ruină și face parte dintr-o proprietate privată.

Regulament (doar Cuprinsul deoarece conținutul este superpozabil cu Mamas și Evergetis)

1. Instalarea superiorului
2. Demiterea superiorului (doar dacă este inapt sau incorect)
3. Protectorii mănăstirii (nu vor avea drept de proprietate asupra fundației)
4. Autogovernare (sub protecția Maicii Domnului și a unui blestem împotriva intrușilor)
5. Viața cenobiotică (în număr de 20, tonsura, fără obiecte personale, obediență și umilință)
6. Oficialii mănăstirii (primirea cheilor)
7. Stewardul (instalarea)
8. Ecclesiastul (numit de superior)
9. Sacristanul
10. Trezorerul
11. Pivnicerul
12. Portarul
13. Pomenile de la poarta mănăstirii
14. Alți ofoaloți numiți de superior, la nevoie
15. Regulamentul nu poate fi alterat
16. Regulamentul trebuie citit în plen, de 6 ori pe an, la fiecare 2 luni
17. Servirea mesei și dieta
18. Posturile
19. Fermierii, grădinarii și viticultorii vor lua masa împreună cu monahii, serviți primii, dar la mese separate
20. Nimeni nu are dreptul să mănânce în secret
21. Nimeni nu poate lipsi de la masă decât pe motiv de boală
22. Novicii și tonsura
23. Toate obligațiile trebuie îndeplinite din toată inima
24. Respectul datorat superiorului
25. Regulamentul trebuie respectat și atunci când sunt doar doi călugări
26. Nu trebuie impusă nici o taxă de intrare
27. Prezența femeilor este interzisă în mănăstire
28. Despre îmbrăcăminte și săpun
29. Confesiunea (doar în fața superiorului)
30. Despre beneficiile confesiunii
31. Slujbele de dimineața
32. Misterele divine
33. Drepturi egale, nu sunt admiși servitori
34. Conversațiile inutile sunt interzise
35. Oficialii trebuie să-i trateze pe ceilalți monahi de pe picor de egalitate (fără podium de onoare)
36. Despre îngrijirea celor bătrâni sau bolnavi
37. Toate bunurile mănăstirii sunt inalienabile
38. Protectorii mănăstirii trebuie pomeniți în timpul rugăciunilor (și cei vii și cei morți)
39. Despre călugări chemați la Dumnezeu (înmormântare, comemorări)
40. Rolul regulamentului (cel de a organiza o viață exemplară)

41. Superiorul trebuie să fie ca un părinte, corect cu toți monahii
42. Dacă este numit de la o altă mănăstire, superiorul poate aduce cu el maxim un singur discipol
43. Deciziile superiorului sunt incontestabile, dar poate fi demis pentru abuzuri repetate
44. Alegerea unui nou superior trebuie făcută în pace, fără certuri și rivalități
45. Reguli generale de comportament
46. Despre ordinul eclesiastic în general
47. Sfaturi pentru beneficiul sufletului
48. Slujba pentru Adormirea Maicii Domnului
49. Slujba pentru comemorarea Împăratului
50. Slujba pentru comemorarea fondatorului
51. Comemorarea fondatorilor inițiali (la fiecare slujbă)

34. Macharias (Regulamentul lui Neilos, Episcop de Tamasia, pentru Mănăstirea Maicii Domnului de la Macharias, Cipru)

Data - 1210 traducator - Anastasius Bandy Sursa - Tsiknopoullos, Kypriaka Typika (Nicosia 1969)

Istoricul Instituției

Fundația acestui locaș are la origine un călugăr Palestinian pe nume Neophytor, care a părăsit Țara Sfântă din cauza invaziei Agarienilor păgâni și s-a stabilit pe insula Cipru împreună cu un discipol pe nume Ignatios. Locașul lor, extrem de modest, a fost pe muntele Aoos, la 20 de mile SudVest de Leukosia (Nicosia). Nu se știe cum a dobândit atributul de Macharias (Sabie). După moartea lui Neophytos, un călugăr batrân, pe nume Prokopios, s-a alăturat lui Ignatios. Pentru a ieși din sărăcie, cei doi au navigat la Constantinopol și au pus mănăstirea sub patronaj imperial, obținând de la Împăratul Manuel Comnenul (1143-1180) titlul de proprietate asupra muntelui, o subsidie anuală, garantarea independenței instituției și un edict pentru restricția dreptului episcopului local de Tamasia de a fi comemorat în liturghie. Cu ajutorul acordat, cei doi au construit un oratoriu dedicat Maicii Domnului și câteva chilii. Până la moartea lui Prokopios comunitatea număra deja 5 sau 6 călugări. Autorul documentului, Neilos, a intrat în comunitate în anul 1172, sosit în Cipru cu intenția de a continua pelerinajul spre Țara Sfântă. Călugării l-au salvat de la înfometare, iar Ignatios a compus o primă regulă scrisă și l-a numit pe Neilos drept succesor. Ajuns superior, după trei ani de secetă a primit de la localnici numeroase proprietăți și donații reușind să ridice o biserică, un reflectuar și chilii. Apoi, Episcopul local de Tamasia, Niketas Hagiostephanites, a emis un stauropegion (actul de fundație) pentru biserică. Ulterior, Neilos a devenit el însuși Episcop de Tamasia și a cheltuit 1/8 din veniturile de la Macharias pentru a ridica un schit de maici la Tamasia. Împăratul Isaac Angelos (1185-95) a întărit concesiunea făcută de manuel Comnenul și a adăugat o mică sumă de bani și o grădină în Leukosia. În anul 1191 insula a fost cucerită de Richard Inimă de Leu, apoi în anul 1204 Constantinopolul a căzut în fața cruciaților Latini. Regulamentul a fost alcătuit în anul 1210, pe când regele Hugh I (1205-18) împlinea 15 ani și ieșea de sub regență. Ordinul de trecere a bisericilor din Cipru la ritul Latin a fost emis de Papa Celestin III (1191-98), dar expulzarea grecilor din insulă a început abea în anul 1222, din ordinul papei Honorius III (1216-27). Mănăstirea și-a pierdut aproape toate proprietățile și a decăzut. Turcii Otomani au cucerit insula în anul 1571 și au rămas stăpâni în următorii 300 de ani. Mănăstirea a înflorit din nou în secolul al XVIII-lea, când Parthenios a fost steward timp de aproape 50 de ani. El a fost patronul lui Ephraim, cel care a publicat prima ediție a typiconului în anul 1756, la Veneția. Pe atunci, Macharios era una dintre cele 78 de mănăstiri ortodoxe din Cipru și una dintre cele mai puternice fundații, independentă de autoritatea diocezană. Britanicii au ocupat insula în anul 1878, iar în anul 1891 sunt menționați la mănăstire 46 de călugări. Un incendiu devastator a izbucnit în anul 1892, dar mămăstirea a fost refăcută și a rămas funcțională. Dintree cele 170 de capitole ale regulamentului, 49 sunt asemănătoare cu cele de la mănăstirile Evergetis și Mamas, 16 sunt comune doar cu Evergetis iar 10 sunt comune doar cu Mamas. Alte 14 capitole sunt atribuite de autor lui Basil din Caesarea.

Primele 25 de capitole sunt introductive și se referă la istoricul mănăstirii, la fondatori și la împărații patroni. Capitolele 25-120 conțin regulile propriu zise pentru viața cenobiotică. Regulile 121-134 conțin canoanele Sfântului Basil. Capitolele 135-170 conțin măsuri administrative și calendarul pentru pomeniri și comemorări. Documentul este interesant fiind alcătuit într-o epocă în care grecii luptau pentru păstrarea tradiției bizantine fără nici un suport din partea autorității. Este cel mai lung și cel mai complet regulament pentru viața cenobiotică.

Regulament (doar canoanele Sfântului Basil cel Mare)

- 121 - Aceste canoane au fost compuse de părintele Basil pentru cei care au ales viața solitară
- 122 - Cel care a luat cunoștință de faptul că un călugăr dorește să părăsească mănăstirea și a aprobat gestul acestuia fără să-l raporteze, trebuie excomunicat din biserică timp de o săptămână și hrănit doar cu pâine și apă.
- 123 - Oricine părăsește mănăstirea fără binecuvântarea superiorului va face o sută de îngenuncheri și va mânca doar hrană uscată timp de trei zile.
- 124 - Cel care vorbește zgomotos la masă sau face orice alt gest neplăcut, va trebui să se ridice în picioare, să-și ceară iertare și să cânte "Doamne miluiește, Doamne iartă-mă".
- 125 - Cel care mănâncă fără să fi primit încuviințarea să facă 50 de îngenuncheri.
- 126 - Cel care lipsește de la masa de dimineață să rămână flămând până seara.
- 127 - Cel care întârzie la rugăciune, să facă semnul de obediență și apoi să facă 50 de îngenuncheri
- 128 - Cel care după rugăciune va fi găsit făcând conversație sau se va izola în tăcere cu o altă persoană, să facă 50 de îngenuncheri.
- 129 - Dacă unul dintre călugări, în afarp de steward și oficiali, intră în bucătărie și vorbește tare sau dă ordine, să facă 30 de îngenuncheri
- 130 - Dacă unul dintre călugări, în afara situațiilor de necesitate, intră în chilia altuia fără permisiune și se odihnește sau face reparații, să fie dat afară din biserică și să mănânce hrană uscată timp de trei zile
- 131 - Dacă cineva este prins scriind sau primind scrisori fără permisiunea superiorului, să mănânce hrană uscată timp de trei zile. Asemenea cel care primște sau oferă orice obiect (cu excepția stewardului).
- 132 - Dacă unul dintre săpași, grădinari, viticultori sau ciobani ia cu sine fructe și le mănâncă fără să fie binecuvântate, va trebui să facă 50 de îngenuncheri și să mănânce hrană uscată timp de 5 zile.
- 133 - Dacă cineva va deschide o venă, își va tăia părul, se va îmbrăca sau încălța fără binecuvântarea superiorului, să facă 50 de îngenuncheri.
- 134 - Dacă cineva culege un fruct din pom fără aprobare de la paznic sau grădinar, să facă 50 de îngenuncheri.
- 135 - Oficialii și cei responsabili pentru diferitele servicii trebuie să-și facă datoria cu mare atenție, pentru a nu degenera spre neglijență.
- 136 - Vizitele rudelor trebuiesc anunțate superiorului sau portarului. Cei care încalcă această regulă vor fi închiși timp de trei zile, doar cu pâine și apă.
-
- 152 - Cei care aleg să trăiască solitar, cu știrea superiorului, își vor construi chilia în locuri izolate. Timp de 5 zile vor locui în solitudine cu pâine și legume fierte în apă. Sâmbăta dimineața vor veni și vor lua masa cu frații iar Dumineca la plecare vor lua cu ei masa pregătită pentru următoarele 5 zile.
- 167 - Regulamentul trebuie citit de 3 ori pe an, în timpul meselor.
- 169 - Pentru mănăstirea de maici de la Tamasia, am scris un regulament special pentru practica ascetismului și am numit ca succesro al meu pe domnul Neophytos, cel care va fi superiorul mănăstirii după moartea mea.
- 170 - Din veniturile anuale, 1/8 vor fi destinate mănăstirii de măicuțe, iar din acești bani preoții de la Blachernitissa vor primi anual 24 de nomismata. Dintre animale, cele de sex femeiesc nu vor fi zeciuite, deoarece dau lapte și lână. Am dăruit mănăstirea cu suficiente proprietăți pentru ca hrana să ajungă pentru toți. Dacă respectați aceste regului, Hristos va va răsplăti însutit, dar dacă va fi cinva care va încerca să ia din

partea care i se cuvine Domnului, va ridica împotriva lui întreaga divinitate și va fi exclus de la sfintele sacramente.

Întocmit în ziua 13 a luni August, anul 6718 (1210), eu umilul călugăr Neilos, fondatorul Mănăstirii Macharios, Episcop și primat de Tamasia, semnez la sfârșit SS

35. Skoteine [Boreine] (Testamentul lui Maximos pentru Mănăstirea Maicii Domnului de la Skoteire, lângă Philadelphia (Alaşehir la 105 km spre Est de Smirna)

Data - 1247 translator - Manuel Gedeon Sursa - Manuel Gedeon "Diatheke Maximou..." în Mikrasiatika Chronika și Sophronius Eustratides "He en Philadelphia mone" în Hellenika 3 Manuscris - Vartopedi 3-106

sau Pierre Năsturel - Recherches sur le testament de Maxime de Skoteire (1247)

Istoricul instituției

Călugărul Maximos a fost fiul unui cărbunar, de la care a moștenit a fundație religioasă privată, modestă, rănasă de la străbunicul său. Tatăl lui s-a refugiat pe munte și a fondat o mănăstire în timpul Împăratului Isaac II (1185-1195). În urma revoltei conduse de Theodore Mangaphas Philadelphia a dobândit statutul de metropolis (dioceză). Și-a păstrat statutul de metropolă a Lidiei, până în prezent. Din testament rezultă că au existat legături între mănăstire și membrii familiei lui Mangaphas până la jumătatea secolului al XIII-lea. În secolul al XIII-lea orașul Philadelphia era un important centru de pielărie și mătase roșie, de unde și denumirea de "Orașul Roșu". Fundația inițială putea acomoda doar trei persoane, dar avea suficiente resurse pentru a face donații și a cumpăra terenuri și proprietăți de la văduve, clerici și călugări. Cei din urmă au plătit chiar și o taxă de intrare la mănăstire (prosenexeis). Printre principalii protectori s-au numărat allagator-ul Phokas, soția lui Irene și doamna Athanasia Mangaphaine. Nu se cunoaște soarta ulterioară a fundației. Testamentul în sine este un inventar detaliat al proprietăților și dependențelor, prefațat de istoricul fundației. Măsurile administrative și disciplinare sunt tratate doar sumar. Inițial toți membrii comunității au fost rude (tatăl și doi unchi) apoi numărul a crescut la 9 și în final la 20 de membri. Averea mănăstirii consta din cinci proprietăți: 1. Biserica Sf Nicolae (donată de văduva unui oarecare Berges) 2. Biserica Sf Ioan (plătită de Athanasia Mangaphaina) 3. Biserica Sf Prokopios din Aulax 4. Biserica Sf. Constantin și 5. Biserica Tuturor Sfinților. Toate aceste dependențe erau dotate cu odoare, vestminte și cărți sfinte. Proprietățile aveau anexate mori de apă, ateliere, grădini, viță de vie, ferme de vaci, plantații de măslini. Pe lângă superior, oficialii mănăstirii erau un cleziast, un pivnicer și un trezorier. Interesant este că din inventar rezultă că această mănăstire era mult mai bogată decât fundațiile imperiale, administrate de o armată întreagă de funcționari, iar lista animalelor de la ferma de vaci din Modi seamănă mai mult a caravanserei decât a mănăstire. Foarte asemănătoare au fost la noi mănăstirile Dobrogeane de la Cocoș și Celic Dere (în secolul al XIX-lea). Din text rezultă doar că mănăstirea întreținea relații cordiale cu Mănăstirea Nea Mone din insula Chios cu care împărțea drepturile asupra fermei de animale.

Testament (rezumat)

1-11 - Istoricul mănăstirii

12-17 - Alegerea și obligațiile mănăstirii

18 - Poarta mănăstirii trebuie să fie permanent deschisă pentru orice vizitator, primit cu ospitalitate

19- Sărbătoarea Maicii Domnului se va ține în fiecare an la data de 21 Noiembrie, cu maximum de lumină

20 - Las mănăstirea fără nici o datorie față de nimeni, cu dreptul să se administreze singură fără nici o imixtiune din exterior. Și așa trebuie transmisă mai departe. Excepție face dreptul Mitropoliei de Philadelphia de a emite sphargis (binecuvântări) de a fi comemorată în timpul liturghiei (anaphora) și de a institui la nevoie corecții și tratamente pentru vindecarea sufletelor

21-23 - Administrația se va face prin oficialii mănăstirii.

24 - Inventarul începe cu lista cărților sfinte (câteva zeci de cărți), urmează 7 seturi de vestminte albe, altele brodate cu aur, două tunici din mătase broție brodată cu aur, cuverturi pentru altar, candelabre și vase sfinte, cruci și cristelniță.

25-45 Lista completă cu posesiunile de la fiecare dintre proprietăți. De exemplu, lista animalelor include: 9 care trase de boi și bivoli, 15 cai de tracțiune, 8 măgărițe, 15 catâri, 2 cai de călărie, 300 de porci, 100 de vite mari și mici, 55 de cai de samar, 500 de oi, câțiva bivoli, 200 de stupi.

46- Cel care nu va respecta acest testament să fie pedepsit de cei 318 sfinți părinți ai bisericii.

Testamentul a fost redactat de secretarul Mitropolitului de Philadelphia, diaconul Michael Praximades

semnat: Michael, în numele lui Dumnezeu, credinciosul nostru împărat și autocrat Romanos Doukas Angelos Komnenos Palaiologos

36. Blemmydes (Typiconul lui Nikephoros Blemmydes pentru Mănăstirea lui Isus Hristos de la Ematha, lângă Ephesos)

Data - 1267 translator - Joseph Munitz Sursa - August Heisenberg - Nicephori Blemmydae curriculum vitae et carmina (Leipzig 1896) 93-96 Manuscris - Monacensis graecus și Romanus Vallicellianus graecus

Istoricul Instituției

Fondatorul, Nikephoros Blemmydes era fostul superior al Mănăstirii Sf Grigore Thaumaturgos din Efes, unde era renumit ca învățător. Printre elevii săi s-au numărat Împăratul Theodor Laskaris (1254-58) de la Nicaea și George Akropolites, părintele celui care a scris Akropolites. Regulamentul este însoțit de o notă contabilă din care se desprind puținele informații cunoscute despre fundație. Construcția a început în vara anului 1241 pe timpul Patriarhului Methodius. Dreptul de a ridica locașul de cult a fost contestat de o parte dintre frații monahi. În timpul construcției s-au înregistrat patru tentative de asasinat împotriva fondatorului. Dușmanii l-au acuzat că a sustras fonduri de la Thaumaturgos pentru a zidi o mănăstire privată. Autorul textului respinge însă aceste acuzații spunând că avea fonduri personale mai mult decât suficiente pentru construcție. Zidirea a durat 7 ani și 9 luni, timp în care fondatorul și-a păstrat postul de la Thaumaturgos. Statutul de independență a fost apoi confirmat de unul dintre Împărați sau Patriarhi, dar nu se cunoaște exact numele acestuia. Blemmydes a dictat și un testament l-a care l-a desemnat ca martor pe Patriarhul Joseph (1266-75), dar cel din urmă nu a ținut cont de el și după moartea fondatorului a subordonat mănăstirea celei de la Galesios, unde Patriarhul Joseph era părinte superior. Ca urmare, documentul s-a păstrat doar fragmentar (1,4,9,11,13). Spre deosebire de toate celelalte regulamente, acesta neagă valoarea purificatoare a posturilor și preferă un regim de asceză permanent, cu 1-2 mese pe zi.

Traducere (Rezumat)

1. Autorul amintește că a avut de înfruntat urși, lupi și leoparzi și a zidit cu propria sudoare această fundație care trebuie să rămână independentă față de patriarhie, mitropolie și episcopie. Întreaga conducere spirituală a comunității să fie în răspunderea superiorului.

4. Descrie pâinea, vinul și tămâia oferite Domnului (de cea mai bună calitate).

9. Candidații la viața monastică trebuie să fi împlinit vârsta de 10 ani, trebuie educati cu sobrietate pentru a fi auto-disciplinați pe calea virtuții, trebuie să fie permanent la vedere iar cei care-i instruiesc trebuie să fie purtătorii de cuvânt al lui Hristos. Ei trebuie să rupă toate legăturile cu familia, să se îmbrace doar în negru timp de un an, apoi să îmbrace rasa de novice încă doi ani. În primii 7 ani vor fi testați riguros și doar apoi pot îmbrăca rasa călugărească, dacă de vedesc demni de ea, doar după ce au împlinit vârsta de 20 de ani.

11. Masa principală se servește la ora 6 dimineața împreună cu apă fiartă cu chimen și fennel (anason). Pentru cei care nu pot suporta regimul cu o singură masă, o a doua masă se va servi seara, din ce se găsește. Acest regim este mai benefic posturile preferate de cei din vechime, dar nu trebuie impus ca obligatoriu. Miercurea

și Vinerea nu trebuie să fie diferite de Sâmbăta și Duminica deoarece sărbătorile trebuie să fie ale spiritului și nu ale trupului. Ereticii postesc nu doar Miercurea și Vinerea ci și timp de săptămâni întregi (posturile mari). Pentru noi, Miercurea și Vinerea se va găti fără ulei, dar băutura va fi permisă.

13. Descrie regulile și ordinea pentru citirea rugăciunilor și cântarea imnurilor religioase. Vocea nu trebuie să fie nici prea slabă, nici prea puternică, este interzisă orice conversație, nimeni nu poate să rămână așezat, întraga slujbă se va servi stând în picioare, inclusiv pentru "Kathismata" (catehism). Cel care nu poate sta în picioare din cauza vârstei sau a bolii, va părăsi biserica, evitând însă să fie observat de congregație. Nimeni nu trebuie să se miște în timpul slujbei, ordinea și disciplina trebuie să fie perfecte.

37. Auxentios (Typikonul lui Michael VIII Paleologul pentru Mănăstirea Arhanghelului Mihai de pe Muntele Auxentios lângă Chalcedonia)

Data 1261-1280 traducător - George Dennis Sursa - Aleksei Dmitrievsky Opisanie Liturgicheskikh rykopisei Typika pt I Kiev 1895 pp 769-94 Manuscris - Codex 85 nune 79 Theological School Halki, acum Biblioteca Patriarhiei din Istanbul

Istoricul Instituției

Muntele Auxentios (acum Kayisdag) este situat în suburbiile Istanbulului, pe malul Asiatic, la circa 7 mile (10 km) SudEst de Chalcedonia. Denumirea este de la Sfântul Auxentios, un călugăr stabilit pe munte în secolul al V-lea pe timpul Împăratului Marcian (450-457). Ulterior, muntele a găzduit numeroase fundații religioase. Printre ultimele a fost mănăstirea Sfinților Apostoli (Petru și Pavel) la carei superior, părintele Leontios Theotokites a devenit patriarh al Constantinopolului în anul 1189. Actualul typicon atestă faptul că bunicul lui Michael, pe nume Alexios Paleologul, ginerele Împăratului Alexios Angelos III (1195-1203), a restaurat mănăstirea considerată apoi a fi fundația lui. Din poemul scris de noul patron, Michael, la inaugurare, rezultă că mănăstirea a fost ruinată în timpul ocupației Latine (1204-1261) iar restaurarea s-a făcut după recucerirea orașului (1261). În anul 1282, la 29 Iunie, fiul lui Michael, co-Împăratul Andronikos II și Patriarhul Ioan IX Bekkos (1275-82) au asistat la sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel, aceasta fiind singura dată fixă din cronologia mănăstirii. După moartea fondatorului din anul 1282, se știe doar că următorul părinte superior a continuat să pledeze pentru reconcilierea cu Biserica Romei, și după ce aceasta a fost condamnată de Conciliul de la Blachernae din Aprilie 1283. Nu se știe când a fost abandonată. Printre contribuțiile originale ale acestui regulament se numără următoarele: 2. sclavia este o înșiră violentă a vieții tribale în viețile noastre 4. consilierea și persuasiunea sunt întotdeauna de preferat în locul utilizării forței 4. superiorul nu poate conduce arbitrar ci trebuie să respecte obligațiile impuse de predecesori și de pioșii binefăcători, 9. nu se poate apăra dreptul mănăstirilor de a acumula averi în timp ce alții trăiesc în sărăcie. În rest regulamentul respectă tradiția celorlalte fundații bizantine timpurii.

Traducere (idei principale)

1. Un lung cuvânt de mulțumire adresat de împărat lui Dumnezeu
2. Mănăstirea trebuie să-și administreze singură bunurile și conducerea unui superior și a unui număr de aleși, fără a da socoteală nimănui, decât lui Dumnezeu. Toți membrii ierarhie Mitropolitane vor fi primiți pentru a oficia slujbele religioase dar vor fi răsplătiți doar prin rugăciuni și daruri spirituale și un onorariu simbolic de un hyperperon pe an și trei uncii de ceară de albine.
3. Superiorul va fi ales de comunitate dar va fi instalat de către Împărat, cel care îi va înmâna cârja și însemnele.
4. Recomandări pentru superior despre atitudinea corectă atât față de frații călugări cât și față de cei din afara mănăstirii.
5. Recomandări pentru frații monahi, astfel încât să formeze un singur suflet cu o singură inimă. Regulile generale pentru obediență și austeritate sunt similare cu cele din alte regulamente.
6. Numărul călugărilor trebuie să fie de 40, egal cu numărul zilelor de post. Dintre aceștia 16 vor fi permanent devotați bisericii, iar restul de 24 vor face diferite servicii în interiorul mănăstirii sau pe terenurile agricole.

Superiorul va fi cel care va decide atribuțiile fiecăruia iar călugării se vor supune fără crâcnire.

7. Superiorul va numii oficialii mănăstirii: un steward, un ecleziast și un trezorier.

8. Serviciul religios de zi și de noapte se va ține după modelul mănăstirilor din Palestina, cu excepția serviciilor din noaptea de Dumineca (împăratul renunță la acestea, pentru a nu extenua monahii).

9. Toate veniturile mănăstirii vor fi administrate de superior și cei trei oficiali. Contabilitatea trebuie făcută în fiecare lună împreună cu rapoartele de expediție. Împăratul ordonă ca superiorul să nu acumuleze bani în mănăstire. La sfârșitul fiecărui an, toți banii rămași trebuie oferți pentru răscumpărarea prizonierilor, pentru ajutorarea orfanilor sau pentru a mărita legal femeile abandonate. Respectând aceste reguli, Dumnezeu vă va răsplăti înșutit prin viața eternă.

10. În ce privește dieta se vor respecta regulile mănăstirilor din Palestina, după typikonul de la Ierusalim.

11. Chiliile anahoreților vor fi administrate de mănăstire și vor putea fi ocupate doar de cei care doresc arzător solitudine, au demonstrat o conduită venerabilă și iubesc viața simplă după modelul lui Hristos. Solitarii vor primi gratuit de la mănăstire tot necesarul: îmbrăcăminte și hrană.

12. Nici o femeie nu va fi primită în mănăstire și nici un bărbat nu va primi tonsura fără judecată. Cei aleși trebuie să execute toate muncile și serviciile din interiorul mănăstirii, indiferent ce poziție au ocupat în societate înainte de a fi acceptați. Nimic din bogățiile lumii nu se compară cu magnifica sărăcie a lui Isus.

13. Pomeniri. Membri familie fondatorului, bunicul, Alexios, soția lui Irene, părinții Andronikos și Theodora și Michael însuși trebuie amintiți zilnic în rugăciunile monahilor. La 1 Noiembrie se vor cheltui 40 de hyperpera doar pentru iluminare și se va oferi o masă festivă în care se va include și coliva (kollyba). Femeile pot fi pomenite în slujbe, dar în nici un caz nu pot fi îngropate la mănăstire. Typikonul trebuie citit de 12 ori pe an, în prima zi a fiecărui an.

14. Principala sărbătoare a mănăstirii va fi la 8 Noiembrie de ziua sfântului Mihail când se va ilumina templul și se va oferi un banchet magnific la care pot fi invitați călugări de la alte mănăstiri. Se vor cheltui 50 de hyperpera. O sărbătoare mai mică, de 12 hyperpera se va ține la 8 Septembrie când se serbează minunea Sfântului Mihail de la Chonai (salvarea raclei).

15. Discurs către viitorii împărați, pentru a sublinia obligația acestora de a fi viitori protectori ai mănăstirii. Printre înaintași, autorul îl amintește pe vărul său, Împăratul Theodor Laskaris II. Fondatorul dorește ca mănăstirea să rămână veșnic sub lumina succesorilor săi imperiali.

16. Discurs adresat viitorilor Patriarhi pentru a acorda mănăstirii favorurile și protecția cuvenită, pentru a avea milă față de călugării ei și pentru a menține ordinea și liniștea între aceștia.

Urmează inventarul mănăstirii (nu s-a păstrat).

38. Kellibara I (Typiconul lui Michael VIII Paleologul pentru Mănăstirea Sfântul Dumitru de la Palaiologoi Kellibara din Constantinopol)

Data - 1282 traducător - George Dennis Sursa - Henri Gregoire - Imperatoris Michaelis Paleologi de vita sua Byzantion 29-30 (1959-60) 447-76 Manuscris - Muzeul de Istorie Moscova graecus fols 440-447 (sec XIV)

Istoricul Instituției

Mănăstirea cea veche este localizată în regiunea actuală Jediler, aproape de Herakleia medievală, la Sud de Muntele Latros, pe locul Mănăstirii Maicii Domnului tou Stylou unde Paul cel Tânăr a scris typikonul pentru Latros în secolul al X-lea. Nu se cunoaște originea dar mănăstirea exista deja în anii 920-930 atunci când Paul a format propria lui comunitate, locuită probabil de călugări refugiați de pe Muntele Sinai. Mănăstirea se numea a Maicii Domnului Acheiropoietos (fără icoane) sau Kellibara. În anul 1049 superiorul mănăstirii era un oarecare Metodius, prezent la o anchetă patriarhală cu privire la draptul de proprietate al lui Paul Stylos. În secolul al XIII-lea, superiorii de la Kellibara și-au disputat rolul de arhimandrit asupra confederației de mănăstiri de la Latros cu cei de la mănăstirea lui Paul Stylos. Patriarhul Manuel Sarantenos (1216-22) a luat această onoare celor de la Kellibara pentru a o oferi celor de la Stylos, dar succesorul său Germanos II

(1223-40) a anulat această decizie și a restabilit celor de la Kellibara autoritatea de arhimandrit. Se pare că ulterior cei de la Stylos au redobândit la rândul lor acest drept. Este sigur că în secolul al XIII-lea la Kellibara exista și un scriptorium pe lângă bibliotecă. Despotul Ioan Paleologul, fratele lui Michael VIII, este înregistrat în regulament drept cel care a donat această proprietate. Biserica Sf Dumitru a Paleologilor, cea mai nouă dintre cele două fundații, a fost fondată de George Paleologos, un general din era Comnenilor care a contribuit pentru înălțarea lui Alexios Comnenul pe tron, în anul 1081. Biserica ridicată de el la începutul secolului al XII-lea a fost însă rasă până la temelie în timpul ocupației Latine. Se pare că fondatorii bisericii noi au știut că biserica va cădea la un moment dat sub dominație turcească dar pentru a valorifica proprietățile din Constantinopol ei au hotărât să ridice o mănăstire, la o altă locație, ceea ce a coincis cu dorința Împăratului. Evident, ei au reușit să negocieze schimbul de proprietăți, pentru o locație mai sigură, în capitală. Fundația este amintită din nou în anul 1315, când călugărul Theodore, poate superior, a fost condamnat și degradat de sinodul patriarhal. Într-un act ulterior, din anul 1400, fundația este descrisă ca "mănăstire imperială și patriarhală". În timpul vizitei la Constantinopol călătorul Ștefan din Novgorod descrie fundația ca pe o mănăstire imperială unde era venerat trupul Împăratului Laskariasaf (Ioan Laskaris). Locația exactă a mănăstirii nu a fost identificată dar niște ruine au fost descrise în vecinătatea mănăstirii Stylos, învecinată. Primele 11 capitole conțin o Autobiografie detaliată a autorului, fapt ce contribuie semnificativ la valoarea istorică a documentului. Regulamentul propriu zis se întrerupe brusc la jumătate.

Traducere (noțiuni inedite)

1-11 Sunt amintiți, bunicul megas doux, tatăl megas domesticos, unchiul Împăratul Ioan Doukas Vatatzes (1222-1254), fiul acestuia Theodore Laskaris (1254-58). După moartea lui Theodore Laskaris, autorul, Michael, a fost înălțat împărat, mâna dreaptă a lui Dumnezeu. Apoi împăratul descrie campaniile sale militare din Iliria și Grecia și luptele împotriva Bulgarilor, Sciților și Persanilor. Apoi a luptat în Pelopones împotriva invaziei lui Charles de Anjou, Regele Siciliei. Pe lângă victorii, Dumnezeu l-a binecuvântat și cu 5 copii, dintre care fiul și nepotul au fost înălțați pe tronul imperial.

12 - Omagiu lui George Paleologul cel care a ridicat primele fundații

13 - Autorul subliniază că a unit mănăstirea Kellibara cu cea a Sfântului Dumitru (Demetrios) din Constantinopol și că vor rămâne unite chiar dacă una dintre ele cade în mâna dușmanilor. (vezi 56. Kellibara II)

14 - Călugării de la ambele mănăstiri sunt sub aceeași lege, fără nici o diferență între ei, nici măcar în ceea ce privește numele, toate bunurile vor fi în comun, vor avea un singur superior.

15 - Mănăstirea va fi liberă și autogovernată, condusă de superior și oficialii ei.

16 - Pentru a fi liberă, mănăstirea va fi o eforie, iar împăratul va fi eforul ei, garantul tuturor drepturilor, imputernicitul lui Dumnezeu.

17- Numărul călugărilor va fi limitat la 36, dintre care 15 pentru plasmodie și 21 pentru servicii și munci. Dintre ultimii se va alege un trezorier, un pivnicer și un brutar. Mănăstirea are însă numeroase dependențe unde sălăjuiesc călugări, astfel că numărul total al celor care depind de această fundație se ridică la 138 de călugări, sub ordinele superiorului de la Kellibara-Sf Dumitru. Lista dependențelor este prezentată în detaliu.

18. Știința științelor este aceea care îl călăuzește pe om, cea mai complicată dintre ființe, dotat cu virtute și viață spirituală. Omul trebuie condus prin persuasiune, nu prin forță. Din acest motiv, cel care va fi ales superior, trebuie să posede și să utilizeze această știință, trebuie să fie un model, pentru ca învățăturile lui să fie urmate.

(documentul se întrerupe aici, în mijlocul unei fraze)

39. Lips (Typikonul lui Theodora Palaiologina pentru Schitul lui Lips din Constantinopol)

Data - 1294-1301 traducător - Alice Mary Talbot Sursa - H. Delehay Deux typica Byzantins de l'epoque des Paleologues (Brussels,1921) pp 106-36.

Istoricul Instituției

Fondatorul mănăstirii originale a fost Constantin Lips, în valea Lykos din partea VestCentrală a Constantinopolului. O sursă neverificată indică și existența unui spital (xenon) atașat. O biserică dedicată Maicii Domnului a fost sfințită în anul 907 de Împăratul Leo al VI-lea (886-912). Nu se știe dacă atunci instituția era locuită de bărbați sau de femei religioase. Fondatorul a fost ucis în anul 917 în luptele cu Bulgarii. Nu se știe nimic altceva până la restaurarea din epoca Paleologilor. Spre sfârșitul secolului al XIII-lea fundația a fost renovată de Theodora Paleologina, văduva Împăratului Michael Paleologul. Ea a adăugat o biserică dedicată Sfântului Ioan Antemergătorul și un spital cu 12 paturi. Biserica cea nouă trebuia să devină mausoleul familiei imperiale. Fondatoarea s-a călugărit la propria fundație sub numele de Eugenia. A murit în anul 1303, momentul fiind marcat prin discursul funebru al lui Theodore Metochites, discurs în care sunt menționate typikonul și construcția mormântului. După moartea ei, la Lips a fost înmormântat și fiul ei, Împăratul Andronikos II (1282-1328) decedat în anul 1332, și un alt fiu al ei pe nume Constantin, în anul 1306. În anul 1324 a fost îngropată și Irene de Brunswick, soția strănepotului Andronikos III (1328-1341). În secolul al XIV-lea s-a construit un preambulator în exonarthex. Ultima înmormântare înregistrată a fost în anul 1417, cea a prințesei ruse Anna, mireasa lui Ioan VIII Paleologul. Ambele biserici au supraviețuit până în zilele noastre, după ce în perioada anilor 1460-1480 familia Alaeddin Ali din Fenari a transformat fundația în moschee, sub numele de Fenari Isa Camii și a adăugat un minaret în colțul de Sud Vest. Mormintele din colțul sudic au fost evacuate, dar cele din navă, narthex și exonarthex au rămas neatinse până în anul 1929 când au fost descoperite de Theodore Macridy. În anul 1636 Marele Vizir Bayram Pasha a renovat moscheea și a înlocuit decorurile interioare, iar în jurul anului 1782 un incendiu a devastat clădirea. Reparată în anul 1847, structura a fost din nou incendiată în anul 1917 și a căzut în ruine. În anul 1960, moscheea a fost restaurată de Ministerul Turk al Moscheelor împreună cu Institutul American Bizantin condus de Arthur Megaw. În prezent funcționează ca moschee. În alcătuirea regulamentului se pare că fondatoarea s-a inspirat după cel de la mănăstirea Kecharitomene, ale cărui copii circulau în epocă. Dintre cele 21 de capitole originale 20 sunt echivalente cu cele de la Kecharitomene.

Traducere (idei inedite)

1. Încredințez această fundație Maicii Protectoare și interzic altcuiva să exercite orice fel de control, deoarece maicile de aici a refuzat întreaga lume pentru a se dedica doar lui Dumnezeu. Este decretul și testamentul meu ca această instituție să rămână independentă de orice altă instituție, cu excepția spitalului construit alăturat. Pentru divinul Patriarh garantăm dreptul său de a fi pomenit la fiecare dintre sfintele slujbe, precum și dreptul de a investiga greșelile de ordin spiritual și de a administra pedeapsa cuvenită.
2. Cel care va încălca această poruncă va fi pedepsit în ziua Judecății de Apoi.
3. Protecția așezământului se va face printr-un efor și pazinc, ales dintre cei mai puternici, și cine poate fi mai puternic decât împăratul, cel căruia îi încredințăm această eforie pentru eternitate
4. Numărul măicuțelor trebuie să fie de 50, dintre care 30 pentru sanctuar, responsabile pentru rugăciuni, imnuri și doxologie (la miezul nopții, după răsăritul soarelui, la ora a treia, a șasea, a noua, seara și la culacare) iar restul de 20 pentru servicii casnice.
5. Superioara se va alege dintre cele 30, cea mai înțeleaptă și mai virtuoasă.
6. Alte 4 (2 în biserică nouă și 2 în biserică veche) vor fi alese pentru a conduce slujbele religioase (ecleziaste), cu un salariu anual de 12 piese din aur, 50 banițe de cereale și 36 măuri de vin.
7. Însoțită de 12 maici, dintre cele mai virtuoase, cea aleasă superioară se va prezenta în fața împăratului, spre a fi investită, apoi va primi din sacristie cutia care conține acest typikon.
8. Testamentul meu trebuie citit de trei ori pe an, în timpul meselor de seară, la sărbătoarea Sf Ioan, La Nașterea Maicii Domnului și la Înviere.
9. Nimic nu se va face în mănăstire fără știrea și permisiunea maicii superioare.
10. Dacă maica superioară nu respectă testamentul meu, măicuțele trebuie să raporteze părintelui spiritual, iar acesta va decide dacă este sau nu este cazul să fie destituită.
11. Pentru a fi surori, toate maicile trebuie să aibă același părinte spiritual. Acesta trebuie să fie un bărbat

distins prin virtute. Acesta va vizita mănăstirea în fiecare lună, dar nu pentru mai mult de trei zile, fiind cazat într-o cameră special destinată din spital. În fiecare dimineață va asculta confesiunile măicuțelor ă n narthex-ul bisericii.

12. Pentru măicuțe părintele spiritual trebuie să fie reprezentarea lui Isus și a lui Dumnezeu. Mărturisirea în fața lui trebuie să fie fără rezerve, deoarece greșelile declarate în public nu se mai pot înrăutăți.

13. Toate păcatele trebuiesc mărturisite, dar puteți păstra pentru voi ceea ce noi numim "gândurile secrete" despre care sfinții părinți au hotărât să rămână nepronunțate. În felul acesta o să primiți tratament și iertare pentru păcatele voastre ca și când v-ar fi judecat Isus Hristos, apostolii sau discipolii lui.

14. Pentru perioada de noviciat, toate candidatele vor primi strictul necesar fără nici o contribuție externă. Nu se va cere nici măcar "darul de intrare". Dar dacă cea care intră dorește să facă o donație, aceasta va fi primită, fără însă a acorda dreptul la vanitate ulterioară. Cea care donează va fi tratată la fel cu celelalte surori.

15. Nici o măicuță nu va putea părăsi mănăstirea decât însoțită de o surată în vârstă.

16. Mănăstirea va fi închisă pentru oricine, cu excepția împăratului și a membrilor familiei mele, atunci când doresc să viziteze mormintele celor iubiți. Nici atunci, nepoatele mele nu vor putea intra însoțite decât de eunuci sau femei în vârstă.

17. Pentru fetele fără experiență noviciatul trebuie să dureze un an, dar văduvele și cele care și-au pierdut unul sau mai mulți copii pot fi primite după doar 6 luni. Nu pot fi acceptate fete mai tinere de 16 ani.

18. Cele care în timpul noviciatului se răzgândesc, vor primi înapoi proprietățile donate, dar nu și banii depuși. După ce au primit tonsura, cele care părăsesc mănăstirea nu vor mai putea recupera nimic.

19. Doresc ca toate donațiile făcute cu intenții pioase să fie acceptate, fie ele proprietăți, vani, odoare sau haine liturgice pentru ca numele donatorilor să fie comemorat.

20. Măicuțele de la alte mănăstiri vor putea fi primite după ce au ascultat acest regulament și au promis să trăiască după aceste reguli.

21. Măicuțele numite în funcții oficiale vor fi: un administrator (steward), un responsabil pentru biserică (ecleziast), un paznic al trezoreriei și odoarelor (trezorier), un portar. Toate vor fi numite de maica superioară, cu știrea părintelui spiritual și a membrilor de seamă ale comunității.

22. Fiecare din ele va primi în scris ce drepturi li se cuvin. Trezorierul va putea avea două asistente responsabile pentru cumpărarea bunurilor necesare mănăstirii.

23. Sacristanul va răspunde de odoarele și vestmintele sacre, pe care le va primi și returna cu document scris.

24. Ecleeziasta va fi subordonată sacristanului, responsabilă pentru pregătirea sărbătorilor și iluminarea bisericii. La rândul său va putea fi ajutată de două asistente. Pivnicerul, ajutată de o asistentă se va ocupa de masa zilnică, de pregătirea și porționarea bucatelor și de măsurarea băuturii (vinului ?).

25. Administratorul va putea numi câte un asistent pentru fiecare dintre proprietățile mănăstirii, sau un singur asistent pentru mai multe proprietăți, plătit cu 35 de piese din aur, 100 de banițe de cereale și 100 de măsuri de vin. Administratorul și sistenții nu trebuie să fie eunuci, dar trebuie să fie bărbați respectabili cu un comportament ireproșabil. Periodic administratorul va vizita mănăstirea pentru a verifica acoperișul, zidurile și clădirile și a face reparațiile necesare.

26. Întâlnirea cu maica superioară va avea loc în prezența membrilor de seamă ale comunității. Dacă este necesar să înnopteze va fi cazat în spital.

27. Toate membrele comunității trebuie să fie gentile, conciliatorii, iubitoare și pașnice, căutând salvarea sufletului.

28. Cele desemnate pentru sanctuar trebuie să cânte permanent imnuri, așa cum nici corul îngerilor nu se oprește niciodată. Este mai important să pomeniți numele Domnului, decât să respirați.

29. Toate măicuțele vor servi masa sau vor posti în mod egal, indiferent de vârstă, educație, virtute sau contribuție la bunurile mănăstirii.

30. Sacrificiul lui Hristos trebuie celebrat de 4 ori pe săptămână, în ambele biserici simultan. Atunci când în aceste zile este și o sărbătoare religioasă se vor citi ambele liturghii.

31. Dacă din exces de zel una dintre voi va dori mai mult decât atât, nu va putea fi oprită, dar credința mea este că este esențial ca toată lumea să trăiască după acest regulament.

32. Trupul omenesc fiind materie organică, Marți, Joi, Sâmbătă și Duminecă se pot servi trei mese, cu pește și

brânză, legume și ulei, după cum hotărește maica superioară.

33. Cele bolnave vor ține regimul în conformitate cu indicațiile medicului.

34. Pentru cele bolnave nu vor exista restricții în ce privește îmbăierea. Restul se vor îmbăia de 4 ori pe an.

35. Doctorul va vizita mănăstirea săptămânal, cu excepția Postului Mare.

36. Vestmintele se vor distribui anual, sau din doi în doi ani (două tunici din lână, trei perechi de pantofi, o vestă, un batic din lână.

37. Iluminarea la sărbători se va face cu 24 candel (vezi alte regulamente)

38. La Sf Ioan se vor distribui la poarta mănăstirii trei banișe de pâine, 6 nomismata și bani cât permit fondurile.

39. La ziua Maici Domnului ambele biserici vor fi luminate ziua și noaptea.

40. Dacă una dintre ficele sau nepoatele mele va alege să se retragă la mănăstire i se vor distribui drepturile pentru patru măicuțe și va putea alege pe cele cu care dorește să conviețuiască. Ideal ar fi însă să trăiască și să ia masa împreună cu celelalte măicuțe.

41. Dacă va alege să locuiască separat de restul măicuțelor, urmașa mea va avea dreptul la o persoană care să o servească, fie una dintre măicuțe fie una dintre asistentele ei.

42. Mormântul fondatoarei și cel al mamei ei va fi în altar, iar ceilalți membri ai familiei, nepoți și strănepoți, se vor îngropa lângă ușa de la intrare.

43. Inventarul mănăstirii este inalienabil indiferent de circumstanțe.

44-51 Urmează o lungă listă de proprietăți, cu valoarea lor, profitul anual și producția măsurată în banișe (peste 10 000 de banișe de cereale, ulei, vin, lemn, lână, aur).

52. Numele fondatoarei trebuie pomenit permanent în rugăciuni

53. Fiecare măicuță își va păstra rangul, toate vor fi atente una față de alta, pentru a dobândi împreună nemurirea sufletului.

54. Dacă drumul vieții voastre se va completa astfel, respectând poruncile lui Dumnezeu, o să obțineți binecuvântarea și inefabila viață veșnică. Amin.

40. Anargyroi (Typikonul lui Theodora Palaiologina pentru Schitul Sfinților Kosmas și Damian din Constantinopol)

Data - 1294-1301 traducător - Alice Mary Talbot Sursa - H.Delehaye - Deuz typica byzantins de l'epoque des Paleologues (Brussels 1921)

Istoricul Instituției - Fundația este una dintre mănăstirile din Constantinopol dedicate martirilor Cosma și Damian, cei doi faimoși Anargyroi (doctori fără de arginți), fără nici o altă atestare documentară în afara acestui document. Este diferită de mănăstirea de bărbați cu același hram, denumită Kosmidion, situată în Cornul de Aur. Ctitorul fundației a fost un logofăt necunoscut (logothetes tou dromou), cel care a donat pământul și a alcătuit regulamentul. Nu este clar dacă mănăstirea a fost concepută pentru maici de la bun început. Mănăstirea a căzut în ruină în timpul ocupației Latine, apoi Theodora Palaiologina a început restaurarea ei, înaintea celei de la Lips, cândva spre sfârșitul secolului al XIII-lea. Ea a donat mănăstirii, devenită acum schit, proprietăți din vecinătatea Constantinopolului și din thema Traciei. Deși era independentă de Lips, oficialii celor două fundații cooperau în toate problemele de interes comun. Fondatoarea și familia sa au fost comemorate în toată istoria cunoscută a fundației. Unii dintre istorici au identificat această fundație cu moscheea Atik Mustafa Camii din Istanbul, dar nu există consens în acest sens. Documentul vine în completarea celui de la Lips (vezi mai sus), ambele fiind concepute de același ctitor, similare fără a fi însă perfect identice. Mănăstirile Lips și Anargyroi urmau să respecte același rit și aceleași regului, dar erau independente din punct de vedere economic, fiecare cu proprietățile și administratorii ei. Documentul conține un inventar al proprietăților, dar acesta a fost în mare parte deteriorat, se disting totuși proprietăți din Constantinopol și Chalcedonia. Împărăteasa subliniază faptul că toate acestea trebuiesc considerate proprietate privată a mănăstirii, separată de cea de la Lips. Noua fundație urma să aibă rolul de spital, capelă și cimitir al familiei imperiale.

Traducere (doar informațiile inedite)

1. Fondatoarea subliniază faptul că a restaurat mănăstirea din stadiul de ruine, înainte de a se prăbuși, a înconjurat-o cu ziduri, i-a donat odoare și proprietăți. Apoi a alcătuit acest regulament, pentru ca măicuțele să respecte o conduită potrivită, deoarece nu exista nici un document sau testament anterior spre a fi respectat. Așadar, scopul fondatoarei nu a fost de a înlocui convenția altcuiva, ci a fost acela de a reînvia spiritul și de a organiza proprietățile într-un mod corespunzător.
2. Fostele proprietăți ale mănăstirii au fost pierdute în fața cuceritorilor, iar fosta regulă a fost abandonată sau ignorată în lipsa unui document. Acesta este motivul pentru care Împărăteasa și-a asumat responsabilitatea asupra acestei fundații.
3. Împărăteasa dorește și ordonă ca această fundație să fie independentă de orice altă fundație din Constantinopol sau din afara lui, spre a fi locul de veci pentru sine, pentru mama ei, și pentru toți descendenții ei. Împărăteasa mai ordonă ca toate proprietățile și terenurile acestei fundații să fie proprietăți private, cu unic proprietar. Aceste proprietăți sunt:
4. Lista proprietăților și a veniturilor anuale, pentru un total de circa 2500 banițe de cereale, 240 de măslini și 50 de nomismata.
5. Împărăteasa dorește ca măicuțele să adere la același stil de viață ca și cele de la Lips, cu o maică superioară, un părinte spiritual și oficiali.
6. Diferența constă din faptul că la Anargyroi vor fi doar 30 de măicuțe în loc de 50, dintre care 18 pentru imnuri și liturghie și 12 pentru alte munci. Sărbătorile vor fi mai puțin festive decât la Lips, iar marea sărbătoare a fi cea a sfinților Cosmas și Demian. Toți membrii familiei imperiale și logofătul fondator trebuiesc pomeniți în rugăciuni, iar pomenile se vor rezuma la migdalele oferite la poarta schitului, în contitățile convenite.
7. Împărăteasa dorește ca maicile superioare de la cele două fundații să se consulte una pe alta și să discute eventualele schimbări, atunci când sunt necesare, dar să respecte cu strictețe regulamentul. Și administratorii se vor putea consulta între ei pentru reglementarea afacerilor. Dumnezeu le va ajuta să se ajute una pe alta, pentru ca în viața veșnică să primească binecuvântarea lui Dumnezeu, a Fiului și a Sfântului Duh. Amin.

CAPITOLUL XVIII - FUNDAȚII RELIGIOASE PRIVATE TÂRZII

Acest capitol include 14 documente ilustrative pentru istoria fundațiilor private din ultimele secole ale Imperiului Bizantin. Majoritatea lor au fost compuse de călugări, cu excepția celor de la Akropolites și Philanthropos alcătuite de mireni. Cronologic, aceste documente datează de la începutul secolului al XII-lea până la începutul secolului al XV-lea, majoritatea fiind însă din secolul al XIV-lea. Șase dintre documente sunt regulamente iar alte șase sunt sub formă de testament, alte două sunt și una și alta. Toate aceste fundații au în comun următoarele trăsături: 1. sunt de dimensiuni mici 2. ideologia lor este conservatoare a vechilor tradiții 3. tolerează sihăstria 4. au interes redus față de aspectele financiare și nu acumulează proprietăți 5. sunt reticente față de ierarhia ecleziastică 6. promovează disciplina monastică riguroasă 7. acceptă protectori externi 8. în locul unui singur efor preferă să depindă de mai mulți patroni, sau de un patron cât mai îndepărtat.

41. Docheiariou (Regulamentul lui Neophytos pentru Mănăstirea Sfântului Arhanghel Mihai de la Docheiariou, pe Muntele Athos)

Data - 1118 traducător - Robert Allison Sursa - Nicolas Oikonomides - Actes de Docheiariou (Paris 1984)

Istoricul Mănăstirii

Mănăstirea Docheriaiou pare să dateze de la începutul secolului al XI-lea, cândva înainte de 1031 fiind fondată de Ioan Pivnicerul (docheiarios) și dedicată Sfântului Nicolae din Daphne. Se știe de spre Ioan că a fost oficial la o altă mănăstire de la Muntele Athos, probabil la Xeropotamou. Locația inițială de pe coasta de Sud-Vest a peninsulei a fost abandonată în anul 1051 sau 1056 pentru noua locație din interiorul peninsulei.

Spre sfârșitul secolului, fundația a fost mutată la o a treia locație, pe coastă, unde se găsea deja o dependență închinată sfântului Arhanghel Mihail. Începând cu anul 1083, aceasta din urmă a devenit locația permanentă. Cel de al doilea fondator, Neophytos, a lărgit edificiul, l-a înconjurat cu ziduri apărate de un turn și a achiziționat proprietăți pentru a-i crește veniturile. Ulterior, Neophytos a fost ales "protos" pentru întregul munte. Funcția sa de egumen la Docheiariou este atestată și într-un document din anul 1108 păstrat la mănăstirea Lavra. Următorul egumen a fost Barnabas, amintit în documente în anul 1141 când Docheriaou era deja una dintre cele mai importante mănăstiri de pe Muntele Sfânt. Mănăstirea și-a pierdut majoritatea proprietăților în timpul Cruciadei a Patra și apoi a rămas în umbră până la sfârșitul secolului. În anul 1311 este amintită ca fundație imperială, când Arhanghelul Gabriel a fost adăugat în hramul bisericii. Documentele de la sfârșitul secolului al XIV-lea atestă interesul împăraților Paleologi, în special cel al lui Manuel II Paleologul (1391-1425) față de bunăstarea și drepturile de proprietate ale mănăstirii. După ce muntele a trecut sub protecția Otomană, în anul 1489 pelerinul Isaias din Chilandar atestă că mănăstirea era locuită de peste o sută de călugări. La mijlocul secolului al XVI-lea, mănăstirea era aproape abandonată, dar începând cu anul 1560 a fost restaurată și dotată cu proprietăți de preotul George din Adrianopol, cu fonduri de la domnitorul Român Alexandru Lăpușeanu și al Doamnei Ruxandra. Aproape toate edificiile prezente sunt post-bizantine, multe dintre ele din secolul al XVIII-lea. Mănăstirea și-a pierdut din nou aproape toate proprietățile în timpul Revoluției din anul 1821. Biserica mănăstirii datează din secolul al XVI-lea iar reflectoarul din secolul următor. În prezent are 10 călugări și ocupă locul 10 în ierarhia mănăstirilor de pe Munte. Prin vechimea sa, acest document reprezintă tradiția bizantină în forma sa cea mai pură, cu accent special pentru transmiterea proprietății, inalienabilă, din generație în generație, de la un superior la altul, după modelul patriarhal.

Traducere (rezumat)

1-3. Eu, umilul călugăr Neophytos, superior al mănăstirii Docheriaou și protos al Sfântului Munte, validez prin semnătură următoarele. Compun acest testament în numele Atotputernicului Isus Hristos, al Tatălui său și al Spiritului Sfânt. Am moștenit această mănăstire de la tatăl și unchiul meu, am îndeplinit numeroase munci, am ridicat numeroase clădiri, am plantat viță de vie, am construit chilii, am adăugat îmbrăcăminte scumpă, vase sfinte din argint, icoane și cărți sfinte, am format noi proprietăți și am adăugat bunuri mobile, am ridicat sfânta biserică și am împodobit-o cu tot ce am putut. Toate acestea nu din vanitate ci spre preamărirea lui Dumnezeu.

4. Doresc ca după moartea mea succesorul meu să fie respectabilul călugăr _____ (spațiu gol), cel care sunt convins că va conduce ireproșabil turma lui Hristos, așa cum am făcut eu, sau chiar mai bine.

5. Tu succesorul meu, trebuie să fi domn și autocrat al acestei mănăstiri, să controlezi toate afacerile și proprietățile, să înlături orice amenințare sau intimidare, să oferi Domnului și Sfântului Mihail slujbele cuvenite, să perfecționezi virtuțile și tezaurul sfinților frați. Trebuie să contribui la creșterea mănăstirii și a proprietăților ei, ridicând clădiri, plantând viță de vie, crescând animale și plantând pomi fructiferi. Mai trebuie să conduci sărbătoarea Sfântului Mihail și să pomeniți în rugăciuni toți frații care au contribuit la zidirea acestei mănăstiri. Vei îndeplini aceste obligații toată viața, apoi la rândul tău vei transfera controlul unui alt om zelos și competent, ales dintre discipolii tăi, așa cum cere regula Sfântului Munte.

6. Voi, ceilalți frați, voi cei aleși spre a fi salvați pentru a păși alături de îngeri, voi trebuie să vă închinați cu obediență în fața superiorului vostru, să nu-i opuneți rezistență în nici un fel, din dragoste unul față de altul trebuie să vă îmbrăcați cu o tunică dublă, cea a credinței în Dumnezeu și cea a spreanței, trebuie să vă dedicați faptelor bune, să urmați exemplul meu, spre a nu fi ca niște pomi neroditori.

7. Vă ordon, copii ai lui Dumnezeu, pentru a ajunge printre cei sfinți, să pomeniți muncile și efortul meu în rugăciunile voastre, ziua și noaptea, să creșteți gloria lui Dumnezeu și a lui Isus Hristos, să onorați pe comandantul lui Sfântul Mihail, a cărui har va fi alături de noi, acum și în vecii vecilor. Amin.

42. Sabas (Typikonul ctitorului de la Mănăstirea Sabas de lângă Jerusalem)

Data - după anul 1100 traducător - Gianfranco Fiaccadori sursa - Codex Sinaiticus 1096 (12 th century).

Istoricul instituției

Marea Lavră a Sfântului Sabas (Sava), cunoscută și sub numele arab Mar Saba, a fost fondată de un ascet din Cappadocia în anul 483, la 9 mile SudEst de Jerusalem, în valea uscată a râului Cedron. Viața și munca lui sunt bine cunoscute deoarece au făcut subiectul unei lucrări a lui Cyril Skythopolis intitulată Viața Sf Sabas. Născut în anul 439, Sabas a devenit în jurul anului 456 discipolul faimosului călugăr Palestinian Euthymios cel Mare. Marea Lavră avea suficient spațiu pentru 150 de călugări comunali și 70 de anchoriți (eremiți). În cei aproape 50 de ani în care a condus această fundație, Sabas a mai ctitorit alte trei lavre, șase mănăstiri cenobiotice și trei instituții filantropice. Cea numită Noua Lavră își datorează fondarea din anul 507 separării unui grup de călugări Origeniști, aflați apoi la putere până în anul 555, puțin după ce au fost condamnați în anul 553 de Conciliul de la Constantinopol. Celelalte fundații au fost Lavra Heptastomos în anul 512 și Lavra Jeremias în anul 531. Sabas, campionul creștinismului din Chalcedonia, a murit la Marea Lavră în anul 532. Biograful lui, Cyril Skythopolis s-a instalat în Marea Lavră după excluderea Origeniștilor din anul 555, unde a murit apoi după puțină vreme. Spre sfârșitul secolului al VI-lea mănăstirea a fost vizitată de Ioan Moschos, autorul Grădinii Spirituale, una dintre cele mai populare lucrări de literatură ascetică. Următorul oaspete a fost Theodore din Sykeon. Arabii au devastat mănăstirea în anul 614 și au masacrat cei 44 de călugări (deveniți apoi martiri). Mar Saba a fost însă revitalizată și a jucat un rol cheie în controversele teologice din cele două secole următoare. În prima jumătate a secolului al VIII-lea teologul iconodul Ioan Damascene a fost rezidentul Lavrei, unde, la adăpost de autoritățile imperiale, a alcătuit numeroase polemici împotriva iconocasmului. Și fratele lui, Cosmas Hymnograful a fost călugăr la Mar Saba. Spre sfârșitul secolului și începutul secolului al IX-lea, Theodore Studitul a căutat în Palestina componente pentru reforma sa monastică. O parte dintre imnurile de la Mar Saba au fost preluate și utilizate la Mănăstirea Stoudios din Constantinopol. La mijlocul secolului al X-lea, Paul cel Tânăr, autorul de la Latros, a recomandat ca postul să se țină după regula de la Jerusalem, o posibilă referire la typikonul de la Mar Saba. Apoi, până în secolul al XII-lea scriptorium-ul de la Mar Saba a fost un centru pentru redactarea de manuscrite religioase. O epidemie, un mare cutremur și apoi un masacru făcut de beduini au amenințat serios existența mănăstirii. Nu se cunoaște exact istoria mănăstirii din epoca Cruciadelor, dar actualul typikon a fost redactat în această perioadă. După ce Saladin a recucerit Jerusalemul în anul 1187, călugării de la Mar Saba au fost din nou masacrați, iar mănăstirea a fost parțial distrusă, dar mormântul Sf Sabas a fost respectat. Typiconul Sfântului Sabas a cunoscut epoca sa de glorie în timpul Imperiului Bizantin, în special în secolele XIII și XIV. Mănăstirea a fost abandonată de călugării greci cândva înainte de anul 1440, deoarece nu au mai putut face față raidurilor efectuate de triburile nomade. Mănăstirea a fost părăsită timp de 100 de ani, apoi a fost revitalizată în anul 1540 de părintele Joachim. Se pare că ar fi fost sub control Sârbesc. Sub administrația Otomană, mănăstirea s-a bucurat de mai multe firmane protectoare emise de Sultanii Suleyman I (1533 și 1537), Selim II (1568), Mehmet III (1601) și Ahmed I (1605). Sultanul Selim II le-a permis călugărilor să poarte arme pentru a se apăra de triburile locale. În anul 1623, împovărați de datorii, sârbii au vândut așezământul unei comunități creștine Armenești. A intervenit însă Patriarhul Ortodox de la Jerusalem și a reușit să achiziționeze mănăstirea în anul 1625. Beduinii au continuat însă să jefuiască mănăstirea și sub noul patronaj. În anul 1688, Dositheos, Patriarhul Jerusalemului, a obținut de la autoritățile Otomane permisiunea să renoveze complet mănăstirea. Secolul al XVIII-lea și începutul lui XIX al fost însă destul de grele, marcate de incursiuni ale beduinilor, distrugerii și masacre. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea călugării pierduseră orice interes față de învățătură și munca manuală. Supraviețuirea mănăstirii în aceste condiții trebuie considerată ca fiind o mare realizare. În prezent la mănăstire se mai află: Biserica Bunei Vestiri dedicată Sf Sabas în anul 501 (restaurată însă), biserica Sf Nicolae, mormântul Sf Sabas, o mică capelă a Sfântului Ioan Damascene, un refiletoar. Relicvele Sf Sabas, duse la Veneția de cruciați, au fost returnate mănăstirii în anul 1965 de către Papa Paul al VI-lea. Biblioteca mănăstirii deținea în anul 1830 peste 1000 de manuscrise, dar o mare parte dintre acestea au fost dispersate spre biblioteci din Europa. O colecție bogată se află însă în păstrare la Patriarhia Greacă de la Jerusalem.

Traducere (textul integral)

1. Regulile Sf Sabas trebuiesc respectate astfel: eunucii și tinerii fără barbă nu pot fi admiși în mănăstire, accesul femeilor este interzis dincolo de cea de a doua poartă a zidurilor. Orice călugăr care părăsește incinta, mănâncă, bea sau locuiește, poartă corepondență sau are orice fel de relații cu o femeie, fie ele și pur spirituale, va fi expulzat din comunitate, pentru a nu oferi o sursă de scandal, nici pentru Creștini și nici pentru Gentili.
2. Nu se va permite Ibericilor, Sirienilor sau Francilor să țină liturghia în aceste biserici. Ei pot în schimb să se adune în exterior, să cânte imnuri și rugăciuni, în limba lor, să citească Evanghelia și Apostolii și apoi să meargă la Biserica Mare pentru a primi sacramentele împreună cu restul fraților.
3. Serviciul de veghe la mormântul Sfântului se va face de un preot special desemnat. Sâmbăta, în timpul slujbei, nimeni nu va putea părăsi mănăstirea, decât dacă este inevitabil și este spre interesul tuturor. Va putea însă pleca după slujbă, cu consunțământul superiorului sau al ecleziasului. Dacă însă va întârzia de la următoarea slujbă, va fi privat de toate drepturile deoarece a avut timp întreaga săptămână pentru a-și reglementa afacerile, ceea ce este preferabil să se facă doar o singură dată în fiecare lună. Cei ce aleg să trăiască solitari, dacă au permisiunea superiorului să primească tot ce le este necesar, dar dacă fac asta din proprie voință atunci să nu mai fie admiși în mănăstire.
4. Dacă prin voința lui Dumnezeu sau a Patriarhului unul dintre călugări este promovat metropolitan, episcop, superior sau orice alt rang la o altă mănăstire, acela nu va mai avea nici o autoritate în această Lavra sau în dependențele ei, nici măcar pentru donații sau pentru a vinde marfă. Cei plecați vor trece sub autoritatea întregii comunități monastice, sau vor fi încredințați de superior celor care au nevoie de ei. Acest lucru trebuie respectat cu strictețe și în ce privește cei mor. Nimeni nu va avea puterea, fără consimțământul superiorului, să lase chilia sa drept moștenire unuia dintre discipoli.
5. Orice disensiuni dintre frați, sau răutăți care conduc al violență și lovituri, trebuiesc reconciliate astfel ca ei să trăiască în iubire unul față de altul. Dacă nu pot fi reconciliați, să fie expulzați din comunitate ca turbulenți și dușmani ai poruncilor lui Hristos. Apostolul spune "Servitorul Domnului nu trebuie să fie reclacitrant".
6. Orice membru al comunității găsit în stare de ebrietate, violent sau abuziv asupra altcuiva, sau asociat cu alții pentru petrecerea timpului, trebuie corectat sau expulzat. Deasemenea, cel care înșală în timpul obligațiilor sale, să fie eliberat din funcție iar pentru corecție și penitență să rămână închis în celula sa, cu excepția orelor pentru slujbele religioase și rugăciuni.
7. Cei care aleg să trăiască viața solitară și refuză să participe la slujbe împreună cu ceilalți, vor fi complet izolați, nu se vor putea întâlni cu ceilalți călugări decât în timpul zilei, vor fi excluși de la toate sărbătorile și comemorările sfinților și de la orice apariție în public, în sate și orașe, astfel încât contemplarea lor să se transpună și în fapte, nu doar în vorbe.
8. În ce privește oaspeții veniți din exterior, dacă aceștia vor dori să prindă rădăcini, să li se ofere ospitalitate și repaos timp de 7 zile. Dacă aceștia locuiesc în oraș, sau ne vizitează doar ca adulatori, trei zile vor fi suficiente pentru ca ei să-și refacă forțele, având în vedere mulțimea de săraci care sosesc zilnic la porțile noastre.
9. Deoarece în timpul procesului de numire a superiorului frecvent se nasc demoni pernicioși care ridică discordanțe și neînțelegeri între cele două limbi utilizate (Romana și Siriana), pentru a evita orice scandal, ordon ca nici un Sirian să nu poată fi numit în funcția superior, în schimb hotăresc și accept ca Sirienii, fiind în țara lor mai practici și mai eficienți, să fie preferați pentru funcțiile de administrator și trezorier, dar și pentru alte funcții.

43. Kasoulon (Regulamentul lui Nicolae pentru Mănăstirea Sfântului Nicolae din Kasoulon, lângă Otranto)
 Data -1160 traducător - Timothy Miller Sursa - Angelo Mai Nova partum bibliotheca vol 10 Rome
 1905

Istoricul instituției

Cea mai importantă sursă este un manuscris grecesc păstrat la Biblioteca din Turin ce conține un typikon datat 1174, fragmente de penitență, lista superiorilor mănăstirii, regulile de dietă și alte fragmente scurte. În

prefață se amintesc drept sursă de inspirație regulamentele de la Sabas, Studios și Muntele Sfânt. Mănăstirea situată la circa o milă de Otranto, în extremitatea de SudEst a Italiei a fost fondată în anul 1099 de un călugăr grec pe nume Joseph, în timpul și sub protecția Regelui Bohemund, prinț de Taranto și Antiohia. O sută de ani mai târziu încă se făceau rugăciuni pentru sufletul lui Bohemund, soția lui Constance și fiul lor Bohemund. După anul 1130 regii Normazi ai Siciliei și-au asumat răspunderea pentru protecția mănăstirii. Roger II, fiul său William, cumnata Elvira și nepotul Roger aveau la Kasoulon, anual, o slujbă de pomenire în onoarea lor. Kasoulon avea închinată o serie de alte mănăstiri și dependențe mănăstirești. În manuscris sunt menționate cele de la Vaste, Policastro, Trulazzo, melendugno, Alessano, Castro, Minervino. Ctitorul Joseph a murit în anul 1124, după un sfert de deceniu și a fost succedat de Victor (1124-1152), apoi de Nicolae (1152-1174). Lista completă se păstrează la Universitatea din Turin (Torino). Începând cu anul 1219, superiorul Nektarios era subordonat arhiepiscopului de Otranto, iar în anul 1233 a plătit decima retroactiv pentru cei 18 ani precedenți. În anul 1266, în timpul prințului Charles de Anjou, Cardinalul Randulf a re consacrat mănăstirea și a subordonat-o mănăstirii San Vito del Pitero. Sub autoritatea Papală, Randulf a numit un nou superior și a crescut taxele datorate Romei. Începând cu secolul al XIV-lea Kasoulon a fost sub control episcopal. În timpul unuia dintre ei, Zaharia (1438-69), multe dintre manuscrisele mănăstirii au fost transportate de Cardinalul Bessarion, inițial la Roma, apoi la Veneția, unde au fost incluse în Biblioteca Marciana. O parte dintre acestea au fost identificate în prezent la Roma, Paris, Veneția și Madrid. Mănăstirea a fost distrusă de turci în anul 1480 și nu a fost niciodată restaurată complet. Biserica doar a supraviețuit până în anul 1804, deservită de cler Latin sub autoritatea arhiepiscopului de Otranto. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea fundația a fost transformată în fermă agricolă. Acest regulament se referă aproape exclusiv la probleme de dietă.

Traducere (rezumat din cele 25 de capitole)

1. Pentru zilele fără post regulamentul prescrie: legume preparate cu ulei, vegetale, pește și vin.
2. Pentru zilele de post (Luni, Miercuri și Vineri) legumele se prepară fără ulei și nu se consumă pește sau vin.
3. În postul Paștelui nu se consumă pește și vin, se gătește fără ulei. Prima săptămână masa constă din pâine și fasole fiartă, iar de Sf Theodor se adaugă colivă și vin. Același regim se va păstra și în Săptămâna Mare. În celelalte săptămâni sunt permise legume, vegetale, fructe și apă cu chimion.
4. Postul se întrerupe în zilele de sărbătoare, inclusiv pentru sărbătoarea Bunei Vestiri.
5. Pentru celelalte zile de post din timpul anului, cum sunt Sfinții Apostoli sau Sf Filip, postul constă dintr-o singură masă, cu pește, din două feluri de mâncare gătită (caldă). Între Paște și Sfinții Apostoli, se servesc cele două mese zilnice obișnuite, ca pentru zilele fără post.

44. Karyes (Tipikonul lui Sava Sârbul pentru Schitul Sfântului Sava la Karyes, pe Muntele Athos)
Data - 1197 sau 1199 traducător - George Dennis Sursa - Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster (Leipzig 1894) pp 184-187 și V. Corovic Spisi Svetoga Save (Belgrad 1928)

Istoricul instituției

Acest schit a fost unul dintre cele formate în vecinătatea Mănăstirii Karyes, sediul părintelui protos, conducătorul nominal al comunității de pe Sfântul Munte și centrul administrativ pentru afacerile acestora. Fondatorul acestui schit a fost Sava Sârbul, cel mai mic dintre fiii Regelui Ștefan Nemađa (1166-96), fondatorul bisericii Ortodoxe a Serbiei. Sava a ales cariera monastică și a sosit la Muntele Athos unde a viețuit pentru un timp la Mănăstirea Panteleemon, apoi la Vartopedi. În anul 1198-99, cu acordul tatălui său și susținut de Împăratul Alexios III Angelos, a refondat mănăstirea Hilandar, abandonată în acel moment, ca mănăstire Sârbească. În anul 1199 a scris în limba Sârbă regulamentul fundației, în mare măsură bazat pe cel de la Evergetis. În anul 1219, la cererea Patriarhului Manuel Sarantenos (1216-1222) de la Nicaea, Sava a devenit primul arhiepiscop al Bisericii independente a Serbiei. Documentul fondator, a fost apoi tradus în limba greacă, la o dată neprecizată. Mănăstirea a fost complet renovată un secol mai târziu de un alt

arhiepiscop al Serbiei, Nikodemos (1316-1324) onorat ca al doilea fondator (ctitor) al schitului de la Karyes. Existența acestui schit a fost interpretată ca fiind o dovadă pentru existența unei tradiții Sârbești a neîntinării (hesychastic) la Muntele Athos. Acest document este valoros în primul rând pentru a ilustra natura relațiilor dintre o mănăstire "mamă" și dependența sa "filială". Schitul era compus dintr-o biserică și o chilie destinată călugărilor sârbi, trimiși de la mănăstirea Hilandar.

Traducere (rezumat)

Tipiconul părintelui nostru între sfinți, Sava (Saabas), primul arhiepiscop al Serbiei, scris cu mâna sa, după cum urmează:

1. Frica de Dumnezeu este primul pas spre înțelepciune. Cel care dorește să fie salvat trebuie să respecte poruncile de la Dumnezeu.
2. Cu acest gând în minte am sosit la Muntele Athos unde am găsit îngeri pe pământ, îmbrăcați în hainele virtuții. Cu putere de la Dumnezeu, am fondat o Biserică și o mănăstire în numele Maicii Domnului și am fondat acolo o comunitate religioasă. Apoi am reușit să achiziționez un număr de chilii la Karyes, ca loc de odihnă pentru călugării veniți acolo să slujească. În plus, la Karyes am fondat și o formă de viață solitară. Am construit o biserică în numele Sfântului Sava și o chilie în care pot locui doi sau trei frați, așa cum a lăsat Dumnezeu (Matei 18-20).
3. Să se știe că nici părintele protos și nici un alt superior nu are nici o autoritate asupra acestei chilii a Sfântului Sava. Nimeni nu va putea deranja persoanele de acolo, nici nu va putea lua din mirodeniile, vasele sacre, cărțile sau vestmintele bisericii. Nimeni nu va putea înstrăina sau renunța la nimic din ce aparține acestei biserici. În schimb, mănăstirea va da schitului cele necesare pentru iluminatie: candle, ulei (60 litri) și tămâie.
4. După moartea mea, va rămâne ca administrator, până la moartea sa, cel numit de mine, iar după moartea acestuia administratorul acestui locaș va fi ales de superiorul și adunarea generală de la mănăstirea cea mare.
5. Cel numit va avea acolo autoritate deplină și nu va primi pe nimeni dacă este nevrednic sau încalcă regimul spiritual, chiar dacă a fost trimis cu daruri.
6. Cel numit va avea obligația să păstreze acest regulament nealterat. În mod specific, Luni, Miercuri și Vineri ne se va servi ulei și vin, în zilele săptămânii se va servi o singură masă, iar Sâmbăta și Dumineca vor fi două mese la se se vor adăuga brânză și pește.
7. În timpul Postului Paștelui uleiul și vinul se vor servi doar Sâmbăta și Dumineca. În postul Crăciunului și al Sfinților Apostoli se vor respecta doar cele trei zile de post (Luni, Miercuri, Vineri).
8. Pentru serviciul divin, dimineața se vor citi trei kharismata, seara se va citi Pentru Dumnezeu, orele se vor cânta separat iar psaltirea se va citi la ora a treia, a șasea și a noua. Seara și dimineața slujba se va termina cu Dumnezeu să fie cu noi și Doamne miluiește.
9. La miezul nopții slujba se va citi în biserică, trei kharismata, canonul Maicii Domnului și restul din psaltire.
10. Dumineca seara slujba va începe cu trisagion și psalmul 5, apoi se va citi din cele patru evanghelii, șase psalmi, trei kharismata, eulogetaria, antiphonie, evanghelia, Învierea Domnului, psalmul 5 și canoane cu recitarea psalmilor.
11. Divinele liturghii se vor asocia la toate sărbătorile Domnului, împreună cu rugăciunea spre a nu cădea în ispită. Mănânci fructele muncii tale (Matei 26-41 și Marcu 14-38).
12. Insist ca aceste reguli de regim și ceremonial religios să fie respectate cu strictețe, cu excepția stuațiilor de necesitate sau infirmitate. În cazul vizitei unor oaspeți apropiați, postul poate fi mai moderat, cu excepția zilelor de Miercuri și Vineri.
13. În ce privește independența acestei chilii, doresc să jurați în fața lui Isus Christos și a sfintei sale mame că este și va rămâne liberă de orice interferență. Cel care va deranja pe ocupantul acestei chilii, sau va îndrăzni să ia orice din bunurile ei, cărți, icoane sau orice altceva, va fi anatemizat de Sfânta Treime, Tatăl, Fiul, Sfântul Duh și de mine păcătosul, și nu va fi iertat în vecii vecilor.

45 Neophytos (Testamentul regulament a lui Neophytos pentru Sihăstria Sfintei Cruci, lângă Ktima în Cipru)

Data - 9 Mai 1214 traducător - Catia Galatariotou Sursa - Ioannes Tsiknopoullos Kypriaka Typica (Nicosia 1969) pp 71-104
Istoricul instituției

Fondatorul, Neophytos, s-a născut în anul 1134, lângă satul Lefcara, în Sudul Ciprului, într-o familie săracă. A îmbrățișat cariera monastică la Mănăstirea Sf Ioan Cristostomul pe Muntele Koutzovenis, unde a primit tonsura în anul 1152. După șase ani de serviciu a făcut pelerinajul în Țara Sfântă dar nu a găsit un părinte spiritual. Revenit în Cipru, la Paphos, a dorit să se imbarce spre comunitatea monastică de pe Muntele Latros, dar a fost arestat ca fugăr. După ce a fost eliberat, a găsit un loc lângă Paphos unde a trăit ascetic, în solitudine. În anul 1159 a ales un loc pe mune, la Nord de Paphos, iar în anul 1160 a săpat o cavernă dedicată Sfintei Cruci. În anul 1166, Episcopul de Paphos, Basil Kinnamos l-a luat sub aripa sa. Patru ani mai târziu a fost hirotonisit preot și a ales un discipol și apoi susținut financiar de Episcopul Kinnamos a început să ridice o mănăstire. A alcătuit primul typikon în anul 1177, inclus în cel din 1214. Regulamentul a fost aprobat de Kinnamos (1190), apoi de succesorul acestuia, Episcopul Bakchos (1194), ceea ce sugerează că fundația era deja diocezană. În timpul ocupației Latine (după 1191), Neophytos a adăugat câteva proprietăți iar mănăstirea a prosperat fiind gazda pelerinilor sosiți să vadă relicva Sfintei Cruci. Avea cam 80 de ani când a alcătuit trestamentul din anul 1214. Pe lângă acest document, Neophytos a redactat numeroase lucrări literare, parte dintre ele editate. Prin testament autorul îl desemnează drept succesor pe nepotul său Isaiah. La scurt timp după aceea, fundația a devenit o instituție cenobiotică obișnuită. Mănăstirea a prosperat apoi atât sub Ciprioți cât și sub Franki și Venețieni. La începutul secolului al XVI-lea, un alt Neophytos (1512) a restaurat complet mănăstirea și a fost desemnat ca al doilea fondator. Atunci s-a ridicat și biserica (katolikon). În timpul ocupației Otomane, mănăstirea a pierdut proprietățile dar a supraviețuit fiind protejată de Arhiepiscopul Ciprului (1611) și de Patriarhul de la Constantinopol (1631). Aproape toate manuscrisele au fost vândute Coroanei Franței și au supraviețuit la Biblioteca Națională de la Paris. Testamentul a fost publicat în anul 1779 la Veneția, după ce osemnitele fondatorului au fost reînchinate în biserica mănăstirii (în anul 1756). Mănăstirea a suferit daune mari în timpul Revoluției din anul 1821 când superiorul Ioachim a fost martirizat iar comunitatea a scăzut până la zece supraviețuitori. Mănăstirea există până în prezent, iar o parte din picturi au fost conservate. Regulamentul constă din 22 de capitole și 20 de canoane, dintre care 12 preluate de la Basil din Caesarea. Un ultim capitol se referă la instrucțiunile pentru înmormântare.

Traducere (rezumat)

1-5 Prezentare generală, motivația, construcția și istoricul fundației.

6 Locuitorii Paphiei

7 Regele Ciprului - este rugat să fie al doilea administrator al sihăstriei, după Dumnezeu, primind în schimb servicii comemorative eterne.

8 Memorandum-ul către împărat - este rugat să privească cu bunăvoință cererile discipolilor lui, oricare ar fi ele spre eterna glorie a numelui lui

9-15 Reguli pentru viața monastică (număr flexibil de călugări, austeritate, fără bunuri personale, regulamentul și canoanele se citesc de trei ori pe an, la Nașterea Maicii Domnului, Crăciun și Bunavestire, lista celor 16 cărți sfinte din sacrisitie, obediență sub amenințarea excomunicării, cel mai vrednic ales ca superior, accent pe izolare și solitudine și tratamentul bolilor prin medicina săracului)

16 Desemnarea lui Isaiah ca succesor, atât din afecțiune familială dar și pentru că a crescut la sihăstrie de la o vârstă fragedă

17 Despre schit (capitol lipsă)

18 Despre grădina sihăstriei (aflată sub protecția Domnului și fiind locul de predilecție pentru muncile manuale, trebuie menținută în orice condiții, chiar și atunci când este inundată de râul care o traversează)

19 Accesul interzis pentru femei (dacă o femeie încalcă această regulă timp de 4 zile va primi doar hrană uscată și se va închina de patru ori pe zi)

20 Despre clădiri (o poartă de intrare, brutăria, bucătăria, depozitul, chilii, fântână, grajduri, biroul administratorului, un portic cu 5 arcuri, reflectoarul (sala de mese), sacristia, capela, sihăstria de la Noul Sion, alte chilii exterioare, biserica Sfintei Treimi, biserica Sfintei Cruci)

21 Despre penitență și confesiune (confesiunea se va face doar în fața superiorului)

22 Autorizarea regulamentului de către Episcopii Kinnamos și Backhos (cal care încalcă sau schimbă acest regulament va fi blestemat de cei amintiți ca protectori și va fi excomunicat de către Dumnezeu)

23 Cele 20 de canoane

1. trebuie respectate pentru iertarea păcatelor

2. somnul este permis doar după slija de la miezul nopții

3. când sună toaca călugărul trebuie să alerge spre biserică

4. Luni, Miercuri și Vineri hrană uscată (dacă nu este sărbătoare) în post 5 zile de hrană

uscată/săptămână

5. călugărul poate părăsi celula, dar să nu stea în afara mănăstirii, în special în compania civililor (dar așa cum pescarul nu poate rămâne pe țarm, nici călugărul nu poate sta doar în chilie)

6. munca fizică ajută la iertarea păcatelor, călugării nu trebuie să se îmbrățișeze, nici în joacă

7. dacă a păcătuit carnal, călugărul poate fi iertat doar dacă face penitență, altfel trebuie îndepărtat ca o oaie bolnavă

8. frații trebuie să rămână liberi, chiar dacă ținutul întreg este în sclavie

9. călugării nu se spală și dorm doar pe saltele, cu excepția celor bolnavi sau foarte bătrâni

10. banii și bunurile personale sunt interzise

11. nimeni nu mănâncă în secret

12. nimeni nu se eplânge de mâncare

13. nimeni nu va munci pentru interesul său personal (nu va avea o ocupație privată)

14. călugărul nu va păstra legătura cu rudele lui

15. rasa călugărească trebuie să fie gri și uzată (călugărul se împodobește doar cu virtute)

16. numărul călugărilor din sihăstrie trebuie să fie mic

17. călugărul nu va participa la sărbători în afara sihăstriei, novicele trebuie să accepte acest regulament înainte de a fi acceptat

18. se vor face pomeni la poarta fundației, dar nu către femei atunci când generează căderea în păcat

19. canoanele trebuie respectate de bună voie, nu prin impunere cu forța. Pedepsele trebuie aplicate cu blândețe, păcătosul trebuie exclus din biserică până când se corectează

20. călugării trebuie să trăiască în pace și iubire unul față de altul

24 Indicații pentru înmormântare (în sicriu din lemn de pin, cedru și chiparos, în straie de înmormântare, în cripta special pregătită).

testamentul a fost alcătuit și scris de Episcopul Basil și semnat de Neophytos.

46. Akropolites (Testamentul lui Constantin Akropolites pentru Mănăstirea Învierii Domnului (Anastasis) din Constantinopol)

Data - 1295-1324 traducător Alice Mary Talbot Sursa - H. Delehay Constantini Acropolitae

hagiographi byzantini epistularum manipulus Codex Ambrosianus H 81 sup (14 th c)

Istoricul instituției

Acest document afirmă că fondatorul acestei mănăstiri ar fi fost Sfânta Helena, mama Împăratului Constantin (306-337), primul împărat creștin. Este cert că exista în secolul al XII-lea când a fost vizitată de călugărul pelerin Antonie de la Novgorod, iar Patriarhul Theodotos II (1151-1154) a fost călugăr la această mănăstire înainte de a fi ales. În timpul Imperiului Latin (1204-1261) mănăstirea a căzut sub canoanele Latine iar biserica s-a prăbușit fiind distrusă aproape complet. A fost restaurată de George Akropolites, cel care a fost Mare Logofăt între anii 1259-1282, pe timpul Împăratului Mihael Paleologul. Fiul lui, Constantin, autorul acestui document, reclamă creditul de a fi contribuit și el la această lucrare. Este sigur însă că a ridicat o a doua capelă și că a închinat-o Sfântului Lazarus, fapt ce a condus la redactarea acestui document. Această donație poate fi asociată și cu o chrysobulă semnată de Împăratul Andronikos II (1282-1328) prin care mănăstirea a fost înfrățită cu mănăstirea Anastasios de pe Muntele Galesios. Se pare că mănăstirea de la

Constantinopol a oferit adăpost călugărilor de la Galesios atunci când turcii au ocupat întreaga Asie Mică, iar capul Sfântului Lazarus de la Galesios a fost adus la Constantinopol. În luna Mai 1324, după moartea lui Constantin Akropolites, călugărul Nicandros s-a plâns sinodului patriarhal că Akropolites a dăruit biserica și cele câteva chilii zidite de el în urma unei înțelegeri cu superiorul Makarios Tarchaniotes de la Anastasios. Sinodul a hotărât ca mănăstirea să-i plătească lui Nicandros daunele produse. În anul 1367, un alt superior de la Anastasios a fost chemat în fața sinodului lui Philotheos (1364-1376). Ultima mențiune a mănăstirii este din secolul al XV-lea, când a avut loc o adunare pentru a discuta propunerea Papei Eugenius IV (1431-1447) de a unifica cele două Biserici. Este probabil că mănăstirea a supraviețuit până în anul 1453. Nu se cunosc date ulterioare.

Traducere (rezumat)

1. Ce am putea noi să-i oferim lui Dumnezeu, cel care ne-a dat viață și ne este superior în toate privințele, decât mulțumițiile și rugăciunile noastre.
2. Cu acest gând în minte, m-am gândit la Biserica Învierii Domnului, construită de la fundație de Sfânta Helena, mama Împăratului Constantin, cea egală Apostolilor. Distrusă de vremuri și reparată de mai multe ori cu sprijin împărațesc, mănăstirea a căzut în ruină în timpul cuceririi Latine. Nimeni altcineva de rangul meu nu a îndrăznit să-i întindă o mână de ajutor, așa că mi-am asumat eu sarcina de a reclădi această biserică, în totalitate, din tot sufletul, fără nici o rezervă. Am cheltuit o sumă considerabilă doar pentru a rezidi blocurile căzute și pentru a stabili acoperișul care amenința să cadă. Am să descriu în continuare starea prezentă.
3. Am plătit 1000 de galbeni din aur celui care a săpat pământul și a îndepărtat molozul. Apoi am continuat să plătesc această sumă lunar, până când contabilii au ajuns la suma de 16 000 de galbeni. În acel moment, tatăl meu, George Akropolites, a cerut să nu mai înregistrez sumele plătite spunând: "Eu nu ofer acești bani unui om, ci lui Dumnezeu, cel care mi i-a dat". Trebuie să subliniez faptul că tatăl meu a fost stăpânul acestei proprietăți, eu fiind încă un copil atunci când proiectul a fost finalizat.
4. Am fost inclus și am participat la acest proiect deoarece eram primul său născut și m-a desemnat ca moștenitor, în fața celorlalți. Eu am fost încredințat spre educare tutorilor și instructorilor, dar l-am vizitat din când în când.
5. În una dintre aceste ocazii, m-a condus de mână în biserică în fața icoanei Mântuitorului și mi-a spus: "Acesta este El, cel care ne-a dat viață, cel care a dat viață tuturor. Pentru a putea continua lucrarea, am decis să reduc partea ta de moștenire cu o șeptime. Dacă se va întâmpla vreodată, Doamne ferește, să fi la mare nevoie, să vii în fața aceste icoane și să te rogi, iar Dumnezeu te va răsplăti pe căi neașteptate". Din cei 7000 de galbeni mi-a retras 1000.
6. Din acest motiv am spus că am contribuit și eu la ridicarea acestei biserici și am devenit astfel fondator, sau mai degrabă restaurator, fiind răsplătit cu drepturile fondatorilor. Când soția mea Maria Komnena Tornikina a murit, a fost îngropată aici, iar eu am cumpărat capela de lângă biserică cea mare și am donat suficienți bani pentru a putea fi terminată. Doresc ca această capelă să fie utilizată pentru comemorarea mea. Numele meu, cel al copiilor și al descendenților lor va fi pomenit în biserică cea mare, dar doresc și o slujbă specială oficiată în această capelă. Pentru asta, am donat 300 de stateri din aur, și suma va fi repetată anul viitor. Capela va fi onorată să poarte numele Sfântului Lazarus și va celebra liturgia de trei ori pe săptămână: Luni pentru Mântuitorul Christos, Joi pentru Sfântul Lazarus și Sâmbătă pentru sufletul meu, al mamei mele Eudokia și al soției mele Maria. Slujba să fie ținută de preotul din biserică mare, să se bată toaca și să se tragă clopotele, pentru a anunța pe toată lumea.
7. Slujba se va ține conform ritului în biserică mare, apoi, doi sau trei preoți aleși de superior vor trece în altarul Sf. Lazarus pentru slujba de dimineață în prezența congregației. Ziua Sf. Lazarus se va sărbători solemn, pe măsura Domnului. Imediat după aceea se va ține slujba de comemorare pentru mine, mama și soția mea.
8. Dorințele mele sunt simple, necostisitoare și ușor de îndeplinit. Ar fi suficient să vă conjur printr-un legământ, dar eu am să spun că îndeplinind aceste sarcini o să obțineți împreună cu mine salvarea sufletelor voastre, pentru că alături de voi vor fi Maica Domnului, sfinții Constantin și Elena cei egali cu Apostolii, Sfântul Lazarus și însuși Domnul Isus Hristos. Amin.

47. Philanthropos (Typiconul lui Irene Choumnanina Palaiogina pentru Schitul lui Hristos Philanthropos din Constantinopol)

Data - 1307 traducător - Alice Mary Talbot Ediție - Ph. Meyer Bruchstuche zweier typika ktetorika BZ 4 (1895) Manuscris - Iveron codex 593 (1540 AD)

Istoricul instituției

Fondatorul acestui așezământ a fost Irene Choumnaina, fiica lui Nikephoros Choumnos, un influent om de curte. Irene s-a retras la acest schit, sub numele de Eulogia, în anul 1307, după moartea soțului, despotul Ioan Palaiologul, fiul cel mai mare a Împăratului Andronikos II cu Yolanda Irene de Montferrat. Așezământul a fost construit în zidul Theodosian spre mare, la extremitatea Estică a Constantinopolului, pe locul unei vechi mănăstiri despre care nu se știe nimic. Pentru următorii 14 ani, consilierul ei spiritual a fost Theoleptos, mitropolitul de Philadelphia. S-au păstrat cinci dintre scrisorile acestuia către monahi. Din aceste scrisori rezultă atitudinea Eulogiei în diferite probleme disciplinare, dovadă că era potrivită pentru funcția de conducere. Următorul ei consilier a fost un călugăr tânăr, a cărui identitate nu se cunoaște, dar o bogată corespondență s-a păstrat și a fost publicată de Angela Hero. Schitul era înfrățit cu o mănăstire de călugări, dedicată tot lui Hristos Philanthropos. La această mănăstire s-a retras Nekephoros Choumnos la sfârșitul carierei, sub numele călugăresc Nathaniel. În testamentul său, el lasă instrucțiuni pentru înmormântarea sa și afirmă că el împreună cu soția sa au fost ctitorii mănăstirii. Tot atunci, mama Eulogiei s-a retras și ea la schit, sub supravegherea fiicei ei. Nikephoros a murit în anul 1327, iar soția lui l-a urmat la scurt timp. Eulogia a murit în anul 1355. Un pelerin rus, pe nume diaconul Zosima, a raportat existența schitului în jurul anului 1420. Alți călători din Rusia au amintit în secolele XIV și XV un miraculos portret al Mântuitorului, făcător de minuni. La mănăstire mai era și o fântână cu apă vindecătoare, aflată sub biserică, drenată într-o cisternă aflată pe plaja mării, în afara zidurilor și apoi în nisip. Majeska (un călător rus) a raportat că până în secolul al XIX-lea fântâna a rămas loc de pelerinaj pentru grecii creștini, deși se afla pe terenul Sultanului iar restul complexului a fost demolat. Cisterna și structurile subpământene există și astăzi, iar săpături efectuate între anii 1921-1931 au identificat fundațiile fostei biserici. Textul s-a păstrat deoarece Pachomios Rhousanos, un călugăr de la Mănăstirea Iveron a copiat textul, împreună cu cel de la Kellibara II pentru o pledoarie de a sa. Documentul este o prelucrare a celui de la Kecharitomene. Pachomios a adăugat o notiță în care afirmă că partea pierdută din document este o pledoarie în favoarea austerității.

Traducere (rezumat)

1. Cele ce urmează se referă la modul de viață ales de cei care au hotărât să renunțe la viața lumească în favoarea lui Dumnezeu, pentru ceea ce sfinții părinți au numit "mortificare".
2. Doresc ca măicuțele de la acest schit să trăiască o viață cenobiotică, să împartă bucătăria și sala de mese, să împartă cu celelalte toate activitățile și serviciile religioase, inclusiv cititul și rugăciunea, să trăiască ca niște călugărițe, nicidecum ca niște femei de afaceri, sau și mai rău, ca niște necredincioase. Dacă una dintre ele va fi prinsă făcând muncă individuală sau gătind doar pentru ea, va fi aspru pedepsită sau expulzată din bucătărie și de la masă, până când se corectează, indiferent cine ar fi ea. Dacă va fi neascultătoare, insolentă și nu dorește să se corecteze, va fi expulzată din așezământ.
3. Doresc ca acest sistem de viață cenobiotică să rămână nealterat pentru totdeauna, indiferent dacă schitul va trece prin perioade de maximă sărăcie sau prin perioade de opulență. Chiar dacă vor rămâne doar două măicuțe, ele trebuie să respecte viața cenobiotică.
4. Dacă viitoarea superioară va dori să schimbe aceste reguli, măicuțele vor avea drept să vorbească împotriva ei, să se opună. Dacă măicuțele vor dori să schimbe ceva, superioara are dreptul să le disciplineze. În cazul în care atât superioara cât și măicuțele vor fi înlăturate, noi garantăm oricui permisiunea să lupte pentru acest așezământ, să se prezinte la judecată, să îi îndepărteze pe cei care au desființat viața cenobiotică, se considere salvatorii acestui așezământ, spre beneficiul lor, ceea ce nu va fi o realizare oarecare.

48. Prodromos (Testamentul lui Neilos pentru Mănăstirea Sf Ioan Antemergătorul de la Muntele Athos)

Data - 1330-1331 traducător - Stephen Reinert Sursa - Nicholas Oikonomides Actes Docheiariou 1984

Istoricul instituției

Pe locul acestei fundații a existat la început chilia unui călugăr solitar, pe nume Ioan, părintele spiritual al autorului, situată într-o zonă împădurită a Muntelui Athos, dependentă de Mănăstirea Docheiariou, cea pentru care s-a scris acest manuscris. Autorul, Neilos, s-a alăturat lui John și a moștenit chilia la moartea acestuia. Neilos a obținut apoi de la Arsenios, superiorul Mănăstirii Docheiariou, o stipendie anuală pentru a susține un așezământ mai permanent. Potrivit unei inscripții din secolul al XVII-lea această mică dependență a

Mănăstirii Docheiariou a fost zidită între anii 1294-1295, în timpul domniei lui Andronikos Palaiologos (1282-1328). Actualul testament a fost alcătuit o generație mai târziu, atunci când fondatorul Neilos a dorit să reglementeze succesiunea în favoarea copiilor lui spirituali Daniel și Iacob. Ruinele acestei fundații se găsesc și în prezent pe Muntele Athos, la o jumătate de oră distanță de Docheiariou spre centrul administrativ de la Karyes. Acest document este tipic pentru relațiile juridice dintre o mănăstire mamă și dependențele sale.

Traducere (rezumat)

- 1-3 Istoricul fundației. Autorul amintește cum a ridicat biserica, a construit chilii, a plantat vie și măslini
 4. Testamentul este alcătuit cu știrea protos-ului și a părinților superiori de pe Muntele Athos
 5. Autorul binecuvântează pe toți creștinii și se așteaptă la reciprocitate, pentru iertarea păcatelor sale
 6. Călugării Daniel și Iacob trebuie să preia conducerea mănăstirii, iar Daniel trebuie să fie desemnat superior
 7. Nici unul dintre ei nu va intra în posesie asupra bunurilor fundația și nu va putea părăsi așezământul decât a singură dată pe an, și atunci doar pentru munci urgente.
 8. Daniel nu va lua deciziile singur ci se va sfătui cu Iacob, păstrând respectul unul față de altul, în perfectă armonie.
 9. Numele patronilor și împăraților, al fondatorilor și superiorilor de la Docheiariou și cel al ctitorului, Neilos, trebuie pomenite mereu, iar în fiecare Vineri se va oferi colivă (kollyba) în amintirea lor.
 10. Lămpile trebuie să fie în permanență aprinse (cu excepția situațiilor urgente) în fața celor trei icoane: a Sfintei Fecioare, a Sfântului Ioan și a Adormirii Maicii Domnului.
 11. Anual se va accepta mica donație stabilită de superiorul Arsenios, pentru o slujbă în amintirea fondatorilor și a tuturor călugărilor de la Docheiariou.
 12. Daniel va prelua conducerea tuturor copiilor spirituali și se va ocupa de prosperitatea schitului. După moartea lui, sau în caz că alege să părăsească schitul să fie succedat de Iacob.
 13. În urma lor să fie ales un om virtuos care a fost uns atât preot cât și călugăr, care să fie în permanență prezent la mica fundație.
 14. Inventarul odoadelor și cărților sfinte include: o pateră și o cupă, servete din mătase, două rânduri de vestminte, două cupe pentru eucharistie, două patrafire, două "podeai" cu fir de aur și două din mătase, două "lamnai", două candelabre, o cădelniță, o Evanghelie, Menaia pentru 12 luni, Psaltirea, Canoanele Fecioarei ale lui Mauropous, Euchologion pe pergament, două Synaxaria, două Parakletikai pe pergament, Theotokia, două cărți ale lui Ioan Klimakos, una a Sfântului Makarios, alta a Sfântului Marcu Eremitul, o carte a Sf. Theodore din Edessa, Panegyrykonul pe pergament, cartea profeților și un Triodion.
 15. Jumătate din struguri și din măslini se cuvin Mănăstirii Docheiariou, precum și via și măslinii din Megale Petra pe care i-am plantat după ce o secetă severă a amenințat existența schitului. Mai dedic Mănăstirii Docheiariou și o donație anuală de 10 hyperpera.
 16. Toate aceste reguli doresc să fie păstrate și respectate de copiii mei spirituali. Nimeni de la Docheiariou nu va avea dreptul, nici în prezent și nici în viitor să anuleze acest testament sub amenințarea pedepsei divine, a sfinților părinți ai Bisericii și a Judecății de Apoi.
 17. După cum am mai menționat, am zidit acest schit și l-am asigurat cu venituri cu știrea și acordul tuturor fraților călugări, fără să aduc nici un inconvenient Mănăstirii Docheiariou, așa cum ar putea crede unii, am făcut totul pe placul lui Dumnezeu și spre binele acestei mănăstiri.
- Scris și semnat în prezența sfinților și virtușilor părinți care semnează cu numele mai jos.

49. Geromeri (Testamentul lui Neilos Erichiotos pentru Mănăstirea Maicii Domnului Hodegetria din

Geromeri)

Data - 1337 traducător - George Denis Sursa - Basiles Krapsites Thesprotika vol 2 (Atena 1972)

Istoricul instituției

Mănăstirea este localizată deasupra orașului modern Philiates (Filiatai), la Nord de Igoumenitsa (Hegoumenitsa), în colțul NordVestic al Greciei lângă frontiera cu Albania. Hramul bisericii ar putea fi preluat de la Mănăstirea Hodegon din Constantinopol unde se păstrează o icoană a Maicii Domnului pictată presumptiv de Sf. Luca. La această mănăstire se păstrează câteva informații despre fondatorul Neilos, dintr-o biografie succintă consemnată de un călugăr pe nume Job, pe un manuscris din secolul al XVI-lea. Locuitor al Constantinopolului, Neilos a fost exilat după ce s-a opus Împăratului Michael VIII Paleologul în privința politicii de unificare a celor două Biserici, în urma acordului de la Lyon din anul 1274. Abandonat într-o barcă, în largul mării, a juns la Muntele Athos, unde a petrecut 3 ani la Mănăstirea Iviron, ca portar. După abandonarea politicii de unificare și ascensiunea lui Andronikos Paleologul (1282-1328), Neilos s-a stabilit în Țara Sfântă, la Jerihon, la o mănăstire de lângă râul Jordan, pe Muntele Carmel de la Muntele Sinai, unde a trăit timp de 30 de ani. Apoi a revenit în Grecia, la Erichos lângă Valona, pe teritoriul despotatului independent al Epirului. Se pare că a fondat mănăstirea Hodegetria în jurul anului 1330. Testamentul său a fost confirmat de despotul Epirului Ioan Orsini în anul 1337, probabil la sfârșitul vieții lui Neilos. Se păstrează doar o copie a documentului din secolul al XIX-lea. Mănăstirea actuală datează din anul 1568, când a fost renovată, la mult timp după ce Despotatul Epirului a căzut sub dominație turcească. În acel moment, mănăstirea deținea un stauropegion patriarhal pentru exceptarea ei de sub autoritatea Mitropoliei de Ionia. Dacă identificarea este corectă, actul data încă din anul 1336 (încă de la fondare a ținut de scaunul patriarhal). Mănăstirea a prosperat și în jurul anului 1600 număra aproximativ 300 de călugări. Biserica principală s-a ridicat în anul 1568 în urma unei donații făcută de Oxiotis Pogoniani din UngroVlahia. Documentul conține în primul rând o confesiune de credință, apoi denumeste succesorul și dorința de a fi înmormântat la mănăstire.

Traducere (rezumat)

1-11. Confesiunea sa de credință, prin care mărturisește că aderă la cele 7 Concilii Ecumenice și prezintă pe scurt istoricul lor. Apoi anatemizează barbarismul, blasfemia, erezia lui Simon Magicianuș, bogomilismul, ereziile Chatzitzarilor, Sabellianilor și Paulianiștilor, precum și toate celelalte erezii.

12-14. Prezintă pe scurt istoricul mănăstirii. Ajutat de doi călugări, Kallinikos (Călin) și Gerasimos (Gherasim), a deștelenit terenul și a îngrijit o veche vie, donată de nobilul Ion Apsaras pentru a fructifica din nou. Dorește să fie înmormântat la mănăstire iar în locul său îl numește pe domnul Isaiaș ca părinte superior. Kallinikos și Gerasimos, dacă vor fi nemulțumiți vor fi lăsați să plece, iar dacă se vor răzgândi vor fi reprimiți la mănăstire, unde au depus atât de mult efort. Orice alt călugăr va fi expulzat la cel mai mic semn de nesupunere.

15. Numește pe Împăratul Ioan Angelos Doukas și pe soția lui Ana Palaiologina drept protectori ai mănăstirii și îi asigură că se vor bucura la rândul lor de protecția lui Dumnezeu. Protectorii locali, nobilii Nicholas Apsaras și Arsitarchos Kapandrites sunt rugați să asigure călugărilor în continuare cele necesare traiului, pentru ca aceștia să se poată ruga pentru ei în mod sistematic. În ultimul rând se roagă la toți creștinii să fie iertat, pentru ca el la rândul lui să-i ierte pe toți cei care i-au greșit.

16. Anatema sfinților părinți ai Bisericii să cadă asupra celui care se va opune acestui testament sau îl va anula.

Urmează semnătura de confirmare a Despotului Ioan Orsini prin care atestă că a citit, înțeles și confirmat acest document și îl va păstra personal pentru a supraveghea respectarea lui.

50. Gerasimos (Testamentul lui Gerasimos pentru Mica Mănăstire a Sfântului Euthymos de la Jerusalem)

Data - 18 Noiembrie 1344 traducător - George Denis Sursa - Analekta Hierosolymitikes Stachyologias 1894

Istoricul instituției

Această mică mănăstire a Sf Euthymios din Jerusalem, din secolul al XIV-lea, nu este atestată de nici un alt document. Autorul nu semnalează nici o legătură cu faimoasa mănăstire antică dedicată Sf Euthymios, localizată în afara orașului și distrusă complet în anul 1177. Autorul afirmă că a găsit mănăstire în ruine, după moartea fostei patroane, Împărăteasa Ana Anachoutlou (1341-1342) din Trebizond.

Traducere (rezumat)

1. De bună voie și nesilit de nimeni, autorul începe acest document prin rugăciuni adresate viitorilor împărați, patriarhi și tuturor creștinilor, de a se ruga pentru iertarea și iubirea lui Hristos.
2. Însoțit de călugării Pambo și Sophronius, autorul a sosit la această mănăstire aparținând Împărătesei Ana din Trebizond și a reușit să restaureze viața monastică, chiar și după moartea celor doi tovarăși ai săi.
3. Dintre cei patru călugări prezenți în momentul redactării; Blasios, Kyrillos, Gennadios și Theodoulos, autorul îl desemnează pe Blasios ca părinte superior și hotărăște ca în urma lui ordinea de succesiune să fie: Kyrillos, Gennadios, apoi Theodoulos. Nici unul dintre ei nu va avea dreptul să îndepărteze pe unul dintre ceilalți, decât în situații excepționale de comportament scandalos. Cei patru, trebuie să trăiască în pace și armonie, ca un singur trup.
4. Nici unul dintre ei nu va avea dreptul să închine această mănăstire unei persoane din afara Trebizond-ului, deoarece este în continuare proprietatea Împărătesei Ana. Patriarhul în funcție al Jerusalemului va trebui comemorat permanent. Numesc pentru postul de administrator pe cel care va fi în acel moment superiorul mănăstirii Iberinilor (Georgienilor).
5. Oricine va anula acest testament va fi anatemitizat de cei 318 sfinți părinți ai Bisericii.

Documentul este contrasemnat de 6 martori: logofătul Ioan Doukas Trichas, doulou Maniates Kourtikas ca reprezentant al Împăratului George Doukas, patriarhul Jerusalemului Arsenios, mitropolitul Germanos de Basan, Mitropolitul Matos de Gaza și episcopul Elias de Bethlehem.

51. Koutlounousi (Testamentul lui Chariton pentru Mănăstirea lui Hristos Mântuitorul de la Koutlounousi pe Muntele Athos)

Data - 31 August 1370 (apoi Noiembrie 1370 și Iulie 1378) traducător - George Dennis Sursa - Actes de Kutlunus (Paris 1988) Paul Lemerle manuscrise - Kutlunus archives

Istoricul instituției

Koutlounousi, singura mănăstire Athonită cu nume turcesc are originea nesigură. O chrysobullă păstrată la mănăstire îl atestă pe Împăratul Alexios Komnenos ca fondator și autor al typikonului, dar documentul a fost contestat. Existența mănăstirii este listată de superiorul Isaias de la Mănăstirea Panteleemon într-un document din anul 1169. Numele a fost pus în conexiune și cu familia Qutlunush, fondatoarea dinastiei Slejukide. Se crede că un membru al acestei familii a venit pe Muntele Athos și a fondat mănăstirea, dar nu există nici un document în acest sens. Un act din anul 1329 eliberat de protos-ul Isaac atestă că o proprietate extinsă din Anapausa a fost donată către Koutlounousi și că acolo locuiau 40 de călugări, dar în sărăcie. Mănăstirea a dobândit o situație financiară stabilă între anii 1355-56 sub conducerea părintelui superior Chariton. Din această perioadă s-au păstrat mai multe documente. După cum indice cele trei testamente de mai jos, Chariton a reușit să atragă patronajul Voievodului Ioan Vladislav al Ungrovlahiei. Apoi, domnitorii Valahiei au finanțat acest așezământ, neîntrerupt, până în anul 1863. Ioan Vladislav a plasat călugări Valahi la mănăstire, iar Chariton a fost numit de Patriarhul Philoteos în anul 1372 Mitropolit al Valahiei. Apoi, în anul 1376, Chariton a devenit protos al comunității Athonite, după cum rezultă din cel de al treilea testament. În anul 1393 mănăstirea a primit un stauropegion patriarhal de la Patriarhul Anton IV (1391-1397) iar în anul 1428 a anexat mănăstirea vecină Alypiou uniunea fiind aprobată de Patriarhul Iosif II (1416-1439). Sub stăpânire otomană, susținerea din partea voievozilor Valahiei a fost crucială. Sultanii Baiazid II și Suleyman Magnificul au eliberat firmene pentru protecția proprietăților mănăstirii. În anul 1574 era deja listată pe locul 6 dintre mănăstirile Athonite. Susținerea valahă a încetat în anul 1863, când în urma legii pentru secularizarea

bisericilor au fost confiscate toate proprietățile din Moldova și Valahia. Mănăstirea a supraviețuit doar prin proprietățile din alte țări Mediteraneene. Devastată de un incendiu a fost reconstruită în anul 1870. Cele trei versiuni ale testamentului se completează reciproc sub diferite aspecte. Testamentul este unic prin detaliile cu privire la relația dintre superiorul mănăstirii (mitropolit al Valahiei) și domnitorul Valahiei.

Traducere (rezumat)

Primul testament A

1. Omul trebuie să fie umil în fața morții, fiindcă este dorința lui Dumnezeu.
2. În fața morții, autorul a întocmit acest testament de bună voie.
3. Autorul amintește faptul că a fost creditat cu administrarea mănăstirii Koutloumousi de către protos-ul Theodosios Alopas al Sfântului Munte și mitropolitul Iakobos de Hierissos, printr-o scrisoare doveditoare.
4. Nu a fost recunoscut doar de conducătorii Romanilor, ci și de cei ai altor națiuni de la care a primit donații importante. Dintre aceștia, domnul Ioan Vladislav, Voievodul Valahiei a fost cel care a finanțat ridicarea zidurilor și a turnului de apărare, pentru binecuvântarea memoriei sale și iertarea păcatelor. Reputația lui printre împărați este egală cu cea a patronilor din lumea civilizată.
5. Voievodul a dorit apoi să schimbe viața cenobitică de la mănăstire, deoarece valahii care doreau să vină la mănăstire nu erau obișnuiți cu austeritatea, așa cum a lăsat-o Dumnezeu. Pentru îndeplinirea acestui plan l-a numit responsabil pe jupânul Ioan Neagu cel Viteaz, secretarul său personal. Acesta a sosit la mănăstire, așa cum și eu am fost în Ungrovlahia și nu a lăsat nici o piatră nerăsturnată, dar nu a reușit să-mi schimbe voința.
6. La următoarea mea vizită în Ungrovlahia, voievodul era destul de tulburat și mi-a relatat ce a aflat de la viteazul său. A convocat un consiliu la care au participat: Mitropolitul Hyakintos al Ungrovlahiei, domnul Daniel Kritopoulos diakayophylax al clerului imperial, părintele său spiritual domnul Dorotheos, domnul logofăt Sabas, și alții. După îndelungate discuții m-au acuzat că nu-mi respect patronul și constructorul și că am să privesc mănăstirea de acele lucruri pe care voievodul dorește să le ofere. Dar eu am argumentat că ei trebuie să-mi permită să rămân în limitele fixate de sfinții părinți ai Bisericii, transmise din generație în generație, așa cum au considerat ei că este raiul pe pământ.
7. După multe discuții oaspeții au plecat iar eu am spus că nu pot schimba regulile nici dacă ar fi să fiu dator cu mult mai mult decât cele 1200 de uncii de argint pe care le daroram, dar că sunt dispus să discut această problemă cu frații de pe Sfântul Munte. În fața acestui răspuns, voievodul m-a trimis acasă cu mâna goală, fără nici o promisiune, dar mi-a înmănat totuși o mică sumă, ca să nu pară a a pierdut complet interesul față de mănăstire.
8. Așa cum am promis, m-am consultat cu ceilalți superiori de pe Sfântul Munte. Aceștia m-au lăudat pentru că nu am hotărât singur și m-a sfătuit să accept mici schimbări economice, dacă situația o impune, așa cum s-a făcut și la alte mănăstiri. Fiind prea rigid, pot să pierd ceea ce este cel mai important. Prin concesiuni sufletul și trupul fraților vor avea doar de câștigat.
9. După scurt timp, au sosit din Ungrovlahia protopopul Mihail, împreună cu fratele lui, călugărul Iacob și alții. Au cerut să primească tunsoarea la noi, dar să îmbrățișeze regulile aprobate de voievodul lor. Atunci eu le-am răspuns că am să accept acest lucru, doar după ce fericitul voievod va trimite întregul său suport și va continua să facă asta și în viitor. Dar până atunci trebuie să se mulțumească cu condițiile existente. Aceasta este situația de moment.
10. Am trimis voievodului un document în care am lămurit următoarele: 1. poate posesiunile actuale ale mănăstirii, vitele, viile, oile, animalele de povară și toate celelalte au fost donate de despotul Ioan Uglesă, de părintele sau Caesar, de domnul Vulk sau de Romani ca megas stratopedarches Astras și Hierakes. Altele au fost obținute prin muncă sau prin schimburi cu alte mănăstiri. 2. Noile fortificații au fost ridicate pe cheltuiala voievodului, iar călugării au contribuit prin muncă și prin bani retrași din drepturile lor.
11. Veniturile mănăstirii, provenite din donații sau din muncă nu sunt suficiente atât pentru Romani, cât și pentru Valahi, cu atât mai mult cu cât doresc să trăiască după noile reguli.
12. Din acest motiv, cer să anuleze datoria de 1200 uncii și mai cer să ridice o biserică mare, pentru toți frații prezenți la mănăstire acum și în viitor, împreună cu un reflectoar de mărime corespunzătoare. De asemenea, să cumpere și să doneze animale, vițe de vie și alte bunuri care să le permită fraților să se bucure de puțină

relaxare după muncile îndurate în timpul construcției. Prin acordul și semnătura sa să garanteze Romanilor, prezenți acum și în viitor la mănăstire, că vor fi onorați și vor avea precedență în fața Valahilor, că vor primi un tratament special în ceea ce privește hrana și băutura, că nu vor fi hărțuiți de Valahi în nici un fel.

13. În ce privește următorul superior, acesta să fie ales de mine și de frați, dar să meargă la voievod pentru confirmare, apoi să revină pe Sfântul Munte pentru a primi cârja pastorală de la sfântul părinte protos.

14. Cât timp trăiesc, eu voi fi singurul care va avea dreptul să modifice acest testament, iar după moartea mea, cel care va fi superior nu va putea schimba actualele regului decât dacă primește aprobare de la fericitul voievod.

15. Dacă cineva dintre frații de la mănăstire va fi nemulțumit ce ceea ce am făcut eu, va fi judecat de Dumnezeu pentru că a trădat canoanele primite de la sfinții părinți și cele pe care le-am dat eu, cel care sunt acum prin judecata Domnului părintele lui spiritual. Cei care trăiesc pe placul Domnului îl vor expulza de la mănăstire.

16. Toate acestea au fost scrise de mine, Chariton, superiorul și reverendul acestei mănăstiri, călugăr și părinte spiritual. Documentul a fost verificat și aprobat prin semnătură de părintele protos al Sfântului Munte, Sabas, iubitul de Dumnezeu episcop de Hierissos, domnul David și alții, în anul 6878 (1370 en).

Al doilea testament B (doar informațiile suplimentare)

5. Este amintit și domnul Nicolae, tatăl Voievodului Ioan Vladislav, cel care a construit turnul de apărare fără însă să-l vadă terminat. Pentru a-l convinge pe Ioan Vladislav, părintele Chariton a apelat la toate mijloacele, inclusiv la lacrimi.

8. Atunci când l-au sfătuit pe Chariton să nu fie prea rigid, sfinții părinți de la Muntele Athos i-au dat drept exemplu și cazul domnului protopapas Melchisedek, fost voievod, care a primit tonsura pe Munte dar s-a bucurat de un regim mai puțin auster decât restul monahilor. Nu a putut însă să-l respecte nici pe acela și s-a întors de unde a plecat.

17. Mănăstirea aparține Romanilor, dar aceștia nu vor avea dreptul să-i alunge pe Valahi, cei care au adus cele necesare și au muncit atât de greu, dar nici Valahii nu-i vor chema în judecată și nici nu vor refuza să muncească sau să contribuie la plăți, pe motiv că au construit fortificațiile așezământului. La fel ca unul să primească toți onoarea și reverența necesară, să primească alimente, băutură și adăpost corespunzător cu vârsta și munca depusă de fiecare dintre ei, așa cum se procedează în restul mănăstirilor hagioritice. Să trăiască în pace și armonie, precum îngerii.

În lista de semnături se adaugă și cea a părintelui superior Iosif (Joseph) de la Mănăstirea Vartopedi

Al treilea testament C - 8 ani mai târziu (doar informațiile suplimentare)

Chariton semnează acum în calitate de Mitropolit al Ungrovlahiei, hypertimos și episcop de Amaseia, și protos al Sfântului Munte.

4. Este aminită și doamna Ana, soția Voievodului Ioan Vladislav, iar Chariton spune că au fost necesare șapte călătorii succesive pentru a-l convinge să patroneze mănăstirea. O parte dintre fondurile oferite de voievod s-au folosit pentru răscumpărarea unor frați aflați în prizonierat la Musulmani. Eliberarea lor a fost mediată de binecuvântata Regina Elisabeta, iar despotul Vulk a contribuit cu fonduri pentru administrarea mănăstirii.

5. După ce am intrat în serviciul de protos nu am dobândit averi, dar am continuat să protejez cu zel această mănăstire, motiv pentru care frații trebuie să mă pomenească în rugăciunile lor și după ce am să părăsesc acest Pământ.

6. Enkolpion-ul pe care-l port îl las în grija domnului Patriarh Ecumenic. Mandyon-ul pe care-l port și restul vestmintelor le las mănăstirii spre a fi vândute, pentru a putea ajuta prizonierii....dar decizia aceasta să fie la dispoziția monahilor. În ce mă privește, îi implor ca în fiecare zi din primele 40 de zile după la moartea mea

să citească liturghia pentru mine.

7. Deasemenea îi rog să mențină sărăcia și moștenirea paternală, așa cum le-am moștenit de la călugării din vechime a căror amintire trebuie să rămână eternă. Pentru că: "acolo unde este comoara, acolo este și inima noastră" (Matei 6-21, Luca 12-34). Dacă noi adunăm o comoară formată din lucruri de pe acest pământ, lucruri care dispar ca fumul, atunci inima noastră se va învălăni în jurul lor, va rămâne legată de pământ și nu se va putea înălța spre cele veșnice. Dacă vom aduna comoara în ceruri, cu gândul doar la Dumnezeu și la cele promise de el, atunci acolo va fi și inima noastră.

11. Cel care va încerca să anuleze sau să modifice acest testament va atrage asupra lui mânia divină și cea a Sfinților Părinți, va fi exclus dintre cei salvați și va fi blestemat de toți oamenii sfinți și de mine păcătosul.

Documentul este semnat de: Mitropolitul Chariton, Episcopul Isaac de Hierissos, părintele superior Kyrillos de la Marea Lavră, părintele superior Theodoulos de la Mănăstirea Vartopedi, părintele superior Kallistos de la Mănăstirea Iveron, părintele superior Sisoje de la Mănăstirea Hilandar, părintele superior Euthymios de la Mănăstirea Philotheos și alți monahi reprezentând Mănăstirea Docheiariou.

52. Choumnos (Regulamentul și Testamentul lui Makarios Choumnos pentru Mănăstirea Nea Mone a Maicii Domnului din Salonic)

Data - înainte de 1374 traducător - Alice Mary Talbot Sursa - V. Laurent - Ecrits spirituels inedits de Macarie Choumnos Hellenika 15 (1995) Manuscris - Codex Metochii Sancti Sepulchri (Istanbul) 455 (sf. sec. XIV)

Istoricul instituției

Mănăstirea Nea Mone a fost fondată în jurul anului 1360 de Makarios Choumnos, înrudit cu Nikephoros Choumnos și fiica sa Irina Choumnaina Palaiologina, autoarea documentului de la Philanthropos (vezi 47). Construcția era încă neterminată în anul 1374, când Împăratul Ioan V Paleologul (1341-1391) l-a chemat la Constantinopol pentru a fi numit superior al Mănăstirii Stoudios. Deși fondatorul a dorit inițial ca mănăstirea să fie administrată în lipsa sa de călugării David și Philoteos, succesor al său a fost numit discipolul său Gabriel. Gabriel a continuat munca începută de Choumnos și în anul 1389 a fost numit Mitropolit de Chalcedonia, apoi s-a întors la Salonic în anul 1397 pentru a fi Mitropolit de Salonic, până în anul 1417. Potrivit unui document (enkomnion) al lui Makarios compus de Gabriel, mănăstirea a fost ridicată pe ruinele unui fost palat, iar Choumnos a revenit la mănăstire și a murit în brațele discipolului său în jurul anului 1383. Mănăstirea a avut numeroși patroni, incluzând și o proprietate urbană donată de Împăratul Manuel Paleologul în anul 1384, respectiv o fortificație la Kolydos și o mică mănăstire închinată Sf Fotius, ambele donate de Împăratul Alexios Angelos în anii 1384 și 1389. În anul 1392 fundația era deja mănăstire patriarhală, atunci când un oarecare Demetrios Tzyringes a donat pentru Nea Mone o maunfactură. Mănăstirea vecină Akapniou a revendicat dreptul de proprietate asupra satului Kolydos, dar nu a obținut restituirea în ciuda celor două intervenții al Patriarhului Anton în anul 1394 și apoi Matei în anul 1401. În anul 1405 mănăstirea a fost vizitată de pelerinul rus Ignatios din Smolensk și a fost descrisă drept o mănăstire minunată. După ce Salonicul a fost cucerit de otomani, în anul 1432 Nea Mone a primit prin donație o manufactură pentru ulei. Majoritatea actelor de la Nea Mone sunt în prezent la Marea Lavră de pe Muntele Athos, dar nu există dovezi certe că ar fi devenit cândva o dependență a acesteia. Se pare că în epoca otomană mănăstirea a fost transformată în moschee și a fost identificată în Nordul orașului Salonic în ceea ce a fost Eski Saray Camii, restaurată extyensiv în anii 1950.

Regulamentul (doar ideile inedite)

1- 21 Motivația autorului, cuvinte adresate fraților săi monahi: David, Philoteos, Gabriel, Gherasimos, Theosterikos, Akakios, Gregory, Iakobs, Kallinikos, Kornelios, Theodotos, Theognostos, Theodoulos și sora Melane. Cuvinte frumoase despre fiecare și instrucțiuni pentru fiecare.

22- 26 Sunt amintiți apoi Manuel și Joseph aflați în perioada de probație și protonotarios-ul Chrysos ale cărui servicii au fost apreciate.

Testamentul (esențialul)

1-24 Sfaturi generale referitoare la viața monahală, prezente în regulamentele anterioare (pace și iubire, austeritate și modestie, obediență, rigoare și prudență).

53. Meteora (Regula Canonică a lui Athanasios Meteoritul pentru Mănăstirea Schimbării la Față - Metamorphosis)

Data -1350-1383 traducător - George Dennis Sursa - Codex of the Monastery of the Metamorphosis no 404 fol 333r-334r (sec XIV)

Istoricul mănăstirii

La mijlocul secolului al XIV-lea, hesychast-ul Athanasios Meteoritul a fondat pe vârful unor formațiuni de stâncă din Thesalia, lângă Stagi (actual Kalambaka), mănăstirea Schimbării la Față (Metamorphosis), cea mai importantă dintre mănăstirile de la Meteora. Cariera lui Athanasios a început în insula Creta, apoi a continuat pe Muntele Athos, de unde a fugit împreună cu părintele său spiritual Gregorios, în jurul anului 1340, de frica otomanilor. La Doupiane exista deja o comunitate monastică formată dintr-un grup de anahoreți conduși de un protos, pentru a forma un schit. Ca și aceștia, Gregorios a recunoscut autoritatea episcopiei locale de la Stagi și a primit în anul 1341 de la Episcopul Xenophon permisiunea de a închiria o proprietate de la asceticii schitului. Ulterior, Athanasios s-a relocat pe locul denumit Stânca cea Mare, pe care a denumit-o Meteoron (plutind în aer) iar fundația sa este cunoscută sub numele de Meteora cea Mare. Prima capelă ridicată aici, în jurul anului 1350, a fost dedicată Maicii Domnului Meteoritissa. Apoi Athanasios a hotărât să găzduiască o comunitate de 14 monahi lângă noua biserică dedicată Schimbării la Față. În anul 1359, Arhiepiscopul Antoniu de Larissa l-a obligat pe Athanasios să-i confirme dreptul de proprietate asupra terenului din jurul fundației, implicit recunoscând astfel independența Meteorei față de schitul Doupiane. Documentul anonim care păstrează Regula Canonică și biografia lui Athanasios a fost scris de un călugăr Athonit cândva după anul 1388. Athanasios a murit în anul 1383, la vârsta de 78 de ani. Al doilea fondator a fost apoi Joasaph Uros (+1423), fiul lui Symeon Uros Palaiologos, despotul greco-sârb al Epirului (1438-1455), cel care s-a alăturat comunității în anul 1373. Uros a reconstruit și extins fundația în anii 1387-88. În secolul al XVI-lea, această zidire a fost inclusă ca apsidă și sanctuar pentru o nouă biserică. Ulterior, Uros a obținut de la Patriarhul Euthymos II (1419-1416) recunoașterea independenței și a supraviețuit războiului pentru ocuparea Thesaliei. Urmașii lor, ajutați de Arhiepiscopul de Larissa, au obținut de la autoritățile otomane statutul de independență și dreptul de a numi un superior. Mănăstirea a înflorit apoi în special pe timpul Sultanului Suleyman Magnificul, când superiorii Bessarion (1520-1540) și Neophytos (1541-1555) și-au extins autoritatea și asupra mănăstirilor învecinate. Patriarhul Jeremias (1522-1545) a emis apoi un stauropegion patriarhal prin care a confirmat independența mănăstirii, iar biserica Schimbării la Față a fost exinsă între anii 1544-1555 la forma actuală. Reflectoarul s-a zidit în anul 1557 iar restul clădirilor actuale s-au finalizat înainte de sfârșitul secolului al XVI-lea. La începutul secolului al XVII-lea, Voievodul Radu Mihnea al Valahiei și apoi Moldovei a închinat mănăstirea valahă a Golgotei împreună cu proprietățile ei mănăstirii de la Meteora. Timp de peste un secol, mănăstirea s-a bucurat de un suport financiar substanțial. Soarta mănăstirii s-a schimbat apoi. Din cei peste 30 de călugări aflați la mănăstire la începutul secolului al XIX-lea, în anul 1859 mai erau doar 4. După anul 1881, mănăstirea a trecut sub autoritatea Greciei, dar a fost devastată de repetatele războaie. În prezent, o mică comunitate întreține cele 600 de manuscrise, relicve, icoane și obiecte sacre de colecție.

Traducere

La momentul redactării acestui document călugării trăiau deja acest gen de viață, iar numărul lor creștea în fiecare zi. Părintele a înțeles că doar citind viața fiecăruia dintre ei și gândindu-se doar la sine nu poate să conducă spre unitate în spirit, ci doar spre dezbinare și ceartă. A plănuțit atunci să compună o regulă canonică pentru viața comună, să-i unească pe toți sub cuvântul său. O parte dintre anahoreți (parakelliotai) au venit la dânsul, alții l-au refuzat. Totuși, el nu i-a alungat, o dată ce le-a spus bun venit, ci le-a permis să continue să trăiască așa cum doresc. Apoi a făcut public Regulamentul Canonic:

1. Cu excepția celor deja prezenți, anahoreții (parakelliotai) nu vor mai fi acceptați în viitor, nici de către el și nici de către eventualii săi succesori. Toți membrii comunității vor trăi în comun, în mănăstirea (kellion) cea mare.
 2. Trebuie să fie o singură minte și o singură voință. Toți trebuie să continue lupta pe picior de egalitate. Toți trebuie să gândească la fel.
 3. În ce privește hrana, băutura și îmbrăcămintea, cel dintâi să aibă ce a rămas după cel din urmă, după ce s-au oprit rațiile pentru cei bolnavi.
 4. Dacă va exista un surplus de cereale, vin sau ulei, acesta nu va fi comercializat.
 5. Nu vor fi admise bunurile lumești sau străine.
 6. Copiii nu vor învăța cuvinte lumești (laice).
 7. Nici o femeie nu va trece dincolo de granița prescrisă. Nici o femeie nu va primi nimic de mâncare, nici dacă va muri de foame.
 8. Nimeni nu va avea nimic al său, cu excepția îmbrăcămintei, și asta pentru că mărimile sunt diferite.
 9. Sub nici o formă, nimeni dintre călugări nu va avea proprietate personală. Din acest motiv se numește comunitate. Acolo unde nu există acest tip de echitate, nu putem vorbi despre comunitate ci despre o adunare de hoți și un adăpost pentru nelegiuți.
 10. Oricine va fi găsit în posesia unui obiect personal, fie și o singură monedă de trei oboli, nu va mai putea participa la misterele sacre, în conformitate cu tradiția sfinților părinți și a marelui sfânt Basil. Dacă va comunica, acesta o va face doar pentru propria sa condamnare, nicidecum pentru iertarea păcatelor.
- A scris aceste reguli cu propria mână și apoi a cerut confirmarea unui episcop. Apoi a prezentat legea tuturor celor care trăiau alături de el, i-a hirotonisit pe Grigore și Iacob, apoi pe toți călugării aflați sub cuvântul său.

11. Deasemenea a hotărât ca toți călugării să se adune în biserică nu doar pentru slujba de noapte de Dumineca și de la sărbătorile Sfinților, ci să fie zilnic prezenți la serviciul religios, așa cum este tradiția corectă a fiecărui typicon. Asta deoarece ei pot deveni neglijenți, fie datorită malițiozității adversarilor, fie din cauza slăbiciunilor trupului sau a meselor prea îmbelșugate. Nu toți cei care trăiesc solitar au primit darul de a se putea ruga fără a fi perturbați. L-au primit doar aceia cărora divinitatea le-a dat o puternică dorință și au muncit timp îndelungat pentru obținerea ei. O vorbă spune: "Deplângeți pe cel care este singur, dacă este asediat de neputință (akedia) sau alte tentații, nu este nimeni care să-i sară în ajutor.".

54. Neilos Damilas (Testamentul și Regulamentul lui Neilos Damilas pentru Schitul Maicii Domnului Pantanassa de la Baionaia, în Creta)

Data- 1400, Inventarul -22 Aprilie 1417 traducător - Alice Mary Talbot sursa - S. Petrides Le Typicon de Nil Damilas pour le monastere de femmes de Baeonia en Crete manuscris - Parsinius graecus 1295 fols 108-117

Istoricul instituției

Potrivit unui manuscris din secolul al XIV-lea de la Biblioteca Bodleiană din Oxford, construcția mănăstirii a început la data de 9 Mai 1399, iar documentul a fost redactat imediat după aceea. Locația a fost identificată în perimetrul satului Vainia, la circa 3 mile NordEst de Hierapetra, în Sudul Cretei, deoarece Neilos a fost făcut călugăr la mănăstirea ton Karkasion din Hierapetra. Fondatorul, un hesichast, era asociat

cu Iosif Bryennios, un partizan al ortodoxiei grecești în timp ce insula Creta era ocupată de Venețieni. Ulterior, s-a refugiat la Mănăstirea Charsianeites din Constantinopol (vezi și 60). S-a păstrat și un testament al aceluiasi autor, conținând inventarul cărților deținute de autor. Autorul a redactat și alte manuscrise cu conținut teologic, rămase însă nepublicate.

Traducere (rezumat)

Acest testatment este redactat de călugărul Neilos Damilas pentru măicuțele de la Schitul Maicii Domnului, ridicat de el la Baionaia.

1. Să păstrați confesiunea ortodoxă neschimbată, așa cum a fost fixată la Conciliul de la Nicaea din anul 318. Cred în unul Dumnezeu.
2. Să respectați cele zece porunci, mai ales să vă iubiți aproapele (pledoarie)
3. Să căutați pacea între oameni și sfințenia, fără de care nimeni nu-l va vedea pe Dumnezeu (pledoarie pentru virginitate)
4. Să vă uniți cu Dumnezeu prin lacrimi și pocăință (pledoarie)
5. Să nu primiți la mănăstire nici o femeie aflată în serviciul cuiva, fără acordul stăpânului. Să nu primiți nici o femeie măritată fără acordul soțului, iar dacă are copii să treacă mai întâi printr-un an de probă pentru a vedea dacă suportă despărțirea de copiii ei. Sub nici o formă să nu intre la mănăstire fete mai tinere de 10 ani și să nu înceapă noviciatul înainte de vârsta de 13 ani.
6. Nici o măicuță să nu primească tonsura fără un patron care să răspundă pentru ea și pentru viața ei la mănăstire. Nu mai este acceptabil ca maica superioară să se ocupe de educarea ei. Trebuie să învețe obediența de la o maică mai în vârstă, experimentată, care la rândul său se va supune maicii superioare și lui Dumnezeu.
7. Orice măicuță care va oferi rudelor sale banii rezultați din munca ei, fie și un singur bănuț, va fi excomunicată timp de un an, sau proporțional cu suma donată timp de mai mulți ani. În acest interval nu va primi sfânta comuniune decât în caz de deces. Măicuțele nu pot oferi rudelor decât alimente și asta doar cu aprobarea superioarei. Deasemenea, dacă rudele doresc să cumpere munca ei, pot face asta doar în prezența maicii superioare și a unei maici mai în vârstă.
8. În interiorul schitului nu se va permite intrarea nici unui călugăr. Toate muncile se vor face doar cu muncitori civili. Nici un călugăr nu va rămâne la schit peste noapte, nici măcar pentru a conduce corul sau slujba religioasă. (pledoarie prin comparare cu regula Sfântului Basil)
9. Trebuie să aveți un părinte spiritual, la care să vă confesați, dar acesta nu trebuie să aibă autoritate completă asupra voastră, în nici un caz nu trebuie să schimbe regula mea. Când este invitat, va asculta în biserică confesiunile voastre, cu pietate și frică de Dumnezeu, apoi va fi îndepărtat cu onoare și provizii înapoi la chilia sa.
10. În ce privește serviciul divin, fiecare va face rugăciuni și închinări după puterile ei. Unele vor face 200 în 24 de ore, altele 10, 50 sau doar 25, pentru că așa cum a spus apostolul "fiecare va fi răsplătit după munca sa". Dacă este bolnavă va fi iertată, dar dacă este sănătoasă și lipsește de la slujba de la miezul nopții va mânca doar pâine și apă, iar dacă nu se corectează nu va mai mânca nimic. Dacă va dori să mănânce va face 200 de închinări în ziua următoare.
11. Rugăciunea este esențială pentru sănătatea sufletului, deoarece obediența naște umilință iar umilința naște absența pasiunilor, iar viața fără pasiuni este esențială pentru sănătatea spiritului.
12. Rugăciunile trebuiesc spuse din inimă, cu voce scăzută, cu mintea atentă la ele, pentru a atrage iertarea lui Dumnezeu. Slujba trebuie citită de una dintre maici cu voce suficient de tare pentru a fi auzită de toate măicuțele și trebuie urmărită de acestea cu voce scăzută, pentru a nu crea confuzie sau disordine. Pe rând, mai multe maici pot prelua conducerea recitării, până la sfârșitul slujbei (catehismului).
13. În fiecare noapte, slujba se va citi cel puțin de două ori, pentru că slujba și cititul sunt ca doi ochi ce se completează unul pe altul.
14. Dacă preotul actual nu va mai putea sluji, să alegeți altul dintre preoții seculari, dar sub nici o formă să nu permiteți unui călugăr să țină slujbe la schit. Orice bărbat, străin sau al nostru, care va încerca să îndepărteze

maicile de la schit va fi excomunicat de întreaga Creștinătate.

15. Părintele spiritual doresc să fie ales cu acordul majorității măicuțelor, dar mare atenție să nu îndepărteze de la schit nici una dintre măicuțe, deoarece ele nu se află sub autoritatea lui ci sub cea a maicii superioare. Nici maica superioară nu are autoritate absolută, iar atunci când este expulzată nu poate lua cu ea nici una dintre maici, deoarece ele se află sub autoritatea viitoarei maici superioare.

16. La poarta schitului vor sta două maici pioase, în vârstă, care vor locui permanent în chilia de lângă poartă și nu vor deschide poarta pentru nimeni, fără permisiunea maicii superioare. Cele două vor fi scutite de celelalte munci.

17. Dacă una dintre voi nu va dori să respecte aceste reguli, să fie expulzată de către celelalte. Nimeni nu va fi expulzat însă decât dacă nu dorește să se îndrepte. Cele care părăsesc schitul fără aprobare vor fi pedepsite prin excomunicare. Nu vor lua parte la sfânta comuniune timp de un an, pentru fiecare noapte petrecută în afara schitului fără permisiune.

18. Schitul va fi administrat în permanență de maica superioară și doi administratori (stewarzi). la moartea oricăruia dintre ei, întregul corp al măicuțelor va trebui să aleagă un înlocuitor.

19. Inventarul (document separat, conține lista celor 42 de cărți și manuscrise)

20. Când autoritățile sau oamenii guvernării vizitează schitul, fie ei locali sau străini, vor fi primiți cu onor de superioară și maicile în vârstă, deoarece unde este guvernare nu există disordine. Însă, pentru nobilii neautorizați și pentru cei care se poartă nepotrivit, să nu deschideți porțile schitului, iar dacă vă deranjează anunțați autoritățile și dacă nu se corectează anunțați autoritățile superioare. Sub nici o formă să nu împrumutați cărțile în afara schitului.

21. Oricine va îndrăzni să calce acest Regulament, scris de domnul notar George Delagronda, va avea pe Maica Domnului ca adversar în Ziua Judecării de Apoi și va fi sub blestemul sfinților părinți ai Bisericii cei de la Consiliul de la Nicaea.

Capitol 9. MĂNĂSTIRI INDEPENDENTE DIN SECOLELE XIV ȘI XV

Caracteristici generale

Acest capitol include 7 documente din ultimele secole ale Imperiului Bizantin. Trei dintre ele au fost scrise de membrii ai familiei Paleologilor (doi împărați și o prințesă), două de patriarhi, unul de un mitropolit iar ultimul a fost scris de călugări și aprobat de un episcop.

55. Athanasios (Regula Patriarhului Athanasios I- pentru toate mănăstirile imperiale)

Data - 1303-1305 traducător - Timothy Miller sursa - Vaticanus graecus 2219 fols 171-174 (sec XIV)

Traducere (idei principale)

Acest document trebuie citit în ziua a XV-a a fiecări luni, în timp ce jurământul de credință trebuie citit la începutul lunii.

1. Toți trebuie să vă supuneți superiorului renunțând complet de dorințele cărnii, respectând posturile, abstenența, veghea, iubirea aproapelui și rugăciunea. Trebuie să trăiți fără bunuri lumești, pentru a fi bogați în paciență și pietate, pentru a respecta obediența față de superior, pentru a înlătura din suflet păcatele cărnii, ale luxului, ale trufiei și ale relațiilor cu familia sau prietenii. Conform perceptului apostolic "trebuie să fiți crucificați față de lume și lumea să fie crucificată față de voi", așa cum mulți alții au fost deja înaintea voastră.

2. Isus Hristos s-a preocupat ca noi să nu avem drept păstor orice persoană, ci doar pe acela care a arătat că se teme de Dumnezeu, că îl iubește și îi este devotat. Noi suntem binecuvântați dacă ne numărăm printre mieii unei astfel de persoane. Păstorul este și el binecuvântat la rîndul său, precum a fost și Sfântul Petru. Pentru a găsi un astfel de om, noi trebuie să-l căutam cu mult înainte de a intra într-o mănăstire.

3. Cel ales trebuie să creadă în Sfânta Treime, să înțeleagă și să poată conduce truma spre abstenență, post și

rugăciune, spre toate învățăturile sfinților părinți. Aceștia au spus astfel: "Călugărul este ordinul și regula pentru cele extracorporale transportate într-un păcătos trup material. Călugărul este conectat doar la cele ce țin de Dumnezeu, oriunde și oricând. Călugărul este o permanentă forțare a Naturii și a simțurilor. Călugărul este un corp sanctificat, o gură purificată, o minte luminată. Călugărul este un suflet care jalește, meditănd permanent la iminența morții, ziua și noaptea fără odihnă."

4. Superiorul nu va lipsi din biserică, la nici una dintre slujbe, decât dacă este grav bolnav. Nimeni nu va schimba nici o vorbă cu ceilalți și nu se va sprijini de pereți. Nimeni nu va lipsi de la masă fără motiv întemeiat. În frunte cu superiorul toți vor împărți aceeași pâine, aceeași mâncare gătită și aceeași băutură. Femeile sau prietenii din afara mănăstirii nu vor fi primiți și nici nu se vor organiza petreceri sau mese festive. Vocile ridicate, glumele și râsul nu sunt permise. Tremurul în fața canoanelor apostolice nu trebuie să întrerupă postul cel mare, nici cel din zilele de Luni, Miercuri și Vineri.

5. Superiorul nu va numi un călugăr într-o funcție din interiorul sau din exteriorul mănăstirii pe considerente de simpatie sau ca urmare a unor daruri. Nimeni nu va îndrăzni să fure nimic din ce aparține mănăstirii. Călăuziți de Domnul, superiorul și ceilalți călugări pioși vor alege fără emoție pe cei care vor administra bunurile, astfel încât superiorul să împartă munca cu încă trei sau patru călugări pioși.

6. Cu excepția nevoilor presante, superiorul și călugării nu vor părăsi mănăstirea pentru plimbare sau pentru a vizita rudele. Atunci când cineva trebuie să plece, nu va pleca niciodată singur, ci va fi însoțit de cineva, pentru că unde sunt doi puterea crește.

7. Nimeni nu trebuie primit în comunitate din motive materiale sau ca urmare a unor relații influente, singurul motiv acceptat fiind pentru salvarea sufletului. Nimeni nu trebuie îndepărtat de la mănăstire pe motiv de sărăcie. Nu trebuie primit nici cel care refuză pocăința și penitența. Orice călugăr de la altă mănăstire, trebuie să fie primit cu dragoste, chiar dacă a fost expulzat, cu condiția să dorească să se pocăiască.

8. La începutul fiecărei luni, superiorul va cere să se citească ceea ce ați jurat în prezența lui Dumnezeu și a îngerilor. Pentru cei care nu cunosc literele, superiorul va deluși toate aspectele înspăimântătoare ale jurământului, ce anume îi poate aștepta la momentul judecății. Va mai cere apoi ca la mijlocul lunii să se citească acest regulament. Să stați strâns uniți în jurul păstorului vostru, cu iubire și umilință, pentru ca nimeni să nu poate fi îndepărtat pe motiv de răutate.

9. Să nu uitați ce poziție aveți, să nu uitați că așa păcătoși cum sunteți voi sunteți administratori de suflete. Este în puterea voastră să fiți prudenți și credincioși. Căutându-l pe Hristos, să faceți și să-i învățați pe alții ceea ce știți voi să faceți, pentru ca împreună cu superiorul să obțineți salvarea și iertarea lui Dumnezeu. Dacă însă se va întâmpla ca unul dintre voi, sau mai mulți, să cadă în păcat sau neglijență, să nu tăceți și să arătați adevărul, pentru că ceea ce este dăunător sufletului atrage condamnarea impardonabilă din partea lui Dumnezeu. Doar cei care îl mulțumesc pe Dumnezeu pot să ne aducă salvarea, prin mila Domnului și prin intervenția Maicii Domnului.

56. Kellibara II (Typiconul lui Andronikos II Palaiologos pentru Mănăstirea Sfântului Dumitru Kellibara din Constantinopol)

Data - 1315-1328 traducător - George Denis Sursa - Ph. Meyer Bruchstucke zweier typika ktetorika (1895)

Manuscris - Iveron codex 593 (1540 en)

Istoricul instituției (vezi 38. Kellibara I)

Traducere (rezumat)

1. Eu am ordonat iar voi ați consimțit ca slujbele din biserică și mesele să fie ordonate după regula de la Ierusalim. Pentru orice nelămurire nu trebuie decât să deschideți cartea și să citiți.

2. Pentru a elimina orice inegalități în ce privește alimentația, toți membrii comunității vor primi aceeași pâine și același vin, fie ei superiori, administratori sau oficiali, toate produsele consumate vor avea aceeași calitate iar porțiile vor fi egale.

3. Nu va exista nici o ordine de tip primul, al doilea și al treilea. Conform cu cele spuse de apostol, majestatea

mea ordonă să căutați calea păcii și a construcției comune.

4. Din acest motiv, va exista o singură masă, un singur fel de mâncare, o singură băutură. La masă se va respecta liniștea deplină pentru a se auzi cele ce se citesc din cărțile sfinte.

5. Cei cu adevărat bolnavi, ținându-i la pat, vor avea însă dreptul să mănânce așa cum este regimul pentru boala lor, sub supravegherea unui doctor.

6. Să faceți asta cu compasiune, fără să murmurați, așa cum a spus Iov (30-25) "Am plâns pentru cel neajutorat, l-am jelit pe cel aflat la anaghie".

7. Majestatea mea a avut grijă să vă asigure proprietăți și venituri, astfel încât să nu fiți deranjați de nici una dintre problemele existenței. În consecință, superiorul nu va oferi nici un singur bănuț, niciunui dintre voi, pentru îmbrăcăminte sau încălțăminte, ci împreună cu trezorerul se va ocupa personal de toate acestea.

8. Nu doresc să las asta fără o regulă fixă. În fiecare an, superiorul va oferi fiecăruia dintre voi două tunici albe, dintre cele care se poartă direct pe piele și o tunică neagră, mai largă și mai amplă, pentru a fi purtată deasupra. Fiecare dintre voi va mai primi o pereche de încălțări pentru iarnă și una pentru vară. La fiecare doi ani, fiecare dintre voi va mai primi o manta neagră și o vestă groasă pentru a vă apăra de frig.

9. În comunitatea noastră majestatea mea interzice total orice sumă de bani dintre cele denumite "binecuvântare" deoarece efectul lor este exact contrariul. Dorința mea este să fiți mulțumiți cu ceea ce am stabilit eu, să nu vă comparați cu restul lumii, să nu încercați să trăiți după moda lumii, să nu înlocuiți credința cu necredința. Aurul îi condamnă pe posesori la pierderea speranței că Isus va coborâ din Ceruri. Cum a spus David "Dacă bogăția va curge asupra voastră, inima voastră nu trebuie să i se alăture. Să nu iubiți viața materială, să vă puneți toată încrederea în Dumnezeu, pentru ca voi înșivă să fiți pentru voi o suficientă sursă de binecuvântare și sfântă iertare. Cel care crede în Dumnezeu, va fi iertat".

57. Bebaia Elpis (Typiconul Theodoriei Synadene pentru schitul Maicii Domnului Bebaia Elpis din Constantinopol)

Data - 1327-1335 translator - Alice Mary Talbot sursa - H. Delehaye - Deux typica byzantins de l'epoque des Paleologues pp 18-105 manuscris Oxford, Lincoln College Ms. Graecus 35 (14th c.)

Istoricul instituției

Autoarea documentului, Theodora Synadene, era nepoata lui Michael VIII Paleologul, autorul documentelor 37 Auxentios și 38 Kellibara I, cel care i-a fost tutor după moartea părinților ei. S-a măritat cu megas stratopedarches Ioan Angelos Doukas Synadenos, membru al unui proeminent clan aristocratic. La sfârșitul crierii militare, cu puțin înainte de a muri, soțul ei s-a călugărit cu numele de Ioachim. Theodora a îmbrăcat și ea rasa călugărească sub numele de Theodula, însoțită de fiica ei Euphrosina. Schitul Bebaia Elpis (Adevărata Speranță) este opera ei, dar și soțul ei Ioan Synadenos este și el onorat drept ctitor. Originalul documentului se păstrează la Lincoln College Oxford, la care fiica ei a anexat un al doilea document. Schitul a fost apoi renovat în anul 1392 de o binefăcătoare, Xene Philanthropene, iar în urma acesteia a fost patronat de fiica ei, Eugenia Kantakouzina Philanthropene. Decesul acesteia din anul 1402 este ultima informație scrisă din epocă. În baza proprietăților descrise, se pare că schitul a fost în cartierul Heptaskalon, în partea de sud-centrală a orașului, dar locația nu a fost identificată exact.

Traducere (rezumat)

1. Mănăstirile se construiesc pentru a salva sufletele celor care trăiesc după legea lui Dumnezeu.
2. Prin mănăstiri se onorează primele două porunci: iubirea de Dumnezeu și iubirea aproapei.
3. Dumnezeu trebuie iubit nu doar pentru că a creat lumea, ci și pentru acea parte din Dumnezeu care sălăjuiește în noi, noi cei care am fost ruși din trupul lui.
4. Din iubirea de divinitate care a crescut în inima mea, am decis să construiesc pentru Maica Domnului acest refugiu pentru femeile care au ales să trăiască ascetic, dar și pentru mine împreună cu fiica mea, pe care am consacrat-o Maicii Domnului încă din clipa în care s-a născut și am dăruit-o Domnului, așa cum a fost Ana dedicată lui Samuel înainte de a se naște. Am reparat și restaurat biserica și am construit schitul de la fundație, cât de bine am putut.

5. Am făcut asta ca recunoștiință pentru toate darurile primite de mine de la Dumnezeu: părinți distinși din familie nobilă, reputație, onoruri, bogăție extremă, curaj și frumusețe incomparabile, virtute spirituală, pietate în fața Domnului și toate celelalte daruri prin care am strălucit ca soarele între stele.
6. Tatăl meu aparține nobilei case a Paleologilor, frate al împăratului, sebastokrator, distins în campanii militare atât în Est cât și în Vest.
7. Mama mea are și ea origine nobilă, ascendența ei de aur făcând parte din faimoasa și onorata familie Branas, binecuvântată și daruită mai presus decât toate cele mai mari femei ale timpului său.
8. Ambii părinți au murit când eu eram foarte tânără, dar prin grația maicii Domnului, tutorele meu a fost unchiul meu, Împăratul. Am fost apoi măritată cu un bărbat distins, membru al familiilor Komnenos și Synadenoi, cu rang de stratopedarchos. La moartea lui am decis să mă retrag din lume, să mă mortific îmbrăcând rasa călugărească și să trăiesc restul vieții întru Hristos.
9. Am adus cu mine pe singura mea fiică, bucuria ochilor mei, pe care de la bun început am decis să o închin celui promis, să-i dedic cea mai pură și mai adevărată mireasă, "mai frumoasă decât toți fiii omului".
10. Am mai inclus în acest adăpost alte câteva virgine, al căror suflet este dedicat aceleiași iubiri, care au acceptat în fața lui Dumnezeu și a îngerilor să mă însoțească mereu.
11. Biserica și schitul s-au ridicat spre onoarea Maicii Domnului, cu ajutorul căreia să fie roditor iar măicuțele și virginele să fie ca strugurii copti în vie, spre gloria lui Hristos și a mamei sale, pentru iertarea păcatelor mele.
12. Scriu acest regulament respectând exact regulile păstrate și respectate din vechime de învățătorii noștri. Dacă respectați aceste reguli, eu voi fi recompensată de Dumnezeu, iar voi o să fiți onorate între oameni.
13. Acest set de reguli trebuie să fie ghid pentru maica superioară și lege pentru voi celelalte, iar Maica Domnului va vegehea ea însăși asupra voastră pentru a vă îndruma pe calea perfecțiunii.
- 14-159 - Regulamentul propriu zis conține reguli similare cu cele din alte regulamente, expandate și explicate

Limitele mănăstirii (granițele proprietății) sunt descrise în articolul 145 astfel:

De la marea poartă de Est a schitului, linia trece pe lângă o brutărie și casa virtuosului Eunouchos, spre Vest între cele două grădini ale iubitului meu fiu Ioan, până la drumul spre Mănăstirea Mosele spre dreapta, apoi spre mănăstirea Maicii Domnului Gorgoepekoos, urmărește drumul public având la dreapta zidul mănăstirii și trece de grădinile de la Gymnos până la limita care desparte proprietatea mea de cea a sorei mele, doamna protostratorissa Glabaina. Urmează apoi apartamentele mele, trece prin grădina mea, având la dreapta via surorii mele și ajunge la drumul public în fața mănăstirii Kyriotissa, apoi se curbează spre Est de-a lungul aceluiași drum și merge până la celălalt drum aproape de Sfântul Onouphrios, unde este via pe care am cumpărat-o de la Kalogas cu 400 de hiperperi. Apoi se curbează spre Nord, trece pe lângă casele de închiriat în care trăiesc viticultorii, până la biserica Sfântul Akakios, incluzând biserica dar fără katechoumena. De la ușa bisericii de întinde apoi până la poarta cea mare a schitului nostru având la dreapta casa Abatorului și pe cea a croitorului Andrei, iar de la casa lui Solatos se întinde înapoi până la poarta schitului de la care am pornit.

58. Menoikeion (Typiconul lui Joachim, Mitropolit de Zichna, pentru Mănăstirea Sf. Ioan Antemergătorul de pe Muntele Menoikeion, lângă Seres)

Data- 1332 translator - Timothy Miller sursa - Andre Gouillou Les archives de saint Jean Prodrome sur le mont Menecee pp 161-76 manuscris - Codex Atheniensis 2587 (sf sec XVIII)

Istoricul instituției

Mănăstirea a fost fondată de călugărul Ioannikios, fost călugăr pe Muntele Athos, stabilit la NordEst de Serres în anul 1275. Inițial fundația a fost foarte modestă. Lui i s-a alăturat apoi nepotul său orfan, Joachim, autorul acestui document. În jurul anului 1287, Joachim a fost ales Episcop de Zichna, un oraș fortificat la SudEst de mănăstire. În anul 1290 unchiul său Ioannikios a fost ales Episcop de Ezivai (Ezova), un sat la Sud de Menoikeion, iar mănăstirea a rămas în grija lui Ioannikios Kaloudes. Joachim a moștenit mănăstirea după moartea unchiului său, în jurul anului 1300. A construit biserica și reflectoarul și a obținut patronajul imperial

asupra mănăstirii. În interiorul oraşului Serres a restaurat o altă mănăstire închinată Sf Ioan, a dotat-o cu cele necesare şi a împrejmuit-o cu ziduri. În anul 1304 a trecut sub patronajul doamnei Simonis, fiica lui Împăratului Andronikos II şi soţia ducelui Ştefan Uros II al Serbiei. Primul typicon a fost emis în anul 1324, confirmat de împărat şi de Patriarhul Isaias. În anul 1332 a demisionat din postul de episcop şi s-a retras la mănăstire, unde a alcătuit prezentul regulament, confirmat de Împăratul Andronikos III. În anul 1340 Stefan Uros a ocupat Nordul Greciei, iar în anul 1345 a emis o chrysobullă de confirmare a proprietăţilor ei. Sultanii Murad I şi Mehmed I au emis şi ei firmele pentru scutirea de taxe, dar în secolul al XVI-lea mănăstirea era în declin, iar în secolul al XVIII-lea a pierdut şi ultimele proprietăţi. Abandonată în anul 1729 a fost repopulată la sfârşitul secolului cu aprobarea Patriarhului Gerasimos. În secolul al XIX-lea mănăstirea a prosperat lent, acumulând noi proprietăţi. Mănăstirea a supravieţuit pînă în zilele noastre. În prezent este mănăstire de maici.

Traducere

1-23 - sunt reguli comparabile cu cele din alte regulamente (vezi Mamas, Kecharitomene, Evergetis) În ce priveşte eforul, fondatorul subliniază că a încredinţat mănăstirea domnului Ioan Kantakouzino (viitorul împărat) şi cere tuturor să-i acorde deplină ascultare, lui şi tuturor viitorilor efori. Totul spre gloria lui Dumnezeu.

59. Manuel II (Typicunul lui Manuel II Paleologul pentru Mănăstirile de la Muntele Athos)

Data - 1406 traducător - George Denis sursa - Denise Papachryssanthou Actes du Protaton pp 254-61
manuscris - autograf Bibliotecă Mănăstirii Iveron Protaton Albums pls 36-38

Istoricul documentului

Prin acest document Manuel Paleologul îşi afirmă prerogativele patronale de a legi comunităţile monastice de la Muntele Athos, ceea ce predecesorii săi făcuseră deja cu patru secole înainte prin Tzimiskes (12) şi Constantin IX (15). În urma tratatului din anul 1403 cu Sultanul Suleiman I (1403-1410), Salonicul şi Muntele Athos au revenit sub administraţia bizantină. Dominaţia bizantină a durat însă doar două decenii, pînă în anul 1423 când Athoniţii s-au supus Sultanului Murad II (1421-1444). O delegaţie a călugărilor s-a prezentat în faţa împăratului cerînd să medieze litigiile asupra proprietăţii dintre ei şi turci pe de o parte şi dintre ei şi Ioan VII Paleologul, administratorul imperial al Salonicului. În anul 1404, Împăratul l-a trimis pe Demetrios Bouloutes să investigheze şi să soluţioneze cazul. În document sunt amintite şi divergenţele existente între călugării Athoniţi.

Traducere (rezumat)

Ca urmare a timpurilor dificile mai multe aspecte ale vieţii monastice au avut de suferit, iar majestatea mea a constatat că acestea trebuiesc remediate, pentru ca viaţa monastică să nu devină o caricatură.

1. Călugării trebuie să renunţe complet la viaţa din afara mănăstirii şi la orice proprietate.
2. Dacă situaţia prezentă nu le permite să renunţe imediat la proprietăţile lor, să le păstreze cu ajutorul lui Dumnezeu, pînă când va veni momentul favorabil. Din proprietăţile lor mobile să împartă servitorilor lor recompense pentru servicii, ţinînd însă seama de ceea ce se cuvine şi nu este imputabil.
3. Superiorul să fie numit nu doar prin votul celor 15 consilieri din interiorul mănăstirii, dar şi în acord cu călugărilor proeminenţi din afara mănăstirii, cei cu care urmează să aibă întâlniri.
4. Toţi călugării trebuie să iubească superiorul ca pe un părinte, iar acesta trebuie să-i iubească ca pe nişte fraţi.
5. Nimeni nu va intra sau ieşi din mănăstire fără acordul superiorului, iar la întoarcere trupul şi sufletul său vor fi examinate de superior.
6. Tot ceea ce ţine de mănăstire se va face doar după consultarea celor 15 consilieri, al căror nume trebuie înscris în registrul mănăstirii. La moartea unuia dintre ei trebuie ales altul. Nu se va proceda nici democratic (prin votul majorităţii) şi nici tiranic (prin hotărârea unui lider).
7. Consilierii se vor întîlni zilnic, sau cel puţin la două zile, iar secretarul va înregistra tot ce intră sau iese din

mănăstire fiecare înregistrare fiind contrasemnată de câțiva consilieri.

8. Un călugăr venit de la altă mănăstire va putea fi primit doar după ce superiorul de la mănăstirea de unde a plecat i-a acordat iertarea și încuviințarea.

9. Aluatul pentru pâinea oferită la serviciul divin trebuie să fie mai pur decât cel pentru pâinea cea de toate zilele. Nu se va face însă decât atât cât este necesar pentru slujbă. Nu este permis să se facă mai mult și să se împartă surplusul călugărilor, deoarece este un păcat față de Dumnezeu.

10. Nici un călugăr nu va forma relații spirituale cu alți călugări din afara mănăstirii sau cu persoane laice. Călugării au renunțat la părinții și la copiii lor, la sânge din sângele lor, așa că nu au cu cine să împartă masa sau pe cine să numească drept urmaș.

11. Spațiile și dependențele vor fi atribuite spre îngrijire celor aleși de superior și consilierii săi, sub mărturie în fața lui Dumnezeu, fără favoritisme, deoarece dacă nu sunt bine îngrijite dezordinea va duce la distrugerea sufletelor.

12. Orice donație făcută la intrarea în mănăstire, bani, odoare sacre, sau obiecte de folosință, se vor depune în biserică și vor fi dedicate Domnului, sau vor fi încredințate oficialilor. Nimeni nu va păstra obiecte personale.

13. Nici un eunuc și nici un băiat fără barbă nu va fi primit în mănăstire și nu va îmbrăca rasa călugărească, pentru ca nu cumva o femeie să se poată deghiza în eunuc sau băiat imberb.

14. Femeile, și animalele femele de orice fel, nu vor fi acceptate pe Sfântul Munte, indiferent cât de mult contribuie pentru acoperirea nevoilor. Acest lucru s-a hotărât o dată pentru totdeauna, pentru ca monahii să poată trăi pur, fără să-și arunce măcar o privire asupra femeilor.

15. Muncitorii pot intra la mănăstire pentru muncile necesare, fără a fi însă însoțiți de ucenici fără barbă.

Considerăm important ca toți superiorii și monahii să respecte aceste reguli publicate de majestatea mea. Dumnezeu îi va încorona pe cei care le respectă, iar pedeapsa și focul vor fi pentru cei care le încalcă. Celui care măcar reflectează asupra acestor reguli să i se amintească că va avea de înfruntat din partea mea nu puține neplăceri și va fi interpretat ca instigator de scandal. Toate aceste reguli sunt scrise în "prostagma" pe care această chrysobull o întărește. Eliberată în luna Iunie, ziua 14, anul 6914 (1406).

60. Charisianeites (Testamentul Patriarhului Matei I pentru Mănăstirea Charsianeites dedicată Maicii Domnului Nea Peribleptos)

Data - Septembrie 1407 translator - Alice Mary Talbot sursa - I.M. Konidares - Epiteleutios boulesis kai didaskalia tou oikoumenikou patriarchou Matthaïou manuscrit - Codex Vindobonensis historicus graecus 55

Istoricul instituției

Fondatorul acestui așezământ Constantinopolitan, John Charsianeites, credea că bogăția este cauza distrugerii spirituale pentru cei care nu știu să o folosească pentru scopuri utile. A cumpărat terenul de la un oarecare Ambar. Charsianeites a donat apoi mănăstirii o serie de proprietăți, inclusiv satul Palatitzia pe care l-a primit de la Împăratul Ioan VI Kantakouzenos (1347-1354). Pentru conducerea mănăstirii l-a recrutat pe Marcu, pe atunci părinte superior la Mănăstirea Kosmidion, dedicată Maicii Domnului Peribleptos. În anul 1354, Împăratul Ioan Kantakouzenos a abdicat în favoarea lui Ioan V Paleologos (1341-1391) iar Charsianeites a căzut în disgrație și toate proprietățile i-au fost confiscate. Fondatorul s-a retras la mănăstire sub numele Job, iar patronul său, Împăratul Kantakouzenos și-a scris memoriile la mănăstire. Doi dintre discipolii superiorului Marcu, formați la mănăstire a fost ulterior înălțați patriarhi ai Constantinopolului. Primul a fost Neilos (Nephytos) Kerameus, călugărit în anul 1354, iar al doilea a fost Matei, autorul acestui document, călugărit în jurul anului 1375, când avea 15 ani. Neilos a fost urmașul lui Marcu, a adăugat noi donații la averea mănăstirii și a completat regulamentul alcătuit de Marcu. Acest text, datând din perioada 1370-1380, denumit convențional regula lui Marcu și Neilos, a fost apoi încorporat în regulamentul lui Matei. În timpul patriarhatului (1380-1388), Neilos a rămas superiorul mănăstirii, iar în anul 1388 l-a numit prin testament pe Matei ca succesor al său. În timpul lui Matei, majoritatea proprietăților au fost distruse în timpul

campaniei Sultanului Bayazid I. După anul 1402, Împăratul Manuel Paleologos a scutit de taxe majoritatea proprietăților, iar Matei a fost înălțat Patriarh al Constantinopolului (1397-1402, 1403-1410). A fost ultimul patriarh reformator din epoca Paleologilor. Rămas în fruntea mănăstirii, în anul 1407 a alcătuit testamentul de mai jos. Mănăstirea era încă în funcție în anul 1452, când viitorul patriarh Gennadios Scholarios și-a început acolo cariera monastică, părinte superior fiind Neophytos. Probabil că mănăstirea a rămas în funcție și după anul 1453, dar nu se cunoaște nimic despre destinul ei, și nici locația precisă.

Traducere (rezumat)

A. (Autobiografia autorului)

La vârsta de 12 ani, copil fiind încă, autorul a decis să îmbrățișeze viața monastică, iar părinții nu au reușit să-i schimbe dorința. Trei ani mai târziu, l-a adus la mănăstire la părintele Marcu, unde și-a asumat cu zel toate sarcinile și muncile. După moartea acestuia, patriarhul Neilos a fost cel care a preluat rolul de patron și părinte, iar zelul novicelui a fost pe măsură. După 8 ani, impresionat de devotamentul său, patriarhul l-a numit prin testament în fruntea mănăstirii. A restaurat mănăstirea din veniturile proprietăților viticole, pentru care plătea doar trei hyperpera pentru fiecare hectolitri de vin produs. Terenurile necultivate au fost scutite de taxe, motiv pentru care liturghia se citește săptămânal în cinstea împăratului.

B. Regula lui Marcu și Neilos

Imitând viața Mântuitorului, monahii își asumă rolul discipolilor în timp ce superiorul își asumă rolul lui Hristos, pentru a perpetua astfel reîncarnarea lui Hristos, pentru a se uni cu el. Monahii trebuie să se iubească ca frații și să vegheze asupra sănătății fizice și spirituale a tuturor. Intreaga proprietate trebuie să fie în comun, fără nici un obiect personal. Dacă există certuri sau nemulțumiri, acestea trebuie tratate imediat, iar cel incurabil trebuie expulzat. Nu trebuie să existe prietenii, tovărășii sau grupuri, nici vizite în celulele celorlalți călugări. Cel care nu se supune superiorului trebuie expulzat, pentru că inamicul vizibil sau invizibil să nu poată pătrunde în mănăstire. Superiorul trebuie să-i iubească și să-i ocrotească pe monahi ca pe copiii lui. Superiorul nu se va alege după originea nobilă sau avere, ci doar după virtutea sa. Dacă nici unul dintre monahi nu are experiența necesară, superiorul va putea fi numit din afara mănăstirii, dintre cei care au acumulat experiență la alte mănăstiri. Cel primit la mănăstire trebuie să renunțe toată la avere și la relațiile cu lumea. Nu se admite nici o taxă de intrare. Asocierile sunt interzise dar nici sihaștri nu sunt admiși. Străinii pot fi primiți pentru maximum 2-3 zile. Munca, hrana și îmbrăcămintea vor fi la latitudinea superiorului. Regulile trebuie păstrate cu prețul vieții. Cel care le încalcă va fi dezonorat și dizgrațiat, iar ceilalți vor primi răsplata în Paradis, alături de Hristos și de Dumnezeu.

C. Capitole adăugate

Din veniturile mănăstirii nu se va organiza nici o tavernă, brutărie sau presă de ulei, deoarece acestea aduc ruină spirituală și distrug viașa monastică. Nici un străin nu va fi primit la mănăstire, decât dacă dorește să se supună regulilor sau intră în noviciat. Nici o femeie, nici un animal de sex femeiesc și nici un copil mai mic de 16 ani nu va intra în mănăstire. Nimeni nu va mânca în secret. Invitații vor servi masa împreună cu monahii. Toți monahii se vor confesa doar superiorului, nimănui din afara mănăstirii. Nici un călugăr nu va apela la justiție. Toate dările în vin și cereale trebuie plătite indiferent de recolta obținută. Nici un călugăr nu va fi protectorul sau gardianul altcuiva. Zilnic, în timpul mesei se va citi din Tratatul Ascetic al Sfântului Basil. Nici un călugăr nu va asista la slujbele festive de la Catedrală (deoarece a îmbrăcat haina tristeței), dar superiorul îl va vizita de două ori pe an pe Patriarhul Ecumenic. Pentru călugării decedați se vor ține slujbe de comemorare, în ziua morții și apoi timp de 40 de zile. Anual se va sărbători Adormirea Maicii Domnului. Patriarhii Neilos și Marcu se vor sărbători la 1 Februarie, respectiv 1 Martie. Superiorul nu va da socoteală în fața nimănui cu privire la veniturile și cheltuielile mănăstirii. În fiecare zi, călugării vor cânta slujba potrivită evenimentului. Viitori împărați și patriarhi nu se vor amesteca în problemele mănăstirii.

61. Eleousa (Inventarul Mănăstirii Maicii Domnului Eleousa din Stroumitza)

Data - 1449 traducător - Anastasius Bandy Sursa - Parisinus, supplelent grec 1222 (sec XIX)

Acest inventar este separat de regulamentul mănăstirii Eleousa (10) prin 365 de ani. La data fondării,

înainte de reforma monastică, alcătuirea unui inventar era interzisă. Din acest motiv, inventarul fondatorului se referă doar la o listă a icoanelor, cărților sfinte, a chrysobulelor, documentelor și vestmintelor. Nu există nici o referire la proprietăți sau sume de bani. Inventarul a fost semnat de 23 de călugări, inclusiv superiorul, ecleziahul, administratorul, pivnicerul, doi bouari, un pescar, un croitor și un apicultor.

Inventar (rezumat) - Obiecte sfinte: 7 icoane pe lemn cu ramă din argint, 20 de icoane neînramate, 6 Evanghelii, alte circa 40 de cărți sfinte. Documente: 2 chrysobule de la Împăratul Alexios Komnenos, 1 prostagma de la Împăratul Ioan Komnenos, 1 prostagma de la Împăratul Manuel Komnenos, alte 3 prostagme referitoare la țărani dependenți, 1 act cu referire la delimitarea terenului pe care se află mănăstirea, 2 acte referitoare la dependența Anargyroi, 2 memorandum-uri ale Arhiepiscopului Leo Filozoful al Bulgariei și respectiv Ioan Komnenos, un alt act sigilat și semnat de Ioan Komnenos referitor la independența mănăstirii, 1 chrysobulă și o prostagma emise de Împăratul Ioan Doukas Vatazes, un alt document sigilat (sigillidion) emis de nepotul împăratului, Constantin Komnenos Tornikes. Vestminte: 3 șervete pentru altar, din mătase brodată, unul cu chipul Împăratului Ioan Tzimises, altul cu 6 lei, celălalt cu motive delicate, 11 poderai (4 din mătase albă, restul din mătase purpurie), alte trei brodate cu păsări aurii, un narthekote cu Hristos în mijloc, alte 6 obișnuite, de toată ziua din mătase galbenă cu desen fin, un poderai mare cu desen lenticular. Pe lângă acestea două perechi de cupe, șase evantaie, 2 koukoula. Pentru iluminat: 2 rame mari, 2 suporturi mari de lumânare arcuate, un candelabru cu 6 brațe făcut din electron, două candelabre identice la intrare, două lămpi una mare și una mică, în formă de coș, tot din electron, suspendate cu lanțuri, zece alte lămpi în formă de coș, două censuri din bronz și trei suporturi pentru ele, două seturi de vestminte purpurii.

Glosar de termeni (selectiv): abba/apa (părinte), aspron (monedă din argint), aule (clădirile din curtea mănăstirii, protejate de ziduri), canon (imn liturgic divizat în nouă ode, fiecare formată din strofe), chrysobullon (document cu sigiliul împăratului), domesticos (oficial din administrație), doux (comandant militar), ducat (monedă din argint de 1/2 hyperpyron), eparch (guvernatorul Constantinopolului), efor (protectorul unei mănăstiri), eforie (funcția unui efor), eucharist (Sfânta Comuniune), euchologion (carte liturgică), Evergetis (binefăcătoare), exagion (unitate de măsură egală cu 4,44 grame), follis (unitate contabilă egală cu 1/288 din nomismata standard), gellion (monedă italiană), grosso (monedă Venețiană din argint), horologion (cartea liturgică a orelor), kanonikon (taxa pentru întreținerea episcopului local), katepano (guvernator de provincie), kecharitomene (plină de grație), kellion (chilie), kelliotes (sihaștri), kentarchos (centurion), kentenarion (100 de litrai), kokkion (1/24 din nomismata standard), kollyba (coliva), kosmoteira (salvarea lumii), Kyrie eleison (Doamne miluiește), lamna (ramă cu suport pentru candelă pentru iluminarea sanctuarului), lavra (mănăstire), lepton (suprafață cu latura de 2,1 metri), libellikon (pământ cu taxe reduse), libellos (documentul pentru scutirea de taxe), litra (319-324 grame sau 12 uncii), logothetes (șeful unui guvern), lysis (documentul de răspuns la o petiție), malagma (aur pur), malaratoi (soldați cu securi), metron (măsură de capacitate egală cu 10,25 litri de vin sau 8,52 litri de ulei), menaion (carte liturgică pentru dimineața și vecernie), menologion (carte liturgică cu viețile sfinților), mesoria (ora intermediară după fiecare 4 ore liturgice), modios (unitate de măsură egală cu 26,667 litrai sau 11,389 litri), monastic modios (măsură egală cu 32 litrai sau 13,667 litri), maritime modioi (măsură egală cu 40 litrai sau 17,084 litri), modios (unitate de suprafață, variabilă, egală cu 888,73 până la 1,279 metri pătrați), nomismata (moneda standard din argint), oktoechos (carte liturgică cu cele opt moduri muzicale bizantine), ounce (1/12 litrai), panagia (prea sfânta), panegyrykon (carte liturgică cu rugăciunile pentru sărbători), pantanassa (regina reginelor), pantokrator (regele regilor), papa (părinte), paterikon (carte liturgică conținând povestiri ale unor preoți), peisa (unitate de măsură egală cu 128 kg), peribleptos (eminentă), pittakion (document emis de împărat sau cancelaria patriarhală), podea (ștergar valoros atârnat sub o icoană), praktikon (inventarul unei proprietăți), prodromos (antemergătorul), prophetologion (cartea liturgică a profețiilor din Biblie), prosodia (taxă plătită oficialilor statului), prosomoia (imnuri cu același ritm și melodie), prostagma (document imperial administrativ), protos (șeful comunității Athonite), psychosostis (salvarea sufletelor), quaestor (ofițer judiciar), raso (vestmântul exterior al călugărului, rasa), sakellarios (trezorier), schematologion (carte despre serviciul pentru îmbrăcarea călugărului), sebastokrator (frații și fiii împăratului), sebastos (titlu aristocratic

imperial), semantron (toaca), skaramangion (tunică din mătase cu centură și mâneci lungi, cuvertură pentru altar), sphragis (binecuvântare, semnul crucii făcut de episcop pe capul celui ales superior al unei mănăstiri), staurion (pâinea pentru eucharistie), stauropegion (documentul fondator al unei mănăstiri eliberat de episcop sau patriarh), strategos (general), synaxarion (calendarul bisericii pentru sărbătorile fixe), synone (obligția țăranilor de a vinde o parte din recoltă către stat), synthronon (jilț în biserică pentru episcopi și preoți), tetrateron (în sec XI monedă din aur de 3,98 grame, apoi monedă din cupru egală cu 4 follis), tetratation (1/4 modios), tetrabasileion (cartea Regilor din Biblie), Theotokos (Maica Domnului), trachy nomisma (monedă din electron egală cu 1/3 din moneda standard de aur), triklinos (sala de mese), triodion (carte liturgică pentru slujbele din Postul Paștelui), trisagion (imnul triplei sfințenii, "Sfânt e Domnul, sfânt și puternic, sfânt și nemuritor"), troparion (scurt imn liturgic), typikon (documentul fondator al unei mănăstiri), vestes (comandant militar proeminent), vestiariion (trezoria statului), voievode (conducătorul Valahiei), zeugaratos (țaran care deține o pereche de boi), zeugarion (teren cultivat cu o pereche de boi), zupan (jupân).

Regulamente mănăstirești romano-catolice

1. Regula Sfântului Basil

Scurt istoric

Basil din Caesarea (329-378) este primul sfânt al tradiției creștine care nu a fost martirizat de păgâni. A fost cel de al doilea fiu al unei familii aristocrate din Pontus (Estul Anatoliei), formată din avocatul retoric Basil Senior Mitropolit al Pontului și Emmelia din Cappadocia. Toți frații săi au fost și ei creștini renumiți, în primul rând sora lui mai mare, Sfânta Macrina din Neocesarea. Basil a primit cea mai bună educație clasică Grecească la Cesarea, apoi la Constantinopol și Athena. A revenit acasă în anul 356, după ce fratele lui Naucratiuș a murit în același an în sihăstrie. Basil s-a dedicat vieții ascetice și a ocupat chilia fratelui său, iar în deceniul următor a susținut conferințe fiind cunoscut din Anatolia până în Siria. Provocat de controversa Araminismului, Basil a fost cel care a clarificat termenii de consubstanțial și etern cu privire la Fiul și Sfântul Duh. Munca lui a fost retificată de Împăratul Theodosius I la Conciliul de la Constantinopol din anul 381, când conceptul Trinității a fost reafirmat și reconfirmat. Munca lui de a reforma viața ascetică s-a concretizat în lucrarea denumită Asketikon, bazată pe conferințele sale și discuțiile cu asceții din regiune. Răspunsurile date de Basil au fost adunate de tachygraphi și au format o singură carte. Într-o scrisoare către colegul său Eustathius, Basil a confirmat prezența tachygraphilor la toate discuțiile lor filozofice și teologice. Prima ediție a fost finalizată în anul 366, iar următoarele ediții au adăugat discursurile sale pastorale mai noi. Astfel, în anul 378, la moartea lui Basil, lucrarea lui Asketikon era deja dublă față de cea inițială și a fost denumită Marele Asketikon. Prima ediție tipărită a Regulii lui Basil a fost imprimată la 13 Aprilie 1500, la Veneția împreună cu o colecție de documente ale Sfinților Benedict, Augustin și Francisc, prin truda călugărului benedictin Jean Francois Brixianus de la Congregația Sf. Justina din Padua, în atelierul lui Jean Emeric de Spire. A fost apoi republicat la Rouen (1510), Paris (1514 și 1519), Cologne (1575). O ediție puțin diferită s-a tipărit la: Paris (1523), Cologne (1523 și 1532), Zurich (1588), Geneva (1619-1669). Câteva dintre sursele de refrință: Codex Mediolensis Ambrosius C.26 sup. (Milan), Codex Leninopolitanus F.v.I.2 (Corbie), Codes Parisiensis Bibl. Nat. lat. 12634 (Paris), Fragmenta codicis Aureliensis 192 (169) (Orleans), Codex Londiniensis Musei Britanici Add. 30055 (London), Codex Monacensis Bibl. Nat. Lat. 28118 (Munich), Codex Romanus Bibl. Nat. Sessorianus 55 (Roma)

Pentru un rezumat al regulamentului, vezi la începutul textului, la fundațiile bizantine, Fundațiile Religioase Tradițional Private.

2. Regula Sancti Benedicti (Regulamentul Sfântului Benedict din Nursia pentru Mănăstirea Monte Casino din Sudul Italiei)

Data - 516 en translator W.H Lowther Clarke London S.P.C.K. 1931) sursa - Oxford, Bodleian Library, MS. Hatton 48, fols 6v-7r.

Istoricul instituției

Autorul s-a născut în anul 480 e.n. la Nursia, în provincia Umbria, fiu al unui nobil Roman. A avut o soră geamănă, pe nume Scholastica, cea care a fondat o sihăstrie pentru virgine la 5 mile de Mănăstirea Monte Casino, onorată în prezent ca sfântă a măicuțelor Benedictine, patroană a educației. A fost trimis spre educare la Roma, apoi a primit rasa călugărească pe muntele Enfide (lângă Lazio) de la un călugăr pe nume Romanus din Subiaco. A trăit câțiva ani solitar, într-o peșteră, unde a fost vizitat doar de călugărul Romanus. Impresionați de rigoarea și determinarea lui, călugării de la mănăstirea vecină l-au ales ca părinte superior. În primele trei decenii a fondat 12 mănăstiri în apropiere de Subiaco, apoi a fondat Marea Mănăstire de la Monte Casino, la 130 km Sud Est de Roma. Pe locul mănăstirii a existat în antichitate un templu al lui Apollo, un mausoleum și un Amfiteatru. Benedict a transformat templul lui Apollo într-o capelă dedicată Sfântului Martin iar altarul l-a transformat în biserică închinată Sfântului Ioan. Din acel moment nu a mai părăsit mănăstirea până la moartea sa. A fost înmormântat în oratoriul Sfântului Ioan. A fost succedat în ordine de abații: Constantinus, Honoratus, Valentinianus și Simplicius. În anul 580, în timpul abatelui Bonitus, mănăstirea a fost demolată de Lombarzi. A fost restaurată în anul 718 de Abatele Petronax, pentru a fi ruinată din nou de Sărăcenii, în anul 887. A fost reconstruită în secolul al XI-lea de Abatele Desiderius, pentru a fi sediul primei școli medicale din lume, deschisă apoi la Salerno. Mozaicurile interioare au fost realizate de meșteri aduși în anul 1066 de la Constantinopol. Mănăstirea a fost grav afectată de un cutremur în anul 1349, iar în anul 1505 a fost înfrățită cu Mănăstirea Sfintei Justina din Padua. Trupele lui Napoleon Bonaparte au jefuit mănăstirea în anul 1799. După anul 1866, când mănăstirile Italiei au fost desființate, Monte Casino a devenit monument național. A fost din nou afectată de bombardamente în anul 1944 pentru a fi refăcută în deceniul următor sub patronajul Președintelui Italiei, Luigi Einaudi. Papa Paul IV a fost cel care a reconstruit Basilica în anul 1964. Biblioteca mănăstirii deține în prezent peste 1400 de codice în manuscris și un vast număr de documente referitoare la istoria mănăstirii. Denumită pe scurt "ora et labora" (ora și munca) regula Benedictină a fost în uz timp de 15 secole și continuă să fie respectată și în prezent în instituțiile Benedictine. Documentul începe cu o prefață în care sunt explicate principiile vieții religioase: renunțarea la sine și obediența sub steagul Domnului. Urmează apoi 73 de capitole referitoare la viața monastică. Împăratul Charlemagne a fost cel care a ordonat ca acest regulament să fie regula standard pentru întregul Imperiu de Vest. În cei 1500 de ani de existență, regula a suferit numeroase reinterpretări sau reforme, cele mai cunoscute fiind cele propuse de ordinele Camaldolense, Cistercian, Trappist și Sylvesterian, dar pentru majoritatea comunităților a supraviețuit în forma sa originală.

Prolog (rezumat)

Adresez acest cuvânt vouă, celor care renunțând la propria voință vă înarmați cu obediență în serviciul Domnului Isus Hristos, adevăratul Rege. Vă cer ca orice lucru bun realizat prin rugăciunile vostre să fie înfăptuit prin El, să fie lucrarea Lui, pentru ca să nu-i stărnim iritarea și să ne alunge din regatul Lui. Cu ochii ațintiți spre lumina divină, să ne ridicăm din somn și să ascultăm cuvântul Lui, să învățăm să ne temem de Dumnezeu. Dacă dorim un loc în regatul Lui, alături de El, acesta nu poate fi obținut decât prin fapte bune. Prin mila Ta Doamne, suntem ceea ce suntem, tot ce înfăptuim nu înfăptuim pentru noi, ci pentru gloria eternă a numelui Tău. Din acest motiv am fondat această școală spre serviciul Domnului, o instituție în care nu vom face nimic în grabă, nimic nu va fi prea obositor. Vom face totul pentru corectarea viciului și promovarea carității, nu ne vom îndepărta de frica terorii de la calea salvării. Mergând pe calea credinței, cu inima mărită de iubire, ascultând poruncile Dumnezeiești, noi discipolii lui, împărtășim aici la mănăstire

răbdarea și suferințele lui Isus Hristos, pentru a fi demni de împărăția Lui. Amin.

Regulament (rezumat)

1. Despre călugări

Este clar că există patru feluri de călugări. Primii sunt Cenbioții, cei mănăstirești care respectă un regulament și au un abate. Al doilea tip sunt Anahoreții, adică Eremitii. Aceștia au depășit satdiul de noviciat și au învățat într-o mănăstire cum să lupte împotriva diavolului, dar sunt competenți să lupte singuri împotriva cărnii și a minții, departe de frontul pe care luptă frații lor, fără consolarea pe care o oferă tovărășia celorlalți, izolați în deșert, doar cu ajutorul lui Dumnezeu. Cel de al treilea tip sunt disgrațiații de Sarabiți, cei care nu au fost diciplinați prin nici o regulă ci au ales să primească tonsura direct de la Dumnezeu. Aceștia trăiesc câte doi sau trei, uneori singuri, fără un pastor, închiși nu în turma Domnului ci în stâna lor proprie, unde au drept lege propriile lor fantezii și aleg singuri ceea ce este sfânt și ceea ce este nepotrivit. Cel de la patrulea tip sunt cei denumiți Girovagi, cei care întreaga lor viață sunt oaspeți, adăpostiți câte trei zile în chiliile din diferite provincii. În permanentă mișcare, niciodată stabili, aceștia sunt sclavii propriilor plăceri și lăcomii, mai răi chiar decât Sarabiții. Lăsând la o parte viața mizerabilă a celor din urmă, ne vom ocupa doar de cei stabili, de Cenbioți.

2. Ce fel de om trebuie să fie abatele

Cel care prezidează o mănăstire, îl reprezintă pe Hristos, așa că toate învățăturile sale trebuie să fie în spiritul Domnului, să-i învețe pe supușii săi ce este bine și ce este sfânt nu atât prin cuvinte cât prin exemple. Nu trebuie să-i favorizeze pe cei cu origine nobilă sau să arate orice fel de favoritism, pentru că în fața lui Dumnezeu toți oamenii sunt egali. Trebuie să-i iubească pe toți în mod egal, dar să nu închidă ochii în fața păcatelor ci să le taie de la rădăcină, prin pedepse corporale, deoarece "prostul nu poate fi corectat prin cuvinte - lovește-ți fiul cu cârja pentru a-i elibera sufletul de moarte".

3. Despre consiliu

Ori de câte ori intervine o afacere sau o tranzacție, abatele trebuie să convoace întreaga comunitate, să prezinte chestiunea și să asculte sfatul tuturor. Apoi să judece după mintea lui și să facă cum crede de cuvință. Comunitatea trebuie însă consultată pentru că frecvent Dumnezeu se arată mai limpede celor mai tineri. Pentru chestiunile de importanță mai mică, abatele se poate consulta doar cu seniorii, dar nu trebuie să facă nimic fără a se sfătui cu alții, altfel va avea de regeretat.

4. Care sunt instrumentele lui Dumnezeu ?

În primul rând este iubirea de Dumnezeu. Apoi: 1. să-ți iubești aproapele 2. să nu ucizi 3. să nu preacurvești 4. să nu furi 5. să nu râvnești la bunurile altuia 6. să nu fi martor fals 7. să onorezi toți oamenii 8. să dai altuia așa cum vrei să primești 9. să permiți altuia să-l urmeze pe Hristos 10. să preamărești trupul 11. să refuzi luxul 12. să iubești postul 13 să-i eliberezi pe săraci 14. să-i îmbraci pe cei goi 15. să-i alini pe cei bolnavi 16. să-i îngropi pe cei morți 17. să-i ajuți pe cei la necaz 18. să-i consolezi pe cei mâhniți 19. să te fortifici prin fapte bune 20. să-l iubești pe Hristos înainte de orice 21. să nu păstrezi ura 22. să nu prelungești durata unui blestem 23. să nu sădești vina în sufletul cuiva 24. să nu faci pace mincinoasă 25. să nu abandonezi caritatea 26. să nu înjuri să nu vorbești în deșert 27. să spui doar adevărul, din gură și din inimă 28. să nu răspunzi la rău cu rău 29. să nu rănești, să suferi în tăcere 30. să-ți iubești inamicii 31. să răspunzi cu binecuvântare la înjurături 32. să suferi persecuții pentru ceea ce este drept 33. să nu fii mândru, orgolios 34. să nu bei prea mult vin 35. să nu lăcomești 36. să nu trândăvești 37. să nu fi neglijent 38. să nu joci jocuri de noroc 39. să nu fi trădător 40. să crezi în Dumnezeu 41. în orice faptă bună să-l vezi pe Dumnezeu 42. să recunoști că orice rău vine din sufletul tău 43 să te temi de Judecata de Apoi 44 să te temi de Iad 45 să dorești viața eternă 46 să te aștepti la moarte în fiecare zi 47 să știi că Dumnezeu te vede permanent 48 să te confesezi superiorului pentru orice gânduri negre 49 să te ferești de vorbele depravate 50 să nu vorbești prea mult 51 să nu vorbești fără rost 52 să nu râzi mult sau prea tare 53 să citești cu bunăvoință cărțile sfinte 54 să te rogi frecvent 55. să te mărturisești zilnic în fața lui Dumnezeu 56 să nu satisfaci plăcerile cărnii 57 să fie obedient față de abate, chiar și atunci când el greșește 58 să fii sfânt înainte să ți se spună că ești 59 să respecti cuvântul Domnului 60 să iubești castitatea 61 să nu iubești pe

nimeni 62 să nu ascunzi gelozia 63 să nu iubești lupta sau competiția 64 să eviți satisfacțiile 65 să-i respecti pe cei în vârstă 66 să-i iubești pe cei tineri 67 să te rogi pentru dușmani 68 să faci pace înainte de apusul soarelui 69 să speri întotdeauna la iertarea lui Dumnezeu.

5. Despre obediență

Primul grad al umilinței este obediența imediată. Călugării execută orice ordin al superiorului ca și când ar veni de la divinitate. Ordinul trebuie executat însă fără exitare, murmur sau comentarii. Obediența este un dar către superior, oferit Domnului, de către cei mulțumiți să existe un abate deasupra lor.

6. Despre liniște

Multe vorbe nu te pot feri de păcat. Viața și moartea sunt în puterea cuvântului. A vorbi te transformă în învățător, a tăcea și a asculta te face discipol. Dacă superiorul trebuie întrebat un anumit lucru, întrebarea trebuie pusă cu umilință și reverență. Discipolului nu-i este permis să deschidă gura pentru ironii sau bufonerii.

7. Despre umilință

Scriptura spune: "Cine se înalță pe sine va fi umilit, iar cine se umilește va fi înălțat". Scara din visul lui Iacob pe care îngerii urcă și coboară este pentru noi viața noastră de pe pământ. Cu cât inima noastră este mai umilă, cu atât urcăm mai sus pe scara spre Domnul Dumnezeu. Fiecare din cele 12 trepte se poate urca respectând prin atitudinea noastră toate regulile de comportament ale călugărului. Cea de a 12-a treaptă este atunci când călugărul nu este umil doar în inima sa, ci arată asta în permanență, în biserică sau în afara ei, cu capul plecat, privirea în jos, apăsător de pocăință ca și când ar fi deja supus judecății de apoi.

8. Despre slujbă

Iarna, de la 1 Noiembrie până la Paște, perioada de odihnă se va extinde până la ceasul al 8-lea după miezul nopții, restul timpului fiind dedicat studiului. De la Paște până la 1 Noiembrie, oficiul de noapte va fi astfel aranjat încât, după satisfacerea necesităților imediate, slujba de dimineață să înceapă imediat după ivirea zorilor.

9. Despre numărul psalmilor

Iarna, după rugăciunea pentru salvarea sufletelor și imnul Ambrosian, se vor citi 6 psalmi cu antifoni, apoi se vor citi trei lecții cu psalmi cântați între ele. După lecțiile din cărțile sfinte se vor cânta alți 6 psalmi, apoi va urma o lecție din Apostoli, recitată pe de rost și o litanie pentru Doamne Miluiește. Apoi se va încheia slujba de noapte.

10. Vara, nopțile fiind mult mai scurte, se va scurta durata psalmilor, iar lecțiile nu se vor mai citi de loc, în locul lor fiind recitat pe de rost un fragment din Vechiul Testament. Să nu fie însă mai puțin de 12 psalmi, pe lângă al 3-lea și al 94-lea.

11. Oficiul de noapte din Ziua Domnului (Dumineca)

Slujba de noapte va începe mai devreme și se vor citi de trei ori câte 4 lecții, cu psalmul Te Deum laudamus între ele. Apoi va începe slujba de laudatio (Laud, Matutini).

12. Despre Laudatio Dumineca

În ziua Domnului, slujba de laudatio (matinală) începe cu cei 6 psalmi (148, 149, 150) citați fără antifon, apoi se citește psalmul 50 cu Alleluia urmat de psalmii 117 și 62. După benedictiune se citește o lecție din Apocalipsa, un imn și o litanie.

13. Laudatio ferias

În zilele obișnuite ale săptămânii se începe cu psalmul 66 fără antifon, urmat de 50 cu antifon. Apoi alți doi psalmi astfel: Luni (5 și 35), Marți (42 și 56), Miercuri (63 și 64), Joi (87 și 89), Vineri (75 și 91), Sâmbăta (142 și Deuteronomul). Urmează apoi o lecție din Apostoli, din memorie, un imn, un cânt din Evanghelie și o litanie. Superiorul va spune la sfârșit și o rugăciune pentru iertarea păcatelor.

14. În zilele Sfinților

La festivalul sau sărbătoarea unui sfânt se va proceda la fel ca pentru zilele Domnului, cu diferența că lecțiile și rugăciunile se vor alege potrivite cu respectiva ocazie. Numărul lor va fi însă același (12 psalmi și 12 lecții).

15. Despre Alleluia

Da la Sfânta Sărbătoare a Paștelui până la cea Pentecostală Alleluia se va spune la fiecare rugăciune și

plecăciune. Le la Pentecost la Paște, se va spune doar la slujba de dimineața cu cei 6 psalmi. Dumineca se va spune Alleluia la fiecare slujbă.

16. Despre numărul slujbelor

Profetul a spus: "De șapte ori pe zi m-am rugat ție Doamne". Deci ne vom ruga Domnului de 7 ori pe zi, cele 7 rugăciuni fiind denumite după numărul orei: Lauds (Deșteptare), Prime, Terce, Sext, None, Vespers (Seara), Compline (Culcare).

17. Despre numărul psalmilor

La prima oră (Prime) se vor spune trei rugăciuni după Gloria, apoi se va citi o lecție și Doamne Miluiește (Kyrie eleison). La orele 3, 6 și 9 se va proceda la fel: versuri, imnurile orei, trei rugăciuni, lecția, versuri și Doamne Miluiește. La Vespers se vor cânta patru psalmi cu antifonie, apoi se va citi lecția, versuri, cântecul din Evanghelie, litania mică și rugăciunea Domnului. La culcare se vor spune ultimele trei rugăciuni, o lecție și binecuvântări.

18. Ordinea psalmilor

Se începe cu Psalmul 118, se continuă cu 119 la 127, seara se începe cu 109 și se continuă progresiv până la 147 (cu excepția celor citați deja)

19. Despre disciplină

Ochii Domnului sunt permanent asupra noastră, deci trebuie să avem permanent frică de Dumnezeu și de îngerii lui.

20. Despre reverență

Dacă ne purtăm cu reverență și umilință atunci când cerem favorurile unui om, cu atât mai mult trebuie să de umilim în fața lui Dumnezeu.

21. Despre decani

Aceștia trebuie să aleși nu în funcție de vârstă ci după meritele și înțelepciunea dovedite, pentru a putea fi gardienii celorlalți călugări. Dacă unul dintre decani se dovedește a fi nedemn de încrederea acordată, să fie demis și înlocuit.

22. Despre dormitor

Călugării să doarmă singuri, în paturi separate, dar toți în aceeași încăpere, sau grupați câte 10-20 dacă numărul lor este prea mare, cei tineri intercalați printre cei vârstnici, o candelă să ardă permanent, să doarmă îmbrăcați, să nu aibă cuțite la îndemână, să se trezească toți la semnal.

23. Despre pedepse

Cel care este neascultător, mândru, sau murmură și tulbură armonia, să fie admonestat de seniori în secret, iar dacă nu se corectează să fie admonestat în public. Dacă nici atunci nu renunță, să fie supus la excomunicare în caz că înțelege natura pedepsei, iar dacă se încăpățânează și atunci, să i se aplice pedepse corporale.

24. Dimensiunea excomunicării

Va fi proporțională cu gravitatea greșelii, la latitudinea abatelui. Pentru greșeli mici să fie exclus de la masa comună. În oratoriu, cel excomunicat nu va cânta psalmii, nici antifonia, nu va citi lecția. Va servi masa singur, la trei ore în urma celorlalți, până când va fi iertat.

25. Pentru fapte grave

Va fi exclus complet de la masă și din oratoriu. Nimeni nu va vorbi cu el, nu va fi consolată. Va munci singur, în penitență și tristețe. Carnea lui va fi încredințată lui Satana pentru distrucție, pentru ca spiritul lui să fie salvat. Abatele va hotărâ ora și cantitatea alimentelor primite.

26. Pentru complicitate

Cel care nu va respecta regula și va comunica cu cel excomunicat, fără ordin de la abate, va fi excomunicat la rândul său.

27. Despre consolare

Abatele trebuie să fie foarte atent ca pedepsele să nu-i afecteze pe cei sănătoși spiritual. Toți ceilalți trebuie să se roage pentru sufletul celui pedepsit, iar cei în vârstă pot fi rugați să vorbească cu el și să-l readucă pe calea cea dreaptă.

28. Despre excludere din comunitate

Cel care nu se corectează nici după ce a fost excomunicat să fie bătut cu funia, iar dacă nu se corectează nici atunci să cadă sabia, să fie exclus din comunitate, pentru ca mielul bolnav să nu infecteze întreaga turmă.

29. Revenirea la mănăstire

Un călugăr care a fost îndepărtat și dorește să revină, va fi reprimat de maximum trei ori, dar numai după ce promite că s-a îndreptat și acceptă să reintre cu gradul cel mai de jos.

30. Pedepse pentru cei tineri

Fiecare vârstă și stadiu intelectual are grade diferite de disciplină. Băieții și tinerii înțeleg cu greu în ce constă pedeapsa excomunicării așa că vor fi pedepsiți mai frecvent prin post riguros și corecție cu funia, până când se vor vindeca.

31. Despre pivnicer

Ales din rândul comunității, pivnicerul trebuie să fie un caracter matur, sobru, lipsit de lăcomie, fără aroganță, cinstit, ordonat, să nu fie risipitor, temător de Dumnezeu, să fie ca un părinte pentru întreaga comunitate. Dacă numărul călugărilor este mare, să primească ajutoare pentru a putea îndeplini sarcinile trasate de abate. Să păstreze toate bunurile ca pe odoarele sfinte din altar.

32. Despre unelte

Toate uneltele și obiectele din fier să fie înregistrate pe liste și recolectate imediat după folosință de la cei cărora le-au fost încredințate. Nimeni nu trebuie să fie neglijent cu proprietatea mănăstirii, fără a fi corectat, amendat și pedepsit, conform regulii.

33. Despre bunuri personale

Viciul proprietății private trebuie înlăturat din mănăstire de la rădăcină. Nimeni nu va putea accepta nici un dar, fără aprobarea abatelui, nici măcar o carte, o tablă de scris sau o peniță și nici nu va putea reține din proprie voință nici un obiect personal. Cel găsit cu obiecte personale trebuie admonestat și corectat.

34. Despre împărțirea bunurilor

Totul se va împărți în mod egal. Cel care dorește mai puțin să mulțumească Domnului, iar cel care dorește mai mult să se umilească de dragul celorlalți. Nimeni să nu murmure iar cel care va manifesta nemulțumire să fie sever pedepsit.

35. Despre serviciul săptămânal la bucătărie

Cu excepția bolnavilor, toți vor face în mod egal serviciul la bucătărie, prin rotație săptămânală. Cel care iese din tură să spele totul, inclusiv prosoapele. Cel de serviciu este responsabil ca toți să-și spele mâinile și picioarele înainte de masă. Cei care servesc masa vor primi porția lor cu o oră înaintea celorlalți, pentru a putea servi fără crâcnă. Schimbarea turei se va face Dumineca, după slujbă, ambii rostind rugăciunea de rigoare.

36. Despre bolnavi și infirmi

Cei bolnavi trebuie să servească ca și când ar fi însuși Isus Hristos, deoarece ceea ce faceți pentru ei, faceți pentru El. Bolnavii însă trebuie să știe că ceea ce faceți nu este pentru ei ci este pentru gloria Domnului, să nu aibă pretenții în afara necesarului.

37. Despre bătrâni și copii

Slăbiciunea lor trebuie avută în vedere iar strictețea regulii cu privire la regimul alimentar nu trebuie exercitată asupra lor cu cu gentilețe și considerație trebuie să lăsați să anticipeze orele obișnuite ale meselor.

38. Cel care citește lecția

Cel care citește lecția în timpul meselor nu va fi ales la întâmplare ci va fi un serviciu săptămânal, cu începere din ziua Domnului. Nu vor fi aleși toți în ordine, ci doar cei care citesc în așa fel încât să edifice ascultătorul. La intrarea în serviciu se va ruga Domnului, pentru ca să nu se audă nici o șoaptă în timp ce el citește. Va lua masa cu cei de serviciu la bucătărie și va primi un "mixtum" înainte de a începe să citească.

39. Cantitatea alimentelor

În toate zilele anului se vor servi două mese gătită, la care se vor adăuga legume și fructe proaspete atunci când se găsesc. Pâinea va fi în cantitate de o livră (420 g) pe zi, împărțită între cele două mese, sau împărțită în trei atunci când se servesc trei mese. Dacă însă unul dintre lucrători va termina pâinea, va fi la latitudinea abatelui să suplimenteze porția, cu atenție însă pentru a evita îndoparea. Domnul a spus: "Vegheați ca inimile voastre să nu fie îngreunate prin îndopare". Cei foarte tineri vor primi mai puțin decât cei în vârstă, moderația

fiind regula în toate cazurile. Cu excepția celor slăbiți sau bolnavi, toți se vor abține complet de la carnea patrupedelor.

40. Despre băutură

Fiecare are măsura lui, dar noi considerăm că o jumătate de pint (pint = ulcior = 0,57 litri) de vin pe zi este suficient pentru ca Domnul să le dea puterea de a îndura și a se abține. Dar dacă nevoile momentului, munca sau căldura verii solicită mai mult decât atât, va fi la latitudinea abatelui să suplimenteze rația, cu atenție însă la îndopare și beție. Deși noi credem că vinul nu este pentru călugări, în timpurile noastre nu putem să-i obligăm la asta, dar cădem de acord să nu bea până la sațietate ci cu parcimonie, deoarece vinul le ia mințile și celor înțelepți. Măsura aceasta nu este însă obligatorie. Cei care doresc se pot mulțumi cu mai puțin, sau chiar pot renunța complet la băutură, cu condiția să nu existe murmur și nemulțumiri.

41. Orele pentru mese

De la Paște la Pentecost masa se va servi la ora a șasea, iar cina la căderea serii, cu excepția Miercurilor și Vinerilor când masa se va servi la ora a noua. Vor contiuna apoi la fel toată vara, dar abatele va putea modifica programul în funcție de muncă sau căldura soarelui, în așa fel încât toată lumea să fie mulțumită. De la 14 Septembrie până la începutul Postului masa se va servi la ora a noua, iar în timpul postului masa se va servi doar spre seară, fără însă să fie nevoie de candelă la masă, astfel ca masa să fie servită înainte de asfințit. Totul va fi astfel organizat încât să se facă doar la lumina zilei.

42. Nimeni nu vorbește după ora stingerii

Călugării trebuie să păstreze tăcerea permanent, dar în special după ora stingerii. Înainte de culcare, cineva va citi patru sau cinci pagini din Conferințe sau din viața apostolilor, dar nu din Cartea Regilor. După ce se declară stingerea, nimeni nu-și va lua libertatea de a vorbi, sau va fi aspru pedepsit. Excepție fac situațiile de necesitate, sau atunci când abatele are de transmis un ordin.

43. Cei care întârzie la slujbă sau la masă

Cel care întârzie la slujbă nu-și va mai lua locul în cor, ci va rămâne în urmă, sau într-un loc separat stabilit de abate unde este în atenția tuturor, până când greșeala lui va fi ispășită prin penitență. Cel care întârzie la masă va fi servit separat și va fi privat de măsura de vin, până la ispășirea greșelii. Nimeni nu va lua cu el alimente sau băutură de la masă.

44. Cei excomunicați

Cei excomunicați din oratoriu și de la masă se vor prostra în fața ușii oratoriului, fără a spune nimic, cu capul atingând pământul și se va închina la picioarele celor care părăsesc oratoriul. Va continua să facă astfel până când abatele va considera că este suficient. Când abatele va face semn, se va închina la picioarele lui și ale celorlalți și va fi reprimat în cor, după ce toți s-au rugat pentru el.

45. Cei care greșesc în oratoriu

Cel care greșește un psalm sau un antifon, dacă nu-și cere imediat iertare cu umilință în fața tuturor, să fie aspru pedepsit. În cazul copiilor, pentru aceeași greșeală să fie biciuiți.

46. Alte greșeli

Pentru orice greșeală în timpul muncii, la bucătărie, în pivniță, la servirea mesei, în brutărie sau în grădină, pentru orice vas spart sau obiect distrus, cel în cauză să se prezinte în fața abatelui și să-și recunoască greșeala pentru a fi iertat. Dacă însă va fi prins prin intermediul unui alt membru al comunității să fie pedepsit. În cazul greșelilor de conștiință, necunoscute de ceilalți, să se confeseze doar abatelui, deoarece numai el știe să trateze astfel de răni.

47. Ora Domnului

Abatele este cel care trebuie să anunțe când este Ora Domnului, ziua sau noaptea, sau trebuie să numească un responsabil care se asigură că totul se face la ora potrivită. La ora potrivită, psalmii și antifonii se vor citi cu voce gravă, doar de către cei aleși special, pentru ca vocea lor să fie edificatoare.

48. Cu privire la munca manuală

De la Paște la 1 Octombrie, munca începe de la prima oră (Prime) și continuă până la ora a patra, apoi se citește până la ora a șasea. După masa de la ora a șasea se vor odihni în pat sau vor citi, în perfectă liniște, până la ora a noua. De la ora a noua vor munci din nou până seara, ce mai este de făcut. Nu trebuie să le fie rușine să strângă recolta cu mâna lor, dar totul trebuie făcut cu moderație în cazul celor slabi de inimă. De la 1

Octombrie până la începutul Postului, vor citi până la sfârșitul orei a doua, apoi de la ora a treia vor munci până la ora a noua, tot ceea ce este de făcut. După servirea mesei vor avea timp pentru studiu și psalmi. În timpul postului vor citi până la sfârșitul orei a Treia, apoi vor munci tot ceea ce este de făcut până la sfârșitul orei a zecea. În timpul Postului fiecare trebuie să aibă o carte de la bibliotecă și să citească din ea. Cărțile se distribuie la începutul Postului și se colectează la sfârșit. Doi seniori vor verifica activitatea în timpul orelor de citire iar cei găsiți în neregulă vor fi pedepsiți. Dumineca toți se vor dedica lecturii, cu excepția celor special desemnați pentru alte activități.

49. Despre Post

Întreaga viață a călugărului este un post continuu, dar puțini pot să respecte asta cu scrupulozitate. Cel puțin în timpul postului pot însă să se rețină de la orice greșală, să se roage cu lacrimi, să citească să facă penitență, să fie abstenenți. Fiecare, de bunăvoie, cu ajutorul Sfântului Duh, poate să-i ofere Domnului măsura sa de deprivare de alimente, somn, conversație sau veselie. Fiecare se va confesa abatelui exact ceea ce oferă pentru a primi încuviințarea și binecuvântarea lui, deoarece ceea ce se face fără aprobarea lui nu este meritoriu ci este doar o falsă glorie. Totul trebuie făcut cu știrea abatelui.

50. Cei aflați la distanță

Cei care muncesc la distanță de biserică, sau sunt plecați în afara mănăstirii, la ora rugăciunii vor îngenunchea și se vor ruga acolo unde sunt, pentru a nu pierde măsura lor de serviciu divin.

51. Cei din vecinătate

Un călugăr care a părăsit mănăstirea, dar crede că se va putea întoarce în aceeași zi, nu va lua merinde cu el decât dacă are instrucțiuni speciale de la abate. În caz contrar să fie excomunicat.

52. Despre oratoriu

Oratoriul să fie oratoriu și nimic altceva. Nu se va face nimic altceva și nu se va păstra nimic în oratoriu. La sfârșitul slujbei călugării vor părăsi oratoriul în liniște, pentru a permite celor care doresc să se roage individual să nu fie deranjați de comportamentul altuia. Cel care dorește să rămână să se roage, să facă asta cu pocăință, din toată inima, dar se va permite să rămână în oratoriu celor care nu simt o nevoie imperioasă de a se ruga.

53. Toți oaspeții să fie primiți de parcă ar fi Isus Hristos. Să fie primiți cu curtoazie și invitați să se roage împreună, să se citească legea în prezența lui și abea apoi să fie invitat la masă, dacă nu este zi de post. Abatele să-i ofere apa pentru a se spăla pe mâini și pe picioare spunând: "Am primit mila ta Doamne, în Templul Tău". Isus vine în special prin oaspeții săraci așa că trebuie primiți cu multă atenție. Pentru abate și oaspeți va funcționa o bucătărie separată pentru a nu tulbura liniștea comunității. Oaspeții să fie cazați într-o cameră de oaspeți, unde nimeni din comunitate nu se va asocia cu ei și nici nu va conversa cu ei. Dacă sunt întrebați, să salute umil și să-i spună cu nu este permis să converseze cu străinii.

54. Despre obiecte personale

Sub nici o formă nu este permis ca un călugăr să primească sau să trimită scrisori sau obiecte personale fără aprobarea abatelui. Abatele va avea dreptul să distribuie obiectele primite de la membrii familiei după cum va considera de cuviință.

55. Despre îmbrăcăminte și încălțăminte

Îmbrăcămintea trebuie să fie adecvată climatului și locului. Considerăm totuși că o sutană cu glugă și o tunică sunt suficiente în regiunile temperate. Iarna o sutană groasă iar vara o sutană subțire sau roasă, împreună cu șorțul pentru muncă și acoperământ pentru cap. Pentru picioare se vor utiliza sandale și pantofi. Culoarea va fi cea utilizată în regiune, ușor de procurat, dar mărimea trebuie să fie potrivită, în nici un caz să nu fie prea mică. La primirea unui rând nou de îmbrăcăminte, cea veche trebuie returnată (pentru săraci). Este suficient dacă fiecare călugăr va avea câte două sutane și două tunici pentru a le putea spăla, dar mai mult decât atât este inutil. Regula se aplică și în ce privește încălțăminte, sau orice alte obiecte de necesitate. Cei care pleacă în călătorie să primească îmbrăcăminte mai bună și o ladă pentru garderobă, pe care o returnează când se întorc la mănăstire. Pentru pat să primească așternuturi, o pătură și o cuvertură. Abatele va verifica frecvent starea lor și va interzice orice obiecte personale. Se va asigura însă ca pe lângă cele enumerate fiecare călugăr să primească și: o tupsie, un cuțit, un toc pentru scris, tăbliță de scris, ace, ață, batistă.

56. Masa abatelui

Abatele va servi masa separat, cu oaspeții atunci când sunt, sau va invita la masa lui pe cine dorește din rândul comunității. Se va asigura însă că doi sau trei dintre seniori asigură disciplina la masa comună.

57. Meșteșugarii

Dacă există, meșteșugarii vor munci cu umilință. Dacă unul dintre ei se semețește și consideră că mănăstirea profită de pe urma lui, să fie oprit a mai lucra, până când abatele consideră că s-a pocăit. Dacă munca meșteșugarilor va fi scoasă la vânzare, trebuie avut în vedere ca prețurile să fie mai mici decât cele practicate de meșterii seculari, spre gloria și cinstea lui Dumnezeu.

58. Despre disciplina novicilor

Cel care solicită să fie primit, să fie testat timp de 4-5 zile, spre a vedea dacă este trimisul Domnului. Dacă rabdă toate rigorile impuse, să fie primit în casa de oaspeți pentru câteva zile, apoi în chilia novicelui, unde se va putea ruga și va putea medita. Un călugăr în vârstă va fi delegat pentru a se ocupa de nevoile lui și a verifica dacă îl caută pe Dumnezeu și lucrarea Domnului, dacă dorește obediență și umilință. Să fie pus la încercare prin cuvintele și testele ce fac parte din calea Domnului, și dacă promite stabilitate și perseverență, după două luni să i se citească legea sub care trebuie să servească ca un soldat credincios. Dacă alege să rămână, să fie condus în chilia novicelui până se împlinesc 6 luni, apoi alte 4 luni, după care va putea fi primit în comunitate. După intrarea în comunitate se va supune legii, fără altă șansă de a mai scutura jugul. La primire va renunța la toate obiectele personale și va îmbrăca haina mănăstirii. Îmbrăcămintea lui se va păstra însă, pentru cazul ca va trebui să părăsească definitiv mănăstirea.

59. Despre copiii nobililor

Dacă un nobil dorește să încredințeze un băiat la mănăstire, trebuie să întocmească o petiție și o împuternicire (oblation) ce se vor păstra în altar. Părintele trebuie să promită sub jurământ că nu-i va da nimic copilului iar dacă doresc să doneze ceva o vor face spre binele întregii mănăstiri, pentru a nu tulbura mintea copilului cu noțiunea de proprietate. Părinții celor săraci vor semna doar cererea și împuternicirea, în prezența martorilor.

60. Despre preoții care doresc să intre la mănăstire

Nici preoții hirotonisiți nu vor fi primiți ușor la mănăstire. Dacă insistă, trebuie să înțeleagă că vor respecta regula și disciplina, că nu vor exista reguli mai relaxate pentru ei. Vor lua loc alături de abate și vor citi Slujba alături de el, dar vor trebui să fie un exemplu de umilință pentru toți ceilalți. Când va fi nevoie de sfatul lor, privitor la reguli sau afaceri, acesta să fie datorat experienței lor, nicidecum reverenței datorate rangului preoțesc. Aceleași reguli se vor aplica tuturor membrilor clerului care doresc să fie încorporați în comunitatea mănăstirii.

61. Despre călugării străini

Dacă la mănăstire sosește un călugăr străin, care cunoscând regulile nu tulbură liniștea mănăstirii, să fie primit ca oaspete atât timp cât dorește. Dacă însă se dovedește o povară, este dedicat viciului, sau este insubordonat, să fie îndepărtat de la mănăstire. Dacă se dovedește a fi un exemplu, să fie rugat să rămână definitiv, cu mare atenție însă să nu fie primit în comunitate un călugăr fără scrisoare de recomandare de la abatele mănăstirii de unde a plecat, deoarece este scris: "Să nu faci altuia ceea ce ție nu-ți place".

62. Despre preoții mănăstirii

Dacă dorește un preot, abatele trebuie să numească unul dintre călugări pentru această demnitate, iar acesta să nu uite de obediență și disciplină. În afară orelor de serviciu la altar, preotul își va relua rangul său obișnuit din mănăstire, cel dat de vârsta sa, sau de cel obținut prin merite personale. Dacă va face altfel, să fie tratat ca un rebel. Dacă nu se corectează prin admonestări să fie anunțat episcopul și dacă nu se corectează nici atunci, să fie expulzat de la mănăstire.

63. Ordinea ierarhică

Fiecare va avea locul său, în funcție de vechimea în mănăstire și meritele personale, sau în funcție de ordinele abatelui. Cei cu vechime mai mică se vor adresa seniorilor lor cu apelativul Frate urmat de numele acestuia, iar pentru abate se va utiliza formula Domnus sau Abbas. Cei cu vechime mai mare îi vor binecuvânta pe cei mai tineri iar aceștia le vor ceda locul și nu vor sta împreună cu ei la masă sau în oratoriu decât dacă sunt solicitați.

64. Alegerea abatelui

Abatele trebuie ales din rândul comunității, în funcție de modul său de viață și înțelepciunea sa fundamentală, chiar dacă este ultimul venit la mănăstire. Dacă însă episcopul nu este de acord cu cel ales, chiar dacă a primit votul întregii comunități, va trebui ales un alt administrator, demn de Saca Domnului. Cel ales va trebui să știe că el este cel care trebuie să servească, nu să fie servit. Să fie cast, sobru, iertător, să urască minciuna, să iubească comunitatea. Când pedepsește să fie prudent, să nu fie prea sever, să fie atent la propriile greșeli, să fie iubit mai degrabă decât temut. Să nu fie anxios, încăpățânat, gelos sau suspicios. Mai presus de toate să păstreze această regulă nealterată.

65. Despre vice-abate

Pe cât posibil, abatele va supraveghea singur toate activitățile, ajutat de decanii de vârstă ai mănăstirii. Atunci încă când este necesar, sau când comunitatea îl roagă exolicit, abatele va putea numi un locțiitor al său (provost) după cum va fi sfătuit de Dumnezeu și de consilierii săi. Vicele nu va ieși din cuvântul abatelui, iar în caz contrar va fi admonestat de maximum patru ori, după care va fi pedepsit, și dacă nu se corectează nici atunci va fi demis și înlocuit. Dacă nu se corectează nici atunci va fi expulzat.

66. Despre portar

La poarta mănăstirii va fi numit un călugăr bătrân și înțelept. Chilia lui va fi la poartă, pentru a fi permanent la post. La nevoie va putea avea un ajutor tânăr. Pe cât posibil, apa, grădina, moara și atelierele vor fi în interiorul incintei mănăstirii, astfel încât călugării să nu iasă decât foarte rar pe poarta mănăstirii. Portarul trebuie să răspundă cu înțelepciune cerșetorilor și tuturor celor care vin la poarta mănăstirii.

67. Despre călătorii

Pentru cei plecați într-o călătorie trebuie să se roage întreaga comunitate și să fie permanent comemorați în absență prin rugăciuni către Dumnezeu. Cel care revine din călătorie se va închina în oratoriu în fața tuturor spre a fi iertat dacă a văzut sau a auzit ceva rău. Nimeni nu va comunica cu el și nu va cere relații de pe ce a văzut, pentru a nu fi distras de la munca lui. Cei care vor încălca această regulă să fie pedepsiți. De asemenea să fie pedepsit cel care părăsește incinta fără aprobarea abatelui, indiferent cât de scurtă a fost ieșirea sa.

68. Despre ordinele imposibile

Dacă ordinul primit pare prea greu sau imposibil de executat, călugărul în cauză să primească ordinul cu obediență și să explice pe ton scăzut, fără orgoliu sau răzvrătire de ce crede că este imposibil de executat. Dacă seniorul său menține în continuare ordinul, novicele se va supune, punându-și toată speranța în ajutorul lui Dumnezeu.

69. Despre patronaj

Sub nici o formă, nici un călugăr nu se va erija ca patron al altui călugăr, sau ca protector al lui, chiar dacă sunt rude de sânge. O astfel de atitudine duce întotdeauna la scandal. Cel care face astfel să fie aspru pedepsit.

70. Despre bătaie fără judecată

Prezumția de vinovăție este interzisă în mănăstire. Nimeni nu va putea excomunica sau pedepsi un alt membru al comunității decât dacă a primit ordin de la abate. Copiii mai mici de 15 ani, trebuie supravegheați cu un ochi atent de întreaga comunitate, dar cu moderație și rațiune.

71. Obediența

Obediența nu trebuie arătată doar abatelui. Călugării trebuie să fie obedienți și unul față de celălalt. Ordinele abatelui au prioritate supremă, iar în rest novicii vor asculta ordinele primite de la seniorii lor. Cel care este pedepsit, dintr-un motiv oarecare, se va închina până la pământ și va rămâne astfel până va primi iertarea și binecuvântarea.

72. Despre zel

Zelul pe calea binelui nu desparte de vicii și ne conduce spre Dumnezeu și viață veșnică. Toți trebuie să fie toleranți față de infirmitățile celorlalți, fizice sau de caracter, să judece doar ceea ce este spre binele aproapelui, să-i iubească pe ceilalți cu iubire de frate, să se teamă de Dumnezeu, să-l preacinstească pe abate și mai mult decât atât pe Isus Hristos.

73. Despre rolul acestui regulament

S-a scris această regulă pentru a fi respectată în mănăstiri, spre a conduce la o viață integră și la conversia spre viața creștină. Cei care caută perfecțiunea, nu există text mai autorizat decât Vechiul și Noul Testament, cărțile sfinților părinți sau regula Sfântului Basil. La judecata de Apoi, în fața lui Isus, Dumnezeu o să vă

protejeze dacă respectați această regulă și virtuțile doctrinei din cărțile menționate.

3. Regula Sfântului Augustin (Regula Episcopului Augustin din Hippo)

Istoric

Aurelius Augustinus (354-430 en), cunoscut în prezent ca Sfântul Augustin, a fost un teolog, filozof și episcop din Hippo Regia, Numidia (actual Annaba, Algeria). A studiat inițial Manicheismul Persan, apoi Neoplatonismul Greg pentru a fi convertit la creștinism în anul 386. Cartea lui despre Trinitate a pus bazele conceptului teozofic adoptat apoi de Conciliul de la Niceea. Este sărbătorit ca sfânt la 23 August, ziua în care a murit. Este patronul berarilor, al tipografilor și al teologilor. Confesiunile protestante, în special Calvinii și Lutheranii îl consideră părinte fondator al religiei. În cele 8 capitole regula promovează castitatea, sărăcia și obediența, desprinderea de lume, munca, caritatea fraternă, comuniunea în rugăciune, postul și abstenența, liniștea în timpul meselor. Regula a fost adoptată de mai multe ordine, printre care: Dominican, Servit, Premonstratense, Augustan, Mercedarian. Augustin a început viața monastică în anul 388 unde a alcătuit mai multe documente ce conțin reguli privitoare la viața monastică: scrisoarea 211 pentru o comunitate de femei, predicile 355 și 356 despre viața clerului, un document denumit Regula secunda și un al treilea denumit "De vita eremitica ad sororem liber". Regula a fost aprobată de Conciliul Lateran din anul 1059 și a început să fie utilizată de tot mai mulți călugări denumiți canonici Augustani, sau călugări negri. Începând cu secolul al XII-lea regula Sfântului Benedict a pierdut tot mai mult teren iar regula Augustană s-a răspândit în Europa de Vest, în special după fondarea ordinului Premonstratense, datorită faptului că Înalțul Pontif a interzis alcătuirea și proliferarea unor noi reguli. Ordinele călugărești aveau de ales doar dintre cele existente. În secolul al XIII-lea existau circa 4500 de așezăminte organizate după această regulă, în prezent mai există circa 150 de comunități. Mai jos este în rezumat regula Ordinului Dominican, fondat în anul 1213 din inițiativa Sfântului Dominic.

Capitolul 1

Înainte de toate, dragi frați, să-l iubiți pe Dumnezeu și pe aproapele vostru. Principalul scop pentru formarea unei comunități este pentru a-l căuta pe Dumnezeu ca o singură inimă. Renunțați la orice proprietate. Superiorul trebuie să vă asigure hrana și îmbrăcămintea, nu în mod egal ci în funcție de sănătatea și nevoile voastre. Cei care nu au nimic, să nu caute în mănăstire ceea ce nu aveau în afara ei. Cei săraci pot fi admiși la mănăstire, dar nu vor dobândi îmbrăcămintă și hrană mai mult decât ar avea în altă parte și nici nu trebuie să ridice nasul pentru că s-au asociat cu oameni pe care înainte nu îndrăzneau nici să-i salute. În mănăstire, cei bogați nu vor avea nici un avantaj în fața celor săraci, nici nu vor avea dreptul să-i patroneze. Chiar dacă au contribuit la bunăstarea mănăstirii, cei bogați nu trebuie să se mândrească cu asta, deoarece mândria este un viciu care conduce spre fapte rele și stă în calea faptelor bune. Să trăiți cu toții în armonie și bună înțelegere, să-l onorați pe Dumnezeu unul în celălalt, deoarece voi sunteți templul Lui.

Capitolul 2

Să fiți sânguincioși în rugăciune la orele potrivite. În oratoriu, nimeni nu va face nimic altceva. Cel care dorește să se roage în biserică în afara orelor de rugăciune, nu trebuie să fie deranjat de alte activități. Cuvintele rugăciunii și imnurile trebuie să fie și în inima voastră. Respectați textul atunci când cântați, evitați textele care nu pot fi cântate.

Capitolul 3

În măsura sănătății, supuneți trupul vostru la post și abstenență de la mâncare și băutură. Cel care nu poate posti, cel puțin să nu mănânce și între mese, decât dacă este bolnav. În timpul mesei să ascultați textul citit, fără întreruperi sau comentarii. Împreună cu alimentele, urechea voastră să se hrănească cu cuvântul Domnului. Nimeni nu trebuie să se revolte dacă unii dintre frați au o dietă distinctă, dictată de probleme de sănătate. În funcție de trecutul lor, unii sunt mai putenici decât ceilalți. Să fie recunoscători cei care au putere de îndurare mai mare decât ceilalți. Cei aflați în mănăstire nu trebuie să-i asuprească pe cei care vin la mănăstire de la o condiție mai bună, atunci când li se distribuie hrană, îmbrăcămintă sau păături suplimentare.

Nimeni nu trebuie să primească nimic suplimentar, decât ca mijloc de protecție până când se adaptează la noul statut. Atunci când cei bogați devin muncitori iar cei săraci devin răsfățați, la mănăstire se instalează o dizordine deplorabilă. Cei bolnavi mănâncă mai puțin pentru a nu-și agrava condiția, iar în convalescență primesc ceea ce este necesar pentru însănătoșire, chiar dacă au origine modestă. După însănătoșire, revin însă la viața lor fericită. Suplimentul de hrană nu trebuie să se transforme în plăcere, sau în obișnuință.

Capitolul 4

Îmbrăcămintea voastră nu trebuie să atragă atenția. Trebuie să vă distingeți nu prin îmbrăcămintă ci prin modul de viață. Dacă părăsiți mănăstirea rămâneți împreună, oriunde mergeți. Nu deranjați pe nimeni prin comportamentul vostru, ținuta și faptele voastre să fie pe măsura profesiei. Nu este interzis să întâlniți femei, dar nu fixați privirea asupra lor. Este greșit să doriți sau să fiți doriți de femei. Dumnezeu vă vede iar oamenii sfinți nu doresc să-l nemulțumească. Cel care face altfel trebuie admonestat de frații lui, apoi raportat superiorului. Cel pedepsit trebuie să se pocăiască, sau trebuie îndepărtat din comunitate.

Capitolul 5

Îmbrăcămintea de rezervă să fie păstrată toată într-o singură încăpere, la adăpost de molii. Se va distribui conform anotimpului, nediferențiat. Fiecare va fi mulțumit cu ceea ce a primit. Nimeni nu va munci doar pentru el, ci pentru întreaga comunitate. Orice obiect sau pachet sosit de la rude va fi considerat proprietate comună și va fi înmănat superiorului spre distribuire. Superiorul decide cât de des trebuie spălată îmbrăcămintea și dacă se spală la mănăstire sau la o spălătorie specializată. Tot superiorul va decide regulile și pentru igiena personală, în conformitate cu sfatul medicului, pentru a menține sănătatea corpului. Orice servitor al Domnului va fi crezut pe cuvânt atunci când acuză o durere, iar dacă boala se menține va fi consultat un medic. Când trebuie să părăsească mănăstirea, pentru a merge la baia publică sau în alt loc, se vor forma grupuri de cel puțin două-trei persoane. Nimeni nu trebuie să plece singur de la mănăstire. Cel care îngrijește bolnavi va ridica din magazie tot ceea ce este necesar pentru fiecare dintre bolnavi. Cei care răspund de alimente, îmbrăcămintă sau cărți, îi vor servi pe frații lor fără a murmura. Cărțile trebuiesc însă cerute la o anumită oră din zi, celelalte cereri fiind refuzate. Cei care răspund de îmbrăcămintă și încălțăminte vor stabil ora potrivită pentru fiecare dintre solicitanți (cu programare).

Capitolul 6

Orice ceartă trebuie încheiată cât mai rapid cu putință. Regula este: "Cel care îl urăște pe fratele său este un criminal". Cel care refuză să-și ceară iertare, sau face asta fără să consimtă, nu are ce căuta în mănăstire, chiar dacă nu a fost expulzat. Folosiți cât mai puține cuvinte aspre, și acelea trebuiesc rezervate pentru a-i corecta pe cei tineri. În acest din urmă caz, nu trebuie să vă cereți iertare, pentru a nu vă submina autoritatea. În schimb trebuie să vă rugați Domnului pentru iertare. Iubirea de aproape trebuie să fie pur spirituală, nu carnală.

Capitolul 7

Să vă supuneți superiorului și să-l respectați ca pe un părinte, pentru a nu-l ofensa pe Domnul. În special trebuie să fiți obedienți cu preotul care răspunde de voi. Superiorul este cel care trebuie să se asigure de respectarea acestor reguli. El trebuie să se asigure că orice infrațiune nu scapă neobservată și este pedepsită. În toate problemele care îl depășesc trebuie să ceară ajutorul preotului mănăstirii. Superiorul trebuie să fie fericit să vă servească nu să exercite autoritate asupra voastră. Voi trebuie să-i acordați locul de onoare, iar el cu frică de Dumnezeu trebuie să se închine la picioarele voastre. Superiorul trebuie să fie un model pentru toți, să-i odihnească pe cei fără de odihnă, să-i îmbărbăteze pe cei dezamăgiți, să-i întărească pe cei slabi, să aibă răbdare cu toți. Va institui disciplina și teama de pedepse, dar se va strădui să-l iubiți mai degrabă decât să-l temeți, știind că va răspunde pentru voi în fața lui Dumnezeu. Să aveți și compasiune pentru el, pentru că orice poziție cu cât este mai înaltă cu atât este mai periculoasă.

Capitolul 8

Domnul vă dă puterea să respectați aceste reguli ca niște iubitori ai frumuseții spirituale ce sunteți. Nu sunteți sclavii unei legi ci sunteți oameni liberi, aflați sub milostivenie. Aceste reguli trebuiesc citite o dată pe săptămână, pentru a vă vedea în această carte ca într-o oglindă. Când vă surprindeți făcând ceea ce scrie în această carte, să-i mulțumiți lui Dumnezeu, cel care ne dăruiește totul. Dacă însă unul dintre voi constată că a greșit ceva, să se pocăiască pentru trecut și să-și asigure viitorul, să continue să se roage pentru iertarea

păcatelor, să nu se lase atras din nou în ispită.

4. Carta Caritatis (Constituția Ordinului Cistercian)

Istoric

Documentul reglementează relațiile dintre mănăstirile Cisterciene și a fost aprobat de Papa Calixtus II în anul 1119. Până în anul 1155 textul a fost revizuit de mai multe ori. Documentul are o semnificație fără precedent deoarece este legea canonică a primului ordin religios din istorie. Documentul este de natură administrativă, termenul de "caritate" făcând referire doar la faptul că o mănăstire filială nou fondată nu trebuia să facă donații mănăstirii mamă. Documentul este atribuit călugărului Stephen Harding (1060-1134), născut în Anglia, cel de al treilea abate al Mănăstirii Cîteaux. Stephen Harding s-a alăturat comunității fondată de părintele Robert de Molesme (1027-1111) la întorcerea din pelerinajul făcut la Roma, apoi în anul 1098 a fondat mănăstirea filială de la Cîteaux. În anul 1112, Bernard de Clairvaux a intrat în comunitate aducând cu el 30 de însoțitori. În următorul deceniu, Stephen Harding a ridicat o duzină de clădiri noi pentru a acomoda pe noii veniți. Documentul constituțional a fost verificat și ratificat în anul 1119. Abatele Stephen Harding este și autorul unei celebre Biblii, în manuscris, decorată cu numeroase miniaturi, copiată și redactată între anii 1109-1111. Patronii seculari ai mănăstirii au fost Viconte Renaud de Beaune și Ducele Otto I de Burgundia. Carta constituțională organizează mănăstirile ierarhic, în ordine filială (mamă-fiică), asemănător unei mari familii (arbore genealogic). Ca metode administrative sunt adoptate: Adunarea Generală anuală de la Cîteaux și Vizitarea frecventă.

Carta Caritatis (Rezumat)

Capitol 1 - Deoarece cu toții suntem servitorii unui singur Dumnezeu, cerem să nu extragem nici un profit temporal sau bunuri de la abații și suflarea pe care Dumnezeu a binevoit prin mijlocirea noastră să-i aducă sub autoritatea acestei legi. Dornid să fim doar în serviciul lor, și al tuturor copiilor Bisericii, nu vom face nimic spre a le fi o povară, nici nu ne vom îmbogăți din sărăcia lor instituind astfel viciul avariției. Totuși, din caritate, vom privi asupra sufletelor lor, pentru ca, dacă Doamne ferește nu vor respecta această regulă, să putem să-i readucem pe calea cea dreaptă.

Capitol 2 - Dorim ca toți să respecte regula Sfântului Benedict, așa cum se respectă ea la Mănăstirea cea Nouă de la Cîteaux și așa cum o respectăm și noi. Deoarece noi primim călugării veniți de la orice mănăstire, considerăm potrivit ca toate mănăstirile să respecte aceleași reguli pentru rugăciune, cântare și citirea cărților sfinte, pentru sărbătoarea sfântului sacrificiu. Astfel călugării se vor integra ușor în comunitate fără a deranja programul nostru, vom putea trăi cu toții sub aceeași lege. Nici o mănăstire sau persoană din Ordinul nostru nu va putea cere nici un privilegiu suplimentar, nici nu va putea uza de un astfel de privilegiu obținut anterior la o altă mănăstire.

Capitol 3 - Când abatele de la Cîteaux va vizita o altă mănăstire, va fi anunțat și va lua la masă locul abatelui de la mănăstirea gazdă. Va lua masa în reflectoar, cu frații, pentru a supraveghea disciplina. Abatele vizitat își va păstra însă prerogativele chiar și în prezența abatelui superior. Abatele de la Cîteaux nu va lua nici o decizie privitoare la proprietatea mănăstirii vizitate fără a se consulta cu abatele local și cu întreaga suflare. Dacă va constata încălcări ale regulii, le va corecta în prezența abatelui local, iar în absența acestuia va acționa de unul singur.

Capitol 4 - Abatele de la mănăstirea mamă va vizita anual, în persoană sau prin confracții săi abați, toate mănăstirile filiale. Iar dacă vizitele vor fi mai dese, asta nu trebuie decât să fie un motiv de bucurie. La rândul lor, abații de la mănăstirile La Ferte, Pontigny, Claiervaux și Morimond vor anunța și apoi vor vizita anual mănăstirea Cîteaux, excepție făcând doar situațiile de îmbolnăvire.

Capitol 5 - Toții abații care vizitează mănăstirea Cîteaux vor fi primiți cu respectul cuvenit. Dacă doi sau mai mulți abați vizitează mănăstirea simultan, cel cu vechime mai mare în funcție va avea prioritate. Cu toții vor lua masa în reflectoar și se vor trata unul pe altul cu maximum de reverență.

Capitol 6 - Toți abații se vor întâlni anual pentru Adunarea Generală, excepție făcând situațiile de boală și mănăstirile din țări prea îndepărtate. Cel care lipsește din alt motiv, se va scuza în anul următor pentru a fi

aspru reprimat. La Adunarea Generală abații vor discuta problemele legate de salvarea sufletelor, vor decide ce trebuie corectat și ce trebuie instituit. Cel care va fi găsit că nu respectă regula cu strictețe, va fi aspru reprimat și va face penitență. Orice controversă dintre abați va fi judecată de Adunarea Generală, iar cel găsit vinovat va fi suspendat sau demis. Atunci când există discordie asupra unui subiect, decizia finală va aparține abatelui de la Cîteaux, după ce se va consulta cu consiliul său în absența părților interesate.

Capitol 7 - Dacă una dintre mănăstiri va deveni extrem de săracă, abatele va anunța Adunarea Generală. Animați de caritate, abații reuniți vor contribui cu toții pentru ameliorarea situației, în măsura în care Dumnezeu i-a binecuvântat pe fiecare.

Capitol 8 - Dacă o mănăstire rămâne fără abate, abatele de la mănăstirea mamă îi va ține locul până la alegerea unui nou abate. Dacă este vorba despre o mănăstire mamă, atunci abații de la mănăstirile filiale se vor aduna și împreună cu frații de la mănăstirea respectivă vor alege un nou abate.

Capitol 9 - Dacă mănăstirea Cîteaux rămâne fără abate, noul abate va fi ales de abații de la mănăstirile La Ferte, Pontigny, Clairvaux și Morimon. Cel puțin 15 zile vor fi lăsate pentru deliberare, înainte de alegerea noului abate, apoi se vor aduna toți abații de la mănăstirile filiale. Pentru orice mănăstire mamă, abatele va putea fi ales dintre călugării mănăstirii și dintre cei ai mănăstirilor filiale, sau dintre abații mănăstirilor filiale, dacă este necesar, dar nici o persoană din afara Ordinului nu va putea fi ales pentru nici una dintre mănăstiri. Deasemenea, frații noștri nu vor putea conduce mănăstirile altor Ordine.

Capitol 10 - Dacă un abate, din cauza neputinței sau a timidității extreme, cere permisiunea superiorului pentru a fi eliberat din funcție de la o mănăstire mamă, superiorul nu va accepta asta fără a investiga atent motivele. Nu va lua decizia de unul singur, ci se va consulta cu mai mulți abați ai ordinului, după o analiză atentă.

Capitol 11 - Dacă un abate va disprețui regula și va acționa împotriva Ordinului, sau va ascunde cu bună-știință greșelile congregației lui, abatele se la mănăstirea mamă îl va corecta, și îl va ierta de patru ori la rând. Dar dacă nu se corecta în ciuda admonestărilor și nu nici va abdica spontan, a adunare de abați îl va demite din funcție și un altul va fi ales în locul lui. Cel demis va fi excomunicat, dar dacă va regreta fapta și va cere îndurare, să fie reprimat la mănăstirea mamă, ca un fiu pocăit. Cu excepția acestei situații, nici un abate nu va primi fără consimțământ un frate de la altă mănăstire și nici nu va trimite fără consimțământ un membru al comunității sale la o altă mănăstire.

Capitol 12 - Dacă, Doamne ferește, abatele de la Cîteaux nu-și îndeplinește obligațiile, cei patru abați de la mănăstirile La Ferte, Pontigny, Clairvaux și Morimond îl vor admonesta de patru ori la rând, iar dacă nu se va corecta vor începe procedurile de demitere. Ei nu vor putea să-l demită singuri, nici să pronunțe anatema, decât în cadrul Adunării Generale, iar dacă aceasta este prea îndepărtată vor convoca o adunare a abaiților de la toate filialele. După demitere, vor alege un nou abate. Dacă însă comunitatea îl va susține în ciuda dovezilor, frații vor fi excomunicați împreună cu abatele. În acest caz, Adunarea Generală pentru demitere nu se va mai convoca la Cîteaux ci la o locație decisă de cei patru. Dacă va regreta fapta, cel demis va putea fi reprimat la oricare dintre cele patru mănăstiri.

5. Regula Sfântului Francisc de Assisi pentru Ordinul Călugărilor Minoriti

Istoric

Sfântul Francisc a scris mai multe reguli, sau mai exact mai multe versiuni ale aceleiași reguli. Prima dintre acestea a fost dedicată Papei Innocent al III-lea și a fost supusă spre aprobare în anul 1209. Textul acestei reguli este însă necunoscut, dar a primit aprobarea verbală la 23 Aprilie 1209. În anul 1215, Conciliul Lateran a interzis elaborarea de noi regulamente monastice și a obligat toate comunitățile nou formate să utilizeze unul dintre regulamentele existente. Cel mai vechi text cunoscut este cel din anul 1221, dintr-o scrisoare a episcopului de Acra Jacques de Vitry. Cea mai autorizată sursă este însă regula denumită "Regila bulata" din anul 1223, confirmată de Papa Honorius III la 29 Noiembrie 1223 prin bula papală denumită

"Solet annuere".

Regulament (rezumat)

1. Aceasta este regula pentru modul de viață al călugărilor minoriți: să respecte Sfânta Evanghelie a Domnului Nostu Isus Hristos, să trăiască în obediență, fără bunuri personale, în castitate. Fratele Francisc promite obediență și reverență în fața Papei Honorius, a tuturor succesorilor lui și în fața Bisericii Romane. Ceilalți frați se obligă să se supună fratelui Francisc și succesorilor lui.

2. Orice persoană care dorește să adopte acest mod de viață trebuie trimisă la pastorul provincial, singurul care are permisiunea să primească noi membri. Acesta va examina cunoștințele lor despre credința catolică și sacramentele bisericii. Vor putea fi acceptați doar dacă sunt bine pregătiți, dacă nu au soție, sau dacă soția lor s-a retras la mănăstire sau a atins vârsta la care nu mai au nici un fel de conexiune. Doar atunci vor primi încuviințarea să meargă și să vândă tot ce au pentru a-și împărți averea celor săraci. Dacă nu vor putea face asta singuri, vor încredința această sarcină unui om de încredere, cu frică de Dumnezeu. Apoi vor primi îmbrăcăminte pentru probație, adică două sutane fără glugă, un cordon, un pantalon și o pelerină până la brâu. Doar dacă este absolut necesar vor primi și încălțări. După un an de probație, vor fi acceptați spre obediență după ce promit să respecte această regulă.

3. Frații clericali vor ține serviciul divin după regula Bisericii Romane. Frații mireani vor spune Tatăl Nostu de 24 de ori în fiecare dimineață, de 5 ori la ora rugăciunii, și de câte șapte ori la fiecare dintre ore: prima, a treia, a șasea, a noua, a doisprezecea, la vecernie și la culcare. Vor posti de la Ziua tuturor Sfinților până la Nașterea Domnului și apoi de la Bobotează până la Învierea Domnului.

4. Ordon ca frații să nu primească sub nici un motiv bani sau îmbrăcăminte de la nimeni, direct sau prin intermediari. Toate necesitățile lor trebuie să fie satisfăcute de pretot și de guardienii desemnați.

5. Cei binecuvântați de Dumnezeu cu putere de muncă să muncească cu credință și devotament, primind ca recompensă cele necesare vieții, dar nu în bani sau monede.

6. Frații nu vor reține nimic pentru ei, nici case nici terenuri. Pelerini și străini prin această viață, vor trăi în sărăcie servindu-l pe Dumnezeu. Oriunde se vor întâlni, frații se vor comporta ca și când ar fi din aceeași casă, fiecare având grijă de nevoile celuilalt.

7. Cei care săvârșesc păcate mortale trebuie să se confeseze fără întârziere spre a fi judecați părintelui provincial.

8. Întotdeauna va exista un frate ales ca părinte general căruia i se vor supune. Când acesta moare, succesorul va fi ales dintre părinții provinciali sau dintre guardieni. La intervale de trei ani, sau mai mari, părintele superior va fi reconfirmat, sau dacă frații vor decide astfel, va fi schimbat.

9. Frații nu vor predica în nici o episcopie unde episcopul local a interzis asta, nici nu vor îndrăzni să predice decât după ce au fost examinați și confirmați de părintele superior. Cei care predică vor face asta cu castitate și cuvinte alese, cu cuvinte puține prin care denunță viciile sau virtuțile, pedepsele sau gloria.

10. În numele Domnului, frații trebuie să se păzească de orgolii, glorie, invidie sau avariție, de toate anxietățile acestei lumi, de revendicări și murmur. Nu se vor deranja să-i educe pe cei analfabeți, dar se vor strădui ca aceștia să-l primească pe Dumnezeu și lucrarea lui, să se roage din toată inima cu umilință și răbdare, să-i iubească pe cei care îi persecută. Fericiți sunt cei persecutați pentru o cauză dreaptă, pentru că a lor este Împărăția Cerurilor.

11. Interzic cu severitate ca frații să întrețină orice fel de relații cu femeile sau să primească sfatul lor. Nici nu vor intra în mănăstirile lor decât dacă au o aprobare specială de la Scaunul Apostolic.

12. Oricare dintre frați va dori să meargă printre Sărăceni, sau alți necredincioși, va primi aprobare de la părintele provincial, dar numai după ce acesta s-a convins că doritorul este capabil să îndeplinească misiunea. Respectând obediența, părinții trebuie să ceară de la Domnul Papa un Cardinal al sfintei Biserici Romane, pentru a le fi guvernator, corector și protector.

6. Regula Sfântului Albert pentru Ordinul Carmelit

Istoric

Regula Sfântului Albert a fost alcătuită de Patriarhul Catolic Latin al Ierusalimului, Albert Avogadro (1149-1214) pentru călugării eremiți viețuitori pe Muntele Carmel din Palestina, situat lângă Acra (actual Haifa). Regulamentul a fost aprobat în anul 1226 de Papa Honorius III prin bula "Ut vivendi normam" apoi a fost revizuită în anul 1247 de Papa Innocent IV prin decretul "Quae Honorem". A devenit apoi regula Ordinului Carmelit patronat de Fecioara Maria. Cele câteva reguli simple se regăsesc în toate celelalte regulamente monastice. Există mai multe versiuni ale textului, cea mai utilizată fiind cea din anul 1586 alcătuită de John Baptist Caffardi. Ordinul fraților Binecuvântatei Fecioare Maria de pe Muntele Carmel, a luat ființă în secolul al XII-lea, în timpul cruciadelor, ca parte componentă a acțiunii militare. Filiale ale ordinului, pentru recruți, au luat ființă la: Londra și Cambridge (1247), Marsilia (1248), Koln (1252), York (1253), Montpelier (1256), Norwich, Oxford și Bristol (1256), Paris (1258). Doar în Anglia existau 22 de case ale Carmeliților. Ordinul a fost obligat să părăsească Palestina în anul 1291. Sediul lor a fost distrus în repetate rânduri, dar a fost refăcut în secolul al XIX-lea, sub protecție Otomană. Ordinul măicuțelor Carmelite a luat ființă în anul 1452. Prima mănăstire de maici a luat ființă la Florența, apoi au apărut filiații în Belgia, Franța și Spania. În anul 1476, Papa Sixtus VI a fondat Carmelitele Ordinului al Treilea.

Text (rezumat)

1. Albert, prin mila Domnului Patriarh al Bisericii Ierusalimului salută pe frații săi întru Hristos și pe ceilalți eremiți care trăiesc în obediență lângă izvorul de pe Muntele Carmel, spre binecuvântarea Spiritului Sfânt și salvarea sufletelor.
2. Părinții Bisericii au spus de nenumărate ori ca toți, indiferent de statutul lor sau de religia aleasă, să fie supușii lui Isus Hristos, să-l slujească cu inima și cu conștiința curată.
3. Acum voi cereți de la mine o formulă pentru viitor, pentru a vă atinge scopul propus.
4. În primul rând trebuie să aveți un conducător, unul dintre voi, ales în unanimitate, sau unul mai matur și mai nobil decât voi. Toți ceilalți trebuie să i se supună în fapte și în castitate, dar mai ales în renunțarea la proprietate.
5. Vă puteți așeza în locuri izolate, alese de voi, sau în locurile alese de conducător și de ceilalți frați.
6. După alegerea locului, fiecare dintre voi trebuie să locuiască într-o chilie separată, în cea aleasă permanent de comandant, sau aleasă prin înțelegere cu ceilalți frați sau de cei mai în vârstă dintre ei.
7. Trebuie însă să luați masa în comun, în reflectoar, unde să ascultați citirea Sfintei Scripturi, atunci când este posibil.
8. Nici unul dintre voi nu-și va schimba locul desemnat, decât cu permisiunea superiorului.
9. Celula superiorului va fi lângă intrarea în palat, pentru a-i întâmpina pe toți cei care sosesc. În continuare totul se va face așa cum decide superiorul.
10. Dacă nu au altă activitate, frații vor rămâne fiecare în celula lui, unde se vor ruga și vor medita ziua și noaptea la legea Domnului.
11. Cei care cunosc orele canonice vor spune rugăciunile conform cu regulile stabilite de Sfinții Părinți după ritul Bisericii. Cei care nu cunosc orele, vor spune la slujba seară Tatăl Nostru, de 25 de ori, iar Dumineca de 50 de ori. Vor mai spune rugăciunea de câte 7 ori și dimineața la deșteptare, apoi la restul orelor cu excepția Vecerniei.
12. Nimeni nu va revendica nimic ca fiind al său, totul trebuie să fie proprietate comună, distribuită de superior după nevoile și vârsta fiecăruia.
13. Puteți avea asini și măgari pentru nevoi, deasemenea alte animale, păsări sau provizii.
14. În mijlocul celulelor trebuie ridicat un oratoriu, unde să vă întâlniți cu toții pentru slujba de dimineață și când este convenabil.
15. Dumineca și atunci când este necesar, trebuie să discutați despre bunăstarea grupului și salvarea sufletelor. Greșelile sau excesele trebuiesc corectate.
16. Trebuie să postiți în fiecare zi, cu excepția Duminecii, de la Înălțarea Crucii până la Înviere. Excepție fac doar situațiile de boală sau slăbiciune a trupului, deoarece nu există legi pentru necesitate.
17. Să vă abțineți de la carne, decât dacă sunteți bolnavi sau slăbiți. Când călătoriți, pe uscat sau pe mare, puteți consuma mâncare gătită cu carne, pentru a nu solicita prea mult pe gazdele voastre.

18. Viața omului este doar un test iar cei care sunt devotați lui Hristos vor suferi persecuții. Diavolul va răzni ca leul în jurul vostru căutând pe cel pe care să-l devore, dar voi trebuie să vă puneți armura Dumnezeiască pentru a rezista atacurilor inamicului.

19. Abdomenul vostru va fi protejat de centura castității, pieptul vostru va fi apărut de gânduri sfinte. Puneți pe voi platoșa justiției, ca să-l iubiți pe Domnul din toată inima și pe vecinul vostru ca pe sine însuși. În toate, folosiți scutul credinței pentru a opri săgețile diavolului. Coiful salvării să fie pe capul vostru pentru a vă feri de păcate. Cuvântul Domnului să fie sabia voastră, pentru ca tot ceea ce faceți să fie lucrarea lui Dumnezeu.

20. Trebuie să munciți, pentru ca diavolul să vă găsească mereu ocupați, să nu găsească o porțiță spre sufletul vostru. Cel care nu dorește să muncească, să nu mănânce. Cei fără de odihnă să-și câștige pâinea muncind în liniște.

21. Tăcerea vă dă tărie. Cu excepția rugăciunii, să păstrați liniștea de la prima oră și pe tot parcursul zilei. În general să vorbiți puțin, pentru că acolo unde se vorbește mult păcatul este nelipsit. Cel care vorbește neglijent îl va primi pe diavol iar sufletul său va fi rănit. În Ziua Judecății de Apoi vom da socoteală pentru fiecare cuvânt rostit.

22. Părintele superior, și cel care va fi numit în urma lui, trebuie să țină minte cuvintele din Evanghelie: Cel care dorește să fie mai mare dintre voi trebuie să fie servitorul vostru iar cel care dorește să fie primul trebuie să fie sclavul vostru.

23. Voi ceilalți frați să-l onorați pe superior, să vă gândiți la vorbele lui Hristos către conducătorii Bisericii: cel care vă aude pe voi mă aude pe mine, cel care vă disprețuiește pe voi mă disprețuiește pe mine.

24. Am scris aceste reguli scurte pentru modul vostru de viață, după care să vă conduceți. Pe cel care va face mai mult decât atât, Dumnezeu are să-l răsplătească. Să fiți însă discreți, deoarece discreția este moderatorul virtuții.